

M

~~6-17-6~~ 17

Caja
B-84

1 hoji-post. + 128 foli = 2a bl. los foli

27 y 28 = 2a lta los foli. 26 y 59

11 - Mayo - 1912

~~_____~~

17

AD LOGICAM
CHRISTIS

Edelheiter als ...
...

PRP CHRISTOPHORM
D RIVADNEIR, THEOL
CVM SOCIETIS

GRINTE...

Auditorum S. Hermenegildo a Roxas et Tostado.

AD LOGICAM

CHRISTIS

Christophorus de ...

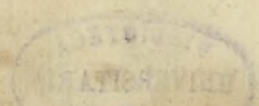
R. R. CHRISTOPHORUM
D. RIVADNEIR, THEOR.

CUM SOCIETIS

CHRISTIS

GRATIA

INDEX II

Prooemium ad Studentes &c.

1. *Academiorum* imitamus morem in *classibus* in
promissionis litterarum clangoribus, sed plaudo dulcis cytha
roe sonitu animos ad uellij impetum incendendum. sic
nos ad uera cum uniuersis ueritatis martiribus uella
audibiles uocamus, ac lenit motu canon plethra chordis
uoces ita studem, componere et ordinare, ut harmo
niam personent dignam Mercurio.

Duo notauilla supponuntur

1. *Notandum* est prima obiectum esse materiam quae tracta
tur per scientiam, aut artem, quasi id quod illi obii
ciatur conseruandum, sicut materia medicinae est sanitas,
quam Medicus conat in ducere huius, igitur introductionis
obiectum sunt uoces, uel prolatae ore hominum uel scriptae.

quae in aliis etiam artes respiciunt uoces tamquam directa grama
tica. in uoces respicit in congruam earum conseruationem ad
recte et ordinate loquendum: et rethorica in earum dem
conueniunt nexum, ad eleganter et ornate dicendum: ad
uertendum est hanc introductionem uoces sibi obiiere, qua
tenus signa sunt ex quibus colligitur apta dispositio conceptuum
mentis.

Hinc colligitur obiectum remotum, seu materiam remo
tam huius introductionis esse conceptus ipsos et alia mentes
nostrae. simplicem nempe apprehensionem, iudicium, et discer
sum, quod tamquam materiam proximam considerat dialectica

finis huius operis est perfectior facultatis cognitio rerum, quae
trahit dialectica, nec in consona, et conformis loquutio ordi
nato modo intendi: de auctore, de nomine, et similibus aliis
uocis exponem, quae fuerint necessaria.

Notandum est 2. nos non a modo sciendi, sed a signis in eis per
terminis
tum quod facti, est, tum quod id placuit, nec est cur ad rem adeo se
nem diatij haeream.

2° libri de natura signorum, ac eorum speciebus,
Cap. 1. quod sit signum, et de signorum
diuisionibus.

Ad cognoscendam signi naturam, necessaria est aliqua signorum
indivisa: et relictis aliis quae Conimbric. afferunt in logi-
ca lib. 1. de interpretat. q. 1. et 2. dicendum est signum esse
quod potentias cognoscentes aliquid representat. colligitur haec
diffinitio ex D. Agulst. q. lib. 2. de doctr. christ. cap. 1. et lib. de
prim. dialectice. cap. 5. paulo diuorsis signum diffinit.

Pro diffinitionis intelligentia notandum est primo in quo dicitur
signo inueniri duas habitudines, et respectus, alter ad rem
significatam, alter ad personam cui significat ea res, ut si quis
signum est ignis, et aliter est illum proponere personae cognoscenti, ut
colligitur haec diuorsitas respectuum ex D. Bonaventura
in 4. dist. 1. q. 2.

frequentes signorum diuisiones duae sunt. 1° diuidit signum
formale, et in signum instrumentale: signum formale est illud quod
absque praeparata sui cognitione ducit nos in cognitionem alterius. V. g.
aliter uidendi, quo uidem, parietem; quod aliter dicitur ab eo quod ipse repetat ab
aliter uideat, representat nobis parietem. qui aliter dicitur forma
le signum quod informat et affert personam uisibilem. signum
uero instrumentale est illud, quod cognitum sub ratione dicitur nos
in cognitionem alterius, ut imago Christi, quae dicitur nos de
tutu, ducit nos in cognitionem Christi, idem est de quibus
uocatur significatiua quae percepta ipsa ducit audientem in
significatum. et de hoc signo intelligit D. Agulst. diffinitio
q. lib. de doctr. christ. cap. 1. ait; signum est quod praeter speciem
quam ingerit sensibus, aliquid aliud facit in cognitionem ueni-
re, et uisus uestigijs transiisse animal, aut uestigium esse co-
gitatum, et fumo uisus ignem sub esse cognoscimus.

2° diuidit signum in naturale, et ad placitum; signum na-
turale est illud quod subiecte natura inde pendet ab imponentis
ueref.

uene fibris haueat uim significandi aliquid. ut actus uidentis, et quod
 cumq; aliud signum formale naturaliter representat, et idem habent
 plura ex signis instrumentalibus, ut fumus, qd est signum naturale ignis,
 gemitus, atq; rictus, qd dolorem et hilaritatem praeseferunt. signum
 ad placitum, seu ex instituto uel artificiale est quod ex hominum uo-
 luntate, et placito, et quadam quatuor compositum significat. ut haec uox
 equus quae significat equum ex instituto et impositum hominum.

Hoc tri signum ad placitum, non solum prouenit ex placito et ins-
 tituto hominum sed et ex ordinato et uoluntate Dei: quia ratio
 est signum ad placitum ex arbitratu diuino, nunquam uenturi cata-
 clismy, quam pacem, et tranquillitatem temporis, non significat uis
 naturaliter cum illam ante diluuium non significaret: at signum
 naturale semper idem significat.

Aduertendum est hanc diuisionem signorum non fieri in membris
 opposita materialiter, sed formaliter; quare in eadem re materiali diuersae
 signorum rationes reperiuntur; eadem enim uis significat simul ex Dei
 placito et instituto non deinceps aqua esse ebulliensam terrae super-
 faciem; et sic uis est signum ad placitum. et quod ipsa apparet in nu-
 be torrida quae cito fugiet, oculorum aciem in umbrem dissolutionis sig-
 num naturale pluuie imminutionis.

Ad praedicta signa reducit signum ex consuetudine. Enim uero si consue-
 tudo fundatur in uoluntate, et instituto hominum reducit ad signum ad pla-
 citum; ut mappa super mensam explicatae signant horam ad manduca-
 tionem, similitudines classica uellum significant quod si consuetudo a natura
 proueniat, pertinet ad signum naturale, ut canis qui solet heri comitari
 domum ingrediens significat domini aduentum.

Cap. 2. de natura termini in communi

Sec. 1. Tradit diffinitio termini et explicatur.

Non sumit hic terminus, Aristoteli modo in Aristotele diffinitio content
 terminus, inquit Aristoteles. Prae. cap. 1. e in quem resoluuntur pp. ut subiectum
 et predicatum. Sed Lashius sumit prout extendit ad qualicumque significationis directionem.

In quo sensu sic diffinit' terminus e' signum ad placitum propositionis simplicis constitutum. in primis dicit' signum per quam particulam tanquam per gen, conuenit terminus, cum alijs res, alijs significantijs, ut sunt quaecumq' signa. per eandem particulam reiciunt' a rat' termini, uoces n' significatiue, ut blubini, et deheri, quae etz reiciunt' per reliquas diffinitiones particulas. dicit' ad placitum q' hic tantum loquimur de termino uocali, et escripto, quae sunt signa uisibilia, etz hanc uoce ad placitum excludunt' uoces animalium, quae naturalit' significant sepe affectum animi, et n' propter hominum uoluntatem ut labrat, carum, auium cant, et etz hominum gemit,

Addit' in diffinit' termini propositionis simplicis constitutum, ut excludant' a rat' terminij res omnes, quae licet sint signa n' possunt componere simplicem seu chategoricam pp; ut sunt fum, animalium ueligia, gemit, imaganis, et alia huius modi: integre item propositiones et argumentationes, quae quamuis possunt ee pp. propositionis hypotheticae n' in chategoricae seu simplicis

Ubi ad uertere oportet' proposit' integre repugnare ex sua natura ee partem simplicis pp. seu posse illam componere: quae repugnancia sufficit ut prop. excludat' a rat' terminus; at uero uulibet termino conuenit tam posse componere simplicem pp. et chategoricam quam hypotheticam.

Sec 2. proponunt' quaedam obiectiones contra dicta
Obiect' 1. haec uox blubini nihil signat, et termini e' terminus. q' maledi-
cit' in diffinit' terminus ee signum terminum, et signare. nun prouat'
q' blubini potest ee constitutum simplicis pp. ut huius; blubini e' sonus.
R. negando min.; ad cuius prouationem dicim, blubini n' ee constitutum
formale seu subiectum formale illij pp. sed ee subiectum mate-
riale; subiectum uero formale ee aliqd q' s. subintelligit' ut haec
uox seu particula.

Obiect' 2. integra pp. potest ee pars simplicis pp. q' integra pp.
erit terminus: prouat' ante q' haec e' simplex pp. chategorica. homo e
animal rationale e' diffinit'. et in constituit' ex integra pp. ut constat.
simil.

similis est huius et precedentis definitionis. dicimus. n. integra
illam pp. n. esse subiectum formale s. materiale; formale uero esse a
liqd. s. subiectum ut hoc aggregatum hoc pp. et simile qd. piam.

Obicitur 3. haec uoces nihil in intelligibile, in inmagabile et alie
eiusdem rationis n. significare aliqd. et tri. s. termini. q. n. e. deat
termini aliqd. signare. De distinguendo mai. hoc uoces n. signant a
liqd. positivum, concedo mai.; n. signant aliqd. negativum. Neg. mai.

Obicitur 4. id qd. e. naturale et esale n. e. ad placitum; s. ter
mino conuenit ualut et essentialit. signare: q. n. conuenit t. signi
ficare ad placitum. De disting. man. t. uocali aut scripto conuenit
naturalit. significare absolute, et simpliut. quatenus e. uia quadam,
nego min. ex sup. qd. sit t. conuenit uoci ualut signare, concedo
min. sic etz homini accidentalit. conuenit albedo s. homini alio ex
sup. qd. sit albz. esen. d. aliter conuenit albedo.

Obicitur 5. diffinit. si conuenit aliis a diffinito q. n. e. bona ars
prouo, q. conuenit uocibz. positacoz, que uident signa ad placitum, ex
q. potest compari integra et simplex pp. aliqui respondent contendendo ars.
et doctrinam hanc confirmant, q. aliter uoces Latinae aut Hispanice pro
Latinae ab ignorante et n. intelligente et uerba a pueris efformata n. erunt
signa nec tri. grecos

Sed. De pronabili, esse illas uoces positacoz, n. esse t. neg. signa ad
placitum, cuius rat. e. q. signum ad placitum deuet ad hoc ut sit t.
esse uox correspondens conceptui mentali proferentis saltem aptitudi
ne; alie. n. uoces que n. declarant conceptum loquentis nec possunt
illum declarare q. subiectum e. incapax illz, sunt t. signa ma
terialia et n. ad placitum unde constat solut. Arguit.

Ad confirmacionem dicim, uoces pueros, et Latinas et grecas
prolatas ab ignorantibz. significacionem per accidens n. signare
aliquem conceptum proferentis s. ex se. esse aptas ad illum signi
ficandum in eod. subiecto.

cap. 3. de diuis. tri. uocalis in unum eorum equi
uocum et analogu.

2
~ sex. i. de horz troz natura ~

1^a Terminz uniuoz, e q signat unum uel plura ut unum, hoc e prout solum conueniunt in una rat^e coi, equalit^r participata ab illis atqz ulla diuersitate exerata in ead^e rat^e coi. V. g. hoc uox Petri, e uniuoz, tris q signat unum ut unum, et hoc uox animal e etz tris uniuoz, q signat plura sicut unum, nempe naturam animalis equalit^r participatam ab omnibz animalibz.

Terminz equiuoz, e q plura ut plura signat, hoc e n^o importat plura quat^r conuenientia in aliqua rat^e illis coi, ut hoc uox canis, que signat canem codestem, manium, et labra uilem inmediate, et sine ordine aliquo, ita ut audientium animi ambigui maneant, sine eo qd^o colligere possint de quo canis sermo sit.

Deinde fit equiuoz, diuidit^r in equiuozum a casu, et equiuozu a consilio: equiuoz, a casu e ille, qui plura signat n^o sm^o ut plura, sed nomen participans, sine aliquo ordine habitudinis, aut respectu n^o ad alterz. quam ob causam equiuoz, a casu dici solet pure equiuoz. Equiuoz, a consilio e q. nomen imponit^r a tenta rat^e et respectu rez denominataz, at hoc nomen Petri, dictum de d. Petro et de homine, cui impositum e hausta rat^e d. Petri.

Deniqz fit Analogus, qui inter uniuozum, et equiuozum locum medium obtinet, e ille q signat plura cum ordine uero ad unum uel unam rationem in equalit^r participatam. V. g. hoc nomen Nero significat homines seus, partim cum similitudine quam hauent, cum sacissimo Imperatore Nerone, partim ut ab illo differant.

~ sex. 2^a ~

quodam notabiones ut praedictae signa
meli, intelligantur ~

1^a Prim^o n^o d^ostat uniuocationi aut equiuocationi troz, tris e complexos, ut corpus, album, equus et leo uel de numi plurali, ut equi, homines uel tres collectibz ut exercit^o.

2^a n^o tollit uniuocationem troz, differentia, et disonimen aliis inuentum

veritatem inder signata ueris scilicet illam uero tollit q^o uox ipsa im-
portat differentiam et discrimen. sic animal est uniuocum quamuis
equus et leo sub eo contenti diuersas habeant definitiones: q^o tales
diuersitates n^{on} importat per uocem animalis.

3° eod. modo n^{on} tollit^{ur} equiuocat^{ur} propter conuenientiam alias
inuentam inter signata, q^o ea conuenientia n^{on} importat per uocem.
sic si gallo dicit^{ur} de homine et aui est equiuoca, q^o n^{on} exprimit con-
uenientiam eor^{um} in rat^{ione} corporis substantiae &c.

4° si equiuoca a consilio n^{on} importat conuenientiam aliquam
intrinsecam mox s^{ed} s^{ed} imponit^{ur} ob rationes extrinsecas, ut no-
men Petri imponitur ob reuerentiam d. Petri, uel ob recordatio-
nem aui illo nomine nuncupati. quare si nomen Petri componat^{ur}
p^{ro} similitudinem cum d. Petro in uita^e sanctitate, uel p^{ro} simili-
tudinem cum lapide seu petra in duricie, et fortitudine, n^{on} erit
si equiuoca s^{ed} analogus. idem constat in hac uoce Leo que in
posita p^{ro} fortitudinem et constantiam ex celsi animi leoni si-
milis, est si analogus. erit uero equiuoca a consilio si im-
ponat^{ur} p^{ro} maiores eo nomine appellatos uel ob alias extrinsecas uides.

5. nec equiuoca ita ab uniuocis differunt, ut nullum equi-
uocum sit aliqua rat^{ione} uniuocum: nam hoc nomen canis q^o
equiuocum est dixim^{us}, comparat^{ur} omnium significator^{um}, eu-
niuocum, comparat^{ur} tantum canuum labraulium. nec in
co^mmodum est si ea diuersis considerationib^{us}, diuersae nuncupa-
tiones eidem uoci aptent^{ur}. q^o si nomina comparent^{ur} cum om-
nib^{us} signatis pro q^o summi poterunt pauca quidem uniuoca
manebunt.

6. Analogus si per se sumpt^{us}, stat pro famotiori signato-
ne si milit^{ur} ad minus praeuipuum ex ui^{si} additae particulae restrin-
gentis: ut cum aliq^{is} dicit^{ur} heri aliq^{is} fecisse Neronom n^{on} potest
intelligi de imperatore, s^{ed} de aliquo homine crudeli: referret^{ur}
uero ad imperatorem nisi ad deber^{et} particula illa heri. si
milit^{ur} si audias hominem uisum est in foro n^{on} deus id inte-
ligere de pilto s^{ed} de beo homine.

Sex. 3. pponunt n' nullae obiectioes

Obijct. 1. Tr̄s æquiuocæ signat plura ut plura, s̄ pluralitas signi-
ficat num, et in partium multiplicat tr̄s; q̄ n' dat aliquis
tr̄s æquiuocæ s̄ multi. De tr̄m æquiuocum eē unum tr̄m: nam
nomen substantiūm ut eē Tr̄s n' multiplicat' per solam multa
plicationem formarū, s̄ deuet etz multiplicari habens illas for-
mas. q̄ q̄ hæc uox canis, quæ eē habens illas formas seu signi-
ficationes n' multiplicat' quamuis ipsæ formæ seu signationes
multiplicant' manet un, et idem Tr̄s.

Obijct. 2. Tr̄s æquiuocæ eē Tr̄s uniuocæ; q̄ male diuidim' illos
inter se, et asserim' eē distinctos. Ans. prouat: q̄ Tr̄s æquiuocæ
signat omnes tr̄s æquiuocos sub eadem cōi rat'e, seu prout cō-
ueniunt inter se in hoc q̄ eē signare plura tamquam plura.
De dist'n. ans. hæc uox Tr̄s æquiuocæ eē Tr̄s uniuocæ, concedo ans.
ut bene prouat arg: hui' uocis signatum eē Tr̄s uniuocæ, negat',
q̄ hæc uox uniuoca signat omnes tr̄s æquiuocos. quare etz dici so-
let hanc uocem Tr̄s æquiuocæ eē tr̄m uniuocum in actu exerci-
to, et eē tr̄m æquiuocum in actu signato q̄ cum exerceat nam
uniuocæ signat omnes æquiuocos.

Obijct. 3. nullus tr̄s eē, q̄ n' signet plura ut plura; q̄ nullus Tr̄s
eē uniuocæ, s̄ omnes tr̄s sunt æquiuocæ. l. æquiuocæ. Ans. prouat
q̄ nullus tr̄s eē, qui n' signet rem et conceptum menti', hoc arg
portulat solutionem difficilis questionis de signat'e uocis, quæ
discussiet' cap. sequenti, ex quo constabit illig' responsio.

Cap. 4. an uoces signent res solum, an
conceptum solum uel poti' solum res et
conceptus

¶ Sit prima cō. uoces signant rem, seu obiectum. eē expressa sente-
tia Arist. aduocentis lib. 1. Perier. cap. ult. orationem eē ueram uel
falsam, q̄ res eē aut n' eē, eandem sententiam sequunt' cōter inter-
pretes loco citato. — prouat'

Probat' cē hac unica rat' q' signatio uocis dependet a libera ho-
 minum impoſit' s' hęc impoſit' ordinauit uoces ad explanandas
 res, ut ostendit frequens usq' uocuum. q' dicit' conſonant' q' si uoces
 n' ſignarent res, omnes pp' cē falſe, ut per se patet.

Sit 2' cē uoces ſignaretz conceptz n'rae mentis. colligit' clare
 hęc cē eſſe Arift. lib. i. Perier. cap. i. ubi ait, Sunt q' ea que ſe in
uoce, eaz' que ſunt in aia paſſionum n'rae. quae uerba (ut bene
 aduertit Trubiz tom. 2. Logic. lib. i. Perier. cap. i. q' i.) regre de
 torquent n' nulli expoſit' remota ualde a mente ſunt. Et a propria uerbi ſig-
 nat' ad res ſignificatiuas uel ſignat' ſea ad conceptz obiectiuos cum res
 extrinſice aia n'ra neq' ab Arift. nec ab alio alio nomine paſſionum ani-
 mae deſignant'

Agregia ſe uerba D. Thom. pra hac opinione .i. p. q' 27. a. 1. quae
 ſic habent: qui intelligit ex hoc ipſo qd intelligit producit aliq' intra
 ipſum, qd e' concept' rei intellecte ex ui intellectiua proueniens, et ex
 ei' inditina procedens, quam quidem conceptionem uox ſignat' et dicit' uel
 ſum cordis ſignatum uerbo uocis. eadem e' mens Auguſt. i. s. de trinit.
 cap. 11. uerbum, inquit, qd foris ſonat ſignum e' uerbi qd int' latet.

Res poſitione probat' i. q' uoces ſignant' ex hominum placito et
 uoluntate. q' id omne ſignant', ad quod hęc uoluntas ſe extendit uul-
 ſq' hominum uoluntas e' intentio in impoſit' uocuum. fuit mani-
 feſtat' conceptuum; q' uoces mani feſtant, et ſignant' conceptz. quod
 intentio hominum hęc fuit probat' q' ut docet Arift' in politicijs, hu-
 manus ſermo e' inſtitut' ad hominum comerſium, et ſocietatem; ſd
 hoc comerſium poſtulat natio communicationem, conceptuum
 factam per uoces; q' uox ſignat' conceptz.

Probat' 2' q' uoces datae ſ, ut ſuppleant defectum conceptum,
 et gerant eoz' uices. q' eo ſignant'; auſ' prouat' a D. Auguſt. lib.
 2. de ordine. cap. 12. nam ratio in uerbit' ſermonem q' homines
 animos ſuos ſentire n' poterant. Conſ' eiq' patet, q' uoces ſignant' co-
 ceptz, eoſ' preſentes reddunt ut munere ſuo fungant'.

Probat' 3' q' si uoces n' eſſent ſigna conceptuum, n' daret' men-
 dabium; conſequeus autz e' falſum q' dicit' ſequella prouat' q' men-
 tem nihil

hinc nihil est aliud quam d' mentem esse, quod idem est ac uoce enuntiatu
qd in mente n' habet qd n' ita intelligi deuet qd ille q' mentis n' nihil
conciat, uerq' e. n. concipere id quod uoce profert, Termini uerba
n' sonant id qd uerq' iudicat

Prouat. 4. q' dum loquimur aliis animo manifestandi, n' solum
conceptu, s' res explicam, eis mentem nrām; s' hoc explicat continet
n' res ut cumq', s' ut scient, s' prout a nobis conceptas, ut coar; q'
illa loquutio signat res, et etz conceptu

Prouat. 5. q' sepe componunt uoces ad signandas n'as uniuersa
les: s' n'as s' utiles quatenus concipiunt ab intellectu abstracte a sin
gularibz; et n' quatenus, s' extra unum apte rei. q' uoces n' signant
tales naturas nisi signando etz coes conceptu respectu

St aduers, statutam doctrinam obicit prim' ex ea sequi nullam dari
ueram pp' s' consequens e' falsum q' et id ex quo sequit' sequela prouat.
q' uox ponit in oratione pro suo signato q' in hac orat' Petrus e' albz,
sensu, erit conceptu Petri e' conceptu albz, q' e' falsum. item negati
ue pp' erunt ridiculae et petrus n' e' equus, facit n. hunc sensum, con
ceptu Petri n' e' equus seu n' e' conceptu equi

Ad solutionem suppono cum Corin. b'icentibz in log. lib. 1. Peri. q'
3. A. 3. alia ee signa doctrinalia, alia n' doctrinalia: hoc s' illa segg
in doctrinis sermo n' e', ut fung, statua Caesaris, et si milia: doctrina
lia s' quibz utimur in dicendo; quoz tria s' genera, conceptu, uoces,
et scripta: signum demde potest habere plura signata, et respectu u
nis pro quo supponit ee signum doctrinale et respectu alteri pro quo
n' supponit n' ee doctrinale, nec illud doctrinalit signare. si uoces res
pectu rerz sunt signa doctrinalia et pro illis in sermo nibz supponun
t, n' pro conceptu, respectu quoz n' sunt signa doctrinalia. ad arg.
q' de negando sequellam. et ad prouationem dicimz, uoces pro ut sig
na sunt doctrinalia supponi solum pro rebz, quae sub hac rat' sunt
eary signatum

Hanc solutionem maxis explicat Dubij distinctio loco sup' scitato hoc
modo, uox ponit in orat' pro suo signato distingo, pro illo signato cui, uox
e' signum significatiuum simul et suppositiuum, concedo; pro illo signa
to; cui, uox e' signum significatiuum s' nego. e' itaq' uox signum sup
positiuus rerz, et signatiuum uocis

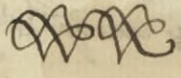
Obj. 2° id signat per uocem qd audiens percipit, sed audiens uoces, percipit res, n uero concept; qd uox n signat concept. De distinguendo nam id sig ni fiat per uocem, qd audiens semper percipit et n aliud, nego nam. qd audiens si uellet potest percipere concept: sicut n. uia scriptura, que in me diate signat uocem n semper deuenim, in cognitionem uois. eadem distincto applicanda e minori pp; audiens uoces n percipit semper concept; concedo: n percipit semper nec potest semper percipere nego.

Obj. 3° multe sunt uoces quib; nulli concept; respondent; qd uoces n sig ni fiant concept; ans prouat qd dormientes proferunt multas uoces qd nequeunt concept; respondere. De negando consequentiam: nam quamuis in iis qui sine aduertentia loquunt n precedant concept; ad huc uoces expri munt concept; qd sm eodem et proprio modum loquunt; concept; procedunt uoces -

Obj. 4. qui mendacium profert n haet concept; respondentem suae uoci; Quae n signat conceptum aliquem. ans prouat qd ideo mendacium e aliquid intrinsece malum et esse ad rationem vol. in ordinatum e uelle signare per uocem id quod mente n gerit. De negando ans. et ad eis prouatione dicim; n ee illam rationem malitiae mendacii, cum is q mentit n possit n co gitare de reb; quas uoce exprimit: sed ideo e malum mentiri q signat oppo situm eis qd intellectus eorum cognoscim; nec inde infert; mentientem ha bere solum s. didicisse ascens; q ad hoc requirunt; utramq; partem iudica ri, qd e impossibile: ille uero unam s. dictionis secum apreheudet, alte rati iudicat; seu de una habet s. apreheensionem, de alia iudicium.

Obj. ult. ideo ex sententia Arist. lib. 1. elenc. capi. 1. ut minus uocib; q n potuim; res ad uocem ad disputationem. qd uoces tantum signant res. De uerba Arist. prouant secum uoces signare res, qd concedim; n tñ ex cludunt signationem conceptuum.

Ex dictis constat solut. tercij arg. capit. precedentis in sex. 3. qd si haet nulli e frus q n signet plura ut plura: qd nulli e qd uni uoc; ans pt. qd nulli frus uocalis e, qui signet rem et conceptum. De negando ans. et ad prouationem eis dicim; frum uocalem signare rem, et conceptum sed n utrumq; dolenat; qd naturalium e ad solendam uniuocationem.

cap. 5. An uoces signent rem et conceptu
inmediate et aeque prin
cipaliter

Vidimus superiori cap. uoces esse signa res, et conceptuum, di' si uitas uelut an
uoces utrumq; signent inmediate et aeque principaliter; an uero primario res,
secundario conceptu uel eod, primario conceptu, secundario res. in quare di
co primo uoces inmediate signant res et conceptu. explicat' conclusio, et pro
uat; quamuis uoces inmediate importent res atq; conceptu, tñ cum hac diuersi
tate importent n. conceptu, ut quo, res uero ut qd; hoc e' importent conceptu,
non tamqua' finem ultimum quem horum importat, et placitum respicit, s'
tamquam medium, quo talis finis executioni mandat.

Prouat' q' e' modo dicto explicata, q' uoces habent duos diuersos res
pectus ad rem et ad conceptu, quoy q' uoc respicit suum tñm proprium,
qui n' e' tñs alteri; quae respicit inmediate utrumq; confirmat' haec
rat, et declarat' amplius, q' ad hoc ut uox respiceret inmediate aliquem tñm
seu aliqd' signatum deuet respicere utrumq; ut quod. 3. g. haec uox h'
signat hominem et Petrum; et utrumq; importat ut qd, importat unum nem
pe hominem tamquam inmediate et proximum, Petrum uero tamquam medi
atum ultimum et remotum. at uero uox s' rem signat tamquam quod in
mediate; et conceptu tamquam quo inmediate, quin in suo gradu atq; or
dine unum signatum sit alteri proximo, uel remotio.

Dico 2° quamuis uox signet inmediate rem et conceptu, tñ maxis prin
cipaliter signat rem, et minus principaliter conceptu. Prouat' e' illud exis
timat' principaliter in aliquo ordine, qd' se habet tamquam finis, et illud e'
minus principale, qd' in eodem ordine e' medium in ordine ad illum finem: s'
uoces important res tamquam finem, et tamquam quod; conceptu uero tam
quam medium et tamquam quo; q' uoces important et signant res prin
cipaliter quam conceptu.

Sd' obij. q' unum signum pro alio substituit' pñ, indicat tale signu
cuius uoces gerit quam rem ab illo signatam, s' uoces substituant' pro concep
tibus q' pñ signant conceptu. Ma. prouat' q' illud signum tendit in rem
rat' eis cuius gerit uoces. q' n' potest rem attingere nisi medio illo. Be negan
do absolute ans. q' sicut uox casu quo det tantum unica signatio uox
uero

vero hanc duplicem, aliam doctrinalem respectu rerum, aliam n. doctrina-
lem respectu conceptuum. ad maioris probationem dicimus, etiam ee ue-
nam q. in dat. uni signario.

Hae dictiones quae fini huius present, facile soluentur attendendo
semper has duas signationes uari. qd si contendat alius etz propter di-
uersas rationes hanc duas signationum dari inter illas mutuum prio-
ritatem n. infirmos.

cap. 6. de alia diuis. tri in categorema- ticum sin categorematicum, et mixtum

Termin. categorematicus, e ille q. per se impendit, ab omni alio signat,
ut homo: termin. sin categorematicus e, qui separat, ab alio nihil signat
coniunct, uero cum alio signat, ut haec uox omnis, facit q. illum aliter sig-
nare qd. sic intelligendum e, non qd. ipsi sin categor. respondeat per se ali-
q. modo, propter signationis, sed qd. sit nota seu iudicium modi quo categor.
signat rat. illig.

Propter hoc tri sin categor. comparat illi note quam Ter. uocant quae
nihil seumeta ualeat si addita aliis numeris, facit illos plus ualere: sic tri
omnis, qui s. o. nihil signat coniunctus eum tri, homo, facit illum signare
universalit. itaq. haec uox homo idem signat sola, et cum uoce omnis, q.
tri sin categor. nullum respondet signatum. tri sola signat confute, et abt
q. universalitate, quam hanc addita omnis.

Termin. mixtus e q. aequiualeat categor., et sin categor., ut uox haec sa-
pient idem ualeat ac cum sapientia; et haec iuste idem ualeat ac cum
iust signant q. aliqd. aliquat. Pertinent ad hunc mixtum casus
soligit ut hominis al. b. idem de. q. hispan, sermo addit has particu-
las de a, et alias. etz dicunt mixta uerba, ut di. ligo. i. sum di. ligens,
currat, e, currrens.

Obj. 1. de rat. tri e aliqd. signare, si tri sin categor. per se sumpt,
nihil signat q. per se sumpt, n. e tri. De disting. mai. de rat. tri
e aptum ei ad aliqd. signandum uel ad consignificandum. Dixi aptum
ei q. ad tri n. p. h. qd. actu signet uel consignet, si aptitudo ad sig-
nandum uel consignandum.

i. et sig. sin. catheg.
res significat omnes.
significat. Ex. dicit. un. pent. homo lingua latina. q. tris sin. catheg. solus aliq. signat.
is. sign. fiat in. e.
omni. nate. concedo;
sign. fiat. determina.
nego.

Obj. 2. Latinus cum au dicit hanc uocem *omnis*, pl^{is} apprehendit quam
un. pent. homo lingua latina. q. tris sin. catheg. solus aliq. signat.

Ex uterq. format conceptum n. ultimatum uobis et n. aliud signatum.

cap. 7.

De termino communi et singulari

Termin^{us} catheg^{orice} diuidit^{ur} in e^{ss}entialem et singularem. tris cois e' ille qui
signat unam nam multis seorsim comunicabilem in q^o n. multiplicant; ut
haec uox homo, quaenam hominis signat e^{ss}entialem P. et Paulo, alis q. in di. b^{is} uis
in q^o reperit multiplicata et n. distincta. dixim^{us} seorsim ad excludendos tris
colle^{ct}ib^{us}, qui plura important sub eadem signat^{ur} ut: *Thomas*, *Granata*. di.
xi^{mus} co^{mmu}nica^{bil}em q. n. requirunt actualis coactio multo^{rum} inferior^{um}, s. si
fiat eor^{um} pl^{ur}itas: sicut haec uox *sol* e' tris cois, q. quamuis n. dent plures soles
possunt tr^{is} dari.

Termin^{us} singularis e' q. signat unam nam, quam n. possunt comunicare mul
ti sub ipsa distincti ut *le^o*.

Exe dictis onit difficultas an hui^{us} tris Deus sit tris cois, uel p^{ar}ti^{us} singula
ris dicendum e' hanc uocem *Deus* ee' trum singularem. ita font. lib. i. undec.
dralee. cap. 26. et cois reserendos, prouat. i. ex aperto scripturae testim.
Sapientie. n. 14 dicit affectu^{us} aut regib^{us}, deseruientib^{us} homines in co^{mmu}
nica^{bil}e. nomen lapidib^{us} et ignib^{us} importuerunt. ubi nomen Dei appellat^{ur}
in co^{mmu}nica^{bil}e, hoc e' nulli alteri coe.

2° probat q. nomen Dei signat increatam nam independentem et a se con
tinentem perfectionem in genere entis infinitam, et prouide qua mai^{us}, aliq^{is}
aut perfect^{us}, nequit excogitari. Haec aut^{em} omnia ita sunt Deo propria, ut aper
tate implicatio nem in uolunt^{ate} alteri rei posse conuenire et adaptari. Confir^{mat}
et exponit ead. rat^{io} q. nomen Deus signat deitatem omnino singularem. q. e'
tr^{is} singularis.

Obj. I. hoc nomen Deus predicat^{ur} de trib^{us} personis re^{al}it^{er} distinctis. q.
hoc nomen e' tris cois. Ex concedendo ans, et negando e^{ss}entialem, q. non su
fiat predicare de personis distinctis se^{cu}nt^{ur} personalitates s. re
quirit distinctio personar^{um} seu signator^{um} in eadem rat^{io} seu forma ala
ta per nomen: q. cum non ueniat deitati, cui numerica multiplicatio re
signat, tris Deus de personis dictus manet singularis.

Obj. 2.

Obj. 2° hac voce Deus signabant multitudinem Deorum, quos falso colebant q^o hic trus Deus, apud illos est trus cois. confirmat q^o si essent plures dii p^otes, hoc ipso tr^o signarent. q^o est trus cois. Et negando coam: q^o est tr^o impo^{ss}ibile dari plures Deos ueros, et ita est impossibile plures signare per illam uocem Deus, qua s^um^o quam un^o p^ontionem, et essentiam petit alius n^o conuenire, ad confirmacionem dicim^o, sicut est impo^{ss}ibilis Deorum multitudo, ita etz n^o infert^{ur} ullo pacto coitas hui^o tr^o.

Termin^o singularis potest e^{ss}e singularis ex demonstrat^o, uel singularis ex sup^o aut accept^o cois. singularis ex demonstrat^o, ut hic homo, signato p^o aut alio u^o di^o si duo. singularis ex sup^o, ut filius regis: nam quamuis haec uox filius sit cois pluri^o, sit ex sup^o quod rex unum tantum habeat filium redit^{ur} singularis. ex accept^o cois filius hominis signat^{ur} quamuis ab solute ille di^o sit cois.

Termin^o item singularis uel est determinat^{us}, ut Petrus. uel est singularis uagus ut aliquis homo.

cap. 8.

De termin^o concreto et abstracto, substantiuo et adiectiuo, conatiuo, et absoluto

Trus concretus est ille, q^o signat rem per modum compositionis ex hauente et forma hauida, ut homo signat hauens humanitatem, albus, hauens albedinem. trus abstractus est qui signat rem per modum formae ut albedo, humanitas. diuidit^{ur} abstractus in ultimum et n^o ultimum; abstractus ultimus est q^o ultimo abstractus, ut albedinitas, coloritas, quae res pedat nullis, s^{ed} concretis. n^o ultimus, est q^o respectu suae rationis est concretus, ut albedo, color: a q^o abstractus albedinitas, et coloritas.

Termin^o conatiuo, seu adiectiuo, est ille, q^o signat rem per modum alteri adiacenti, ut humanus, albus, in hui^o n^o forma intelligit^{ur} adiacere materio uel substantiuo cui inest. et aduertendum est parum referre an signet aliquid substantiale, uel accidentale; si s^{ed} deuet attendi modus signandi q^o scilicet siue substantia siue accidens signat^{ur} t^{er}min^o alteri adiacens.

Termin, absolut, e' ille q' signat rem per modum perse stantis ut h' albedo de. h' absolut, etz uocat' substantibz, n' qdem rat' rei signate, h'ec n. potest ee' accidens sed rat' modi signator, q' semper signat per modum perse stantis et in dependens ab alio.

Duo inferunt ex dictis proprium omnem trum conotatum seu adje-
tuum ee' sortum; s' omni conoret, n' e' adiectibz, q' homo e' conorepus
n' h' e' adiectibz, s' absolut, secundum idem ee' dicendum de termi-
nis signantibz, negationes et prouationes et designantibz, res falsas.
negat' n. et prouat' signant suum signatum negati' dum per modu'
perse stantis: cecy uero et tenebrotz, per modum alteri' adiacentis.

cap. 9.

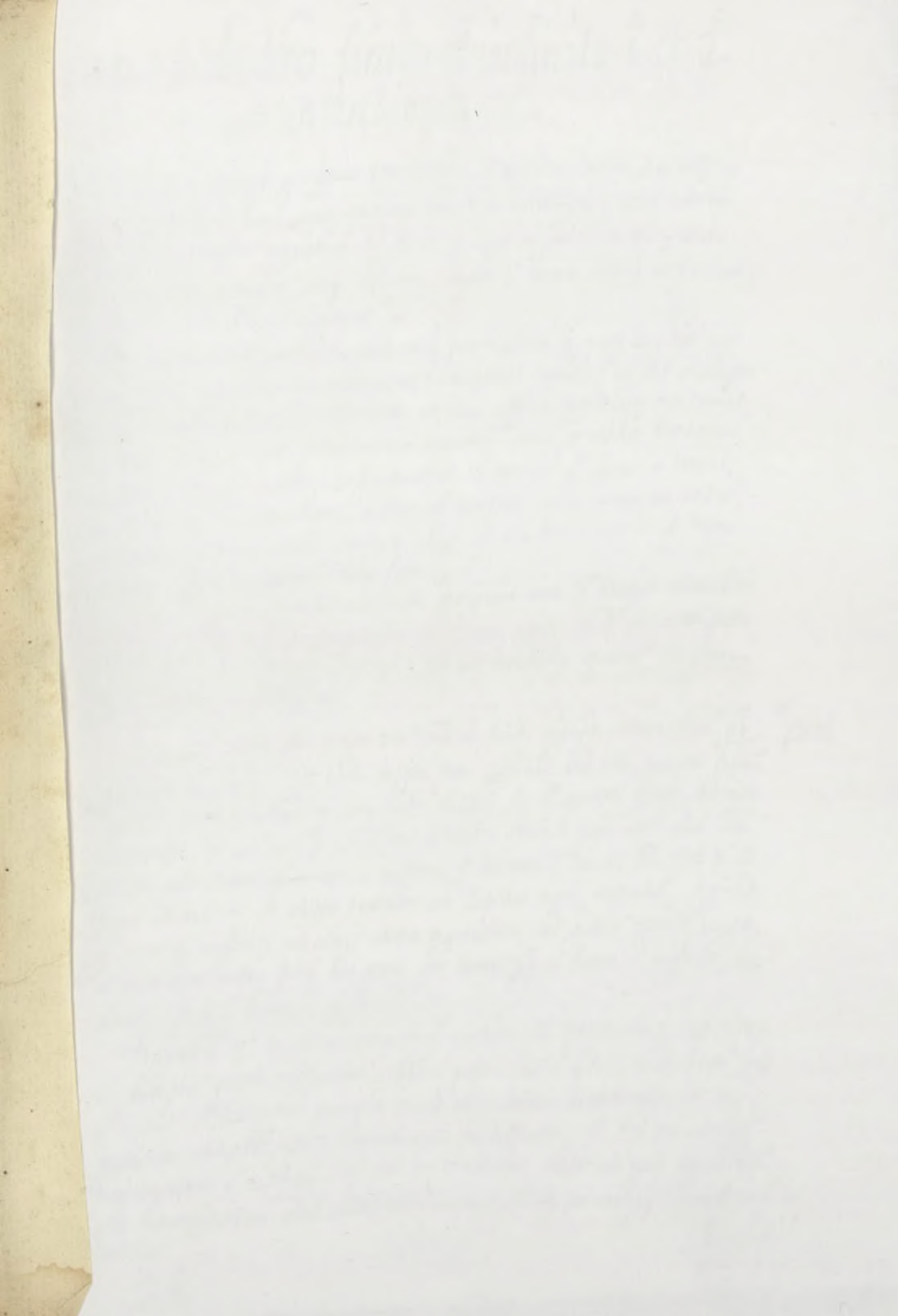
De tris transcendentibz, n' transcendentibz et
sup' transcendentibz, collectibz, et diuisibz.
denominante, et denominatibz

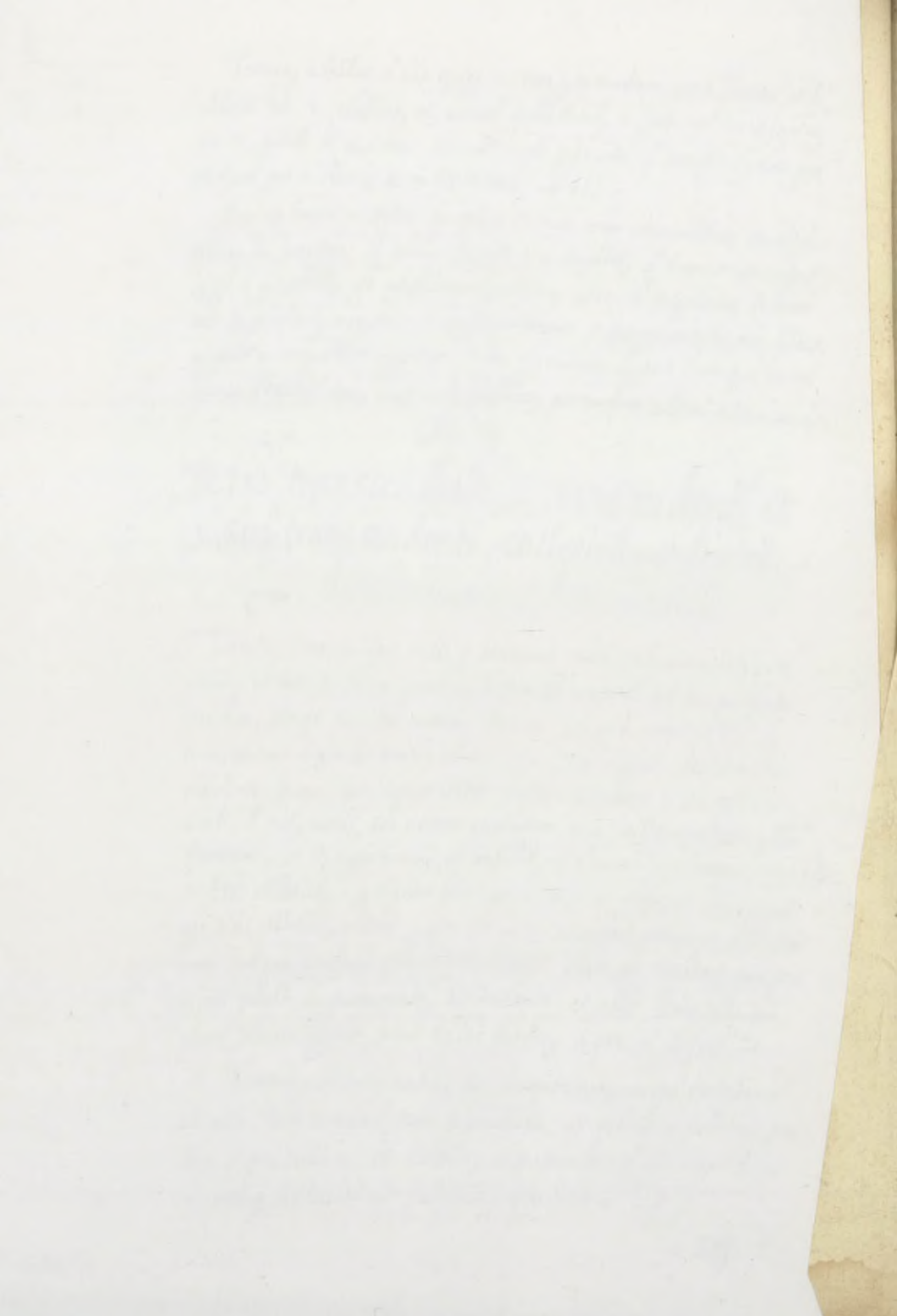
Termin' transcens e' ille q' conuenit omibz, rebz, ueris etz pote'
zialibz, ut ens. ad istum pertinet sex tris contenti sub hac particula
re u' bau, nempe res ens, uerum, bonum, aliquid, unum, / tris n'.
transcens e' q' n' de omnibz, s' de aliquo, aut aliquibz, determinate
dicit', ut homo, leo, equus. / tris sup' transcens e' ille qui n' con-
uenit s' rebz, ueris, seu ueram entitatem, siue existentem, siue ptem
hauentibz, s' etz negationibz, et impossibz, et n' emptibz, ut h'ec uax. intelligibile.

Tris collectibz, e' q' signat plura copulatiu' ut granata. H'is palis.
qui tris collectibz, potest qdem ee' cois si' signet aliquam collectio-
nem sub qua contineri potest aut o'ineat' alia, ut ciuitas, que pre-
dicari potest de granatenis, Cordubensibz, et aliis. Diuisibz, qui
plura diuisse signat sicut de cois dixim' a quo n' difert'.

Termin' denominatibz, seu denominat, e' qui de deducit'
ab alio, tum nomine, tum signatione, ut iustus a iustitia, pru-
dens a prudentia. et termin' denominans e' ille a quo de no-
minatibz deducit' ut iustitia, prudentia.

cap. 10.

cap. 10. de trō finito et infinito. 1. et 2.
intentionis

¶ Terminus finit, e' q' signat rem certam, et determinatam, siue uerz ens sit siue negat' ut homo, equus, quimera dic. trus infinit, e' q' nihil determinate signat propter signatum in finiti, qd' ipse infinit, terminus excludit, ut n' homo, n' negat', neq' chimera; nam n' homo idem e' ac n' e' homi. n' negat' i. id e'. e' ac n' e' negat'.

Prociq' rei intelligenda notandum e' particulam n' parte duplici accipi uno modo neganter alio infinitanti: neganti sumit q' ei' ill' in aliqua pp' cadit sup' copulam seu uerbum, et ideo efficit oppositum sensum ut si dicas Petrus n' currit particula n' neganti sumit, et reddit hunc sensu n' e' uerum Petrum currere: infinitanti tr' accipit q' ei' uis n' trahat, ad uerbum seu ad copulam, s' exerceat tantum circa uocem cui addit, ut si dicas n' homo currit sensus e' aliqd' qd' n' e' homo currit et tunc copula n' negat' infinitat' trus homo.

Terminus primae intentionis e' ille q' signat rem x' cuius uere fiet independent' ab operat' intellectus, ut homo, equus. trus secundae intentionis e' q' signat id quod conuenit rei ex intellectu operat', ut genus, species, chimera.

Rogabit aliq' primo qua rat' trus infinit, signet omnia alia ^{pp'} signatum in finiti. De trum infinitum signare oia alia proter signatum in finiti, n' colectiue seu distri' bitive, s' q' uasi uage, et inde terminate. et rat' e' q' n' colectiue et distri' bitive signant' alia oia falsum erit dicere n' homo e' in foro, q' falsum e' dicere oia que n' e' homo e' in foro: s' aliqua tantum ut lapides, equi, aut alia. signat q' terminus, infinitus res alias extra signatum in finiti quasi uage, et uide terminate. fit q' hic sens, per hanc pp' n' homo e' in foro, hoc e' aliqd' qd' n' e' homo e' in foro.

Rogabit 2° an trus uicatheg' ad dita illi particula n' infinitanti sumpta possit infinitari. Et n' parte, rat' e' q' tunc infinitat' trus q' negat' infinitanti sumpta cadit immediate et determinate sup' signatum talis tr', illud determinate excludens; s' trō uicatheg' neq' separato a catheg' neq' cum eo coniuncto redit aliq' signatum siue determinatum siue indeterminate q' trō uicatheg' n' potest infinitari.

Rogabit

Rogabitur 3° an tri^o sup^{er}transcendentes possint infinitari ut in intelligibile. R.
tri^o hoc posse infinitari. rat^{io} efficax, q^{uod} tunc tri^o infinitat q^{uod} particula non in
finitanti sumpta cadit sup^{er} signatum tri^o finiti, q^{uod} determinate excludit; s^{ed} q^{uod}
uoci intelligibile, addit particula n^{on} infinitanti sumpta tunc particula hec
cadit sup^{er} aliqd^{am} determinatum signatum respondens uoci intelligibile q^{uod} de
determinate excludit. q^{uod} tri^o sup^{er}transcendens potest infinitari. minor p^{ro}
q^{uod} intellect^{us} potest apprehendere aliquid ut intelligibile. —

Quod si obijciat si infinitet^{ur} sup^{er}transcendens tri^o, sequit^{ur} d^{icitur} d^{icitur}. q^{uod} n^{on} pote
nt infinitari. Ans^{er} p^{ro} q^{uod} negationes s^{unt} ab intellectu intelligibiles. q^{uod} intus po
terit intelligere negationem intelligibiles. q^{uod} ipsum n^{on} intelligibile erit
intelligibile. R^{es} neg^{ationis} sequellam, ad probationem concedimus, Ans^{er}, et p^{ro}
mum consequens, et distingui^{mus}, secundum ip^{so}rum n^{on} intelligibile erit
intelligibile in actu signato, nego consequentiam; erit intelligibile
in actu exercito concedo ead^{em}. hoc est ipse tri^o n^{on} intelligibile nam h^{ec}, qua
nos intelligere possumus, quamuis ipse signet rem n^{on} intelligibilem. —

Instabit nulla res est que sit intelligibilis. q^{uod} n^{on} dat^{ur} tri^o signans rem intelli
gibilem. R^{es} quamuis nulla res sit intelligibilis potest t^{ri} ab int^{ellectu} apprehē
di ut n^{on} intelligibilis q^{uod} sufficit ut signari possit hac uoce n^{on} intelligibile

Rogabitur 4° An tri^o infinit^{us} sit complex^{us} an uero inco^mplex^{us}. R^{es} est
inco^mplexum, et ratio est q^{uod} partes ei^{us} separate n^{on} signant idem q^{uod} conuine
t^{ur}. nam negat^{io} in illis n^{on} sumit^{ur} negant^{ur} s^{ed} infinitanti. dices quamuis
particula n^{on} sumat^{ur} infinitanti, retinet aliquam negationem, q^{uod} ex illa
et alia uoce fit tri^o complex^{us}, constans ex tri^o cathet^o et cathet^o. R^{es} neg^{ationis}.
Ans^{er} q^{uod} sumit^{ur} infinitanti, n^{on} est aliud quam amittere con^{signat}ionem, quam
posset h^{abere}, et s^{umit} partem n^{on} signantem tri^o infiniti. s^{ed} dices qui nam
sunt tri^o ij q^{uod} dicim^{us} n^{on} omnis n^{on} aliquis d^{icitur}. R^{es} aliq^{uod} sunt ij tri^o q^{uod} dicim^{us}
uoce et con^{signat} complexi; ut cum dicim^{us} n^{on} omnis idem est ac aliq^{uod} n^{on}; aliq^{uod}
tri^o uoce s^{unt} complexi, et in iⁿplexi con^{signat}, ut cum dicim^{us} n^{on} null^{us}, nam ual^{et}
idem ac aliq^{uod} —

Restat arg^{uere} ea que dicim^{us}, de tri^o 1°, et 2° intentionis. tri^o iⁿ intentione
n^{on} habet signationem in qua deuet dependere ab int^{ellectu}. q^{uod} tri^o iⁿ inten
tionis, est tri^o 2° intentionis ut equ^{us} leo d^{icitur} n^{on} est 2° intentionis. nam qua
uis signet dependenti ab int^{ellectu}, signat tri^o rem, que n^{on} dependet ab int^{ellectu}.

Cap. II. de tri^o in co^mplexo, et co^mplexo; pertinenti
et im pertinenti d^{icitur}

W

By inco

1.400

1° Incomplexus, est ille, cuius partes separatae non significant ut h^o complexus
 nem est cuius partes separatae significant ut h^o albus. 3° conditiones requi-
 runt ad rat^m fri complexi. 1^a ut eius partes idem significant separatae, ac
 conjuncte significant. huius conditiones desu huc lux dominus non est triplex co-
 plexus quod particula do, et ming separatae retinent eamdem signationem et
 per eandem rationem res publica aliaque non compositae figurae sunt fri inco-
 plexi. —

Secunda condit^o partes fri complexi esse conjunctas ex rat^e signandi
 et modo signandi, ut Petrus, et Paulus, animal rationale. 3° condit^o has per
 se habere inter se signationes diversas; et ideo Marcus. Julius. Cicero non est talis
 et triplex complexus. —

Obj. ex dictis sequeret^r huius complexum esse idem cum orat^e hanc ob
 rationem videmus, lib. seq. cum sermo sit de orat^e

Denique alij sunt fri importantes, alij pertinentes: ij sunt qui inter se nec
 repugnantiam habent, nec connexionem, ut musica, et theologia. Pertin-
 entes sunt qui habent inter se connexionem vel repugnantiam. pertinentes
 connexionem, vel sequella sunt in triplici differentia: primi sunt qui habent se
 tamquam superior et inferior ut h^o et animal: et alij sunt aequales et
 contributives, ut h^o et nisiivile: 3° sunt synonymi et idem significantes, ut deus, et deus.

Pertinentes repugnantia reducuntur ad quinque membra: primum est eorum qui
 repugnant oppositione, quod unus importat negationem alteri, ut videns, et non
 videns; 2° eorum qui repugnant in se ut album et nigrum: qui significant
 res quae sub eodem genere maxime distant, et ab eodem subiecto mutuo
 se expellent. 3° eorum qui repugnant privative quorum unus dicit caren-
 tiam alteri, in subiecto apto ad recipiendam formam signatam per al-
 terum. 4° eorum qui relative repugnant, ut pater et filius, quorum unus habet ordi-
 nem, et relationem ad alterum. 5° est eorum qui repugnant in se per diversitate
 naturam, et non aliquo modo ex dictis, ut deus et lux. modis argumenta
 si in his tribus fundatos usus docet. ~ ~ ~

Lib. 2°.

De orat^e modo sciendi et prop^e

de nā orationis et ei, dist^e a termino cōplexo

Oratio est uox significatiua ad placitum cui, altera pars separata signat, quā definitionem explicuimus, cap. præc. et dictis t: adde ad orationem, sicut et ad trā cōplexum sufficere, qd̄ una pars separata signat, nam alia satis est ut possit signare, ut in hac orationis homo, uox h̄ separata signat, n̄ uero omnis ut p̄te trās in categorematicis. Præterea illa paritula uox n̄ de simplicia s̄ de cōplexa deest intelligi.

Orationem aliam s̄ perfectam, aliam imperfectam; perfecta orō est quæ declarat integram sententiam, ut Deus est summum bonum; imperfecta uero quæ integram sententiam n̄ declarat, ut qui legem seruauerim, præcepto, h̄o albi, et alie similes, quib; auctoritas aliquid ultra expectant. deinde orō perfecta sub diuisiua in enuntiativam, et n̄ enuntiativam, illa est quæ signat uerū uel falsum a s̄i mandato, aut negatione, ut Petrus est homo, et sic se habent fere omnes orōnes in dicatiua, quæ p̄ uocari solent, q̄q; prolati auctoritas potest dicere, uerū dicit uel falsum dicit. orō n̄ enuntiativa est quæ perfectum efficit sensum s̄ uox a s̄i mandato negat et ita ut qui eam audit dicere n̄ possit uerū dicit uel falsum dicit; ut dixi sperdant perge ad illam uiam uinam amares Deum.

Restat modo illa difficultas proposita cap. præc. uidet. n̄ orōnem n̄ distinguam a trō cōplexo. in quare uerū dicitur e trō cōplexum n̄ distinguam ab orōne imperfecta nec a orōne perfecta, n̄ enuntiativa distinguam uero ab orōne perfecta enuntiativa. I pars p̄ q̄ orō cōis s̄i complexi cōuenit omib; orōnib; imperfectis et n̄ enuntiativis; q̄ quælibet ex his orōnib; erit trō cōplexo.

¶ Pars nempe orōnem perfectam enuntiativam distinguam a trō cōplexo, probat q̄ orō perfecta enuntiativa signat uerū uel falsum ut patet in hac orōne, h̄o animal rationale, s̄o trō complexo, n̄ potest signare uerū uel falsum, q̄ distinguunt. mai. est certa et p̄ illam certum e uox cōuenit om̄i orōnis n̄ dicere repugnantiam s̄ in referentiam ad signandum uel n̄ signandum uerū uel falsum. nam hac uox s̄i potest ab orōne imperfecta et trō complexo q̄ repugnat signat uerū uel falsū. et s̄i potest ab orōne perfecta et p̄ quæ signat uerū uel falsum. min. p̄ q̄ trō cōplexo cōuenit uox cōis termini, s̄o trō ut h̄o repugnat signare posse uerū uel falsum. q̄ et trō complexo id repugnat.

Obij. orō imperfecta s̄i seu limitat uoxem cōis orōnis. q̄ n̄ potest.

test. hanc rationem eodem modo. De neg. eadem nam ead. differentia ultima po-
 test abstrahere diuersa aq. et genera. V.g. specifica differentia nota uolun-
 tatis hinc genus qualitates uoluntatis, appetitiue et spirituales: et differentia
 hominis hinc genus intellectiue, et genus animales. sic similiter ead. differentia
 orationis uocalis imperfecte seu perfecte n. enuntiatue hinc genus orationis
 ut patet et simul hinc genus, et rationem hinc uocalis, cum signet ad placitum
 et explicet rem per plures partes, unitas quar. altera separata signat
 de inde generat imperfectum. sensum et illi repugnant signare uerum
 uel falsum rursus, eod. modo tres complexus hinc per suam specifica
 differentiam rationem hinc, et rationem orationis.

cap. 2

De modo sciendi in communi.

Modus sciendi est oratio alicuius, cognitio manifestatiua, seu oratio que explici-
 tesignat, quod in alia uoce proponebat, aut afferebat in plura. improprie
 dicitur oratio, quod debent dari plures uoces. 2. dicitur ignota, ignotum uero dicitur
 aliquid dupliciter tum illud quod antea non uenerat nobis in mentem ut genus
 ignota, et hoc ignota, tum illud quod confusum est cognitum: quoniam apud
 homines dicunt res naturas ignorare quod confusum eas percipiunt: aduer-
 timus quod illud ignotum distinctionis dicta non est narium ut oratio sit nobis
 ignotum, sed sufficere ut nobis non sit cognitum ea claritate qua per mo-
 dum sciendi explicat.

Ultimo dicit manifestatiua, que manifestat debet esse unius rei per alia,
 ut si explicem quod sit animal, per hoc quod est esse uiuens, et per hoc quod est
 esse sensibile. At uero si eandem rem explicatam uerbo ignota, aut di-
 ffractilibus explicet uerbo facibus et notis, ille non est modus sciendi quod hic
 dicitur explanationem rei nam illa uero est explicatio uerbi.

Obj. 1. multis notae hominis haec respectu illorum, haec diffinitio
 hoc est animal rationale, non est modus sciendi. confirmat quod habent multos
 arguunt, que non sunt modus sciendi, ut haec omnis hoc est nisi bilis, ego sum
 hoc quod ego sum nisi bilis. cui non constare non possit ex uerbo frequenti se esse
 nisi bilem. ad arguunt cum confirmat. De uerba uero diffinitio non dicunt ap-
 tum sed aptitudinem, quare satis est quod illa exempla alata esse se sint ap-
 ta, ut ignotum manifestent quamuis illud per accidens mihi esset antea
 notum.

Obj. 2.

1
Obj. 2. si ignorantis quid sit logos licet esse per se monem tunc
illi ignotum manifestas; et tñ nec efficitur modus sciendi. q̄ modus sci
endi n̄ manifestat ignotum. R̄ illa est manifesta tñ uocis n̄ rei:
res n. ipsa scilicet sermo eod modo signat Latinis sui grecis dictionibus,

Obj. 3. si q̄ dicit ignorantis falsam rem, Petrus electus est episcopus,
tum quidem manifestat ignotum. et tñ n̄ est modus sciendi q̄ diffini
tio modi sciendi conuenit aliis à diffinito. R̄ ad modum sciendi
n̄ sufficit enuntiat ignoti s̄ sequent manifestat, que dicit, q̄ id q̄ contine
bat impliate sub uno tñ affectu sub alio uel alijs et pliate ut supra no
nuimq. —

cap. 3. de diffinitione

sec. 1. de diffinitionis natura et ei, multiplicitate

Diffinitio est ordo explicans nam rei. tradit̄ ab Arist. 1. Topicoꝝ, cap. 7. et 2.
post cap. 10. per illam uocem ordo conuenit diffinitio conualis modis sciendi per ve
ligas differt q̄ est tñ conuenit diffinitioni explicare partes diffiniti per modum
unig est aut diffinitum id cui, n̄ explicat

Diuidit̄ diffinitio in diffinitionem nominis et diffinitionem rei; diffinitio no
minis est ordo explicans signationem nominis, que solat et h̄mologia dicit et hoc
proprie loquendo n̄ est diffinitio. cui, ratio est q̄ diffinitio nominis potest tradi uni
co uerbo simpliciter ut si dicas fani est loqui tñ q̄ sequeret magna in uersio, n̄
id q̄ opus aliquos est diffinitio est apud alios diffinitum et e contra, q̄ est mag
num actus dicit. sequet̄ illa p̄ q̄ apud grecos hec est diffinitio nominis uis ac
essentia, apud Latinos uero hec est diffinitio essentia est uis ac

Diffinitio q̄ rei est ordo explicans nam rei; et hoc duplex est alia essentialis
alia accidentalis: diffinitio essentialis est que manifestat nam rei explicando ipsius
pre dicta essentialia ut h̄ est animal rationale. Accidentalit̄ est que eandem nam a
liquo modo manifestat explicando ei, passionem, et accidentia propria; ut h̄ est
dial risibile. denique diffinitio siue essentialis siue accidentalis potest esse causa
lis si tradat̄ per causas essentialis 2. a quib, res essentialit̄ dependet, ent
essentialis, si per alios ent accidentalis.

Pre dictae diffinitio n̄ adeo differunt inter se ut repenit n̄ possit diffinitio
que partim sit essentialis, partim accidentalis seu d̄scriptiua et partim est cau
salis. Observandum est diffinitio dicit bonam uel malam, et ueram uel falsam x̄
diuersas considerationes. uera n. uel falsa appellat̄ respectu sui diffiniti prout illi
tribuit ea pre dicta, que illi conueniunt, aut que illi repugnant bona tñ uel ma
Laa

La appellat' prout obseruat uel n' leges deffinitionis

2° obseruandum deffinitionem n' e' eadem perfectam enuntiativam, q' in illa pp' h' e' al' reale, deffinit' quae est; animal reale applicat' deffinito, scilicet homini; alit' deffinitum ingrederet deffinitionem a' reg. bonae deffinitionis. 3° obseruandum quam liuet deffinit' siue essentialem siue accidentalem manifestare essentiam rei; s' cum hoc discrimine, q' essentialis deffinit' illa manifestat per partes essentielles: accidentales uero per partes accidentales, quae caten' conducent ad manifestandam essentiam, quatenus in accidentia, quae s' proprietates et passionis essentiae h'ent cum illa essentiali conuersionem.

Dubitabit aliq' qua ratione qua uide tradita sit a nobis deffinitionis deffinit' uidet' n. deffinitionem n' posse deffini, cum deffinit' et res deffinita seu deffinitum debeat distingui. Et sufficientem distinctionem huc reperiri cum deffinitum differat a deffinito tamquam q' e' et uniuersale a particulari: nam deffinitum e' na' co' deffinitionis, et haec deffinit' per quamdam particularem deffinitionem.

Sec. 2. de l'g' bonae deffinitionis, et de locis argumentandi in ipsa iudicatis

1^a Prima Lex; deffinit' clarior deuet e' quam deffinitum. haec claritas consistit in hoc q' d'et' per rationes, quae ad claritatem sui cognitionem postulant pauca uel principia cognoscenda, quam petit deffinitum, quo pacto al' claris e' homine et uiuens claris e' animali.

Hinc inferit' primo n' e' deffiniendum ignotum per ignotum, neq' per aequi notum. quae condit' intelligenda e' 2^a distinctionem alectam a Conimb. Top. 1. lo. g. cap. 2. de specie. §. 1. art. 1. nam si omnia quae in deffinito ponunt' deuent' e' notiora deffinito, s' ea quae illi s' intrinseca. cuiusmodi n' e' unum uel alidum alteri, q' s' ponit' ut ex b' q' aliis uerbis signat Albert' b' scilicet, dicens q' unum uel alidum n' deffini' per aliud s' ad aliud. quare dictam distinctionem tradunt b' hoc modo; id q' ponit' in deffinito e' notis deffinito si deffinitum per aliud deffiniat' uer' e' si ad illud falsum.

Inferit' 2° Philosophum n' e' traditur, deffinitiones per metaphoras et alogonias uti Poete solent aliq' describentes potius rem, quam deffiniendes ut e'

illa somn^{us} descript^{us}

Stulte q^{ui} est somn^{us} gelida n^{isi} mortis imago?

Lauroat hoc u^{er}bo definit^{ur} illa, qua h^{oc} uocat^{ur} arbor in uersa et eidem r^{ati}oⁿi in ueni^{ent} u^{er}bo n^{on} nulla alie

2^a Lex definit^{ur} de^{bet} e^{ss}e conueni^{en}t^{is} u^{er}bi^{us} cum definit^o. hoc est de quo cumq^{ue} potest praedicari definitum, necess^{er}e ut possit et^{iam} praedicari definit^{us}, et est 3°. V. g. de quo cumq^{ue} potest praedicari a^lia^l r^{ati}oⁿe, potest praedicari h^{oc} et conu^{er}s^o. recedunt ab ista lege definit^{us} ille, qua tradunt^{ur} per praedicata superiora s^{ed} et co^mmuni^o prima ut si dicit^{ur} h^{oc} est substantia animata sensibiles; q^{ui} inuenit^{ur} et^{iam} in equo et aliis.

3^a Lex: nihil in definit^o de^{bet} nihil redundet recedit ab hac lege hoc definit^{us} h^{oc} est substantia corporea, uiuens a^lia^l r^{ati}oⁿe: nam illa tria redundant cum includa^{ntur} et adducant^{ur} in a^lia^l, q^{ui} subdit^{ur} statim; quare quamuis multa praedicata que n^{on} in aliquo ex dictis in cludunt^{ur} afferat, definit^{us} n^{on} redundet ab ut hoc h^{oc} est substantia corporea, sensibiles animata r^{ati}oⁿe. de^{bet} illa definit^{us}, qua hominem dicit^{ur} e^{ss}e uiuens r^{ati}oⁿe praetermittit^{ur}. n^{on} sensibile, q^{ui} praedicatum uolte necessarium est ad in^uer^{sa} felicitatem essentiam ho^mis.

4^a Lex: definitum in generi n^{on} debet definitionem ut r^{ati}oⁿe h^{oc} est a^lia^l r^{ati}oⁿe que sunt partes hominis.

Colligunt^{ur} ex dictis duo mod^o argumentandi ex definit^o: primus est bene u^{er}ba ad affirmat^{ur} definit^{us} ad affirmat^{ur} definitionem, ut est h^{oc} q^{ui} est a^lia^l r^{ati}oⁿe: et et^{iam} ab affirmat^{ur} definitionis ad affirmat^{ur} definit^{us}, ut est a^lia^l r^{ati}oⁿe q^{ui} est h^{oc} et idem est de negationib^{us}.

2° mod^o est, q^{ui} q^{ui} affirmat^{ur} uel negat^{ur} de^{bet} importata per definitionem, sicut praedicari de^{bet} importata per definitum et est 3°. V. g. de a^lia^l r^{ati}oⁿe dicit^{ur}, q^{ui} sit uiuens idem et^{iam} dicit^{ur} de homine: q^{ui} si dicit^{ur} aliq^{ui} definit^o conuenit explicat^{ur} essentiae, est in o^{mn}i explicans nam rei, si id n^{on} conuenit definit^o. Re q^{ui} o^{mn}i obiecti^o in trⁱⁿsecum competit definit^o, competit et^{iam} definit^o. n^{on} in q^{ui} o^{mn}i ex trⁱⁿsecum ut propriet^{as} aliqua tributa per op^{er} intrinsec^{us} qua et^{iam} r^{ati}oⁿe competit definit^o est d^{en}otat^{ur} pro definit^o, q^{ui} definit^o n^{on} competit: competit et^{iam} est o^{mn}em et et aliquid completum. est de definit^o competit e^{ss}e substantiam definit^{us} praedicatum de

cap. 4. de diuisione

sec. i. quid sit diuissio, et complex est. etc.

1^a Diuissio est o^{mn}i^{um} totum in suas partes di^uer^{sa}s. o^{mn}i^{um} ponit^{ur} loco generis, reliqua loco d^{en}otat^{ur}. est diuissio^{is} prop^{ri}et^{as}is mod^o sciendi q^{ui} diu^{id}endo totum a liquo

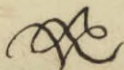
Liquod in sua membra n̄ sine ordine et dispositōe lux accedit nei
divisioe, tollit̄ q̄ menti confusio —

Divisio alia ē actualis, alia potentialis, sicut totum aliud ē actuale
aliud potenziale. divisio actualis ē, que totum actuale dividit in partes
ex q̄ constat; que partes si físicas fuerint, erit divisio física, ut hæc ho
minis altera pars corp̄, altera anima rationalis. si vero partes metaphisicæ
fuerint, divisio erit metaphisica, ut hæc una pars equi animalia inibi
le. Divisio potentialis ē que totum aliquod potenziale dividit in partes
quas continet subse in potentia ut animal aliud h̄, aliud brutum. que divi
sio si a ferat pro diversis generibus, et pro membris diversis, species di
cit̄, divisio generis in species: si vero pro diversis afferat notionem eandem
analogam, et pro membris diversis, ipsa inferiora, seu analogata sub
eadem contexta appellat̄ analogi in analogata ut ens aliud substantia,
aliud accidens. —

Deinde divisio alia ē essentialis; alia nempe que dat̄ per partes
essenciales. alia ē accidentalis que dat̄ per accidentia: et hæc triplex
ē. Prima subiecti in accidentia. 2^a accidentis in subiecto. 3^a acciden
tis in accidentia. divisio subiecti in accidentia ē illa, qua totum distri
bit̄ in accidentia que illi conveniunt, ut h̄ alius doli, alij modoli.
divisio accidentis in subiecto ē illa, qua accidens aliquod distribuit̄
per subiecta in q̄ invenit̄ ut albeo alia nivis, alia Cygni, alia lac
tis. divisio accidentis in accidentia ē qua accidens per varia accidentia,
distribuit̄ ut cum divisiō dulce, infrigidum, calidum, et temperatum.

Obj. divisio actualis n̄ distinguit̄ a definitōe q̄ n̄ bene assignat̄ tā
quam modus sciendi distinctos. Res p̄ q̄ hæc divisio actualis, hominis
alia pars animalia alia rationale vix manifestat̄ ignotum. Et neg. abs;
et ad probatum dicim, tam definitōnem illam h̄bis, quam divisiōnem
idem manifestare s̄ diversis modis; definitō n̄ explicat conjunctionem
partes, et intendit eas de manifestare; ut divisio explicat disjun
gendo et solum intendit enunciare. Et secundo divisiōnem n̄ mani
festare essentialiam nam divisio tendit in ea partes, ut separate s̄ par
tes vero separate n̄ sunt essentialia. —

Sec. 2. de legibus bonæ divisiōnis &c.

Prima lex bonae diuisionis, ut singula membra sub eo ordine quomodo membra diuidentia sunt, minus continerent quam diuisum, et sint ipsi inferiora. cuiusmodi diuisionis defectu mala est haec diuisio: animal aliud sensibile, aliud rationale; quod sensibile non minus continet ac animal. sed eque latet patet; ac illud. Po huius legis est diuisum esse totum quam, et membra esse partes: pars autem sub eadem parte minus continet, quam totum, et illud inferior.

2^a Lex, omnia membra diuidentia sumpta ad equare debent totum diuisum, ita ut neq. illud excedat neq. ab eo excedant. non est quia partes sumptae non distinguuntur a toto, nec prorsus possunt illud excedere, uel excedi ab illo; membra autem, et diuisum hinc se ut totum et partes.

3^a Lex, membra diuidentia deuent aliquo modo distinguuntur inter se et unum non includi in alio. quae lex seruat si in diuiso potenciali unum membrum sub alio non continet potentialiter, et si in diuiso actuali unum membrum non continet sub alio actualiter. sed non est illam si membrum diuisionis actualis continet potentialiter sub alio, ut in hac; homo alia pars animal, alia rationale et tri rationale concludit potentialiter sub animali.

cap. s. denom^e, et uerbo.

Sec. I. definitiones proponunt et breuiter expouuntur.

Nomen sic definitur ab Arist. 1. prior. cap. 2. Nomen est uox signatiua ad placitum sine tempore, cuius nulla pars separata signat finita et recta ad cuius explanationem sciendum est, aliud esse signare tempus, aliud connotare, et aliud signare cum tempore; signare tempus conuenit illi uoci quae imponitur ad signandam essentiam uel partem temporis ut haec uoces, annus, mensis, hora, &c. connotare tempus conuenit uoci quae imponitur ad signandam actionem, quae tempore quodam oblaturo exerceat ut haec uox, coena signat comestionem nocturnam.

Denique signare cum tempore est signare aliquid prout exerceat tali tempore presenti, scilicet praeterito, uel futuro. illa ergo particula definitionis, sine tempore excludit a ratione nominis omnia uerba, et excludit etiam signationem cum tempore quae nominibus competere nequit. non tamen excludit a ratione nominis significare aut connotare tempus.

illa uero particula definitionis, cuius nulla pars separata signat, excludit

nomen non significat ipsa
nomen complete, sed uero
plete; aliam non omnino
nomen significat complete

excludit a rone nominis trum complexum, et ordinem. et per illam finita
excludunt' tri infiniti: cas, q' obliqui per illam recta.

Definit' uerbi ita tradit' ab Arist. brem. cap. 3. uerbum e' uox sig
nificatiua ad placitum cum tempore cuius nulla pars seorsum signat, finita
et recta, et semper e' eoz quae de alio d' nota. per hanc definitionem
excludunt' a rone uerbi, sicut etz a rone nominis uoces complexae, et bren
toz; illoz q' hent partes seorsum signantes; hae uero q' naturalit' signi
ficant. quo pacto uerbum signat cum tempore condet ex dicit' de

Deinde per illam particulam finita excludunt' uerba infinita, ut
n' ualet, n' legit. Per illam uero recta excludunt' alia tempora uerbi pra
ter praesens in dicatiui, quae n' uerbum s' uerbi cas, appellat Arist. de
interpretat' sunt. n. uelut aliquid a recto q' iudicat modos in di
catis.

Per illud ultimum definitionis excludunt' participia praesentis tempo
ris, quia per se absq' uerbi ad miraculo predicari n' possunt; n. n. a fides
perfectum sensum dicendo, Socrates disputans nisi uerbum addas Socrates
est disputans.

Sec. 2. argumenta cotra ea, quae de nom. diximus

1. Primum arg. nomen infinitum satis excludit' per illam particulam definitio
nis, cuius nulla pars seorsum significat. q' male addit' ad idem reijciendum a
ha particula finita. ad p' q' nomen infinitum siue mentale, siue uocale
e' complexum, si n. conceptu h'nt adungas conceptum huius nominis uox, n.
fit nomen infinitum, sicut etz in uoce fit infinitum eo n' et h'.

2. neg. ad et ad probationem dicit', nomen infinitum n' e' comple
xum s' incomplexum ut uidimus lib. 1. cap. 11.

2. arg. n' p' aliquam rone excludunt' nomina infinita, uel excludere
tur nomina infinita a rone nominis, maxime q' dicunt' tam deus quae
sunt, quam deus quae n' sunt; haec n. causa addit' ab Arist. lib. 1. de in
terpre. cap. 2. s' haec d' n' e' bona. q' min. p' q' nomina sup' hanc sen
dentia dicunt' deus quae s' aut quae n' s', et tri n' excludunt' a rone nois.
confirmat' q' n' ens e' infinitum, et solum dicit' de is quae n' s'. q' infini
tum n' deuet excludi eo q' dicat' deus quae sunt, et deus quae n' s'.

3. propria d' ob quam excludunt' infinita a definit' nois recte
a D. Thom. s' uelut q' nois proprium e' de terminatum aliquid represen
tare

tare potest, infinitum uero potest remouet omnia ab intellectu, quam
ei aliquis proponat. Arist. tñ tradidit id qd e dicta deus que sunt, et
que n sunt, tam quam conditionem consequentem ut plurimum formam
et nam nois infiniti; qd potest aliq illam proprietatem n habere; et potest
etq, nomen n infinitum illam habere, ut nomen s'ran, sciens, unde patet
ad confirmationem. —

3. arg^m. haec nomina, prandium, cena, et similia signant tempus ma-
tutinum, et uesperinum. q signant cum tempore. It' primo illa nomina co-
nstant tempus s' n signant cum tempore. It' 2° illa nomina n signant
dies perse temporis s' licet praetentum uel futurum, qd e necessarium ad
signandum cum tempore; s' n. importat dies quasdam accidentales. s.
matutinum, et uesperinum, que per accidens coeueniunt tempore ratione
loci sine quo tempus dari potest ut in iis constat qui Polo subiiciunt,
quos per sex menses sol illuminat sine noctuum uicissitudinibus, similiter
idem et tempus nobis matutinum, et alij in diuerso loco degentibus, uesperinum —

Sed dicit haec nomina Pastem, et matutines important tempus futurum et
praetentum. q signant cum tempore cum signent dies proprias et perse
temporis. It' illa nomina s' constant tempus n uero signant cum tempo-
re; ad hoc n. necessarium e importare illud tamquam mensuram alicuius
actionis. —

Sec. 3. alia argumeta contra definitionem uerbi

1. ^mPrimum arg. multa ex uerbis n signant cum tempore. q male dic-
tum e uerbum signare cum tempore. abs pt qd haec uerba, creio, co-
gito, et alia signant solum, seu important instans in diuini uile, et n im-
portant tempus constans partibus praeteritis et futuris. Confirmat qd in
haec pp, Pater aeternus generat filium; et in hac, Spiritus Sanctus proce-
dit a Patre et filio, illa uerba generat, et procedit n signant tempus s' d
aeternitatem.

De neg. Abs. et ad probationem cum confirmat dicens nomen ten-
pus n ee Abs. accipiendum s' late pro qua cum q durat siue instantia
nea, siue aeterna, siue successiva. —

2. arg^m. n dat aliquod uerbum infinitum. q superflua e illa particu-
la finita. abs pt q in ordine uerbum cum negat manet negatum q
idem est dicendum de uerbo extra ordinem: ac proinde nullum dabit uerbum
infinitum

in finem nec in ordine nec extra illam. De neg. abs. dant. n. uerba in finita, que distinguntur a uerbis negatis in hoc, qd negata s. aliq. co. flexu, in finita tri. aliquid simplex.

3. arg. participium n. e. uerbum et in signat. cum tempore qd desinit uerbi n. e. bona, cum conueniat alius a. diffinito, uel salt. temporis p. uerit uerbum. De participium n. e. uerbum eod. n. ut nota eor. que dicunt. deat. vero ut explicauim. sec. 1.

4. arg. pp. in qd. predicatum conuenit essentialiter subiecto, ut deus e. bonus, si e. a. e. dicuntur absoluti a tempore. qd uerbum in illis si signet u. tempore. De quamuis illos pp. absol. sunt a tempore signant. cum tempore; absol. sunt n. a tempore qd n. aligent. alicui. dicit. tri. s. ampliam. possunt ad quamcumq. differenciam tri. et in quamq. uen. fieri. inde pendent. odo. ab ex. istentia in tempore presenti, preterito, aut. futuro: cum hoc tri. stat. qd istre pp. de. impotent. aliquam. tri. dicit. s. presentis, quamuis et. ampliant. ad reliquos.

cap. 6. de prop.

sec. 1. de illig. natura, et diuisionibus etc.

Prop. desinit ab Arist. 1. de interpretat. cap. 4. in hunc modum, pp. e. odo. uer. uel falsum signans. quam distinctionem aliqui ut n. solemnem. reuocunt et illam tradunt, pp. e. odo. aliq. denuntians. de alio. diuidit. pp. in cathogonicam et hypote. ricam. pp. cathog. constat uno subiecto, una copula, et predicato ut haec, Petrus e. albus, et similes. pp. hypot. constat plurib. subiectis, copulis, et predicatis ut haec, Petrus ambulat, et Paulus disputat. pro maiori utriq. u. eligentia. quaedam s. notanda. Primum ad pp. hypoteticam. requir. multiplicatum copulae, et n. sufficere multiplicac. tionem subiecto. aut. predicato. que haec pp. Petrus audiens et loquens disputat. n. e. hypotetica, s. cathog. quamuis dici possit. hypotetica u. uerit. eod. qd. passit. in plures cathog. resolu. ut si dicas, Petrus e. audiens et ipse loquit. idem dicitur. u. qd. multiplicat. predicato. et. et. de propositionib. habentib. copulam. implicac. nes. ut. de haec, Petrus, qui loquit. dicit. putat.

Aduertendum e. 2. praecipua copula hypotetica n. e. uerba qua. ueniunt in cathog. s. e. distinctionem aliquam. ex his. quatuor. et. uel. si. quia. ex qd. confici. solent. quatuor. pp. hypoteticae, quar. prima dicit. copulati. ba. ut. haec. Petrus. loquit. et. franciscus. dormit. 2. di. iuncti. na. ut. Petrus. disputat. uel. tacet. 3. con. diti. onalis. ut. si. sol. licet. dicit. e. 4. causalis. ut. haec. q. e. h. e. u. u. u. in qd. omib. copula. principales. n. s. uerba. s. illig. diti. ones. Sec. 2.

Sec. 2. argumenta cōtradicta

Primum arg. pluit, grandinat, curro, legis, et similes sunt pp̄, et n̄ hēnt subiectū, nec predicatum q̄ pp̄ catheḡ n̄ ē que subiecto uno copula, et predicato condat. Et absolute censeri dicitur sunt illa pp̄: q̄ quāvis coaduoem n̄ sint aliquod complexum, et constans ex plurib; seorsum signantib; tri ex sensu et ex eoi m̄ concipiendi proprie signent uerū vel falsum hēnt q̄ signationem complexam, et in eīs intelligunt subiecta, et predicata; in illa pluit et simi lib; intelligit deus uel n̄ in alijs ego dic.

Hoc m̄ in alijs propositionib; que dicunt de 2° ad iacente subintelligit presdicatum in his Petrus, et Petrus uiuit. in primo. n̄ intelligit Petrus, et existens, uel ē ens. et in secunda Petrus uiuit uiam.

2. arg. hoc pp̄. h̄ qui sedet loquitur ē hypotetica ex ui copula implicationis q̄ male uisum a uisib; h̄ potestarij. pp̄ hentes copulam implicationis. and pp̄ nam sens; illig ē. h̄ sedet q̄ et loquit. ac prouise in illa affirmant due distincte ueritates, et confirmat hoc nam hoc pp̄ et similes alia s̄m sensum pradicatum in quo affirmat utraq; illa ueritas n̄ ēēt hypotet̄, sequerēt cōtradictoriā illi, tantū

Copulam prini palem reliquendo in ita etiam copulam implicationis ex quo uis; sequerēt dari posse simul falsas duas d̄ dictiones; cum n̄ copula implicationis et inq; possit sepe ēē falsa, et intacta maneat in utraq; pp̄ utraq; ent falsa ut patet in his. X q̄ n̄ ē deus ē h̄, X q̄ n̄ ē deus n̄ ē h̄. que pp̄ sunt falsae pp̄ parte inclusam falsam.

Et illa pp̄ et similes possunt redere 2^m sensum. Primi in quo copula implicationis aferat tamquam ui constantia n̄ affirmat s̄o supōita ad predicandam aliam ueritatem; et tunc sens; ē h̄ q̄ sedet loquit. et q̄ pp̄ catheḡ. 2° sens; ille qui arḡ uentur et tunc pp̄ ē hypotetica et copula prini palem ē illud redibum, qui. q̄ equiualeat et ille per q̄ unum extremum. s̄. sedet ui alio iungit. s̄. loquitur.

cap. 7. de pp̄ catheḡ.

Sec. 1. de hui; propositionis materia

Materia pp̄ n̄ h̄t aliud ē quam habitudo seu respect; subiecti ad predicatum. que materia ēriplex materialis, contingens, et remota. materia nalis tunc dat q̄ predicatum essentialiter cōuenit subiecto, ut h̄ ē uial uodale; materia contingens ē q̄ predicatum cōuenit subiecto accidentaliter ut Petrus, et albj; materia deniq; remota ē q̄ predicatum repugnat subiecto, ut equus ē ratiōna

tionalis Leo e' inibi, Leo n' e' roalis

Circa materiam pp' dubitari solet an q' predicatum e' aliquis substan-
tiale subiecto faciens cum illo unum compositum per se; in n' e' de illis essen-
tia q' tunc pp' in materia nali aut in contingenti. Eiusmodi illae pp' de
e' h' aial e' roale.

Dicendum e' has pp' alias q' eiusdem nominis n' e' in materia nali s' in
contingenti. So' e' quia in receptum dialecticor' a pp' affirmatiua in mate-
ria nali e' n' aia ut haec Petrus e' aial. so' illa pp' deus e' h' et illa etz aial e' roale
n' sunt necessariae ut constant. q' n' sunt in materia nali. Confirmat' primo q' pp'
inde finita in materia nali aequialet uli. unse haec pp' h' e' aial ualet idem
ac ista, omnis h' e' aial. so' falso a tenet' omne aial e' roale, cum equi sit
aial et n' sit roale. q' illa pp' aial e' roale, n' e' in materia nali.

Confirmat' 2° quoniam in illa pp' deus e' h' predicatum n' e' deus, et tunc
subiecti nec het cum illo conexiorem ex natura q' pp' illa n' e' in materia nali.

So' obj. 1. illa pp' deus e' h' n' e' accidentaliter nec predicatum illud e' acciden-
tale, aut faciens unum per accidens cum subiecto, so' nece facit unum per se cum
illo. q' e' in materia nali. Ex concedendo ars et neg. codm: n. n. ex eo qd' predi-
catum sit aliq' substantiale faciens unum per se cum subiecto, sequit' pp' e'
in materia nali; so' necessarium e' ut ex p'cat ex sua subiecti.

Obj. 2. D. Thom. 3. p. q. 16. asserens illam pp' deus e' h' e' in mat-
nali. Ex D. Thom. s' intelligit nom' dei, X' jesus uel, haec autz X' e' h' e'
in materia nali. cum predicatum coheret essentialiter subiecto.

Sec. 2. an haec pp' audiens e' aial sit in mat' nali.

¶ Eadem omnino difficultas e' deus propositionibz gramaticis e' h' uident' e' aial, n' deus
e' h' et generaliter idem inquirunt' de omni bz us propositionibz in quibz affirmat' subie-
ta deus accidentibz. a quibz possunt, quamuis subiectis contingentibus existat.
Aduertendum e' in huius pp' nomina illa audiens, ridens, gramaticum de posse
summi, aut pro bz aut pro formis hypotheticis, ita ut praecipue importet forma
ipsa s. gramatica, audiens, ridens.

¶ C. quas pp' huius primo illae pp' gramaticum e' h' et relique eiusdem nominis s'
in materia nali nomen gramaticum, ridens et similia sunt formaliter pro formis
hypotheticis. p' primo haec e' epiauti: illa pp' e' nana cui, s' dicitur e' impossibilis, ut corpus
tenet sententia so' dicitur huius pp' gramaticum e' h' idem de aliis intellige) e' d'o.
impossibilis, nempe aliq' gramaticum e' n' h', seu aliq' audiens e' n' dial, seu aliq'
n' d'ens

videns e' n' h' d'c. q' illa prima e' p' naria et nalis. Min. p' q' si hoc p' aliquod
grammaticum n' e' h' n' e'et impo'ssibile s' p' p'et e' vera; etz e'et uera hoc, aliquod gra
maticum n' q' h' ex negativa n' finita colligit a'firmatiua infinita. hoc aut' p'
aliquod grammaticum e' n' h' statim apparet impo'ssibile.

Probatur 2° nam atq' u' dendi, et atq' u' dendi petunt ex propria na' inhere
re subiectis; et de facto inhereant illis ita ut n' possint n' aliter ab illis separari.
q' ille p' in q' formalit' important' tales atq', erunt in mat' nali; cum sensu,
at atq' u' dendi; aut u' dendi inhereat homini.

P' 3° nam ut predicatum nario co' de subiecto suffiat q' ab illo nario
petat; quamuis predicatum n' ead' necessitate subiectum petat; s' grammaticu'
nario petit hominem et audiens nario petit aial. q' ille p' grammaticum e' h'
audiens e' aial; sunt in mat' nali et sunt narioe. Mai. p' q' a'firmatiua enun
ciatio solum dicit quod subiectum petit predicatum, ut patet in his; Petrus e' h'
h' e' aial d'c. Confirmat hoc r'o q' hoc p' h' e' sensibile, e' necessaria eo q' h'
postulat sensibilem, quamuis sensibilem atq' hoc possit inueniri in equo et aliis.

Dico 2° hoc p' h' e' inuisibile et alia ei, dem no' minus sunt in mat' reali p'
q' ad materiam p' n' attente' an predicatum sit accidentale uel substantiale, idan
subiectum ex natura sua illud petat; s' h' petit ex natura suam hanc passionem in
suis litatis. q'.

S' opponunt Conimb. lib. i. de p'ri' resolut' cap. 2. q. 1. art. 2. p' contingencia
uel necessitas pendet ex identitate subiecti et predicati; s' grammaticam e' h' iden
tatem hent contingentem. q' p' in qua unum a'firmat' de altero e' contingens.
P' neg. mai. n. n. pendet contingencia uel necessitas p' ex identitate subiecti,
et predicati ut constat ex hoc q' aial e' reale hent identitatem et conexiõnem
essentialem, et tñ hoc p' aial e' rationale e' in materia contingenti et n' in mat'
naturali p' q' necessitas uel contingencia deumenda e' ex ordine, secundum
quem subiectum petit predicatum ut dictum e'.

Sec. 3. de quantitate, et qualitate p' cathegorie

Quantitas p' catheg^{ae} ut hic omnes definiunt e' extensio uel limitat' subiecti, s'
ne cui conuenit subiecto ut pro pluribz uel partionibz possit stare. hoc quadruplex
e' uniuersalis, particularis, infinita, et singularis. uniuersalis e' in qua sub
iectum q' e' t'ris cois affiat' aliquo signo uniuersali ut omnis h' currit. Particula
ris e' in qua subiectum e' t'ris cois et affiat' signo particulari, ut aliquis h' currit.
Infinita e' q' t'ris e' cois et nullo signo affiat' ut h' currit. Singularis q' subie
ctum p' e' t'ris singularis; ut Petrus currit, uel filius regis gubernat, ex sup' q' n'
sit nisi unig' filius regis.

Aduertendum e' hic primo q' licet hoc signa neuter, uten q' sint uniuersalia

n sunt ita simplici uniuersalia ut omni, nullo rōne quoz subiectum stat pro
omnibz singularibz. 2° hoc signum alter facit pp̄ particularem, ut alter h^o
currit, in qua sentz, ē aliquoz duoz uny.

3° si subiectum sit cōplexum ex pluribz, quantitas attendenda ē rōne magis
principalis, et n rōne subiecti minz, principalis, ut ē obliquum, et quidqz affert
tamquam cōstantia uel cōditio subiecti quare hæc ē uniuersalis, omnis
equis cuius liuet hōis currit; et hæc particularis aliquis equus cuiusliuet hōis currit.

4° si pp̄ hēat duo subiecta æque principalia quoz unum affectum sit pp̄
no uniuersali, et alterz particulari, ut hæc omnis equus, et aliquis h^o ē albz, talis
pp̄ dicit mixte quantitatē.

5° pp̄ infinita in mat^o naturali uel remota æquiualeat uniuersali, in
matena uero contingenti æquiualeat particulari quāuis circa res relege
et circa alias et uariis cōstantiis possit pp̄ inō finita in mat^o contingenti
æquiualeat illi, ut hæc pp̄ homicida parit^o idem ualeat ac omnis homicida pu
nat. qualitas pp̄ ē triz quidam, quo subiecto cum proccicato conjungit^o eg du
plex altera affirmatiōis et negatiōis, altera ueritatē et falsitatē. pp̄ affir
matiba ē illa in qua copula principalis affirmat, illa uero negatiba in qua
negat quāmbz copule implicatiōis affirmat uel negent, unde hæc pp̄ ē a
firmatiba Petri, qui n loquit^o sedet, quāuis neget copula implicatiōis.

Notandum ē: ē aliquas pp̄ æquiuolentes, tum affirmatiuas, tum nega
tiuas, et quæ s̄ uarias expositiōnes in^o sunt affirmatiue, in^o negatiue falsiss.
nescio legere, nolo peccare, ignoro lectiōnem; Prima n idem ualeat, ac n habeo
altum sciendi legere, et negatiba ē; si uero signet habeo altum erroris cir
ca legendum, erit affirmatiba. similes expositiōnes hēnt aliæ.

Altera pp̄ qualitas ē ueritas, uel falsitas; illa ē uera pp̄ que rem e
nuntiat sicut se hēt ap^o rei; illa uero ē falsa que affirmat id, quod rei n
cōuenit. Diuidit^o uera pp̄ in necessariam et contingentem, illa ē que nārio ē uera
ut h^o ē aīal; hæc que contingentē ē uera ut h^o currit. falsa pp̄ diuidit^o in
contingentem et impitem; illa ē que contingentē ē falsa ita ut potuerit ēē
uera ut Petri, n currit. impitem ē que n potest n ēē falsa ut equus n ē aīal.

cap. 3. de pp̄ Hypotet.

Sec. de quantitate, et qualitate pp̄ Hypotet.

pp̄ Hypoteticam matenam, et quantitatē hēt quam hēnt cathg illam
componentes.

Quod ad qualitatem spectat illa ē hypotet^o affirmatiua in qua affirmat copula
princ

principalis, et, uel sic. et illa negatiua in qua copula principalis negat, unde
haec e affirmatiua Petri, n̄ sedet, et Petri, n̄ loquit, q̄ licet negatae sint copulae
cathedonicar, que sunt min, principales tñ marret affirmatiua copula et.

Et uero cognoscamus, q̄ affirmet aut neget copula principalis sciendū
ē qd̄ si negat nominalis, ut nullo det̄ in propositionis initio. in negat cathedonica
inmediate a secula, n̄ uero negat copula principalis, ut n̄ dicas nullo
egus currit et h̄ disputat. negat uero aduersaliū ut n̄ p̄dest duplicat̄ in
ueniri. primo ita ut n̄ praeponat tñ p̄ ut in hac egus n̄ currit, et h̄ n̄ dispu
tat. ita ut toti p̄ praeponat ut in hac n̄ q̄ Petri, currit. Petri, disputat. in
prima q̄ p̄ que affirmatiua ē et similis, n̄ negat copula principalis. q̄ uero
particula n̄ inuenit. 2° n̄ proposita toti p̄ negat quidem copulam prin
cipalem solum modo. quod euenire et̄ solet in hypotet̄ condante particula et
ut in hac n̄ Petri, et risibilis et deus ē corpore. cui, sensus ē n̄ coniungunt. haec due
sententiae eod̄ ueritatem salicet Petrum ēe risibilem, et deum ēe corporeum.

Sec. 2. de hypotet̄ copulatiua et causali.

Hypotetica copulatiua ē illa in qua partes principales uniuersae particula et
aut alia simili, ut Petri, disputat et Pauli ambulat ubi ad uertendum ē quod
quod particula et coniungit aliq̄ tñ p̄ ut cum dicit Petri, et Pauli disputat.
et aliq̄ coniungit p̄ cathedonica ut cum dicit Petri, se det, et Pauli currit. q̄
particula et coniungit tñ tunc sumit illa particula copulatiua et est
absoluta cathedonica; s̄ q̄ coniungit p̄ sumit copulatiua et ē p̄ hypotet̄.

Deinde q̄ particula et sumit copulatiua p̄dest et̄ duplicat̄ se habere primo ita
ut praedictum conueniat cui t̄net parti subiecti seorsim uim, ut in hac, Petri, et
Pauli disputant. et tunc sumit copulatiua diuise, et p̄ saltem uirtutalis cenet hyp
potetica. 2° p̄dest ita se habere ut praedictum n̄ conueniat cui libet p̄ seorsim ut
in hac, Petri, et Pauli, s̄ duo homines, falsum enim dices Petri, ē duo homines, aut
Pauli ē duo homines, et tunc dicit summi complexiue officit q̄ p̄ mere cathedonica.

Quod ad ueritatem atinet, illa copulatiua uera ē cui utraq̄ pars uera, illa uaria cui
utraq̄ pars ē uaria, illa falsa et impot̄is cui utraq̄ uel altera pars fuerit falsa
aut impot̄is; et illa et̄ contingens cui utraq̄ uel altera pars fuerit contingens; nisi
alia sit impot̄is tunc n̄ impot̄is apellat̄ partem det̄ enō rem recta.

Alii de negatiua copulatiua sciendum ē, inter quas ea ē uera quaz̄ dicit
tona ē falsa, illa uaria cui dicitona ē impot̄is, illa contingens cui dicitona
ē contingens; et illa impot̄is cui dicitona ē uaria.

Alii et̄ particulae que coniungere possunt plures p̄ eo m̄ quo particula
et ita ut petant cathedonicar ueritatem in ueritate, possunt in p̄ hypotet̄ ex
cere magis copulae principalis, tales sunt, tan, talis, quam, qualis, atq̄ etc.

similis

Similis est huic copulatione ea quae causaliter dicitur in qua copula est particula quia uel ei, modi alia, ut quod est Lucet dies est, haec ad sui ueritatem petit ut una pars sit causa alterius uel aliquid habeat naturam connexionem cum illa ut si dicas Petrus est nisi uel quod non dicitur, falsa tamen illa erit quae quauis habeat utramque partem ueram non habet partes quarum una inferretur ex alia aut illi competat ut haec quod Petrus est bonus hoc peccat.

Sec. 3. de hypothetica disjunctiua

Hypothetica disjunctiua est cuius praecipuas partes unit particula uel similis uocalia. quae particula potest dupliciter summi; primo disjunctiua quod solum disjunctum praesertim ut cum dicitur Petrus uel Paulus currit, et tunc constituitur per categoriam. 2° summi potest disjunctiua quod s. disjunctum partes ipsas, sicut quod si hoc hypothetice ut Iuanes disputat, et Petrus tacet.

Particula uel disjunctiua sumpta dupliciter potest se habere. scilicet ita ut praedicatum conueniat uel liuet per subiecti sensum ut in hac, Petrus uel Paulus disputat, et tunc quomuis in sensu aequiualeat hypothetica in uoce est categorica et sumit particula uel disjunctiua diuisiue. 2° potest se habere ita ut praedicatum conuenire nequeat cui liuet per subiecti seorsim, sed utriusque simul: et tunc per se ordo categoricus est in sensu et sumit particula uel disjunctiua complexiue, ut si dicas, dexter uel sinister oculi requiritur ad uidendum. quae non potest uenficari ita ut dexter seorsim requiratur aut etiam quod sinister seorsim requiratur.

Est difficultas circa id quod ad ueritatem disjunctiuae requiritur. An scilicet naturam sit ad eius ueritatem, unam partem non esse ueram ut in hac uel hoc est sensibile uel non est animal, ad cuius naturam ad uertendum est disjunctiua hypothetica aliam esse propriam aliam impropiam, propria est illa in qua particula uel ualeat idem ac tantum, seu dum taxat, et facit hunc sensum, unum tantum ex his duobus est uerum. Impropia est illa in qua particula uel ualeat idem ac saltem et facit hunc sensum ex his duobus unum saltem deest esse uerum. ita fons. lib. 3. in 1. cap. 17 et alij.

Quo supposito dicendum est disjunctiuae propriae ad ueritatem requiri ut una solum illius pars sit uera: et si utraq; uera sit tota disjunctiua erit falsa ut haec, Petrus est bonus uel diabolus est malus. disjunctiua uero impropia uera erit licet utraq; pars uera sit, ut si dicas haec fabula desumpta est ex felice Obidioso uel ex libro methaphis. quae uera erit quauis utrauique habeat.

Inter disjunctiua, a sui matris propriae illa est natura cui, altera pars fuerit natura, et altera imposita ut, Petrus est diuersus felix uel Leo est inuisibilis, uel illa, quae non habet

habet partes inuicem repugnantes ut Petrus loquitur uel non loquitur? illa est impossibilis cuius utraque pars uaria uel impossibilis fuerit et illa contingens cuius altera pars fuerit contingens, loquendo de illa cuius partes non repugnant inter se.

Ex negatiuis in illa uera erit quae negauerit affirmatiuam falsam, ut non deus bonus uel demon non est malus, illa erit uaria quae negauerit affirmatiuam impossibilem, ut non Petrus est rationalis, uel equus est irrationalis, et illa erit impossibilis quae negauerit affirmatiuam uariam, illa quae contingens, quae contingentem, aut dicitur potest illam esse ueram et uariam, quae non potest esse falsam, illam impossibilem, quae non potest esse uera, illam quae contingentem, quae attenda dicitur non potest esse uera, illam quae contingentem aut falsam.

Ex disiunctiuis uero, affirmatiuis impropis ea est uaria quae habet utramque partem uel alteram uariam, uel cum altera expugnans ea est impossibilis quae utramque partem habet impossibilem, et ea contingens quae utramque partem habet contingentem. de negatiuis impropis proportione addita de propriis loquendum est.

fundat in disiunctiuis duo modi argumentandi. primo conuenit de proprie et impropie, nam uere ualeat ab affirmatiue totius disiunctiue affirmatiue, et negatiue unius partis ad affirmatiuam alteram, ut Petrus disputat sed Paulus tacet. sed Petrus non disputat quod Paulus tacet. 2° modo conuenit de disiunctiue impropie nam uere ualeat ab affirmatiue unius partis ad affirmatiuam totius ut Petrus disputat quod Petrus disputat uel Paulus tacet.

Sec. 4. de Hypothetico conditionali

Hypothetica conditionalis constat pluribus, cathegoriis coniunctis particulis si illatiue sumpta, quod ad dicitur quod particula si potest quadruplex sumi. Primo in interrogatiue ut si adhuc hostis tenet muros? 2° in promissiue ut si hoc petieris dabo. 3° in suppositiue enuntiando aliquis supposita aliqua conditio aut hypotesi ab aliqua conexione aliqua. ut si Petrus loqueret Roma turca dormiret. 4° illatiue de notanda unum sequi ex aliis, ut si Petrus currit mouet, qui solum sensus constituit hypotheticam conditionalem.

Ad hoc autem requiritur quod particula si coniungat praecipuas partes ne sufficiat quod se habeat ex parte unius extremi, tunc enim tantum erit catheg. ut hoc Petrus, qui si co-plecteret unitatem diligeret ab omnibus, a nullo diligitur.

Aduertendum: conditionalis ad ueritatem praecipue attendenda est conuectio impartata per particulas si; et illa erit uera in qua unum inferit ex aliis ut utriusque pars sensum falsa esset ut hoc, si Petrus esset equus esset irrationalis. Con-

tra in conditionalis ent falsa, si una pars et alia n inferat, ut utraq' scortum
verasit ut, si Socrat e homo, Socrat e plus.

Adhanc conditionalem suo m' pertinet causalis sup' explicata et ra
tionales, que e pp' condans particula q' aut simili alia, ut ho e egus q' e
inhibilis. tam in causalis, quam in rationali requirit' pater illationem utiq'
q' veritas; cum n. rationalis pp' n' dicat connexionem conditionalem; s' absolute
tam, petit extrema que here condeant'. quare hae rationalis e falsa, egg e
lib' q' e r'itiblis. licet n. unum ex alio inferat, in aliis e falsum. hae
ets' e falsa, lic' e h' q' est orator. nam illatio inepta licet, utraq' pars sit
vera.

Alie et; reduunt' ad conditionalem, ut ille, que constant ijs particulis, nisi, cu,
quando, ut nisi sol' Lucet dies n' est.

Sec. s. Vtrum omnis conditionalis ue rasit simul necessaria, et omnis fal sa sit imposiibilis ~

V Supponendum e pp' aliquam posse quatuor modis e' nariam. primo methaphisice,
quando. s. solum talis pp' nec de abstracta dei pot' potest alibi contingere, ut, si Buz e
phaly e egus, Buz e phaly e mihi bilis. 2o potest e' naria phisice q' s. sm' ordina
riam potam nequit alibi se here ut, si ignis calefaciet applicat' ad sufficiente'
distantiam. 3o moralit' quando. s. potest phisice res alibi se here; s' de facto n'
alibi se habebit, ut in plurimum et coiter loquendo ut si est mater diligit filiu'
suum.

Sit e' methaphisice loquendo et phisice; n' omnis conditionalis vera est simul
naria nec omnis falsa e imposibilis, s' potest e' contingent' vera aut contin
gent' falsa. moralit' in loquendo x' tertium sensum explicatum venum est
quod conditionalis vera sit naria, ita fons. lib. 3. vndit cap. 16. et alij.

Rone p' primo; q' veritas. huij conditionalis attendit' sm' connexionem unig
partis cum alia s' hac connexio potest e' aliquando contingens. q' pp' potest a
liquando e' contingent' vera in qua e' difficultas; in illa pp' potest recip
ta ut vera, si mater e diligit fillium suum; in qua dat' contingens cone
xio cum possit dari mater que fillium n' diligit.

2a pars e' addita e' ad explicandos antiquos auctores asserentes, condi
tionalem veram e' nariam, qui exponi possunt de necessitate illa modalis x' qua
res ita evenit coiter ut constat in illa pp' si mater e diligit fillium suum.

Sd 56j. si conditio nati vera n' est nãria dari posset. Aut veram, et consequens falsum s' hoc e' falsum. q' ut omnes fatent. q' mai. p' q' illa conditio nati e' vera in qua consequens inferit ex antecedente, seu una pars inferit ex alia, s' si conditio nati vera n' sit nãria s' contri gens posset consequens n' inferri. q'. R' quãvis in argumentat' formali n' posset dari ans uex et cõs falsum, potest tñ in argumentat' materiali qualis e' illa, si mater e' diligit filium, s' hæc e' mater q' hæc diligit filium. n. affert maiorem uniuersalem distri buti bãm, ex qua recte possent inferri omnes particulares, et quod maior illa n' sit uilit' conbat ex eo quod n' reddit hunc sensum, omnis mater diligit filium, s' mater ut plurimum diligit filium seu plures matres filios diligunt.

Hæc solutio confirmat in hac argumentat' facta ab Etricho philo sopho, ignis fuit applicat' tribz pueris in fornate Babilonis. q' eos calefecit. que argumentat' materialis e' et hêt ans uex, et cõs falsum.

Ab conditionalibz mutuant' duo modi argumentandi. primum appositione conditio nalis et ans; ad positionem consequentis ut si Buzephaly e' egg e' aial, s' est egus. q' est aial. 2. ab affirmatione conditio nalis cum negatione consequentis ad negationem ans et si homo est aial, s' non est aial. q' n' est homo.

Siber. 3.

De nullo termino, pro pietatibus.

Cap. i. de suppositione, et sic. Sec. i. qd sit suppositio.

Suppositio est acceptio nominis pro re quam significat. ut cum loca-
buntur Philosophi pro Socrate accipiunt. in qua definitione vox nomen
completatur non solum nomina ut a verbis differunt siue substantiva
siue adjectiva, s' et verba. res quam significat nomen est quaecumq;
res significata siue sit vera siue falsa ut Leo, et chimera. siue exis-
tat nunc ut terra siue n' existat ut Adam. deinde. etc.

Deinde significandi verbum latissime accipiendum, nam supp' est
acceptio nominis pro re quam nomen significat quocumq; modo siue ea
proprie significet siue improprie, inmediate vel inmediate.

Colligitur Haec definitio ex Arist. cap. i. Elenchor. ubi necessita-
tem suppositionis huius fere verbis explicat, quia n. res ipsas posse
se in disputationem afferre n' possumus, nominibus quasi rebus notis pro
rebus uti cogimur.

Aduertendum primo est cum fors. lib. 3. inst. Dialoc. cap. 20.
e' rei a'endam consuetudinem est, qui hoc modo loquuntur, hoc nomen
supponit pro hac re, illud pro illa. Dicendum potius est hoc nomen
supponit pro re hac et illud supponitur pro illa: cum supponi sit ac-
cipi pro re significata.

Aduerten

Aduertendum est 2° terminum synthetice categoricū pro se sup-
poni n̄ supponi nullum n̄. h̄et significatū directi sum pro quo accipi po-
sit, cum categoricū in conjunctum facere illum alit̄ supponi.

3° aduertendum est terminos et nomina que licet extra propor-
tionem et orationem supponi: sicut n̄. Sanctorū imagines et quando
n̄ coluntur actuali uenerat̄ supponunt loco Sanctorū: ita nomina
supponuntur licet actu n̄ collocentur in ip̄s.

4. Voces et nomina n̄ supponi pro quo cumq; significato s̄ pro
illo significato quod doctrinalit̄ significat, et cui, uoces sunt n̄ so-
lum signa significatiua s̄ et suppositiua et doctrinalia; quare
quamuis uox significet conceptum, quā t̄ illum significat n̄ doctri-
nalit̄, ideo pro illo non supponitur; pro re t̄ et d̄b̄ cum illud doctri-
nalit̄ significet, sitq; signum directi non solum significati-
uum s̄ et suppositiuum iure optimo supponitur. qd̄ uero sit signi-
ficare directum doctrinalit̄ dixim; iam lib. 1. cap. 4. in solutione
primi argumenti.

Sec. 2^a. Detur ne suppositio materialis.

¶ C̄c̄ est non dat̄ suppositio aliqua materialis. Hęc conclusio
communior est apud recentiores. Probat̄ur primo quā suppositio est
quedam affectio et uelut passio, quę ex natura sua pręrequiritur
significationem, et ex illa tamquam ex radice prouenit; s̄ obliuiri,
et alię uoces non significatiue nec se nec aliquod aliud significant.

¶ Non supponuntur aliquo pacto. Confirmatur quoniam sicut requi-
ritur distinctio aliqua inter id quod signum est, et id quod per sig-
nificatur per signum, ita requiritur distinctio inter id quod suppo-
nitur, et id pro quo accipitur et supponitur. ¶ Nulla uox supponit̄
pro se atq; adeo n̄ dat̄ materialis suppositio.

¶ 2. q. illis propositionibus, blitini n. est h. homo d. u. n.
blitini et Homo n. supponunt materiali seu pro se ipsis. q.
 in nullis propositionibus, inveniuntur materiales supponunt. Ans. p. q.
 supponi et accipi pro suis signatis et per consequens ea supponuntur
 quae accipiuntur pro suis signatis. s. blitini et aliae uocae n.
 signant se ipsas neq. impositae ad id s. q.

Confirmat q. in illis propositionibus, blitini et homo afferunt
 ut res signatae in illis supplet uox aliqua quae supponatur for-
 maliter et quae pro illis accipiat q. male addet supponuntur materiales

¶ 3. primo dicit q. in illis propositionibus, blitini e. uox uel
 signans homo e. nomen tr. homo et blitini sunt subiecta de quibus
 enuntiantur praedicta quae de aliis uocibus sub intellectu n. e.
 nuntiant q. proprie supponunt pro se ipsis et personis materiali-
 ter. De in illis propositionibus, blitini, et h. sunt subiecta materia-
 lia, quae n. hent suppositionem ullam n. h. sunt subiecta forma-
 lia: r. n. subiecti formaliter conuenit alicui uoxi sub intellectu in il-
 lis propositionibus, ut haec uox, hic sonus, et similes quae illas ut ma-
 teria subiecta representant et pro illis accipiunt.

¶ 2. dicit. dantur termini qui se ipsos partialiter significent
 q. qui pro se ipsis partialiter supponant materialiter. Coa p. a pari-
 tate sonis. Ans. p. n. hac p. nomen e. uox in qua nomen e. dictio
 imposita ad significanda omnia nomina et cum ipsa dictio no-
 men quoddam se ipsum partialiter significauit quod idem constat
 ex his propositionibus, uox e. sonus, sonus e. qualitas.

¶ De cum sonus. lib. 3. ind. cap. 1. conced. Ans. et negando
 eadem nam quando uox aut nomen q. significat omnes uoces aut
 omnia nomina partialiter signat se supponit proprie et forma-
 liter habet q. suppositionem (materiale) formalem inquam
 propriam cum n. supponit acceptio nominis pro suo signato et in-
 ter uera et propria signata huius dictio nis nomen sunt omnia nomi-
 nata et consequens ipsummet ut nomen q. am uere signat forma-
 liter se accipit et supponit formaliter pro se.

16
sect. 3. Variæ diuisiones Sup-
positiones traduntur.

Diuidit in primis sup^o in propriam et in impropiam propria e^o
trus accipit pro re propria et absq^{ue} metaphora signata ut uox homo
pro homine equus pro equo in propria q^{ue} trus accipit pro re meta-
phorica signata ut leo pro homine forti.

2° diuidit in coe^m et singularem. illa e^o acceptio tri^o cois pro suo
signato aut signatis ut in hac ho e^o præcipua animalium species
singularis e^o acceptio tri^o singularis pro suo singulari signato.

3° diuidit in simplicem et personalem. Simplex sup^o e^o ac-
ceptio præcisa nominis cois pro suo in mediato signato ita ut nec inferiori-
bus, nec equalibus, nec superioribus, conuenire possit ut ho e^o spes, ani-
mal e^o gen^{us}, unct in ferri n^{on} licet animal e^o species aut Petrus, e^o spes
nec ex a^{li}o in ferri potest ho e^o gen^{us}, Petrus, e^o gen^{us}.

Hinc fit omne nomen coe^m de quo dicit aliquod nomen et hinc si-
licet vniuersale gen^{us}, spes, diuisa, proprium, et accidens ut nomina
vltim^o supponi simpliciter m^o n^{on} afficiat signo aliquo illi aut particula-
ri: quare subiectum huius propositionis quod animal e^o spes infi-
ma n^{on} supponit simpliciter licet signet in ista pp^o quodam animal coe^m
f. g. hominem esse speciem infimam quod e^o uer^o q^{ue} tri^o sumitur animal pro suo
in mediato signato præcise hoc e^o pro animali cui alius species, id
circo n^{on} dat sup^o simplex.

Sup^o Personalis e^o acceptio tri^o cois pro suis mediatis signatis. sup-
positio hæc conuenit huic tri^o animal in huius propositionibus, omne
animal sentit; quodam animal ratiocinat; quodam animal e^o spes infima;
quodam animal e^o individuum. accipit. n. pro species, et in diuisis anima-
lis quæ mediate signat inde fit nomen personaliter supponens con-
uenire superioribus, equalibus, et inferioribus, et etz omne nomen coe^m
affectum signo aliquo vniuersali aut particulari supponi perso-
nali. et hæc satis quoad hoc.

Sup^o perso

Suppositio Personalis dividit in naturalem et accidentalem
 naturalis e ea acceptio nominis cois pro omnib; suis signatis. ut omnis
 homo e aial. in qua subiectum supponit naturali hac e pro omnib; q
 sunt, fuerunt, et erunt, et possunt ee, quos tri signat nomen ho
 et n' feli bar nissi in proprie et metaphorice de qua suppe nunc n
 agim; accidentales pp e acceptio nominis cois n' pro omnib; suis
 signatis: so cum limitat ad eam temporis dnam quam affert
 copula ut si dicam, omnis ho currit; omnis ho iust; e p'ob;

Item dividit suppositio personalis cois, in distributam determinatam
 minatam copulam et confusam: distributiva e q' tris cois accipit pro
 suis inferiorib; copulativa; seu quae explicat descensu copulativo hoc
 genere suppositionis supponit subiectum hui; propositionis: omnis
 ho e aial, et predicatum hui;: quidam ho n' e iust;. et uterq' tris hui;
 null; ho e sens; expers. nam I sic deest expers; hic e ho aial, et ille et
 aial et sic de reliquis. Vt aut; sic quoad predicatum, quidam ho n' e hic iust;
 nec e ille iust;, nec alij iust;. et s' hoc m' hui; ho n' e ha sens; expers, nec
 e illud sens; expers, nec e illud aliud sens; expers et si simili reliqui hois

Distributiva haec suppe coenit omni cois castri obliquo ad quem ter
 minat; utq; alij; distributis superlativa aut comparativa aut im por
 tantis differentiam ut in hui; propositionib;: leo e fortissim; ultiarq;
 Vrs; e robustior lupo: Null; differt ab accipitre. Sens; n. primae e
 fortissim; omnium ultiarq;. Vrs; e fortior omni lupo. et al
 teris sens; e; differt ab omni Accipitre. quae vera s' nissi cast; obli
 quus sit eig; nois quod comparat, ut in hac ho e fortior homine; ho
 est alij; ab homine in quib; cast; obliquus n' distribuit cum sens; q
 sit ho e fortior omni homine s' aliquo homine et sic de alia.

Suppositio determinata e q' tris cois accipit pro suis inferiorib;
 6; distributiva ut aliquis ho currit seu quidam ho e iust;. Copula
 est quando tris sumit pro suis inferiorib; copulativa seu n' seorsim
 et quae explicat descensu copulativo. qua suppe supponit subiectum in

Hic

His propositionibus: omnia elementa sunt quatuor; omnes Caeli sunt decem; omnes Apostoli sunt duo decem. denique confesso dat quod unus quis accipit pro suis inferioribus, distinctis ita ut ad nullam partem determinate descendit; ut hic, equus requirit ad equitandum; ex qua inferri nequit, quod hic equus requiratur aut ille equus determinate.

Tandem distributiva diuinitatis in absolute completam et accommodate completam et in completam. Absolute completa est quando nomen pro omnibus signatis nullo excepto ut omnis homo est animal. In accommodate completa est quando sumit nomen pro omnibus signatis aliquo dumtaxat excepto; ut caelum tegit omnia, alia scilicet extra se ipsum. Incompleta est quod unus accipit non pro omnibus inferioribus, sed pro generibus, singularibus et explicat descensu copulatio non enumerante omnes species pro quibus, nomen accipit ut si dicas omne animal fuit in Arca Noe non omnia in diuisiua speciesum, sed cuiusque speciei aliquod animal; excipiuntur in perfecta quae ex putrefactione generantur et aquatilia genera. Singularibus sumuntur hic pro speciebus, communibus, indiuiduis.

Aduertendum est illam propositionem omne animal fuit in arca Noe: quae uerba est in suppositionem in completa quae appellatur distributiva pro generibus, singularibus est falsam si intelligatur in aliam suppositionem quae dicitur solent distributiva pro singularibus generibus, quae explicat descensu copulatio non enumerante omnia illa in diuisiua pro quibus, nomen accipit quae supponit deest subiecto huius propositionis; omne animal moritur: sic, non sub illo fit descensu, hoc in diuisiua animalis moritur, et illud moritur et sic decembris: qui descensu fieri repugnant in illa in omne animal fuit in arca Noe ut esse potest.

sect. 4. Regulae aliquae ad cog noscendas uarias Supp^{es} conue nientes terminis ratione signorum. ~ .

Supponendum e. s. inter signa affirmatiua in negatiua sunt quaedam eē
alia absolute ut omnis, nullus, qui licet, semper, numquam, ubiq; n. eē
quodam absolute particularia ut, aliquis, quidam, n. nullus, quaedam; partim
et partim particularia ut omnis, et aliquis n. q. hēnt sup^m in completam, ut ora
ne dial fuit in arca Noe id ē alicui, spei nullum. ~ .

Supponendum quaedam ex signis eē tres in cathegorematicis ut
omnis, aliq; quaedam mixtos ut semper, numquam, aliq; alibi. quoda
et si signa (sup^m dicta quae apellantur quantitas, et qualitates) et apellantur spe
ciales confusiones ut requirit, promissio, postulatio, &c.

Sit igitur regula loquens de his n. affectus aliquo signo: signa
alia affirmatiua quae sunt cathegorematica s. et n. mixta terminum in
mediate ab ipso affectum tribunt mediatum uero confundunt uel negati
ua tam in mediatum trum quam mediatum distribunt exemplum I eē haec
pp^m omnis hō ē aīal in quo hō distribuit et aīal confundit. et exemplum 2
nullus hō ē lapis in qua tam hō quam lapis distribunt

Aduertendum tñ ē hic per terminum in mediatum qui distribuit n. in
intelligendum eē substantiū s. et cōrestitū cum illo coniungendum, ut
omnis hō alb, currit in qua tam hō quam alb, sunt tris in mediatz et uer
q. distribuit quod idem trō mediatō applicare potes

2ª regula signa particularia affirmatiua faciunt trum in mediatū
supponit determinate, mediatum trum tñ uel ex intantum ut aliq; q;
equi ē aīal in qua tam equi determinat quin aīal aīat

3ª reg. signa particularia negatiua faciunt trum in mediatum suppo
net

ni determinate, mediatum uero distribuent ut alijs sed n̄ e' ego que
regule applicant et signis que s̄ termini mixti, ule n̄a firmatum
distribuit categorematice in clusum quod e' quasi tales in mediate affe-
ctz confundit q' alios tr̄s ut huc semper h̄o e' alb, in qua tempz distri-
buit et sensz, e' in omni tempore. s̄ h̄o et alb, confundunt ule nega-
tium distribuit tam categorematice in clusum quam alios tr̄s me-
diatos; et sic proportio de alis existenti e'

q̄ si signa cadant sup^a tr̄s affectos alios signis in primis dicendum e', si
plura signa affiant in mediate eundem tr̄m, tales tr̄s habebit suppositio-
nem debitam illo signo cui plura illa equiualent ut in hac, n̄ nullz homo
currit, n̄ nullz hiet sup^a debitam huic signo alijs cui equiualent.

Difficultas n̄ e' quando plura illa signa n̄ equiualent alicui unico signo,
et tenent se unum ex p^{te} subiecti, et aliter ex p^{te} predicati; aut utrumq' ex p^{te} sub-
iecti uel predicati, in ea q̄ tradit solent regule uarię quos q' n̄ sunt adeo firmi
me ut n̄ paciant exceptiones, omittit. p^{re}ca que cu' melior et utilior regula sit
attente perpendere sensum p^{ro} in abet q̄ si maneant idem sensz p^{ro}positio aut
p^{ro}positio signo nihil d̄bet ad eandem uim exercendam.

sect. 5. Ad meli^m cognoscenda sup^a confusam, duo documenta.

Primum documentu' e' oratione nomen q̄ mediate attingit per signu'
aliquo ule affirmatiuum supponit t̄i confusse et accipit t̄i dis iunctum ita
ut ei sup^a tam explicanda sit desentia dis iuncto. hoc documentu' comu-
nicat iam extra dictis regulis secte p^{re}ced. s̄ maior n̄ uideget explicat^o
inferendo speciatim aliqua que ex illis colligi possunt et in ceteris hoc p^{ro}-
to accipit predicatiual, in hac p^{ro} omnis h̄o e' aial quod sic e' exponendi
omnis h̄o e' hoc aial, aut illud aial d̄c. falsa erit nam si dis iunctim expona-
t̄ hoc m^o omnis h̄o e' hoc aial uel omnis h̄o e' illud aial falsa erit p^{ro} ut con-
tat. ex hoc documento colligit s̄ in his p^{ro}positio nibz Socrates et Plato
et plures hispanie et gra^mmaticę erudit^o subent, nomina Plur et subent,
supponit confusse tam in eisdem p^{ro}ribz, particula et efficit sensum copula-
tiuum

conjungentes pp̄ in hoc pacto Socrat, ē Ph, et Plato ē philosoph, his
pali erudit, jubent, et Grammaticae erudit, jubent.

Unde fit qd̄ cum par tria uel et hoc in funda supleat uicem signis
udis affirmatiuis nomina illa quae eis uirtute attribuntur confuisse tam
et disjunctim accipi possent quare eorū suff. n̄ potest ita exponi, supponi, So
crates, et Plato, et sic philosoph, uel Socrat, et Plato ē ille philosoph, sic nec
similiter exponi potest Hispali et Granate erudit, jubent, uel Hispali et Gra
mate erudit, illa jubent, si q̄ ut utroq; dispositū falsū est s̄o sic recte
exponit. Socrat et Pl. et hic philosoph, uel ille hic Hispali et Granate e
rudite haec jubent, uel illa.

Colligitur 2. dictio nes quae requiritur ex Abis determinatis per ad uerba na
meralea confuisse tñ accipi, ut in his, bis feci sacrum, ter feci naufragium, in
q̄ sensus ē utroq; duorū temporū feci sacrum; quod licet triam per tale nau fragi
um. nec potest fieri disjunctim, descensu, sub nominib; sacrum, et naufragiu
hunc in modum bis feci hoc sacrum uel bis feci illud sacrum sic. s̄o solum de
bet exponi disjunctim hoc pacto bis feci hoc sacrum uel illud, uel illud. ter per
tali hoc naufragium uel illud sic.

Secundum documentū omne nomen habet suppositiōnem personalem quod
sequit haec Aba requirit, galiceor, desidero, necessarium, debet, et similia
sic. Confusa tñ accipiendū ad nauigandum requirit nauis. Est tñ tibi egum
desidero salutem, ad degendum necessarij ē uult, sic. nam sub ip̄is his nomini
bis descendi n̄ potest bi junctiue hoc m̄ ad nauigandum requirit haec nauis,
uel ad nauigandum requirit illa nauis sic. qd̄ idem uideri potest in alijs exen
tis. s̄o sensum descensu potest disjunctiua ita ad nauigandum requirit haec
nauis uel illa sic. qd̄ in tñ dictū in uerba sequant nomina, in nomina se
quant uerba ip̄ose. n. sens, utroq; m̄ sentat.

idem

sect. 6. De quadruplici descensu et ascē su.

Ad resolutiones sup̄ s̄uere oportet quod sit descens, et quadruplex. Descens,
igit̄ est explicat suppositiōnes alicui, bis pro multis reb; accipi, numerando suffi
cient̄ ea omnia, pro q̄ aliu sumit. ut q̄ haec pp̄ propria. omnis hō ē aial.

et ille hō

et ille hō. sic explanauim, ^msupp subiecti, hūc hō ē aīal, et ille hō ē aīal, et sic ro
liqui, qui s̄ fuerunt, erunt, et eī possunt. nam pro ijs omnib; actu accipit subum
illi, propositionis.

Adit numeros ando sufficienti omnia. nam si apte omnia possunt reconceda
sunt, et alii addi deuet, et ita ceteri aut aliud simile; recontingat illud singulare
n̄ enumeratum falsum ē, et falsum reddi rōne illi, t̄ram ulem que ut ueritatē per
tulat ueritatem omnium singularium.

Descens; ē quadruplex: copulati; et copulati; dis iuncti; et dis iuncti; duo
prioris fiunt per particulam et. et alij per particulam uel. copulati; descen
s; fit per particula et copulati; tam acceptam hoc ē jun gentem ^{pp} et debet
trō supponenti distributiuē; ut si hanc ^{pp}; omnis hō ē aīal. sic explices
hūc hō ē aīal, et hūc hō ē aīal et sic ceteri; et hanc, null; ē lapis; in
huic modum hūc hō n̄ ē lapis, et hūc hō n̄ ē lapis et sic ceteris.

Copulati; fit per eandē particulam et copulationi sumptam hoc ē prout iungit
partes un; extremij, uel trō ^{pp} et n̄ integras ^{pp} et deuet trīs supponenti; cogn
late ut si hanc ^{pp}; omnia astra errantia sunt septem, sic expones haec astra errās
et illud, et illud et cetera s̄ septem.

Dis iuncti; fit per particula uel dis iuncti; ue acceptam hoc ē prout iungit
^{pp} et deuet trīs supponenti; b; determinate ut si hanc ^{pp}; aliquis hō ē iustus; ita
explices, hūc hō ē iustus, uel ille ē iustus, et sic ceteris. tandem dis iuncti; fit per
particulam uel dis iuncti; sumptā. i. prout iungit n̄ diuersos ^{pp} s̄ trō unij
extremij ^{pp}; et debet trīs supponenti; b; confusse. ut si hanc ^{pp}; ad uidentu nari; s̄
est alter ocul; ita explices ad uidentu nari; ē hūc ocul; uel ille hoc ē dextor
aut sinistor. et male explicat et dis iuncti; ue hoc m̄ ad uidentu nari; ē hūc ocul;
uel ad uidentu nari; ē ille ocul; hoc n̄ exponit ē falsum cum utraq; ^{pp} fal
sa sit.

Que de descensu dixim; de descensu et; uerificant q̄ ē singulari; sufficienti enu
meratis ad ule progressionē.

Sect. 7. n̄ nulla documenta ad recte fa
ciendam resolutionem per ascen
sum et descensum.

Primum.

Primum sit q^{do} duo tri supponunt eod. n^o ex p^{te} unius extremis a quocunq^q potest
 incipi resolut^o; s^{ed} si n^o se habeant ex p^{te} eisdem extremis sepe incipi deest a sub
 recto ut hic, nullus Angelus est omnis Angelus, quae male sic resolut^o nullus An
 gely est hic Angelus. quamvis haec resolut^o q^{do} bona sit ut aliqd aial n^o est omnis
 ho^{mo}. q^{do} aliqd aial designato tali n^o est hic homo. In p^{te} conditionali, et cau
 sali n^o deest fieri resolut^o ab antecedenti ut hic, si omnis ho^{mo} morit^{ur} in gra^{tia}
 omnis ho^{mo} saluabit^{ur}; quae male resolut^o si hic ho^{mo} morit^{ur} in gratia, omnis
 ho^{mo} saluabit^{ur}. meli^{us}, sic, hic ho^{mo} saluabit^{ur}, si omnis ho^{mo} morit^{ur} in gra^{tia}. in hac uero

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Sci y n nulla documenta ad redi fa
diploma resolutionem per ascen
tum videtur esse...

Sec i quid sit oppositio propositionu et quotuplex

Oppositio dicitur quando una propositio est veritas et altera falsitas
et hoc potest contingere in quatuor modis scilicet in contrarietate
in contradictione in subalternatione et in contrarietate
inter se vel in seipsum

Contrarietas est quando una propositio est affirmativa et altera negativa
et hoc contingit in quatuor modis scilicet in contrarietate
inter se vel in seipsum

Contradictio est quando una propositio est affirmativa et altera negativa
et hoc contingit in quatuor modis scilicet in contradictione
inter se vel in seipsum

Subalternatio est quando una propositio est affirmativa et altera negativa
et hoc contingit in quatuor modis scilicet in subalternatione
inter se vel in seipsum

Contrarietas est quando una propositio est affirmativa et altera negativa
et hoc contingit in quatuor modis scilicet in contrarietate
inter se vel in seipsum

Sec. i. quid sit opposit^o propositionu et quodplex

Opposit^o stricte sumpta est repugnantia duaru^m propositionu^m eodem sub^o,
et predicato constantium s^{ed} affirmacionem, et negacionem. Hac definit^{ur} tm co
venit oppositioⁿi contra dictione, et d^{icitur} que stricte et proprie oppositioⁿes s^{ed}
n^{on} in subalterna, subcontraria; ideo q^{uia} solet pro omni^{bus} latius trahi definit^{ur} in hunc
modum; Opposit^o duaru^m p^{ro} constantium aliqua^m vone est cui sem^{per} extremis repugnan
tib^{us} s^{ed} in quantitate, et qualitate.

Opp^o sunt quatuor dictione, d^{icitur}na, sub d^{icitur}na, et sub alterna. contradicto
na oppositio est repugnantia duaru^m p^{ro} s^{ed} in quantitate et qualitate. quar^{um}
scilicet una est ulis, altera particularis; una affirmativa, et altera negativa;
ut omnis ho^{mo} est iustus, aliquis ho^{mo} n^{on} est iustus. Nullus ho^{mo} est iustus, aliquis ho^{mo} est iustus.

Opp^o d^{icitur}na est repugnantia duaru^m p^{ro} uniuersalium s^{ed} in qualitate. quar^{um}
s. una est affirmativa, altera negativa, utraq^{ue} in ulis. ut omnis ho^{mo} est iustus, nullus ho^{mo}
est iustus.

Opp^o subcontraria est repugnantia duaru^m p^{ro} particularium s^{ed} in qualitate. qua
rum s. una affirmativa sit et altera negativa, s^{ed} utraq^{ue} particularis. ut aliquis ho^{mo}
est iustus, aliquis ho^{mo} n^{on} est iustus.

Opp^o tandem sub alterna est repugnantia duaru^m p^{ro} s^{ed} in sola quantitate.
quar^{um} s. una ulis est, et altera particularis utraq^{ue} in affirmativa, aut utraq^{ue} nega
tiua, ut omnis ho^{mo} est iustus, aliquis homo est iustus.

Alique conditiones hanc p^{ro} aduertende s^{ed}. prima est, quod p^{ro} s^{ed} sint est sem
de eodem, hoc est, consent eodem sub^o et predicato quantum ad signationem.
Unde istae sunt d^{icitur}nae, x est deus, Iesus n^{on} est deus. Iste uero n^{on} s^{ed} d^{icitur}nae,
Canis est s^{ed} id, Canis n^{on} est s^{ed} id, si 2° loquat^{ur} de canis terreni.

2^a conditio uerbum seu copula uniat subum cum pre d^{icitur}nae pro eodem
tempore unde hoc n^{on} s^{ed} d^{icitur}nae, Iuanes disputauit Iuanis n^{on} disputauit:
si prima asserat Iuanem dis^{ed}putauisse die^{em} biueterna, et 2° neget illum dis^{ed}
putauisse hoc mane.

3^a conditio ex p^{ro} extremis maneat utro b^{us} eodem met^u in constantie
termini adfectiu^{is} ad uerba et alia omnia.

4^a conditio seruent semper eadem proprietates logicales, statz nempe, ampli
atio, restrict^{io}, sup^{er} ead^{em} sup^{er} deuit est eadem, qua uariata n^{on} manent p^{ro}
est eodem de eodem, ut nomen in una sup^{er} nat^{ur} simplicitati in alia personali ut

D. d.

hō ē species, nullū hō ē species. s̄o sup̄p̄ distributiōa deūt mutari in det̄r
minatam et ēo quādo id petunt signa om̄is, aliquis, t̄rō.

Sec. 2. quae leges conueniant singulis oppo.

✓ In primis ad contradictorias requirit̄ ut una earū sit uerū et altera particularis.
tota n. latius s̄i deūt distribui saltem in una p̄ illarū. Haec n̄ ē n̄ria q̄ t̄rō
ē singularis aut h̄t sup̄p̄ sum̄ p̄licem, ut in istis p̄p̄s. Pet̄, ē iust̄, Pet̄ n̄ ē iust̄. hō
ē spes, hō n̄ ē spes. quā, s̄o d̄ictoriae s̄. 2. duae contradictoriae nullo pacto et in nullo e
uentu possunt eē uerū simul, nec simul falsae: quod tam quā primum principium om̄
nes admittunt. 3° ad s̄rias n̄rium ē ut in utraq̄ retineat̄ eadem uniuersalitatē,
subum ē t̄rō cōis, aut capat̄ distributiōis. s̄o q̄ n̄ ē t̄rō cōis sufficit s̄i retineat̄
eadem quāsi uniuersalitatē, ut Pet̄, et Paul̄, currunt, Pet̄, et Paul̄, n̄ currunt: ubiq̄
Pet̄, disputat nullibi Pet̄, s̄i putat.

Hinc orit̄ s̄rias nullo pacto posse simul ueras; posse t̄rō in mat̄ contingenti
eē simul falsas. primum patet q̄ alit̄ darent̄ duae contradictoriae simul uerū; si n.
haec ē uera, om̄is hō ē alb̄, et haec et̄s ē simul uera, nullū hō ē alb̄; haec erit uera ut
particularis in d̄ictō in hac uti negatiua, aliquis hō n̄ ē alb̄, haec aut̄ s̄o d̄ictoriae oppo
nit̄ illi p̄p̄ om̄is hō ē alb̄. quod uero possint in mat̄ contingenti eē s̄rias simul fal
sae, patet in huius om̄is hō ē iust̄, nullū hō ē iust̄.

4. subcontrariae nequeunt eē simul falsae, possunt t̄rō in mat̄ contingenti eē s̄
uerū. primum p̄ q̄ alit̄ patet dari duae s̄o d̄ictoriae simul uerū: nam si haec sub s̄
ria aliquis hō ē alb̄, ē falsa, ei, s̄o d̄ictoria nempe nullū hō ē alb̄, erit uera. de
inde si haec et̄s sub s̄ria aliquis hō n̄ ē alb̄ ē falsa, ei, s̄o d̄ictoria nempe om̄is hō
ē alb̄, erit uera. s̄o haec p̄p̄ nullū hō ē alb̄, om̄is hō ē alb̄ s̄o s̄riae, et simul uerū.
et ex s̄rias simul uerū inferunt̄ s̄o d̄ictoriae simul uerū. Ex sub s̄rias simul falsas
inferunt̄ s̄o d̄ictoriae simul falsas uerū, et prouide implicat̄ tales subcontrariae.
quod aut̄ possint eē simul uerū p̄ q̄ Petro corrente, et Paulo n̄ corrente uerū s̄
ut̄e aliquis hō currit aliquis hō n̄ currit.

De subcontrariis aduertendum ē, n̄ seruare propriam et Aristotam off̄ q̄ n̄ s̄
ei, sem̄ de eodem, ut aliquis hō ē iust̄, aliquis hō n̄ ē iust̄. abso lute t̄rō cōi con
sensu inter oppositas recensentur q̄ s̄m̄ uocem et aliquas alias rōnes off̄
serbant.

S̄ in subalternis inuenit̄ quod si subalternans ē uera subalternata et̄s
deuēt eē uera. subalternata enim infer̄t̄ ex subalternante ut in huius, om̄
nis homo ē iust̄, quidam homo ē iust̄, uel nullū hō ē iust̄, quidam hō n̄ ē iust̄.
n̄ t̄rō

n. In ex eo quod subalternans sit falsa sequit' quod subalternata sit falsa
 ut quamvis haec sit falsa omnis ho e' iustus, haec erit vera aliquis ho e' iustus. Vn
 de fit veritatem subalternantis inferre unitatem subalternae, licet falsitas il
 lig n' inferat huius falsitatem. qua dixim' in suis duabz sectionibz prespicua
 ent in sequenti figura.

Sec. 3 quid sint pp oppositae de lege

^{es}
pp oppositae de lege sunt illae, quamvis in voce, et in anuntiatione non serbent con-
ditiones sup' statutas pro oppositis formalib. eade m^o enuntiandi: in quoad sensu,
quem important proprie habent oppositionem serbant q^o quodam modo conditiones alias
quasi implicite et subobscurae.

illae igit^r ex illis erunt d^o dictoriae de lege, quae non possunt esse si uerae aut simul falsae
et proportionate videndum de contraria et subcontraria. quod utriusque fieri, sciendum est qd
si duae pp ita se habeant ut una inferat ex alia quae in illam inferat, min^{us} q^o dicit quam
illa, et deest esse uera si superior sit uera, tales si subalternae de lege. V. g. Socrates
morio loquit^r, Socrates potest loqui.

Si quis uero cupit oppositionem duarum pp^{um} quarum una affirmatiua est et altera nega-
tiua; loco huius, negatiuae colloca^t d^o dictoriam a affirmatiuae praeposendo ipsi affirmati-
uae negationem. et ex collat^e huius d^o dictoriae collocatae cum negatiua ipsa, colliges oppo-
sitionem duarum priorum inter se. nam si duae istae negatiuae conuertantur inter se continent
q^o eundem sensum nec plus una, quam alia, duae illae priores erunt d^o dictoriae de le-
ge. huius, modi si iste nullus, h^o est albus, si quos uocale est album. q^o addita particula n^o
fit pp^o d^o dictoria huius affirmatiuae hoc n^o, si aliquos uocale est album, haec uero conuer-
tiuntur in sensum cum illa nullus, h^o est albus. quod si negatiua illa prior late pateat qua
altera in uoluita, eamq^o inferat quae ab ea inferat. tunc priores pp^o si d^o dictoriae de lege ta-
les si haec omnis h^o d^o disputat, Petrus, n^o d^o disputat; haec n^o secunda inferat hanc aliquis
h^o n^o d^o disputat quae d^o dicit est.

Deniq^{ue} si illa prior negatiua min^{us} late pateat quam in dubia d^o dictoria, et eam n^o
inferat s^{ed} ab ea inferat erunt quidem primae pp^o sub d^o dictoriae de lege ut istae, Petrus,
d^o disputat, aliquis h^o n^o d^o disputat. nam ista ultima inferat ex haec Petrus, n^o d^o disputat
quae d^o dicit primae. haec quae de chathegoricis diximus possunt s^{ed} potestatis pp^o, ap-
plicari, in q^o principiis copula debet affirmari in una et negari in alia; negabit^r
in praeposendo negationem toti pp^o.

Sec. 4. supponunt nulla ad argumeto- rum solutionem

Primo supponendum est quamcumq^{ue} uariationem et mutationem in pedire oppo-
sitionem s^{ed} eam solum mutationem sup^{er} ratione cui, si manent pp^o eiusdem
de eodem, talis saepe solet esse mutatio sup^{er} confusae in d^o dictoriae subiectam. non uero sup-
positionis d^o dictoriae in determinatam. haec n^o petitur tamquam s^{ed} n^o h^o, et
propria eorum signorum quae solent in contradictoria intercedere ut patet in se-
quentibus exemplis d^o dictoriae.

At uero sup^{er} confusae u^{bi} debet descendere, disjunctae u^{bi} qua proinde ueri-
ficari

ficari n̄ possunt singulae pp̄ nequit in d̄istributibam conuenit̄ cui debet descendere
 copulatisq; et in qua pro inae debent uenificari singulae pp̄. quae pp̄ istae n̄ s̄ d̄
 d̄ictoriae aegus requirit ad equitansum nam uariat sup̄ confusae in d̄istributibam
 nec istae similiti sunt d̄ d̄ictoriae his feci sacrum, nullum sacrum his feci.
 q̄ requirit ad uidentum nulli oaly, requirit ad uidentum: promitto tibi librū
 nullum librum tibi promitto: desidero salutem nullam salutem d̄ d̄ero: gra
 nata et Hispali erudit̄ iubentz, nulla iubentz, erudit̄ granatae et Hispali
 et similes aliae.

* nullus egus requirit
 ad equitansum.

2° supponendū ē pp̄ singularē constantem t̄o singulari n̄ ē aptam
 ut d̄ dicat pp̄ uli constan̄e t̄o cōi affecto signo uli quos potest d̄istributue
 et diuisiue conuenire pluribz, et uenificari de illis. s̄ hui, aptam d̄ d̄ictoria
 ēē pp̄ particularem cui h̄ potest d̄i iunctiue de pluribz, et uenificari. quae
 re istae s̄ d̄ d̄ictoriae, omnis h̄ currit aliquis h̄ n̄ currit; istae t̄i n̄ s̄ d̄ d̄i
 toriae, omnis h̄ currit, Petz, n̄ currit. unde nil mirum si hae possint ēē simul
 falsae. →

3° Aduertunt aliqui n̄ quā licet mutatio nem et uariatio nem sup̄ confus
 sae in d̄istributibam un̄ pedire opp̄ d̄ d̄ictoriam, s̄ illam, quae prouenit ex
 signis specialis confussionis, ut requirit̄ et alius. quare dicunt nil d̄ d̄icat
 quod haec pp̄ omnis h̄ ē albz oppo nat̄ cum hac, aliquis h̄ n̄ ē albz, quā
 h̄is t̄is albz in prima supponat̄ confusae, et 2^a d̄istributue. →

Hoc dupliciter potest intelligi. primo ita ut uelint hij authores quod s̄
 in gredet opp̄ d̄ d̄ictoriam ea mutat̄ sup̄, quae peruenit ex signis specia
 lis confussionis, et n̄ alia aliunde proueniens. et hoc ē falsum ut constabit
 perpendenti uarias pp̄ in q̄ licet n̄ dent̄ signa specialis confussionis; muta
 tio suppositionis confusae in d̄istributibam impedit d̄ d̄ictionem ut in h̄is
 his feci sacrum, nullum sacrum his feci. ter protuli uerbum nullum uerbum,
 ter protuli. quae n̄ s̄ d̄ d̄ictoriae ut pt̄ pp̄ suppositionem confusam mutata
 in d̄istributibam et t̄i n̄ h̄ent aliquod signum specialis confussionis. idem
 patet in h̄is, granatae et Hispali erudit̄ iubentz, granatae et Hispali nul
 la erudit̄ iubentz. in h̄is omnibz, et in numeris alijs n̄ dat̄ d̄ d̄ictio pp̄ varia
 tam sup̄ a confusae in d̄istributibam; quin in illis dent̄ signa specialis confussionis.

2° uero hoc potest ita intelligi, quod quoties cumq; ad uenerit signum
 specialis confussionis uariatio suppositionis confusae in d̄istributibam im
 pedit d̄ d̄ictionem; quamuis uerz, sit n̄ solum prouenire hoc ex n̄a talis sig
 ni s̄ posse etz in alijs pp̄bz idem contingere ex alijs capitibz. →

quare uis reḡ quae h̄ic tradidi potest ē. tunc un̄ pedire opp̄ d̄ d̄ictoriam ex
 mutatione suppositionis confusae in d̄istributibam, q̄ ex illa sequit̄ uariationem
 extrem.

restrimitates pp^{um} eaq^{ue} remanere eiq^{ue}dem secod. m^o hoc pro beniat ex signis spe
cialis q^{ue} fuffio h^{ic} m^o p^{er} alios capitib^{us}, ut ex allatis exemplis colligi potest.

Sec. s. Argum quædam, quæ probant dari contradictorias sⁱ ueras aut sⁱ falsas.

Primo, hoc sⁱ dⁱctoriae, Petrus sⁱ se est albus, Petrus sⁱ se n^{on} est albus, et t^{er}ti^o sⁱ sⁱ falsæ.
q^{ue} dⁱc^{it}ur min. p^{ri} q^{ue} albedo postulat ab hoc sⁱ se, et essentialit^{er}, nec illi sⁱ se repug
nat. R^{es} n^{on} sⁱ dⁱctoriae q^{ue} n^{eg}at una qui dⁱgnat affirmat altera; nulla namq^{ue} ne
gat illud sⁱ se. idem defect^{us}, in uenit in istis: cui dⁱctio est in car nationem est p^{er} dⁱctio
cui dⁱctio est in incarnationem n^{on} est p^{er} dⁱctio. et item in his, Petrus, interdum loquit^{ur}, Petrus
interdum n^{on} loquit^{ur}, sepe inter sui sacro, sepe n^{on} inter sui sacro.

2° hoc sⁱ dⁱctoriae omne aial fuit in arca Noe, aliquod aial n^{on} fuit in arca
noe. et sⁱ sⁱ uere q^{ue} Veritas i^{ta} patet ex sacra scriptura: Est uero ex eo quod Bu
ce faly fuit aial et n^{on} fuit in arca Noe. R^{es} dⁱctoriae sⁱ sⁱ h^{ab}eat suppo
sitionem sⁱ quam primæ uera, nempe distributibam pro generib^{us}, singulor^{um},
in quo sensu 2° est falsæ q^{ue} assentit aliquos fuisse aial quos in genere suo n^{on}
fuisse aut fuerit in arca, aut cui^{us} generis aliquos n^{on} fuerit in arca quod
est falsum.

3° hoc sⁱ dⁱctoriae omnis h^{ab} transgrediens omne mandatum dei est infidelis
aliquis h^{ab} transgrediens aliq^{uod} mandatum dei n^{on} est infidelis. sⁱ sunt simul
uere. q^{ue} min. p^{ri} nam primæ uera cum ille qui transgredit omne p^{re}ceptum
transgreditur et p^{re}ceptum se credendo mysteris fidei: 2° est uera q^{ue} qui sⁱ
transgredit p^{re}ceptum n^{on} credendi n^{on} est infidelis. R^{es} sunt dⁱctoriae, uariat
n^{on} illa restrictio subij. transgredi entis omne p^{re}ceptum, deuet aut^{em} que uis est
constancia et determinatio subij. et et p^{re}dicat^{ur} uariata sex 6 am, ne alit^{er}
uariet^{ur} identitas subij. p^{ro} eandem r^{ati}onem hoc n^{on} sunt dⁱctoriae, omnis h^{ab}
serbans^u mandatum dei est amicus Dei; aliquis h^{ab} serbans aliquod mandatum
dei n^{on} est amicus Dei.

4° hoc sunt dⁱctoriae in Singuli sⁱ pisces, in Singuli n^{on} sⁱ pisces. et sunt simul
uere. q^{ue} min. p^{ri} de 2° p^{ri} de qua potest dubitari; in Singuli sunt lapides, sⁱ pisces
n^{on} sunt pisces. q^{ue} in Singuli n^{on} sunt pisces. R^{es} 2° p^{ri} est falsæ nam r^{ati}onem illi, primæ p^{ro}
triale, n^{on} distributio um sensum uenit hoc m^o in singuli nullum dat ens, quod
sit piscis, que est aperte falsæ. eod. m^o exponende sⁱ tam quia dⁱctoriae iste, Adam
fuit omnis h^{ab}, Adam fuit n^{on} omnis h^{ab}. inter hunc et hunc diem erit sabbatum, de
signatis duob^{us} dieb^{us}, do mini est inter hunc et hunc diem n^{on} erit sabbatum.

5° hoc sunt dⁱctoriae: qui uet equis hois currit, aliquis equis hois n^{on} currit.
et in sⁱ

* omne.

et hi sunt simul vere q. min. p^r in casu quo Pet^r heat quatuor equos omnes s^l
 cum entes, et Paul^u nullum heat equum: et tunc prima est vera ut p^r. de 2^a p^r quia
 ad veritatem negative de sub^o ni supponente satis est quod sit aliquis ho^{mo} qui nullu^m
 equum possideat. P^r ni sunt dⁱctorie tum q^u illis ho^{mo} ni distribuit in aliqua ex illis
 p^rpb^{is}, tum q^u uariat^{ur} sub^o equi^u n. p^r potest ab hominib^{us}, et equi^u ni potest in si
 idem sub^o atq^{ue} adeo ni sunt de eod^em.

Ead^e solut^o ostendit has ni e^{ss}e dⁱctorias, nullu^m eq^u nullu^m ho^{mo} currit, aliquis eq^u
 alicui^u ho^{mo} ni currit. nam iⁿ loquit^{ur} de equo ni potest; et sens^{us}, illig^{it} est nullu^m eq^u a nu
 lo homine potest, currit: 2^a loquit^{ur} de equo potest et sens^{us}, ei^u est aliquis eq^u ab aliquo
 homine potest, currit.

Si vero p^r ad uer^{it}ate ita disponant, omnis eq^u cui^u licet ho^{mo} currit, aliquis eq^u
 cui^u licet hominis ni currit: de illis dicendum est ni e^{ss}e dⁱctorias q^u uitas hi^u co^{ns}
 dⁱst^ributio sumpt^u ni mutat^{ur} in ei^u parti^ucularitate mutata sup^{er} dⁱst^r
 butioa in determinatam, quare ni est mir^u eas e^{ss}e simul falsas casu quo Pet^r
 possideat duos tm^u equos, quoru^m nullu^m currat, et qui licet aliq^u ho^{mo} heat suos equos
 actu omnes currentes nam tunc sens^{us}, prim^u est, qui licet ho^{mo} heat quem licet
 suum eq^u currentem, que est falsa ex p^r. 1^a cas^u. sens^{us}, 2^a, qui licet ho^{mo} heat
 aliquem eq^u suum ni currentem.

6. Hae s^ut dⁱctorie, omnes ho^{mo}s disputant, aliqui homines ni disputant.
 et hi sunt simul falsae, casu quo omnes disputent uno excepto, qui ni dispu
 tat. P^r ni sunt dⁱctorie q^u sens^{us}, prim^u est cui^u libet collectio^{nis} qui licet ho^{mo}
 disputat. 2^a sens^{us}, est alicui^u collectio^{nis} qui licet ho^{mo} ni disputat, seu nullu^m dispu
 tat. quare falsae s^ut ex casu supposito, et defectu^u imp^{er}ioris dⁱctorioe est, q^u
 tota uitas prim^u ni particularizat^{ur} in 2^a qui de se sol^u ita uitar^{et}, aliquis ho^{mo}
 ni disputat: que heret hunc sensum alicui^u collectio^{nis} aliquis ni disputat

Alio m^o possunt exponi dⁱctae p^r s^um quem sunt dⁱctorie, et prima
 falsa et 2^a uera: nempe si dⁱst^ributio ni fiat pro sin^gulis in dⁱctorioe collee
 tionum; s^o solum pro sin^gulis collectio^{nis} in dⁱctorioe, et tunc redunt
 amb^{ae} tales sens^{us}, omnes collectio^{nis} hominum disputant, aliqua collectio^{nis}
 hominum ni disputat. Haec est uera q^u illa collectio ad quam pertinet illu^m singu
 lare quod ni disputat tota ni disputat cum heat aliquod ni disputans. 1^a falsitas
 est perspicua.

Simi^lis de defectu^u inuenit^{ur} in his, omnis magister ho^{mo} discipulum corrigat ip
 sum, aliquis magister ho^{mo} discipulum ni corrigat ipsum: que ni s^ut dⁱctorie
 q^u in utraq^{ue}, uer^{it}ate discipulum, et uelativum illud manet in definita. nec s^ut etz
 dⁱctae

58
Dictione ista, quatuor hoies disputant q hoies n disputant; casu quo ex qua
tuor hominib; de quib; loquimur duo disputent, et duo alij n disputent. et s; a quo
niam tri numerales continent aliquam utilitatem, et saepe ut in casu dicto quodam
m^o distributivam, quae n relinqui debebat in utraq; pp^o inmutata.

Petrus, et Paulus, loquunt, Petrus, et Paulus, n loquunt, istae et; si simul falsae: cas
su quo unus tri erit legat: debuit utilitas et distributivam h^oent rone particulae
et sumptae distributivae n eod. m^o utrobiz manere: pp^o similem rone istae carent
Dictione uterq; ho disputat, uterq; ho n disputat, neuter ho disputat neuter ho n
disputat. signa. n. illa neuter, uterq; quaedam h^oent utilitatem licet simul parti
cularia sint. quare n debent eod. m^o manere. tandem istae et; carent Dictione,
alter ho disputat. ~~at~~ neuter ho disputat. istae item uterq; ho currit, alter ho n
currit. q^o in una manet utilitas illig tri neuter, et in altera illig tri alter.

7. istae sunt Dictione, Petrus qui disputat loquit, Petrus qui disputat n
loquit, et tri sunt s; falsae, castusque Petrus n disputat s; loquat. Li, qui dis
putat potest dupliciter summi: primo ut copula implicationis aut circumstantia
n exercita. 2° n prociise ut copula implicationis, s; ut pars quaedam pp^o exerci
ta. in hac 2° sensu pp^o n sunt Dictione q^o reddunt utrum sensum, Petrus dis
putat et ille loquit, Petrus disputat et n loquit, quae ambae sunt affirmative.
in 1° sensu q^o Li, qui disputat sumit pro copula implicationis pp^o sunt Dici
orie prima falsa cum sit affirmativa. & subo n supponente.

Tandem haec sunt Dictione cuius licet Dictionis si una pars e vera, altera e
falsa. alicuius Dictionis n si una pars e vera, altera e falsa. et tri inveniunt
si simul vere. q^o de. 1° veritas cui dicit e. 2° pp^o q^o ho si Dictione Petrus currit
et n currit; Petrus n currit, uel currit; at vero ea sup^o quod i sit vera, et; e vera
2° eius Dictione. quod p^o nam bene valet a copulativa ad quam licet eis par
tem, et sic ea veritate huius Petrus currit, et n currit, in fert q^o Petrus currit. ea
veritate aut; unius partis in fert tota distributiva. q^o ex hac Petrus currit
in fert. q^o Petrus currit uel n currit. q^o si copulativa e vera, vera et; erit disjunc
tiva, et per consequens vera erit illa pp^o alicuius Dictionis n si una pars e vera,
altera falsa.

Plenior huius Dictionis solut^o pendet ex dicendis cap. seq. interim brevit^o
Respondet: pp^o absolute et simpliciter absq; sup^o alicuius imp^oti, si Dictione
prima vera, 2° falsa. si vero procedamus ex aliqua sup^o imp^oti ita ut sensu,
eas; sit cuius Dictionis et; sup^oerentis aliam Dictionem seu aliud im
p^ote, si una pars e vera altera e falsa, 2° q^o pp^o loquat ex ead. sup^o imp^oti; et;
censendae s; Dictione, s; q^o ex uno imp^oti sequit aliud n e mi; eas; e; s; veras.

Cap. 6. Utrum possit inueniri pp cui ne queat assignari contradictoria

Sec. 1. Statuit conclusio, et probat ex Arist.

Dim e in hacre nulla excogitari potest pp cui nequeat assignari d'ictoria. probati
mg in hac sec et rōnib; desumptis ex Arist. a quo licet multae petri possunt unam uel
alteram desumemus ex cap. 7. et 8. lib. 4. metaphisicae.

Pr. i. et efficacit co q' apud Arist in suis duob; cap. eē, sumit pro u' et n' eē. sumit pro
falso, et similiti uery ac falsum pro eē, et n' eē, sō nulla e pp que simul uera sit et fal
sa. q' nulla e pp que simul constare possit ex eē, et n' eē. Mai. hui; syllogi p' ex Arist.
Arist. cap. 3. dicens, quod si nihil aliud e uery quam affirmare aut negare, ite q' falsum
dic. ubi graeci loqui des qui nunc extant sic hēnt. εἰς μὴ δὲν ἄλλο ἢ τὸ ἀληθεῖς,
παρὰ ἀποπαρὰ ψοῦ δ'ος εἰσι. →

quod si nihil e aliud quā uery affirmare aut falsum negare. cui; uerbi sententiā ex
ponit fons. tom. 1. metaph. lib. 4. cap. 3. in eis exposuit. quod si nihil aliud e uery, quā id
qd e affirmare et id qd n' e negare dic. ut eē sumat pro u' et uicissim uery, ac falsū pro eē, et n' eē.

quod am pli; explicat; q' si res e, certe q' illam affirmat eē uery dicit, q' negat falsū si
uery res n' e, q' q' illam eē negat uery pronuntiat, q' q' affirmat falsum aut. qd pors p' uery
e ex defini tōnib; uery; et falsū; pronuntiat; uery n. pronuntiatum e dicere id quod e eē, aut
qd n' e n' eē. falsum uero dicere id qd e n' eē, aut qd n' e eē. q' omne pronuntiatū in quo
eē aut n' eē dicit, uery uel falsum e. Rurs; nullum pronuntiatum e in quo eē aut n' eē di
cat, cum omne pronuntiatum affirmet, aut neget. q' nullū pronuntiatum inueniri potest
quod n' sit uery aut falsum.

Minorem sup positam. i. nullam pp posse s' eē ueram et falsam probat Arist aut suppo
nit cap. scitatis; et ex illa infert n' posse dari medium inter d'ictorias. eandem nos m' supponit
ut abibi pro sana a. coā aut; bene infert supposita explicat' tradidit.

Unde fit n' bene aduersariis afferre pro sua opinione Arist in isto scitato, nec est eo quod
nullum ut nec excogitari potit d'um praeter eē, et n' eē, bene inferre n' posse dari d'ictoria
hui; pp, Petz; e et n' e, aut Petz; currit et n' currit. istae n. ut dicebam; n' constant ex eē et n' eē,
cum n' possint eē uerae ac falsae sō tm constant ex n' eē; et oppositae atq; d'ictoriae ear; con
trabunt ex eē q' eorunt primae pp' oppositae falsis aserentib; id quod n' e.

Confirmat. 1. q' si proferant utrae pp' nump; hae pp' d'ictoriae Petz; e et Petz; n' sunt s' uere;
hae pp' d'ictoriae Petz; e et Petz; n' e n' simul uerae. certe n' ad hoc ut pp' constet ex eē et n' eē at
tendant; p'ba illa e, et n' e utraq; pp' constabit ex eē et n' eē. At sm Arist si unū d'ictoriae con
uenit eē, alteri mōtio cōuenire deuet n' eē. q' n' potest intelligi Arist. petis mā lib; uolū; eē, et n' eē

Confirmat. 2. q' sm Arist. quamuis pp' dicat nom n' eē q' uerae n' e tunc q'om n' ueritat' eē n'
eē, sō cō eē. q' ad ha ut uideam; an pp' constet ex eē uel n' eē n' sō atten tenda p'ba illa e;
aut n' e, sō falsitas, aut ueritas pp'. Arist p' ex h'ib; Arist. inuho cap. 7. scitabi d'icent' s'.

Etenim

Etenim dicere id, quod est et quod non est, falsum est; id autem quod est, aut quod non est verum. supponit autem ut videmus, veram omnem pp uersari ad est, et falsam est non est, in nega-
riue sunt modo affirmatiue.

Confirmat 3^a nam haec doctrina consonat cum his, quae in alijs et locijs docet Arist. q^o libi.
de interpre. cap. 3. ascendens Abum extra pp non signare uerum, uel falsum ait ipsa qui dem
Abum cum parte dicunt nomina est et aliquid sane signant, s^o si est aut non est nondum sane
signant. ubi pro eodem accipi, est, et non est, ac uerum, uel falsum docent expressis uerbis
Thom. Boetij. Ammonij, pselli, et reliqui interpreses, ut affirmant Cornub. eod. lib. cap. 4.
doctrina. q^o 3. art. 2. s^o non est natura ut in quibusdā ipso Cornub. s^o dem. alioq^o commentatio. ad locū uer-
methath. cap. 7. ubi Arist. postquam numerauit alias signationes uerbi est, et non est, subdit;

Præterea ipsum est, ipsumq^o est uerum est signat, ipsum autem non est, uerum. quae mani feste os-
tendunt (uerba sunt Cornub.) idem ualere uerum est atq^o est, quae e^o corū omnium exponit illo
loco et. 1. pot. cap. 1. uerba docet Arist. cognoscentium est de prius quod sunt uera, dicit, cognoscentē
dumq^o quod sunt. hoc m^o accipit est, et non est D. Agula. lib. 1. de uer. ar. art. 1. cap. 3. cum dicit,
mentes uide aliquando plus, aliquando minus, uident de quā ueritate, s^o ipsa in se manens nec
profiat, nec diffiat, hoc e^o ipsum est uerū de quo est loquit^o uerū dicit loquit^o D. Thom. q^o 1. de
ueritate. art. 4. initio.

P^o 2^a quia ex sup^o quod daret medium inter duas d^o dictiones existimat Arist. natio ad ni-
tendam negationem horū trium, duarū nempe d^o dictionarū et mediij. q^o a fortiori sentit Ari-
duarū d^o dictionarū dari negationem. ita bene inferri uidet^o q^o qui ad duas d^o dictiones cum
medio ait dari negationem; ablatō medio eandem concessit. atq^o pp q^o Arist. cap. ait, Rur
s^o q^o n. hoc ad affirmatiōem et negationem negare licebit, et hoc erit aliq^o q^o quidem alia
que dant^o erit ei substantia. quae uerba ita exponit fonteca. t. iam uero cum quodq^o con-
iungit affirmare coniungat et negare; si haec tria genera affirmant, illorū simul quae dā pe-
culiaris negatio d^o dictiona erit. quare cum par sit rō, ut huius d^o dictionis det^o medium, iam
emergent quatuor genera; quae rursus simul sumpta alio negatione negari possunt, et sic
rem caps. et hoc tm m^o inferat Arist. processum in inferū tum, si alio ab aduersarijs ad-
ducto.

Confirmat 1. q^o si aliqua pp potest dari cui assignari non possit d^o dictiona cum non hinc
rōnem Arist. q^o in his cap. probat implicare medium inter duas d^o dictiones nam omnes fun-
dant uerba, quod q^o q^o affirmari coniungit, coniungit et negari, ita ut ipsae d^o dictione, et me-
dium ipsum inter eas si potest est negari simul possent aliter quorūne potest excogitari posi-
uilitas uel repugnantiā mediij, ut non potest excogitari rō ex parte.

Confirmat 2^a q^o ex eo q^o tm admittat Arist. pp coarctes ex his quae n^o s^o
s^o iunctiue. inferat eorū qui admittunt medium inter duas d^o dictiones adhibere tertium quorūdam
geny, q^o nec sit ex his quae n^o s^o, nec ex his quae n^o s^o. et q^o item sexquialtera proportione excedat
ea, quae cōi sententia concedunt, sicut duo superant a tribus, sexquialtera proportione q^o,
ex eod. Arist. p^oio et colligit^o est, qui admittunt geny quorūdam proportionum constantiā, s^o
ex e^o et n^o e^o admittunt 3^a q^odam geny, q^o nec sit ex his quae n^o, nec ex his quae n^o, et q^o sex qui altera
proportione excedat ea quae cōi sententia concedunt.

P^o 3^a q^o sm Arist. ad eam questionem, qua quaerat aliq^o s^o ne horū, uel illorū albi, duae in res
portiones redipossunt est s. uel n^o est, et ce hoc p^oio deducit Arist. rōnem ad probandam implica-
tionem mediij inter duas d^o dictiones, q^o existimat has e^o generales resp^o, quae cuiusq^o interij p^o ap^o hinc
deinde

fideiſe potest quis rogare quæcumq; uera aut quæcumq; falſa pro libito. roget igitur an Petrus sit, et n̄ sit; uel an Petrus currat simul, et n̄ currat; illi poterunt dari due responsiones nempe aut ita eē aut n̄ eē, altera falſa et altera uera quæ inter se d̄dictriam nem habent.

4. p̄ q̄ s̄m Arist. sciatu p̄ uera diuidit uerū a falſo, et p̄ falſa diuidit falſū a uero. s̄ nulla e uera p̄ que n̄ diuidat uerū ab aliquo falſo. q̄ nulla e p̄ falſa que n̄ diuidat falſum ab aliquo uero signifiçanti et enuntiauiti per p̄ ueram. q̄ illa p̄ falſa, Pet currit et n̄ currit diuidit illam falſitatem ab aliquo uero ipſi opponit. ro. mai. p̄ q̄ Arist. ſupponit dubitari n̄ poſſe quin d̄dictriae d̄dicant uerū, falſūq; ut uerū eē et n̄ eē, uerū eē ens, et n̄ eē ens.

5. p̄ q̄ s̄m Arist. telle ſons. sciatu p̄ n̄aria opponit impoſſi, et uicē uicē impoſſiſis proponit n̄aria: ita ut ea p̄ n̄rite conſeatur n̄aria cui, d̄ dictriam e impoſſi et illa impoſſiſis cui, d̄ dictriam e n̄aria: s̄ nulla e p̄ n̄aria cui n̄ opponat alia impoſſiſis ut conſeabit diſcurrenti. q̄ nulla e impoſſiſis cui n̄ opponat et d̄ dictriam a lia n̄aria, q̄ huic impoſſi P. e, et n̄ e. Pet. currit et n̄ currit, et ſimi lib; assignari poſſunt alie d̄ dictriae, quæ n̄aria et ueræ ſint.

Sec 2. p̄ c̄i proposita assignando d̄ dictriam n̄arias p̄ alis propositionib; assignatis

P̄ que in dubium vocant ſunt omnes ille que continent apertam d̄ dictriam tales ſunt P. e, et n̄ e. P. currit, et n̄ currit, P. e h̄b et n̄ e h̄b. et alie omnes aferentes partes repugnantes, et d̄ dicentes, quare quicquid de quali uel diſtictum fuerit pro omnib; intelligendum, ne omnia exempla ſigifi, repetam.

Igitur hanc p̄ P. currit et n̄ currit h̄ere d̄ dictriam, p̄ assignando illam n̄ Petrus currit et n̄ currit, quam eē d̄ dictriam illi, Pet. currit et n̄ currit. probō q̄ n̄ e meliō d̄ dicere quam toti propositioni negationem ad uerbalem pro ponere ut cōis docet ſententiā. q̄ quando huic p̄ propositæ præponit negatio ad uerbalem conſurgit quedam p̄ illi opponit et d̄ dicent.

Conſirmat 1. hęc p̄ n̄ Petrus currit, et n̄ currit æquiualeat huic n̄ conſiſtunt hęc partes in ueritate. s. Petrus currit et n̄ currit, ſeu n̄ e uerū, Petrus currit et n̄ currit. s̄ quæ uerū hanc opponit ſenſu illi p̄ P. currit, et n̄ currit q̄ et illa prior negatiua ipſi opponit.

Conſirmat 2. q̄ in hac proposita Petrus currit et n̄ currit. aut Petrus e h̄b et n̄ e h̄b. aferit implicatū hęc uox ſimul, quæ qui dem un̄ una propositio ne affirmat et ideo e falſa, in alia t̄ negatur et ideo e uera

¶ supra quam partialam habent suam cum affirmatio, et negatio. ergo
vere una propositio contradicit alteri. Antecedens probatur quia sensus
huius propositionis Petrus est homo, et non est homo, est huius modi;
Petrus simul est homo, et non est homo. huic uero cum ista non ap-
ponatur Petrus non simul est homo, et non est homo; et Paulus nisi
simul est homo et non est homo. Sic. — — —

Confirmatur 3.º et ultimo. Petrus est homo et non est homo, est
eadem propositio, uel æquiualens huic propositioni habenti prædica-
tum in finitum, Petrus est homo, et non est homo. Sed huic propositioni,
Petrus est homo, et non est homo contradicit huic negatiua non Petrus
est homo et non homo. quod quæuis eorum habet contradictoriam. Ma-
ior probatur quia Arist. 2.º de interpretatione. cap. 1.º asserit, bene
ualere a negatiua de prædicato finito, ad affirmatiuam de præ-
dicato infinito. quod recte probant Conimbr. ibi q. unica. art. 1.º
quod bene ualeat, Petrus non est homo. quod Petrus est non homo, et con-
sequenter bene ualeat Petrus est homo, et non est homo. quod Petrus
est homo et non homo. minore probatur, quia sensus huius Petrus est ho-
mo et non homo, est talis, Petrus est homo, et quid quid aliud datur
præter hominem; sensus uero huius non Petrus est homo, et non ho-
mo, est; Petrus non est homo; et quid quid aliud datur præter hominem:
uidetur autem non de causa harum propositionum repugnantia, et
contradictio. —

Solutionem ad uersariosum, quam applicant huic rationi de præ-
posita negatione afferam inferius, et refellam. —

Sec. 3.º propositiones dictæ reduci-
tur ad modales, ex eis deducit
efficax probatº conclusio
nis —

¶ Haud infirmum fundamentum notæ esse sumitur ex off. modalium pp. hunc
in modum.

in modum. haec pp. Petrus currit, et non currit aequivalens huic modali Petrus currit, et non currit
 currit, et non currit est possibile. ad huic pp. Petrus currit, et non currit est possibile, opponitur dicitur haec Petrus
 currit, et non currit non est possibile. g. haec modalis Petrus currit dicitur, est non est possibile.

g. haec modalis, Petrus currit, et non currit non est possibile, op-
 opponitur illi propositioni prima Petrus currit, et non currit. ma-
 ior prouat, nam ab actu ad potententiam est euidens con-
 sequentia. g. si Petrus actu currit, et non currit Petrus
 potest currit, et non currit. g. haec Petrus currit, et non currit
 aequivalens huic Petrus potest currit, et non currit: non quod
 taliter ut haec inferat primam sed ita ut ab illa im-
 ferat. minor propositio uidetur certa et proposita eodem mo-
 do quo proponitur solent aliae morales oppositae ut cons-
 tantur. g. de illis agam.

et confirmat quod haec sunt dicitur morales, Petrus al-
 bum non est album est possibile, Petrus album non est al-
 bum non est possibile seu hominem album non est album est
 possibile, hominem album non est album non est possibile.
 g. haec etiam est dicitur Petrus currentem currit
 est possibile, Petrus currentem non currit non est posi-
 sibile. rursus, haec propositio Petrus currentem non currit
 est possibile aequivalens huic Petrus potest currit, et
 non currit sicut haec etiam Petrus, hominem non est homi-
 nem est possibile aequivalens huic Petrus est hominem, et
 non est hominem est possibile; g. haec propositio Petrus cur-
 rit, et non currit, aut Petrus est homo, et non est homo con-
 nes g. similes haerent sine dubio propositiones
 dicitur.

Sec. 4. Assumit alia prouat, esse exclusivis pro-
 positionibus.

exclusivae propositiones dicuntur illae quae conuant
 signo aliquo exclusivis qualia solum tantum dicitur.

22
pro quib; hoc unum ad uer tendum e' hac signa aliq^{do}
excludere alia praedicata ab eod subiecto, ut si dicas,
homo e' tantum animal rationale, aliq^{do} uero exclu
dere alia subiecta ab eod. praedicato, seu a partici
pat^e eiusdem praedicati, ut si dicas, homo tantum eloqui
potest.

de quo supposito concludi. prouat^r haec propos. Pet. e' homo
et n' e' homo facit hunc sensum Pet. simul e' homo
et n' est homo: seu petro n' solum conuenit hoc pre
dicatum homo, sed etiam illud n' homo. q. illi oppo
nit^r haec proposit^o Pet. tantum e' homo patet con
sequenda q. haec ita exponit, Petro e' homo, et n'
e' aliud quam homo: sicut haec praedicamenta sunt
tantum decem ita exponit per copulatiuam, praedi
camenta sunt decem et n' sunt plura quam decem,
n' confirmat primo nam haec proposit^o n' tantum e'
homo Petro, sumpta in sensu explicato opponit hunc
tantum Pet. e' homo ut omnes concedent. sed illa n'
tantum Pet. e' homo aequiualeat in sensu huius, Pet. e'
homo et n' e' homo huius sensus e' Petro n' tantum con
uenit hoc praedicatum homo sed simul etiam conue
nit aliud praedicatum n' homo q. haec P. e' homo,
et n' e' homo, et omnes aliae si milles hauent alias
oppositas et conditiones

confirmat^r 2. haec proposit^o atq; fidei diuinae e'
supernaturalis et n' e' super naturalis; recte nega
tur et destruit^r per hanc, atq; fidei diuinae e' tantum
supernaturalis. q. haec proposit^o P. e' homo et n' e'
homo recte negat^r per hanc Pet. tantum e' homo.
multas alias rationes inueniet gatenbo sensu pre
dictarum propositio num uariae illas exponat et ad si
miles

miles aut æquivalentes reducat: quare nos multas
rām excogitatas cōmittim, ueritatē causa et aliq̄
etiam mēte bīm, in argumentorū solutionibz.

Sex. s. argumenta opinionis reiectæ aducun-
tur, et excludunt.

¶ præcipua. et sufficientissima conclusio nō, prouat in
argumentorū solut^e sicut ē primum arg. proposit^o illa, P.
ē et nō ē. Præter duo obiecta sibi inuicem dīcētia
scilicet ēē et nō ēē, sō nullam excogitari potest obiectum
præter ēē et nō ēē. q. nulla dari potest proposit^o quæ illi
sit contradictoria. respondet forte ēē difficile hoc arg.
nō supposita exposit^e tradita à nobis in hoc cap. sex. i.
prouat. s. i. ex illa autem facile respondet illam propositio-
nem aut potē falsam nō uersari circa ēē, sō tantum cir-
ca nō ēē, nulla enim proposit^o potest uersari simul cir-
ca ēē et nō ēē, sicut etiam nō potest ēē uera simul et fal-
sa.

¶ Secundum arg. scriptis et seorsim consideratis hīs dua-
bz categoriis P. ē, P. nō ē, nulla assignari potest 3^a
proposit^o siue categorica siue hipotetica dīctoria
e quod nulla dari potest hauerens sensum diuersum, et
oppositum utriq̄. q. hipotetici conflatur ex dualibz illis
categoriis nō possunt assignari dīctoria. prouat
consequētia, q. quoad sensum eadem obiecta statu-
unt in hīs propositio nibz conuictas, atq̄ in sepa-
ratis. respondet negando antecedens cum enim sō
aduersariis conuicte afferunt eadem obiecta ac
separatæ proinde ea quæ dixim, ad prouandum con-
uictas hauerē dīctoriam prouant etiam separa-
tas illam hauerē.

¶ 3. arg. ideo n̄ potest dari medium inter 2as dictiones
sens, q^a ut Arist. sciat, ait n̄ potest dari sens, q^a
neut^{us} sit illorū, talit^{er} q̄ nec includat aliquem nec ab
altero eorū includat. q^a n̄ potest dari sens, propositio
nisi 2as dictiones duob^{us} sensib^{us} quantumvis univ^{er}sali^{bus}
2as dictionis.
n̄ confirmat q^a sicut n̄ potest dari numer^{us}, nec sit par
neq^{ue} impar aut qui sit opposit^{us} utriq^{ue} simul conside
rato, ita ut neutrum includat. sicut item dari n̄ pot
est mutatio quæ nec tendat ad eē nec ad n̄ eē, sed
ad aliquid utriq^{ue} oppositum et neutrum includens: ita
similit^{er} adign^{um} dari n̄ potest nec excogitā^{ti} sens, qui nec
sit eē nec sit n̄ eē atq^{ue} adeo nequit excogitā^{ti} sens,
2as dictionis hui^{us} P. est et n̄ est respondet Arist. sciat,
n̄ admitt^{it} medium inter duas 2as dictiones q^a nullum
dari potest pronuntiatum quod n̄ contet aut ex iis
quæ sunt, aut ex iis quæ n̄ sunt, modo sepi^{us} a nob^{is}
explicato atq^{ue} adeo n̄ potest dari sens, neuter neq^{ue} cons
tans ex iis quæ sunt, neq^{ue} ex iis quæ n̄ sunt quod to
tum pronib^{it} est; et proinde negam^{us} consequentiam
ad confirmacionem dicens^{is} instancias illas eē pro
nob^{is}, sicut n. in numeris finitis n̄ potest dari nume
r^{us}, qui neq^{ue} sit par neq^{ue} sit impar; et sicut n̄ pot
est dari mutatio quæ nec tendat ad eē nec tendat
ad n̄ eē sit similit^{er} n̄ potest dari propositio hui^{us} sen
s, nec sit eē nec sit n̄ eē; quæ licet n. propositio aut
vera deuet eē aut falsa et si fuerit vera ei^{us} sens,
est tantum eē, si falsa ei^{us} sens est tantum n̄ eē.
Sec. 6. nullo pacto infert^{ur} ex n^{ost}ra doctri
na profess^{us} infinit^{us}.

4^m arg. d' doctrinam nostram e' huiusmodi si propositio
 ni illi peti, e' et n' e', constanti duobz sensibz seu par
 tibz d' dicentibz posset assignari alia pp' d' ditiona se
 queret processz in infinitum; sed hunc omnino rei
 cere debemz, ut reiciat Arist. sciatz. q' n' potest assignari.
 sequela prouat q' in infinitum (ait Arist.) erit
 progressio; nec tn sexqui altera erunt sed etz plura
 rursz enim hoc ad affirmationem et negationem nega
 re licebit; et hoc erit aliqd, q' quidem alia qua
 dam erit eoz substantia. qd declarat q' n' potest da
 ni t' sensz opponit illis d' ditionis q' poterit dari aliq
 t' sensz illis opponit, et diuersae substantiae seu quod
 idem e' destruens seu negans tres priores. et rursz
 poterit dari aliq quinz negans seu destruens praedic
 tos quatuor, et sic in infinitum.

Respondes frustra qdem opponit nobis Arist. dudoz
 cap. sciatz ubi pro nobis clarz e', ut uidemz, sec. 1.
 et praecipue istum processum opponit t' Arist. nostris
 aduersariis. qd suadere distulere si aduenta
 m. b. refutare Arist. eoz qui dicebant omnia
 ee uera et falsa; et proinde refutare etz quemcum
 q' quelibz aliqd simul ee uerz et falsum, seu dari
 sensum alicuius propositionis uerz simul et falsumz
 et constantem ee ee et n' ee

deinde sic Arist. infert processum in infinitum ut le
 genti patebit; si inter duas propositiones d' ditiones
 det' medium qd nec sit affirmat' nec negat' nec uer
 set circa ee nec circa n' ee, duas illas d' ditiones
 et medium negare poterit quaedam negat'. deinde par
 e' rat' ut huius d' ditionis det' medium, qd etz nec cons

22
tet esse esse nec ex n' esse nec emergent quatuor gene
ra que alia negatione poterunt negari, et sic in in
finitum. hic in primis uides Arist.^m aperte concedere
duas contradictorias et medium affirmata per ali
quam propositionem posse negari, ut sup^a argumen
tabamur.

¶ Prorsus, hanc proposit^o Pet. e' et n'e, constat simul
(ut loquitur aduersarij) ex esse et n' esse hauerit sensus
d'ictorias. q' hanc pp^o tm aduersarij nec constat ex
esse solum nec constat ex n' esse, sed hauerit. 3 quoddam
gen^o qd nec sit ex iis que sunt nec iis que n' sunt,
hauerit q' diuersam substantiam ab affirmat^e et ne
gat^e. tum sic due d'ictoriae cum medio possunt si
mul negari. q' ille due propositiones possunt simul
si affirmant negari: ex hac autem affirmat^e et nega
tione ueluti composita affirmantes scilicet et nega
te partes oppositas fieri potest alia proposit^o affi
mans eo modo quo prima et formata e' ex duabus
primis d'ictorijs. et de hac etz rogabo an constet
ex esse uel n' esse; q' si dicas simul etz constare ex
esse et n' esse, quantum aliud gen^o in duas qd nec sit
affirmat^e nec negat^e et nec uer^u nec falsum, nec
constans ex esse nec ex n' esse; et adhuc omne hoc po
test negari et sic in infinitum

¶ hoc 4. arg^m. nullo negotio solum, hoc patet, quamuis
nulla componi aut excogitari possit pp^o cui nequeat assi
gnari d'ictoria tm q' nulladat quantumcumq' plena sit
aut ueluti facta negationib^z aut et affirmationib^z que
n' sit uera uel falsa, aut que n' constet solum esse esse,
uel solu

uel solum ex n' esse, nullus potest inferri processus, hunc n.

Arist. inferbat ex illis propositionibus, quae nec constarent ex e'e, nec constarent ex n' e'e, quas nos n' agnoscim, unde ab his primis gradibus affirmationis, et negationis sine ac censu alio affirmam, et negam, qd' cumq; siue simplex siue compositum. et sicut sine processu possunt affirmari quaecumq; ueritates quod quod sint; quis n. dicat e'e processum affirmari tres res simul quatuor quinq; et sic qd' quot placuerit. ita possunt similiter sine processu nega

ti. Sec. 7. qd. dicendum sit de aequi potentia inter hypoteticam copulatiuam negatiuam, et disiunctiuam affirmatiuam impropriam.

¶ Quintum arg. specialiter probat n' contradiu hanc pp. Pet. e, et n' e, per appositionem negationis ut nos uolui mg; et e. huiusmodi haec propositio negatiua copulatiua n' Pet. e et n' e, aequiualeat in sensu huic disiunctiuae affirmatiuae improprie in sensu aduerby saltem, Pet. n' e uel e; sed haec disiunctiua impropria n' dicit illi a affirmatiuae Pet. e et n' e; q. neg' huic affirmatiuae o' dicit illa negatiua n' Pet. e et n' e.

¶ Maior prouat ex generali rat. aequi potentiae inter copulatiuam negatiuam, et disiunctiuam affirmatiuam impropriam, a qua sine fundam' excipient' praedictae propositiones. minor prouat q' sensu huius disiunctiuae Pet. n' e uel est, n' distinguit' a sensu huius disiunctiuae

Pet. e uel n'e; q' transposit^o uerbor^u n' mutat sensum; s^d
sensu hui^u Pet. e uel n'e, n' dicit huc Pet. e et n'e, q'
nec sensu hui^u copulati^oba, n' Pet. e et n'e, ipsa dicit.
hac minor illi^u prouationis prouat q' sensu hui^u, Pet. e
uel n'e p^oba continet in illo m^o dicens: q' n' uicit
ut in impropria disiuncti^oba continet, saltem una h^u
partium e uera; n' opponit^{ur} dicenti utraq' e uera, ut d^o
tinet in affirmati^oba copulati^oba.

✓ Respondet admittere generalem illam aequi^ualencia^m
inter negati^uam copulati^uam, et disiuncti^uam affirma
ti^uam impropria^m; negati^uam t^u illam, Pet. n' currit uel
currit; similes q' alias disiuncti^uas constantes parti^u
d^odicenti^u, quare prouinde una tantum deuet e^{ss}e uera,
posse e^{ss}e disiuncti^uas improprias s^d semper e^{ss}e disiu^u
cti^uas proprias, in illis q' particula^m uel posse sumi^u dam
taxat in sensu aduersi^u tantum, et n' in sensu aduersi^u
saltem.

✓ Ad q^o aduertendum e omnes ueteres tantum cognouisse
illas disiuncti^uas, quas nos proprias uocamus, ut aduertunt ceteri
recentiores: ad quaru^u ueritatem necessaria e falsitas unius par
tis, cum in illis particula uel sumat^{ur} in sensu aduersi^u
tantum; q' in recentiores experti sunt eoi modo loquendi
solere aliquos disiuncti^uas ut ueras concedi hauentes u
traru^u partem ueram; ut si q^o dicat, aut Demost. perfee
t^u orator fuit aut Cic. aut Miloni parauit Clodiu^u insi
dias, aut Clodio Millo: et alias similes, quae concedi so
lent ut uerac^o ab iis q' fatent et Demostenem fuisse
perfectum oratorem et etz Cic.; atq' Milonem para
uisse Clodium insidias; et etz Milonem Clodium: id

cois affirmant dandas eē diuinitas improprie quae
 ad sui ueritatem n̄ petant unam partem falsam. un
 de fit tunc eē concedendas improprie diuinitas q̄
 n̄ a fert̄ necessario altera pars falsa et impossibilis
 q̄ explicat̄ hoc. tunc q̄dem dat̄ uera rat̄ diuinitate
 proprie q̄ particula uel sumit̄ insensu ad uerby tantu;
 s̄ q̄ partes diuinitate sunt s̄ dicentes particula uel
 sumit̄ insensu ad uerby tantum. q̄ tunc dat̄ rat̄ diuine
 truce proprie. maior admittit̄ ab omnibz. minor prouat̄
 q̄ q̄ partes diuinitate sunt s̄ dicentes una eaȳ nece
 sario ē falsa s̄ rigor et proprietas diuinitate proprie
 nihil aliud petit̄ nisi alteram partem falsam. q̄ ille
 sunt in toto rigore diuinitate proprie
 n̄ confirmat̄ q̄ n̄ deuem; confundere sensz diuinitate
 proprie cum sensu improprie; s̄ hoc Pet currit uel
 n̄ currit. Pet ē homo uel n̄ ē homo sunt proprie, cum
 eaȳ sensz sit Pet aut tantum currit aut n̄ currit aut
 ē tantum homo aut n̄ ē homo. q̄ illae n̄ eunt improprie
 n̄ confirmat̄ 2° nam alit̄ nunquam eunt uerz dicere il
 lam diuinitate eē falsam cui; altera pars ē fal
 sa; nec de ulla diuinitate poterit̄ q̄ asserere illam eē
 falsam eo q̄ habeat utramq̄ partem ueram nam live
 q̄ eunt proferenti dicere illum loqui in sensu ad uerby
 saltem. hoc applicata s̄ dictioni facile s̄ bunt eaȳ
 difficultatem.

Sex. 8. dictis n̄ repugnat uirtualis in
 cluss; seu sensz implicat;.

vltimum tandem arḡ. q̄ ut efficaciz potremo loco efficiunt
 aduersarij, si se hauerit: nulla pp̄ hauerit integrum sen
 sum suum inclusum in sensu h̄ij. Pet. currit et n̄ cu

22
mit, potest esse illi contradictoria etz de lege; sed haec prop
n Pet. currit et n currit haec sensum suum integrum
inclusum in sensu illi; Pet. currit et n currit. q n po
test illi ee d'ictoria etz de lege: maior et eoa sunt
certa minor prouat nam haec n Pet. currit et n currit
cum sit copulatiua negatiua facit hunc sensum implici
te alteras autz ea huius duabus sententiis n e uera. sed eu
dem facit affirmatiua Pet. currit et n currit q sensu
illi includit in sensu huius.

Hanc minorem prouat q si uelim, hanc partem ne
gatiua n ee ueram Pet. currit; eadem etz assentit affi
matiua n ee ueram: eo enim ipa q dicit esse ueram
hanc Pet. n e implicat assentit ee falsam illam d'ic
toriam P. e. si autz assignem, ut falsam aliam partem
negatiuae P. n e; eandem dicunt statuit affirmatiua
n ee ueram; cum statuat ueram ee ei d'ictoria.

2. Distinguo maiorem nulla prop' hauerit inte
grum sensum suum inclusum in sensu huius P. currit et
n currit potest ee illi d'ictoria si simul n excludat
per integrum pp' sensum. concedo maiorem. si si
mul excludat nego. eodem modo distingo minorem d'
haec pp' n P. currit et n currit haec sensum suum
integrum inclusum in sensu illi; Pet. currit et n cur
rit. Distingo, haec sensum inclusum ab ipa q si
mul excludat nego minorem. cum si multa ex
cludat. rat' alterius partis uel ut uenit dicam, rat' inte
gru sensu concedo minorem haec ead' distinct' applican
da e alius prouationibus arg' facti ut dicam furis
inter explicandum.

3. Explicit haec epicaat q' suadeo distinctionis rum et
ueritatem
ee uera, eoz q' haec pp' omnia sunt uera sc' ipsam inte
rminat

rimat. qd ita prouat Arist. qd dicit omnia sunt ue-
ra, asserit ueram eē oppositam enunbationem, si-
ue que ait (ut exponit for. b.) nihil eē uerū, siue
que ait n̄ omnia eē uera. uerba Arist. sunt, qui n̄
ait ueracē omnia, s̄riam quoz huius sententiam ue-
ram facit: quare et suam n̄ ueram s̄ria enim eā ue-
ram n̄ eē dicit

v Unde sic arg. s̄m Arist. hæc pp̄ omnia sunt uera
s̄dictoria e huius n̄ omnia sunt uera: s̄ etz s̄m A-
rist. hæc pp̄ omnia sunt uera includit istam n̄ om-
nia sunt uera. q̄ ut arguit Arist. qui dicit, omnia
sunt uera, dicit eē etz ueram ei, oppositam q̄ in-
clusio unius propositionis in alia admixta cum ex-
clusiōe n̄ impedit oppositionem incluse cum inclu-
sente alit̄: audebit qz asserere has n̄ eē s̄dictorias,
omnia sunt uera, n̄ omnia sunt uera: et extendet
opp̄ n̄ solum ad Hypotheticas s̄ etz ad Chathe-
goricas.

v Similit̄ hæc sunt s̄dictorie omnia sunt uera
aliqua n̄ sunt uera s̄ hæc aliqua n̄ sunt uera in-
cludit uilla omnia sunt uera. q̄ minor prouat
q̄ s̄m Arist. qui dicit omnia sunt uera, dicit etz eē
ueram ei, s̄dictoriam. q̄ dicit ueram eē hanc, a-
liqua n̄ sunt uera. Unde q̄ dicit omnia sunt ue-
ra dicit ueram eē hanc omnia sunt falsa; s̄ q̄
dicit ueram eē hanc omnia sunt falsa dicit
ueram eē hanc aliqua n̄ sunt uera, que in illa
includit. q̄ qd dicit omnia sunt uera, dicit etz hæc,
aliqua n̄ sunt uera

4
Et confirmat doctrina huius solutionis. quod dicitur
omnia sunt uera et omnia sunt falsa dicitur per
huius sententiae continens sensum cuiuslibet propo-
sitionis quae illi per se assignari possit tanquam
dictionaria. et ad huc assignari illi potest dictiona-
ria. Et talis inclusio non sufficit, quod admiscet cum ex-
clusis. propter repugnantiam sensuum, maior pro-
uat eodem modo quod supra prouabat minor ad hunc sta-
tutum; nam per opposita quae illi potest assignari
haec: non omnia sunt uera et falsa seu non omnia
sunt uera et omnia sunt falsa; huius sensus est, sal-
tem aliqua ex huius partibus non est uera. si igitur sta-
tuat in hoc per illam partem non esse uera omnia
sunt uera ipsam asserit esse falsam affirmati-
ua illa, omnia sunt uera et non sunt uera quod
asserit omnia non esse uera, aut falsam esse partem di-
centem omnia esse uera et eodem modo prouari potest
altera pars.

Et Minor uero scilicet huius per omnia sunt uera et
omnia sunt falsa; potest assignari dictionariam
constat esse intento Arist. in hoc cap. 8. quod est pro-
uare non omnia esse simul et falsa; quam propor-
tionem infert tanquam conclusionem aut conse-
quentiam oppositam illi sententiae omnia sunt
uera et omnia sunt falsa sic. non argumentatur
ut colligit quibus ex cap. ill. 8. dictionaria sunt,
quae nec simul uera nec simul falsa omnia esse
possunt sed inter omnia continentur et dictionaria
quae debent habere alteram saltem per falsam quod
omnia

n' omnia sunt simul uera et falsa que consequens
 sicut ab Arist. asserente hanc sententiam Heracliti dicitur
 n' omnia esse uera et falsa, refutatam manere ex eo qd
 ipse Arist. proua bene, nec omnia posse esse uera nec omnia
 falsa: et b. fons. ait nam si nec omnia sunt uera nec omnia
 falsa, perspicuum est n' esse omnia uera simul ac falsa
 quam consequentiam n' inferret Arist. ut omnino opposi-
 sitam illi pp Heracliti, nisi existimaret eas inter se op-
 poni, quia s' esset inclusio quasi partialis huius negatiue
 in illa affirmatiua, omnia sunt uera et falsa q. n. dicit
 omnia sunt uera et falsa dicit omnia esse uera, ac pro-
 inde dicit hanc negatiuam n' omnia sunt uera et fal-
 sa esse ueram, que tñ illi opponit. et hæc pro nobis hæc di-
 ficultate sufficiant, in qua si moram fecim, ueritate
 sequentium conpensabim.

Cap. 7. de æquipotentia absolutarum propositionum

Æquipotentia seu æquiualentia est duarum ^{un} eadem ex
 materia hauerentium uis eadem ab aliis signis procedens.
 pro æquipotentia tres regulæ tradi solent: prima est una
 dicitoria cui præponit aduersiualis negat æqui potest
 alteri dicitoriae ut si omnis homo est iustus, æqui potest huius
 alius homo n' est iustus. 2^a regula negat præposita subredito
 propositionis universalis efficit eam æqui potentem o-
 ratiue ut omnis homo est iustus, nullus homo n' est iustus, ead. rat.
 e. in subditis ac asserit fons. 3. in d. cap. 7. 3^a regula
 negat præposita et præposita subredito pp uniuersali
 aut particulari reddit eam æqui ualentem subalternae
 ut quodam homo est iustus, n' omnis homo n' est iustus, quæ regulæ

comprehendi solent verso isto

Præ dicitur post dicitur præ poste sub alter.

hoc negat^o negat^o præposita efficit ut dicitur idem ualeant, præposita uero ut dicitur; præposita denique ac postposita ut sub alternae

¶ Cum tñ ^{um} sequi potentia ab sequi^a signorum proueniat, hoc nonprehendit^r his casibus;

n^o omnis, qdam n^o. omnis non, quasi nullus.

n^o nullus, quidam. s^o nullus n^o, ualeat omnis.

n^o alius, nullus. n^o qdam n^o, ualeat omnis.

n^o alter, neuter. neuter n^o, præstat uterq^{ue}

¶ signum n^o alter, quamuis scribe loquendo idem sit ac cuiusq^{ue} binarij nullus; huc tñ enter accipit^r ut idem ualeat ac huij binarij nullus.

cap. 3. de conuersione propositionum ab solutarum

¶ conuersio est comutatio extremorum pp seruata ead. qualitate, tum affirmatiue et negatiue, tum ueritatis et falsitatis. ut si dicas ueritas n^o est ueritas. q^{ue} ueritas n^o ueritas. pp cuius extrema comutant^r dicit^r conuersa quæ uero fit ex comutatis extremis dicit^r conuertens.

¶ Conuersio triplex est, Simplex, Per accidens, et Per contra positionem. Simplex quæ etz in terminis appellat^r, seruat^r est q^{ue} seruat^r ead. quantitas, debet q^{ue} uniuersali negatiue et particulari affirmatiue ut si dicas nullus homo est lapis. q^{ue} nullus lapis est h^{oc} qdam h^{oc} est albus, q^{ue} qdam album est h^{oc}.

¶ Conuersio per Accidens, ead. in qua mutat^r quantitas uniuersalis in particulari; dicit^r q^{ue} uniuersali negatiue et uniuersali affirmatiue; ut nullus h^{oc} est lapis. q^{ue} qdam lapis n^o est h^{oc}. omnis h^{oc} est animal; q^{ue} qdam animal est h^{oc}.

¶ deniq̄ conuersio per^a passionem ē in qua seruat ead̄,
quantitas et addit^a negationum extrema ex finitū fuit
in finita; et hæc deuet̄ uniuersali affirmatiue et par
ticulari negatiue: ut omnis h^o ē animal q̄ omne n^o a
nimal ē n^o h^o: alius equus n^o ē lapis. Galileus n^o lapis
n^o ē n^o equus: quæ documenta hęc eorumib̄ continent
feci simplici^{ter} conuertit; Qua per accidē:

Alto per contra. sic fit conuersio tōta
¶ in q̄ tres illæ uoces feci, Qua, Alto, continent quatuor
uocales quatuor. A. significat uniuersalem affirmatiuam
E. uniuersalem negatiuam. I. particularem affirmatiuam
O. particularem negatiuam quod sic explicat
asserit A. negat E. sunt uniuersalit^{er} ambo;
asserit I. negat O. sunt particularit^{er} ambo.

¶ circa singulas conuersiones multæ s̄ difficultates, scitu
et explicat^a dignæ, quæ tñ ueritat̄ causa omittunt̄.
discutiem̄ eas, si temp^{us} dederit, in lib^{ro} Prior^{um}: ubi et
de neg. in illis seruandis, quæ tñ hęc tradi solent facile
ex dictis colligent̄: et n^o p̄ sens^{um}, atendat̄, nullam ē euan
di periculum.

¶ lib. 4° de modalib^{us}, et expo
nibilib^{us}, alijsq̄ proposi
tionibus

¶ Cap. i. qd sit modalis, et qd gene
nera illi,

¶ modalis p̄ ē quæ quo modo aliqd̄ insita ut n^o erat pro
nun^{ciat}

quatuor ss modalium genera & quatuor modi illas con-
stituentes, constituuntur n. ex Necessaria, et Contingenti;
ex Possibili; et ex Impossibili. et Necessario sunt quae e-
nuntiant aliquid esse necessarium, aut non necessarium: ex
contingenti quae enuntiant aliquid esse contingens, aut non
contingens. et sic de alijs. necessarium uero est quod non potest
non esse, ut hominem esse animal; contingens est quod potest
esse et non esse ut Socratem esse grammaticum; possibile hinc
semitur pro eo quod potest esse; siue illud non possit non esse
siue possit; et ideo necessario et contingenti existimat eod-
dem diuidit et modalis propositio in compositam et diuisam: co-
posita est quae affirmat uel negat predicatum conueni-
re subiecto simul et pro eod. tempore aut pro omnibus, con-
tentis sub subiecto. diuisa est quae non denotat predi-
catum conuenire subiecto simul et pro omni tempore
et pro omnibus; sed pro aliquo: quare haec propositio in sensu com-
posito est uera omnem regionem illuminari a sole est im-
possibile: in sensu uero diuiso est falsa

¶ Rursus, sensus compositus et diuisus, in modalibus, potest esse
uel ex se dicti uel ex se modi sensus, diuisus, ex se dicti
dat quando modus ostendit quare ratio coniungat predica-
tum dicti cum materiali signato subiecti. sensus uero
compositus tunc dat quod modus ostendit quo pacto predica-
tum dicti conueniat formali signato subiecti. V.g. haec
propositio possibile est sedentem stare signat in sensu diuiso eum
qui sedet stare posse uel in tempore quo sedet uel in alio.
in sensu uero composito signat eum qui sedet dum sedet
stare posse et in primo sensu est uera in 2o falsa. ex se
modi est sensus diuisus cum modus sigillatim conuen-
git cum singulis propositionibus singularibus, in qual-
niti

dictum et ponit. compositus uero e cum modis simul ac
 semel coniungit cum omnibus propositionibus singularibus,
 in quibus dictum explicat. V.g. haec pp. possibile e a
 liquo corpore moueri, in sensu diuerso ita deuet exponi,
 hoc corpus moueri e possibile aut illud corpus moueri e
 possibile, et sic de reliquis. in sensu uero composito
 eius compositio e haec, hoc corpus moueri uel illud corpus
 moueri e possibile.

cap. 2. de quantitate qualitate et ma-
 teria modalium ~

Modalis quantitas prouenire potest uel a dicto uel a mo-
 do: dictum e id quod enunziat, ut hominem esse animal;
 cuius determinatio e modus, ut si dicas hominem esse animal
 e necesse. quod igitur modus e impossibile aut necesse, pp. e ab
 solute universalis; particularis uero si contingens aut po-
 sibile; quod modus e, quod praecipue attendit in his propositio-
 nibus, solet tamen appellari universalis de dicto, quod dictum e
 uniuersale; aut particularis quod dictum particulare e.
 atque adeo pp. potest esse uniuersalis de dicto, et particula-
 ris de modo uel e contra.

qualitas modalium ~

Qualitas e affirmationis et negationis, alia ueritatis et falsitatis.
 qualitas affirmationis uel negationis altera conuenit modo
 quae praecipua e, altera conuenit dicto. quare modalis potest esse
 affirmatiua de dicto, et negatiua de modo uice uersa. sed quod modi ha-
 bet huius maior ratio, pp. quae modum affirmat simplicitate affir-
 matiua. negatiua uero quae modum negat

G. G.

7 Circa quae

Illicca qualitatem ueritatis et falsitatis sciendum e' mo-
dalis omnes ueras e' necessarias, et falsas e' impossibiles;
ac proinde omnes e' aut necessarias, aut impossibiles; q'
quae uerae sunt ita sunt uerae ut nunquam possint e' fal-
sae, falsae uero ita sunt falsae ut nunquam possint e' ue-
rae. quare illic sunt necessariae hominem e' animal e' ne-
cesse hominem e' gramaticum e' contingens hominem mo-
ri e' possibile hominem e' lapidem e' impossibile utraue
mo' s' impossibiles, hominem e' animal n' e' necesse, homi-
nem e' gramaticum n' e' contingens, deinde illa modalis
e' uera in qua modus conuenit dicto, et illa falsa in qua n'
conuenit. qd ex officiante cognosci potest, hoc modo, Petrus
currere n' e' possibile, hoc qd e' impossibile, Petrus currit.

Deniq' materia modalis alia pertinet ad modum, alia ad die-
rum; haec quae ad dictum pertinet triplex e' sicut in absolu-
tis propositionibus, nempe necessaria, contingens, et remota;
illa uero quae praecipuae modalium e' duplex tantum, scilicet
ut necessaria aut remota; nam cum omnis modus q' si mel con-
uenit dicto alicui, n' possit illi n' conuenire, et e contra q' n'
conuenit nequeat conuenire alicui, inde e' omnem habitudi-
nem modi ad dictum aut e' necessarium aut impossibilem
cap. 3. de opposit' et aequi potentia mo-
dalium

Agens desop' et aequi potentia modalium quae constat dicto
singulari: q' facili' cognoscit' illar' ordo, aut repugnan-
tia deinde quae pro alijs necessaria uidebunt, haurit ad
notandum. d' dicitur q' ex d' angulari sunt quae constat eod. d.
et modis d' dicentibus, ut Socratem d' putare e' necesse, Socra-
tem d' disputare n' e' necesse. Socratem d' disputare e' possibile So-
cratem

oratem disputare e' possibile

¶ Siue si quae constant eod. utili et dictis d'icentibz, ut Socratem disputare e' necesse. Soc. n' disputare e' necesse. sub siue si. quae constant modo eod. particulari et dictis d'icentibz, ut Socratem disputare e' possibile Socra n' disputare e' possibile sub alterna deniq' si. quae constant modis et dictis d'icentibz, ut Soc. e' hominem e' necesse, Soc. n' e' hominem n' e' necesse

¶ Circa modalium uero requi potentiam aduertenda s' duo. 1. ut modi omnes sint eadem quantitatis ita ut omnes utiles sint ut omnes particulares. 2. ut dicta pp' de possibili sint ead. inter se et d'icant dictis pp' e' necessano

¶ Modus h'c necesse habet se sicut signum omnis in propositionibz simplicibz, et impossibile haue't se sicut Nullus. possibile uero uel contingens sicut aliquid, et possibile n' sicut aliquid n', q'd h'ic uerbis, aut quasi uerbis, potest declarari.

Omnia Necesse uale't, Impossibile Nullus.

¶ Possibile q'dam, Quidam n' possibile n'.

¶ Ad requi potentiam et oppositio'em modalium agnoscentia' iudant n' par' quatuor haec d'ic'iones; Praepurea, Ultrace, Amabing, et Entuli: quae continent quatuor uocales; A, E, I, V. ex q'q' A sig' nificat modalem e' affirmatiuam tam de dicto quam de modo ut Socrates sedere e' necesse: E, negatiuam dicto de dicto, affirmatiuam de modo. I negatiuam de modo, et affirmatiuam de dicto. V negatiuam de dicto et de modo, q'd hoc carmine tradidit' uers'.

E, dictum negat, siq' modum, nihil A, s'd V, totum -

Dictio q' quae incipit ab hac littera E ut E dentuli, signat ad eam pertinentes e' negatiuas de dicto et affirmatiuas de modo et n' reliquae in singulis ordas n' b, p'ima uocales signat modalem e' deponibili 2 de contingenti, 3 de impossibili, et 4 de necesse, quae uero dictis d'icant alteri aut in qua habeat s'ictatem aut sub s'ictate, et subalternationem n' alia q' omnia quae dixim, facile cognosci possunt in sequenti descriptione . . .

H. h.

	æquipolentes	
Pun	Socrate n. sedere n. est possibile.	
Pu	Socrate n. sedere n. est contingens.	
Re	Socrate n. sedere e. est impossibile.	
A	Socratem sedere est necesse.	

contraria

	æquipolentes	
	Socrate sedere n. est possibile.	I.
	Socrate sedere n. est contingens.	Li.
	Socrate sedere est impossibile.	A.
	Socrate n. sedere est necesse.	Ce.

subalterna

subalterna

	æquipolentes	
A.	Socrate sedere est possibile.	
Ma.	Socrate sedere est contingens.	
Bi.	Socrate sedere n. est impossibile.	
Mug.	Socratem n. sedere est necesse.	

subcontraria

	æquipolentes	
	Socratem sedere e. est possibile.	E.
	Socrate n. sedere est contingens.	Den.
	Socratem n. sedere n. est impossibile.	Tu.
	Socratem sedere n. est necesse.	I.

¶ que diximus, conueniunt modalibus, de dicto singulari id est dicta et
 communia obseruanda. Et duae regulae prima est omnia deuenit constare
 re modo eadem uniuersali sub omnia eorum particulari, dictoria
 et sub alternae modis dicentibus, secunda regit est omnia sub omnia
 et sub alternae si ex necessitate fuerint deuenit stare dicentibus, aut
 contrariis si uero fuerint ex possibili aut impossibili deuenit constare
 dictis dicentibus, aut sub omnia, omnia uero deuenit habere id in
 omnino dictum.

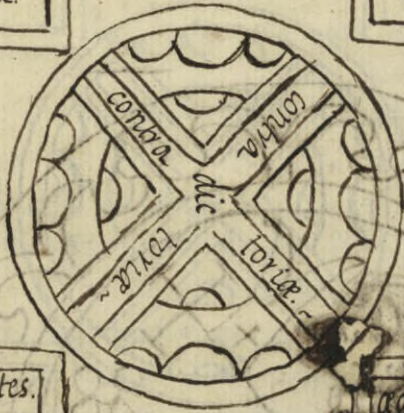
¶ haec duo documenta quam dubio, alius de qua potentia tradunt in
 no huius, cap. facile attendam equivalentibus et opus huius no
 dalis ea dicto cor ad eam uero facile, percipiendam deseruiet sub
 exempta descripto.

	aequi potentes
Pu.	Aligō aīal n̄ ēē homi nem n̄ est pōssibile.
Pu.	Aligō aīal n̄ ēē homi nem n̄ est cōtingens.
Re.	Aligō aīal n̄ ēē homi nem est im pōssibile.
A.	Omne aīal ēē ho mini est necesse.

	aequi potentes
	Omne aīal ēē homi nem n̄ est pōssibile.
	Omne aīal ēē homi nem n̄ est cōtingens.
	Omne aīal ēē ho mini est im pōssibile.
	Aligō aīal n̄ ēē ho mini n̄ est necesse.
I.	
Li.	
A.	
Ce.	

contraria

subalterna

subalterna

	aequi potentes.
A.	Omne aīal ēē homi nem est pōssibile.
De.	Omne aīal ēē homi nem est cōtingens.
Bi.	Omne aīal ēē homi nem n̄ est im pōssibile.
Mus	Aligō aīal n̄ ēē ho mini n̄ est necesse.

	aequi potentes
	Aligō aīal n̄ ēē ho mini n̄ est pōssibile.
	Aligō aīal n̄ ēē ho mini n̄ est cōtingens.
	Aligō aīal n̄ ēē ho mini n̄ est im pōssibile.
	Omne aīal ēē ho mini n̄ est necesse.
E.	
Den.	
Tu.	
Li.	

subcontraria

cap. 4. de conuersi modaliū

1 Conuersi modalium n' e' comutat' extre moy p'ncipiū p'ncipiū e' nūc 3ia
 nōnis talit' quod mod' q' p'edicat' de dicto fiat subiectum et dictum
 p'edicatum s' e' comutat' eoy extre moy que in .d. continet' manere
 in eodem loco seruata q' qualitate dicti ex ueritate toij modalis ut si di-
 cas nulum hominem eē lapidem eē necesse e' q' nulum lapidem eē
 hominem e' necesse que quidem res magnat' continet' difficultates que
 q' futiōnes postulāt dispatationes gram manu dictioni hui' ueni-
 tas faciāt omittendoe et ad hoc tantum theorema tradendum scilicet
 cel' seruanda s'ē regulas sup' traditas in ista casuina feci imp' l'it'ri
 conuertitur sic.

2 Notandum s' in tres exceptiones. prima e' modum necesse sepe muta-
 dum eē in conuersi in modum pot' uile nam alit' dabit' alit' uerq'
 et consequens falsum ut si dicas, omnem gran matiam eē hominem
 eē necesse q' omnem hominem eē gran matiam e' necesse

3 Secunda except' si modalis composita habeat modum negatiuum ut
 impot' uile uel affirmatiuum negat' n' contingens d' d'um uniuersale
 affirmati' n' deuet conuersi per accidens s'ō impliciti' ne ter' d'is uerq'
 consequens falsum hunc pp' in sensu, forteant eē celum eē impot'
 uile male ita conuertet' q' aliquod celum eē substantiam e' impote-
 uene n. conuertet' simpliciter hoc modo q' celum e' e' e' e' substantia
 e' impote

substantia

4 3 modalis e' contingens si affirmatiua sint conuertunt' eod' modo
 quo absolute ut si dicas omnem hominem uel aliquem hominem ui-
 gilare e' contingens q' aliqd' uigilans eē hominem e' contingens.
 Si t' negatiue sint diuersam habent conuersionem; particularis n. conuer-
 tit' simpliciter, n' uero uniuersalis; hac n. pp', aliquem ho' n' eē album e' con-
 tingens; recte ita conuertit'. q' aliqd' album n' eē hominem e' contingens.
 hac aut' pp', nulum hominem eē album e' contingens, male ita conuertit'
 q' nullum album eē hominem e' contingens. falsum e' n. q' licet album
 posse eē et n' eē homine, aliqd' n. album ut nubem, aut Cygnum n' eē ho' n.
 e' necesse

cap. s. de propositionibus, exclusivis

¶ In univ[er]sationibus, explicatis, adducuntur dialectici post Arist. si nullas alias, quae q[ui]d s[un]t particulas quasdam, aut modis obicere s[ed], et ex parte i[n]d[ist]incta dicunt eor[um] exponitiales. ad has pertinent exclusivae, exceptivae, et replicativae pp[ri]e. ex quor[um] na[tura] et exponit[ur] plurimum aliar[um] exponitio[n]es colligere n[on] erit difficile.

Propositiones exclusivae s[un]t illae quae constant signo aliquo exclusivo ut tantum, solum et similib[us], quae signa dupliciter possunt se habere. 1° excludendo alia praedicata ab eodem subiecto, ut si dicas, praedicamenta s[un]t tantum decem. 2° excludendo alia subiecta ab eod[em] praedicato, ut si dicas, animal tantum e[st] sens[us], capax. et exclusivae primi generis possunt appellari exclusivae praedicati, et aliae exclusivae subiecti.

Exclusivae quaecumq[ue] ex dictis possunt esse in quatuor modis; 1° n[on] potest in illis tam signum quam verbum affirmari ut in hac, animal tantum e[st] sens[us], capax. 2° potest solum signum affirmari ut in hac substantia solum n[on] e[st] in subiecto. 3° potest utrumq[ue] negari, ut in hac, n[on] tantum h[ic] n[on] e[st] animal. 4° potest solum signum negari, ut in hac n[on] solum h[ic] e[st] capax, exponunt omnes exclusivae propositiones alia h[ic] potestica constanti ex dualib[us] thes[is] quae ap[er]t[ur]a exponunt, quar[um] prior constat eod[em] subiecto, et eod[em] praedicato (ablato signo) q[ui]a constat pp[ri]e exponenda. 2^a vero si exponat ead[em] siivas primi generis, constat eod[em] subiecto, et excluso praedicato. si secundi generis constat eod[em] praedicato et excluso subiecto claritatis gratia haec exclusivae secundi generis exponunt q[ui]a omnes s[un]t in usu.

¶ Illo q[ui] n[on] affirmaverint tam signum quam verbum exponunt copulativae priori exponente particulari affirmativa siue indefinita, et posteriori universali negativa ut in hac tantum animal e[st] sens[us], capax id e[st] animal e[st] sens[us], capax, et nihil quod n[on] sit animal e[st] sens[us], capax. 2° si solum signum affirmaverint exponunt copulativae priori exponente particulari negativa seu indefinita, et posteriori universali affirmativa, ut si dicas, tantum accidens n[on] e[st] subsistens. i. accidens n[on] e[st] subsistens, et omne q[ui] n[on] e[st] accidens e[st] subsistens.

¶ 3° si negaverint utrumq[ue] exponunt disjunctivae, priori universali affirmativa firma

firmativa et posteriori particulari neg, ut in hac n tantum animal
 n e' agrum .i. omne animal e' agrum vel aliqd qd n e' animal n e' a
 grum. 4° si negauerint solum signum exponunt disiunctiue priori
 exponente uniuersali neg, et posteriori particulari affirmatiua; ut hac
 n tantum animal e' agrum .i. nullum animal e' agrum vel aliqd qd
 n e' animal e' agrum

Ad facilem usum har^{um} pp descriuunt haec dictiones, Ille, Proam, Clau,
 Regit. quae suo ordine descendunt quatuor exdiesib; dictis. Ille desorib; pri
 moe denotat debere e' exponentes illi, particularem affirmatiuam, et uni
 uersalem negatiuam. Proam respondet hui; exponentes deuent e' parti
 cularis negatiua, et uniuersalis affirmatiua et sic.

Aduertendum e' Ille opponi dictione cum Regit, et simili Proam cu
 clauo: s'rie uero Ille et Proam; sub'rie Clauo et Regit: subalterna
 deniq; Ille cum Clauo; et etz Proam cum Regit. quae omnia in hac
 descript^e perspicent

Ille e' coraly

ut uero facile cognoscas cui dictioni ex dictis respondeant singu-
lae exclusiuae accipe duo haec carmina.

describit ille nihil, sed ploram signa relinquit.

cuncta negat clauo, signa q̄ tota. Negit

cap. 6. de propositionibus exceptiuis.

¶ pp̄ exceptiua est quae condant signa aliquo exceptiua ut propter et si
q̄ est aliud simile. et formant q̄ quatuor modis, ut de exclusiuis dicitur;
1° q̄ tan signum quam uerbum affirmant ut omne animal propter ho-
minem est rationale. 2° q̄ solum signum affirmat ut omne animal
propter hominem non est rationale. 3° q̄ utrumq̄ negat ut non omne animal
propter hominem non est rationale. 4° q̄ solum signum negat ut non omne
animal propter hominem est bipes.

Haec omnes exponunt una hypothetica pp̄ condante duali, cathed̄ expo-
nentib; quae prima habeat idem subiectum et praedicatum (sicut
quod in subiecto negat id q̄ excipit de illo a quo excipit) et tunc haue-
at idem praedicatum, et illud solum subiectum q̄ excipit. duae primae
exceptiuae exponunt copulative et habent exponentes uniuersales; et
aliae duae exponunt diuisione, et habent particulares. quae omnia, et
alia quae colligentur ex dictis pro exclusiuis, in hac imagine perspicuen-
ter notatis primum his quatuor dictionibus;

Data Paenam, Pigro, Pronti

quarum prima signat exponentes primae exceptiuae illi, scilicet in qua
tan signum quam uerbum affirmat, et sic dereliquis, ut de exclusiuis di-
citur.

cap. 7. de propoſitionib; reduplicatiuis

Propositiones reduplicatiue sunt ille, quae constant ex
dicta aliqua geminante seu reduplicante ut quatenus, prout, in quantum, secundu
et similib., quae possunt summi duplicati primo exspecificatiue. i. deno-
tando conditionem sine qua n' aut aliqd aliud, qd cum tali re haueat connectio-
nem; ut si dicas, h' in quantum h' e' grammaticus, h' in quantum h' e'
species et de his n' agim, q' n' ss proprie reduplicatiue
1° 2° illae particulae sumunt reduplicatiue, denotando st ratiorem prop^o
quam praedictum conuenit subiecto; ut in hac h' in quantum h' e' dis-
cipline capax; et hac reduplicatiue exponunt per causalem; ut si
precedens sic exponat, h' q' h' e' discipline capax.

Et uero hanc pp^o na meli, agnoscat aduertendum e' primo cum dicit
Thom. vi. 3. dist. 10. q. 1. art. 1. quaestiu. 1. signatum tri, sup quem credit
reduplicat^o haueat ratiorem medij tri inter praedictum et subiectum
respicit enim praedictum tanquam aliqd qd per se consequit ipsum;
et subiectum tanquam res inclusa rem includentem. haec autz inclusio
si e' accipianda proprie et stricte; s' uel prouera in cluso uel pro sup^o.
uel consequentiue necessaria quo modo dicit d. Thom. uelud in subie-
tum ei substantiam et antecedentia ut ss causae et consequentia ut
ss effectus. et horz rati dant reduplicatiues si n. attendat in cluso
sm substantiam uere dicit, P. quatenus h' e' rationalis. nam h' q' ui-
ditur in P, comparat ad rationale ut ad perse consequens ipse. si tri
attendat antecedentia causae materialis uere dicit, h' sm qd compo-
sit, ex diuis e' corruptiuis. si attendat antecedentia causae forma-
lis uere dicit h' sm qd haueat animam e' factz ad imagenem dei. si
causae in ficientis bene dicit intelectio sm qd procedit ab intellectu e'
actio uitalis. similiter si causae finalis uere dicit h' quatenus ordinat ad
beatitudinem e' immortalis sm animam. deniq' pp^o accidentia ueneri-
at h' quatenus colorat, e' uitalis.

2° aduertendum e' cum scilicet vi. 1. dist. 1. q. 2. ad. 3. principale. Ca-
prelo vi. 3. dist. 10. q. unica. art. 1. c. 3. et aliis n' requir' ad uerba
sem reduplicatiue, ut tri reduplicat, quoad omnia que continet sit
causa seu rat^o praedicti; sufficit n. quod id habeat sm p^o aliqua
ut si

ut predicat, Socrates quatenus h^o e' discursibilis, que uera e' licet n' rat^e corporis, s^d solum anime causet potentiam discursendi: si uero uene dices, Petrus quatenus h^o e' sensibilis, licet rationalitas n' sit causer uel rat^e ut sensibilis sit.

v 3° aduertendum e' reduplicatio nem posse sumi dupliciter primo late et n' ita propria: secundo stricte et proprie. late sumit q' reduplicat^o cadit sup' terminum, ad cuius signatum remote sequit' predicatum ut in hac, Socrates quatenus h^o e' sensibilis, nam ad hominem sequit' animal in quo continet rat^e sensendi stricte uero et proprie sumit reduplicat^o q' rat^e allata e' proxima et conuertibilis predicati cum subiecto ut colligi potest ex siccardo in 3° dist. 10 art. 9. q. 1. ad 3. et ex Egidio in primo dis. 11. p. 1. q. 1. qui dicit, fron sm qd ipsum addere inmediate nem. in hoc autz sensu n' censet ue ra hoc pp' Petrus in quantum h^o sentit, nam si preuidat' rationale n' ent h^o et tra manebit sentiens si consideret' ut animal

v 4° aduertendum e' cum scoto in 3° dis. 11. q. 2. pp' preiacente que constat ex predicato et subiecto de uere ee ueram vgr. ut uera sit hac pp' h^o in quantum rationalis e' u' u' u' u', deat ee ue ra hoc h^o e' u' u' u' u', et rat^e e' nam reduplicat^o e' determinat^o ex tremi ad extremum denotare modum aut rationem pp' quam una conuenit alteri. q' pp' illam n' fiet uera pp' alias falsa & et confirmat nam frus reduplicat^o het se tamquam mediam rat^e cuius predicatum enun'ciat' subiecto, s^d si reduplicat^o ue ra sit medium potest enun'ciari de utroq' extremo. q' ipsa extre ma possunt de se ipsis enun'ciari &

v Boec doctrina uera e' si addat' hac limat^o q' predicatum reduplicatiue repugnat subiecto rat^e unig partis n' uero rat^e alteris tunc potest ee uera reduplicatiua licet preiactens sit absolute fal sa. rat^e e', q' fieri potest ut predicatum qd n' conuenit simplici sub iecto conueniat illi sub aliquo rat^e; et proinde pp' que alias eet fal

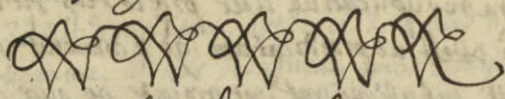
uera erit si in reduplicat^e afferat^r rat^o inquam predicatum
conuenit subiecto. cum in tali casu reduplicat^e cadat sup^a
id quod n^o repugnat subiecto uera erit pp^o etz si prociatens,
sit absolute falsa rat^e repugnant^e sic predicati cum subiec
to

¶ Constat hoc in ista pp^o h^o e^t abstract^e a differētiis singula
rib⁹. quae e^t absolute falsa, cum n^o possit n^o specifica separari
a singularib⁹. haec t^o reduplicatiua e^t uera, h^o s^o q^o intelligit^r
e^t abstract^e a differētiis in di^o diuantib⁹. illa. n. reduplicat^e ue
luti limitat et determinat sup^a subiecti ut solum intelligat^r
sub e^t intelecto, sub quo conuenit abstractio dicta

¶ pp^o hoc D. Thom. 3. p. q. 16. art. 10. concedit ut ueram hanc
pp^o X. s^o q^o homo e^t creatura. quamuis falsa sit haec X. e^t
creatura nam per illam determinationem positam a^t subie
cti si proprie accipiat^r determinat^r subiectum et limitat^r, ut n^o acci
piat^r pro supposito absolute et s^o se s^o prout substat^r humanitati, quo
modo X. uere potest dici creatura

¶ Caietan⁹ etz ibidem quamuis hanc dicat^r e^t falsam, X^o in cepit^r e^t dicit hanc e^t
ueram, X^o in quantum h^o in cepit^r e^t. ex q^o constat quo pacto acci^o prendi^r sint rat^o
et confirmat^r Sesti, et quo pacto prout dicit^r opponat^r sint ad ueritate. ad rat^o
n. dicit^r q^o quamuis reduplicat^e n^o minuit extrema pot^o hinc, auferendo e^t signam
minuit^r t^o negatiue, cum n^o cadat sup^a omnia que illi conueniunt. ad confir
mationem respondet^r q^o in subiecto s^o plura tales ualoris, ut pp^o unum re
pugnet ueritas absolute, et pp^o alter^o subre duplicat^e conueniat; tunc t^o t^o
reduplicat^e n^o haue^t simpliciter uationem medi^o. eam t^o haue^t q^o haec plu
ra n^o dant

¶ pp^o falsi^o e^t canes, seu reflexiuas, de q^o hic multi multi d^o s^o putant ex pro
fesso nos reseruam⁹, congruentib⁹ n^o t^o —

finis hui⁹ 4. lib. —

Lib. 5. de argumeta
cap. 1. quid sit argumetatio et complexio

Argumentatio est oratio in qua unum inferri ex alio denotatur colligitur ex hac diffinitio tria in argumetatione reperiri, primum est ars. scilicet id ex quo aliud inferitur. 2° est consequens, quod est id quod ex Antecedenti inferitur. 3° est particula quae aut alia similis quae est nota illationis. ratio huius particulae haec argumetatio dicitur rationalis ad distinctionem alterius, quae dicitur causalis, ut est haec, quod si hoc licet dicitur est. notandum est non bene dicitur eadem in bonam et malam; quod mala non debet dici absolute consequentia sed iuncta et nulla eadem cum in illa non vere aliquid concludatur

Argumentatio dicitur in materialem et formalem. materialis est illa in qua unum inferitur ex alio ex vi solum materiae, seu propter materialem connexionem unius cum alio ut si dicas hoc est animal. quod est sensus participis. bona non est haec argumens propter solum affectionem verbi signatae, talis non conexum cum animali hoc quod est esse sensus participis ut non sit animal cui hoc non conveniat apte haec dicitur argumens materialis; nam si forma in mutata aliam materiam accipiam, inepte sepe concluderem, ut in hac hoc est animal, quod est mitis, participis

Argumentum formale est illa in qua aliquid concluditur ex vi formae ita ut si retineat eadem forma, in qualivis materia est impositi recte concludatur. ut patet in hac argumens formale, omnis virtus est laudabilis, temperantia est virtus. quod temperantia est laudabilis si non retineat idem ordo, et eadem dicitur pro terminis, et una pro sit universalis aliter particularis &c. in quacumque materia erit apte argumens modus et concludetur apte, ut si dicas, omnis virtus est substantia temperantia est virtus. quod temperantia est substantia

praeterea ut retineat eadem forma servanda est eadem acceptio, et idem modus acceptionis haberi, quare in huius argumetationibus, non servat eadem forma, hoc disputat igitur aliquid hoc disputat. hoc est species igitur aliquid hoc est species; nam hoc accipitur in propria disjunctione pro singulis

hominib, et un^o p^{re}missa pro homine in eod^e p^{re}missa
r item argumen^{tu} diuidit^{ur} in syllogismum Entimema in dubio

Entimema sm^o fr.
de cast. scitatu in
dial. 2. cap. 17. e
syllog^o truncat,
et imperfect^o: vo
cat^{ur} Entimema
una pars manet
in ani mo.

et exemplum q^o sit syllogism^u, dicem, cap. 3. Entim^a est syllogism^u im
perfect^u, seu altera p^{re}missa destituta ut Petrus est h^uo. q^o Petrus est ani
mal. in dubio ut optime definit a n^oro P^{er}fran^{co} de castro in examiⁿ
suis dialogis de arte rethorica dial. 1. cap. 21. est orat^{io} quae multa colligit
ut quod vult tandem concludat, V. g. nec Cresso agrum nec uires Achili
nec Demodoni eloquentia, nec Alexandro gloria felicitatem afferre
potuerant q^o nulli. Exemplum est orat^{io} in qua aliq^u singulare ex si
mili, aut similib^{us}, confirmat. ut si dicas Ani balem iuberi lib^{er} exul
tantem q^o fabi maxe sua pacentia mo lie bat, ita nos^q pueni lem in
pudendam tollerantia n^{ost}ra reprimere deuem,

q^o si Roges an argumentationes istae omnes sint formales? dicen
dum est solum syllogismum e^{ss}e argumentationem formalem, et alias
omnes n^{on} e^{ss}e formales s^{ed} materiales. prima pars constat ex dictis sci
ca quam notandum est hic summi syllogismum prout et^{iam} extendit ad
singulares et hypoteticos. 2^a pars p^{ro} q^o in argum^{en}to formali null^u q^o
in consequente e^{ss}e deuet, qui n^{on} fuerit in anti; quamuis anti debeat
e^{ss}e aliq^u q^o in consequente n^{on} sit; s^{ed} hoc n^{on} inuenit^{ur} in trib^{us} his argum^{en}
t^o n^{on} sunt formales s^{ed} materiales maior p^{ro} nam si consequens tra
ctum n^{on} acceptum ab anti seruata eadem forma poterit q^ulibet aliq^u
assumi; ut in hoc Entimemate constat, omnis equus est animal, q^o est sen
sibilis, in qua eadem forma accipi potest h^uo aliq^u in proportionat^o;
ut si dicas omnis equus est animal, q^o est rationalis.

Minor p^{ro} discurrendo per tres illos arg^u. Entimema. n. semper h^{ab}et
in consequente aliq^u n^{on} p^{ro}positum in antecedente ut Petrus est homo.
q^o Petrus est animal. et aliq^u poterit h^{ab}ere disparat^o, ut Petrus est h^uo q^o pe
trus est inuibilis. deinde in exemplo n^{on} dat^{ur} cui formae aliq^u certum; s^{ed}
traducit^{ur} si in aliq^uo un^o, ad aliud; quare assumi potest in eadem for
ma res disparata ut si dicas, Bromul^u fratrem impeni^u socium n^{on}
potuit sustinere. q^o nec equus poterit. deinde in dubio n^{on} e^{ss}e argu
mentationem formalem p^{ro} q^o in dubio n^{on} habet formam aliquam

deturmi

determinatam nec firmam nec numer, certum promissary, modum.
plures hēt, modo pauciores sū numer, singularium que per
inductionem recensent

v s^o s^objicit hęc optima inductio, hęc ignis calefacit, et hęc ignis ca
lefacit, et sic de ceteris. q^o omnis ignis calefacit: et t^ori dat in conse
quente t^ori q^o procedat in antecedenti. q^o Respondet negando min.
q^o in consequenti dat t^ori universali, qui n^o procedit in antecedenti, qui
proinde mutari potest et loco illi, omnis ignis, in femi. q^o omnis terra
calefacit

v s^o s^obj. 2° illa uerba, que numeratis aliquib^o singularib^o, addi solent nem
pe et sic de ceteris aut similia, ita possunt summi ut idem ualeant
atq^o omnis ignis calefacit. s^o in tali casu infert^o cē necessaria nihil
habens diuersum a præmissis. q^o talis inductio est argumentatio
formalis. ad solutionem secundum eam^{em} eodem latq^o patere quam arg^o; nam
cōa ē orat^o in qua colligit^o aliquid ex aliquo, siue antecedens heat a
liquem t^orum q^o n^o det^o in consequente t^oro nullam heat, qui in illo n^o
inueniat^o. Illi, consequentia duo s^o genera, primum eaz^o que nihil ha
bent in anti q^o n^o det^o et in consequente ut q^o p^o aliqua ex se ipsa
infert^o uel ex sua æquipotente. secundum gen^o, ē in quo semper conti
net^o aliq^o t^ori in anti q^o n^o det^o in consequente et hoc appellat^o argum^o.
hęc supposito respondet^o illam in ductionem n^o ē argumentatio nem s^o
eodem formalem, ut nihil habeat in anti q^o n^o sit cōsequente

v Aduertendum ē que dixim^o, intelligenda ē de in ductione et alijs
sū se expectatis, nam n^o ad formam s^ologismi reducant^o recte conclu
dent ut alibi dicem^o.

v cap. 2. theoremata quaedam argumentationis generalia

v cum argumentat^o sit quaedam cōa ut constat ex cap. preced. quaedam
habet Theoremata cum ead. cōmunia; 1. ē ex uero n^o colligit^o nisi
uery; uery autz aliq^o ex uero, aliq^o ex falso. prima pars p^o q^o n^o aliqua
cōa colligeret falsum ex uero n^o esset apta s^o illicita cōa. 2 pars p^o
hoc arg^o omnis lapis ē rationalis Petrus ē lapis. q^o petrus ē rationalis

q̄ triuery sequat̄ sepe ex uero ex se patet

n̄ secundum theorema; falsum n̄ infer̄ nisi ex falso: ex falso aut̄

q̄ falsum q̄ q̄ uery I. pars constat nam alit̄ daret̄ in bona eoa d̄ns
uery et consequens falsum. 2. pars et̄ constat ex exemplo sup̄posito →

n̄ 3. ē necessarium infer̄ tum ex necessario, tum ex contingenti; tum
ex impōti p̄ h̄is exemplis, omne animal ē sensibilem equus ē animal
Equus ē sensibibz. om̄is Philosophy mouet loco, deambulans ē h̄ilo
sophy q̄ deambulans mouet loco. om̄is h̄o ē inhihibilis equus ē homo.

Equus ē inhihibilis

n̄ 4. ē ex necessario solum infer̄ necessarium. rat̄ ē, q̄ si ex necessario patet
infer̄ contingens, aut impōle, dan̄ potet̄ d̄ns uery, et consequens falsum; cō
tingens. n̄ potet̄ ē falsum et impōle semper falsum ex iis colligit̄ 1.
contingens infer̄ aut ex contingenti; aut ex impōti, n̄ uero ex necessario. 2.
ex contingenti infer̄ necessarium uel contingens, n̄ uero impōle. 3. impōle so
lum infer̄ ex impōle uide; ex impōti aut̄ infer̄ aut necessarium aut
contingens aut impōle

cap. 3. de Syllogismo et de ei, materia et forma

&c

Syllogismus ē orat̄, in qua quib̄dam posit̄ aliis quippiam ab iis quae
posita s̄, necessarī euenit eo q̄ s̄. orat̄ posit̄ loco generis, deinde ad

q̄ in qua infer̄ aliq̄d ex aliquo, quae ē differentia coae, et subdit̄
illud ē diuersum quae ē differentia argumentationis, et dem̄q̄ ex
p̄mitt̄ consequens infer̄ biformae quae ē propria differentia Sy
llogismi

Explicant̄ haec ampl̄, in primis n̄ illud q̄dam posit̄ ita intelligen
dum ē nempe duabz ff̄ simplicibz cōcessis uel saltem apte ut con
cedant. nam cum Syllogism, inuenit, fit ad aliq̄d proueniendum, ei
p̄ aut debent ē uer̄e aut tales apparere unde constat ab h̄ac
finit̄ uer̄i Syllogism̄s hypoteticas et est etz qui ex aperte fal
se constat. deinde illud aliud quippiam, signat̄ conclusionem ab
utraq̄ permissa diuersam; ut excludant̄ illae formales coae
in q̄ idem in consequente colligit̄ q̄ dabat̄ in ante. q̄ adit̄

ratio

Castro. in suis
dial. de ar. veth.
sui di finit̄ syllogi
in dial. 2. cap. 14.
Syllog. ē rotinat̄
uel constans arḡ
collocat̄, in quo,
q̄da possibz, et
concessis necessē
aliq̄d euenire.

necessario uenit denotat efficacitatem formae syllogisticae, quae talis est, ut quamuis syllogismus in materia proueniat formetur et euadat prouenit. cc. dato tñ qđ admittantur praemissae et apta sit forma syllogismi infertur necessaria

¶ Materia syllogismi duplex est, alia proxima, alia remota; proxima si proprie, et remota si tñ eam pp^{um}; nempe subiectum et praedicatum quamuis alias latius accipiat nomen tri ut sup^o dicitur inueniuntur in quo liuet syllog^o tres pp^{es}, 1ª maior, 2ª minor, 3^a cc. duae priores appellantur et solent praemissae, et 3ª Eda. et Eda. omittendo modo quae sit rat^o maioris et min. pp^{es}, et in quo et consistat esse maiorem et minorem extremitatem de quo dictum n^o sumus ex professo in logica sufficiat modo coiter appellari maiorem pp^{em} primam et minorem secundam →

¶ Dantur praeterea in syllog^o tres tñ, alter dicitur maior extremitas, quae cum medio iungitur in prima pp^{es}; alter minor extremitas quae cum eod^o medio iungitur in 2^a pp^{es}; ille autem qui bid^o in praemissis repetitur appellatur medium. forma syllogismi coalescit ex figura et modo: figura syllogismi est apta collocat^o extremitas cum medio ad aliqđ concludendum: nempe qđ maior extremitas inuenitur in una pp^{es} et minor in altera et utraq^{ue} in conclus^o.

et qđ medium semel iungitur cum maiori extremitate semel et cum minori et tñ n^o ingreditur. mod^o syllogisticus est, complicat^o pp^{es} s^{um} quantitatem et qualitatem apta ad inferendam cc. nempe qđ una pp^{es} sit uniuersalis, altera particularis, aut utraq^{ue} uniuersalis: qđ una sit affirmatiua &c. C. 4. de trib^{us} syllog^{is} mod^o figuris, et de modis directe aut indirecte concludentibus →

¶ Tres admeti solent syllog^{is} mod^o figurae. 1^a in qua medium subicitur in mai. et praedicatur in min. in qua medium praedicatur in utraq^{ue}. 2^a in qua in utraq^{ue} subicitur. dat^o duplex mod^o concludendi, nempe aut directe aut indirecte. mod^o directe concludendi (qui et dicitur mod^o concludendi s^{um} nam) est cum mai^o extremum concluditur de minori. mod^o uero indirecte concludendi est cum e^o min^o extremum concluditur de maiori. in

52
In varias conuersiones quantitatis et qualitatis ^{um} pp fundam possunt
multi argumentandi modi: ij autz qui apti ss ad concludendum sunt 19
quoy dis positē seruata nunquam dan pdest ans uerz et consequens
falsum. eos cōprehendant hæc carmina

Varuara, Coelarent, danij, ferio Varalixton,
Coelantes, dabitis, fapermo, frisesomoz.
Cassare, camelstres, festino, Varoquo, darapio,
felapton, dissamis, datio, Vocardo, ferisson.

¶ In q^o nouem primi pertinent ad primam figuram. quatuor conten-
ti in 3° carmine ad secundam. reliqui omnes à Darapio usq; ad ul-
timum ad tertiam →

¶ Inueniunt in dictis apertis uocales istæ A, E, I, O, Adeno-
tat uniuersalem affirmatiuam; E uniuersalem negatiuam &c usq;
nat illo carmine assent A negat E &c. ut in Coelarem E deno-
tat maiorem eē uniuersalem negatiuam; A minorem uniuersalem
affirmatiuam; et E ultimum eē uniuersalem negatiuam. hoc modo
nallum bonum ē fugiendum; omnis uirtus, ē bona, q̄ nulla uirtus fu-
gienda ē. dictio quæ hæt plusquam tres uocales nitit per 4^m aut
quintam signat; q̄ ad iungunt pp integritatem carminis; ut in
frisesomoz in quo reuocat illud modum

¶ quatuor modi primi primæ figuræ directe concludunt aliquam
tæ usq; ad frisesomoz in directe. reliquis modis secundæ et tertie
figuræ solum assignat, nunc modum directe concludendi; an uero
et; in illis locum hæt modus concludendi in directe disquirom; in fe-
ri.

¶ cap. s. de reductione ^{ostensiuæ} syllogismoz in perfec-
torum ad perfectos

¶ hij syllogismi in quatuor prioribus modis primæ figuræ continent appe-
lant perfecti eo q̄ in illis clare et manifeste apparet uis colligendi cē.
alii omnes syllogismi tum primæ figuræ, tum aliaz appellant imper-
fecti. q̄ in imperfectis illis eo q̄ in illis n̄ ab eo perspicua sit in fe-
rensi uis poterat proterbz alijs audere pot concessam maior et min.

negare

negare coam, ideo inducta eor. prouat² per modos perfectos
 & quae ut cognoscat^r aduertendum e' hanc reductionem ostensiuam
 fieri ex eiusdem praemissis aliquantulum transmutatis, seu facta
 conuersione pp^m in illas ex q^o perfecti syllogismi coalescunt V.g.
 si neget aliq^s an coam in charact^r, omnis h^o e' ratiuile, omnis
 h^o e' rationalis q^o aliquod rationale e' ratiuile. probabis illam
 sic in tany omnis h^o e' ratiuile, aliquod ratⁿale e' homo. q^o
 aliq^d rationale e' ratiuile →

& quo modo autz debeat fieri haec reductio denotat^r per consonantes primas.
 ita ut mod^o imperfecti reductat^r ad eum perfectum qui ad eadem consonante
 incipit: omnes n. imperfecti incipiunt ab his quatuor, B. C. D. f. quoz
 ss. inuicem quatuor perfectos. praeter has notand^o etz ss. tres ille con
 sonantes S, P, M. S denotat pp^m quae signat^r per uocalem praee
 dentem conuertendam e' simpliciter. P denotat pp^m uocalem per uoca
 lem quae praecedit ipsa, P e' conuertendum per acci dens. M deniq^{ue}
 signat^r mutand^o ss. praemissas ita ut ex maiori fiat minor et e' →

& Declat^r haec exemplo in fafermo; in quo exercent^r haec omnia quae dixi
 mo. hunc q^o syllogismus in modo dicto Omnis h^o e' substantia, nullu la
 pis e' h^o. q^o aliqua substantia n' e' lapis: deus reducere ad ferio, q^o
 reuertendo maiorem per acci dens ut in dicat P, quae e' per A. et uerue
 do minorem simpliciter ut in dicat S, quae e' per E, et mutand^o etz
 praemissas ut in dicat M. hoc modo aliqua substantia e' h^o; nullu h^o
 e' lapis. q^o aliqua substantia n' e' lapis. et simili proportione seruata re
 duci possunt probat^r ostensiuam omnes imperfecti syllogismi ad perfec
 tos: exceptis dumtaxat Cocardo, et Barocho, qui tantum per impole
 conuerti possunt. →

& Aduertendum e' transmutacionem illam praemissar^{um} in dicatam per
 litteram M, n' e' intelligendam de praemissis modi in perfecti, sed modi
 perfecti, ut patet ex adulto exemplo in fafermo. in quo pro maiori
 n' sumit^r uniuersalis negatiua ut ferio patulat, sed particularem
 affirmatiuam, quae solet e' minor in eodem ferio ut littera .l. deno
 tat →

cap. 6. de reducte per impossibile syllogismorum im
perfectorum ad perfectos &c

Reductio per impossibile tunc datur, quod ex contradictione esse modi imperfecti
si cum altera praemissa colligitur per syllogismum perfectum, et
aliam quandam unam vel alteram eandem duas contradictiones
aut duas simul veras

Hae autem reductio non fit semper eodem modo. si in modis secundae
figurae hoc pacto; accipiat contradictoria conclusionis pro maiori, retineat
aut eadem maiorem, et concludat contradictoria maiorem oppositam quam adversarij
concesserat. Hoc pacto, si quis neget haec in Baroco omnis homo est animal,
aliquis lapis non est animal. si aliquis lapis non est homo, assentat quod pro vice modum
illum Baroco esse imperfectum ad colligendam esse: reductet ita ad
Barbara ita omnis homo est animal, omnis lapis est homo, quod omnis lapis est
animal. in qua reductet excervat traditum praecipuum pro hac figura

In modis tertiae accipiat pro maiori contradictoria esse imperfecti modi,
et servet eadem maiorem, inferat quod oppositum maiori. ad duas has fi
guras deserviunt verj sequentes, ij hinc ab aliquibus tradunt

Servat maiorem, variat quod secunda minorem;
tertia maiorem variat, servat quod minorem.

tandem in modis imperfectis primae figurae habeat locum maiori dicit
tona esse negatve, et locum minori eadem met quae erat maiori, et infer
rat oppositum minori concessore. sicut tunc excipi celantes in quo
dicitona consequentis accipit pro maiori, et pro maiori quae erat mi
nor

cap. 7. an 2^a et 3^a figura habeat modos indirecte con
ducentes

negativa pars a multis recensioibus, asentit, tribuit quod Aristi in lib.
priori. cap. 5. et 6.

dicendum tunc dicit secundam atque tertiam figuram habere modos con
ducentes in fidele. ita Sotoz in lib. priori. q. 24. Sotoz lib. 5. simul.
cap. 5. et 6. et alij: eamque esse unam docent. Conimb. circa cap. 7. de
tribus figuris q. 2. art. 2. si primo assignando unumquemque modum utriusque
figurae in quo indirecte concludi negari nequit, quos sequentibus casu
ribus

rib, comprehensib,

Dedale, Magnate, uideor, Soporando, Caueto.

Damnari, Timeo, sed Gaudens asem cert,
Ignauis, Panis, quae utundem iunge Canopo

1 quor, quinq; priores primi uers, pertinent ad 2^m et alij omnes ad
3^m figuram. qd uero ij omnes cocludant in directe prouat' discurrendo
per singulos, nam in Dedale ita uene concludit, nulla uirtz e' excora
da, omne mendacium e' execrandum. q' nulla uirtz e' mendacium.

2^m in Magnetem. omnis peccator odit animam suam nullz iustz
odit animam suam. q' nullz peccator e' iustz. in 3^m modo nempe Vi
deor. sic aliqua uirtz placet Deo, nullum uirtium placet Deo. Pali
qua uirtz n'e' uirtium. et timi lit' in alijs

2^m Deinde in modis 3^{ae} figure in primo modo nempe Damnari. sic,
omnis h' e' animal, omnis h' e' substantia. q' aliquos animal e' h'is
tancia. in 2° modo 3^{ae} figure nempe Timeo. sic, aliqs sapiens e'
pauper nullz sapiens e' infelix. q' aliqs pauper n' e' infelix. s'm
lit' q' aliq' ulladi facultate conficit q' syllogis mos in directe
concludentes in reliquis modis a nobis dictis grahae 3^{ae} figura -

2° si nra ce q' Arist. in lib. prior. cap. 7. a s'm mat qd q' pp
na se hauent ut maior sit a s'm materia siue uniuersalis siue
particularis, et minor sit uniuersalis negatiua in omni, figuris
in fert' ce' particularis in qua min, extremum neget de mai
ni. ubi ut patet completit' Arist. illos duos modos sapesmo, et
fniesomoz. q' ea eis sententia saltem his duo modis concedendz

3° pro omni, figuris. Burs, eadem prois, rat' inuenit in omni
3° modis quos apposui in tribz illis carminibz. q' in omni, illi
admittendz e' in directe concludendz modz

2° Confirmat q' fere omnes admittunt hos duos modos cum s'm. pro
omni, figuris; et in prima appellant priorem sapesmo, s'm si
semo, et in 3° prium sapesmo, 2° fniesmo. q' cum ead. rat' inue
niat' in alijs dictis, n' deuet negari in directa ce' secundae et 3^{ae} fi
gurae.

v 3° p^o efficaci. qd qd infer^r ex consequente forte arg^o infer^r ex
ante, s^o ex conclusione, quae colligit in terdale. 2^a figura, et in
Paralel^o 3° alijs enumeratis infer^r eis conuertens ut per se e^o euident^r.
q^o eadem infer^r ex ipsis praemissis seu ex ipso ante. Bunt^r, ex eo
ante, uel ex eiusdem praemissis n^o possunt colligi directe conuertens
et conuersa q^o altera infer^r in directe, arg^o a deo in iis figuris
2^a et 3^a dant^r modi in directe concludentes.

v nec prodest quidquam aliquoz solut^o qui dicunt, eos modos solum
posse in 2^a et 3^a figura concludere in directe, quoz ce^o potest con
uerti simplicit^r aut per accidens ex eo n^o (inquunt) praecise qd ita
conuertant^r fiet ut mini extrinsecas procedet^r semai; cum a
ut^r hae propositiones quae sic conuerti possunt, obiciant^r in alijs
ditionibus feci et Eua; fit inde quod in 2^a figura Cessante
et Camelibus possunt concludere in directe q^o eoz ce^o s^o uniuersa
les negatiuae, n^o uero possunt festino et Barocho, q^o hoz ce^o s^o par
ticulares negatiuae et ideo nequeunt conuerti simplicit^r nec per ac
cidens possunt concludere in directe.

v Haec inquam solut^o par^o prodest q^o ad hoc ut mod^o aliq^o in di^o e^o concludat
necessarium n^o e^o ut in illo inferat^r utraq^o p^o conuertens s^o et conuersa;
sufficit n^o qd p^o conuertens uere inferat^r. ad quod e^o apertum e^o exemplum
in disto^o ultimis modi in directis prima figura nempe fapesmo, et
frisse somo, q^o ab omnib^o admittunt^r ut apti ad in directe concludendum,
quamuis eoz ce^o n^o possit conuerti simplicit^r nec per accidens cum sit particu
laris negatiua: sufficit q^o qd in di^o e^o ce^o possit infer^r, ut mod^o ex di
met^r apti ad in directe inferendum. quare in alijs etz dual^o figuris ca
cogitari possunt uarij modij in q^o licet 3° uocalis sit O, ad huc conclu
dant in directe n^o q^o e^o conuerti possit ce^o simplicit^r aut per accidens.
s^o q^o solum apti ad inferendum in directe. tales existimant^r ab h
rist. illi modij, qui in qualibet figura hauent maiorem affirmatiua
siue uniuersalem, siue particularem, et minorem uniuersalem nega
tiua; in h^o n^o deuet^r ee^o ce^o in directa in quacumq^o figura, et tales s^o
fapesmo et frisse somo.

v Insuper null^o mod^o e^o in ead^o fig^o habens ultimam p^o particularem
negat

tuam et qui sit aptus ad inferendum directe sit et aptus ad
 in directe inferendum, ut ex se patet; et ita Felino, et Barrocho
 qui in secunda fig^a s^t apta ad directam c^o nequeunt etz e^o apti
 ad indirectam s^d in ead^a 2^a fig^a possunt alij modi cogitari app^o
 ad inferendum in directe qui directe n^o possunt formalit^r conclu
 dere ut dixim^{us} de Lopardo, et Caueo. et ut Cotter conceditur
 de fapesmo, et frissemo, et ut Arist. sentit de fapesmo et frisse
sonoy. Unde Barrocho in 2^a tantum qui potest directe concludere
 in 3^a potest in directe, ut constat ex Canopo ultimo modo tertij
 carminis. —

n^o fundamentum negativae opinionis e^o huius modi; modus indirec
 tus e^o ille, in cuius c^o min^o extremum praedicat de maiori; s^d haec
 nunquam contingit in 2^a, et 3^a fig^a. q^o in illis n^o potest inueniri
 modus ad in directe concludendum. Mai^o e^o certa et c^ois; min^o p^o
 qua^o s^m Arist. in lib. prior^o cap. 5. et 6. mai^o extremum in 2^a fig^a
 e^o ille trās, qui pro pro quib^o e^o medio: s^d ille trās e^o pro pro quib^o medio
 in hac fig^a qui semper praedicat tam in praemissis quam in c^o: cu
 in ista fig^a medium semper praedicat. in 2^a vero figura illud mai^o
 extremum q^o magis distat a medio seu q^o idem e^o q^o tan in vicini
 s^ois quam in c^o praedicat in 3^a n^o fig^a medium semper subijct

n^o Barro neg. min. et ad e^o proutis nem dicit^{ur} Arist. n^o declaravit
 mai^o et min^o extremum illar^o figurar^o in tota sua latitudine s^d
 est: um in modis directis ex q^o propria nat^o extremitatum colligen
 dac^o, concludunt^{ur} n^o s^m nam, et idcirco ex ip^ois rectis colligit^{ur} na
 extremitatum. s^d de maiori et minori extremitate fuisse dicem^{us} in
 logica.

Cap. 3. de Syllogismorum principijs et Legib^{us}

n^o Arist. i. prior^o prout fundamentum ad duo principia, q^o n^ont^{ur} syllo
 gistica ars. I. e^o dicit de omni. et 2. dicit de nullo. dicit de omni ita explicari
 estlet, q^o q^o dicit completi uniu^osalit^r de aliquo subiecto, dicit etz de omni
 contento

intento sub ipso subiecto. V. g. animal complectere et uniuersa
sibi dicit de homine, et dicit de Paulo et Juane alij q̄ indi
sibi quæ sub h̄ complectuntur. dicit uero de nullo si solet ex
plicari; q̄ q̄ negat complectere et uniuersaliter se aliquo negat et
de contentis sub ipso. V. g. de animali negat q̄ sit planta, et
idem negat de leone et h̄c est

¶ His accedit aliud principium ceteri receptum et iucumq̄
ead uniteris sunt ead interse. q̄ desumit̄ ex Arist. 7. Top. cap.
1. loco 4. ex illoq̄ infert̄ quecumq̄ sunt ead realiter uniteris
eē realiter ead interse. atq̄ hoc principium ita primo explicat̄
a D. Thom. q̄. 23. art. 3. ad .1. tan in Deo quam in creaturis, que
cumq̄ n̄ nullum re sō etz rat̄ eē ead uniteris eē ead interse. 2° in
explicat̄ a D. Bonab. 1. dist. 3. art. unico q̄. 1. corpore et ad ultri.
tam in Deo quam in creaturis quecumq̄ eē ead realiter uniteris in
cōmuni caule eē etz ead interse absoluta eē ead realiter uniteris
eē ead realiter interse. 3° ita explicat̄ a Capreolo. 1. dist. 2. q̄. 3. art. 1.
et Moti. 1. p̄. q̄. 2. art. 3. si sicut. 2. siue in Deo siue in creaturis
quecumq̄ eē ead realiter uniteris in cōmuni caule, eē etz ead interse.

¶ Quæ omnes explanationes ueræ eē sufficientes q̄ erunt si addat̄ illis
hō discrimina, s̄quam in creaturis quecumq̄ eē ead realiter uniteris
quamuis differant rat̄ sunt ead realiter interse; in Deo h̄ relatio
nes sunt ead realiter uniteris nempe essentia seu deitati et n̄
interse similit̄. quare in creatis tanta debeat eē realis identitas extre
morū interse, quanta eē identitas cum uno tercio. si bella identitas sit
ad æquata siue inæquata. cum t̄ in diuinis unum tercium cōmuni
caule realiter, atq̄ idem trib, personis —

¶ Quod discrimen ita recte tradit̄ ab aliquibz, receptio n̄, ut plene
explicet̄ hoc principium, quecumq̄ eē idem realiter uniteris fini t̄
eadem realiter interse; quæ t̄ eē idem realiter uniteris simpliciter in
finito in genere entis possunt realiter interse distinguī q̄ relati
uam q̄, quam n̄ habent cum illo tercio. quod discrimen inter
Deam et creaturas ortum habet ex infinita dei perfectione com
plentente summam simplicitatem summam q̄ fecunditatem —

¶ Ad princ. exponendum reduit̄ illud q̄ hoc modo solet coe
ni que

in quacumq; duo extrema ita se habent ut unum sit idem cum uno ter
 tio et alteri n sit idem cum eo d talia extrema n sunt idem inter se
 in his principiis addendae s regulae quaedam syllogismar; i sit seruanda et tam
 in extremitatib; quam in medio eadem proprietates logicales. 2 reg. mediu
 saltem in una praemissar; complete e distribuendum q capax e dis
 tributioni quare uiciss; e hic syllogism; qd dam animal e bipes
 quidam equus e animal q quidam equus e bipes. nec sufficit queliuet
 distribuit medij s perfecta et completa; ut patet in hoc inepto
 syllogismo; omne animal fuit in arca Noe Bucephalus e animal q Bu
 cephalus fuit in arca Noe; subiectum n maioris n summi potest pro
 omnib; in diuisis speciebus; s pro speciebus omnib; exceptis aequali
 lib; et quib; dam alijs

1 3 reg. nulle tris q non fuerit distribut; in ante; distribuend; e in
 consequente ut patet in hoc syllo go omniu uent; e quantum omne
 uiuens e substantia. q omnis substantia e quanta. cui; conclusio
 e falsa eo qd tris substantia in praemissis n fuit distribut; distri
 buti in consequente

1 4 reg. ex utraq; praemissa particulari nihil ui formae colligit.
 s ex utraq; negati ba nulla ce ui formae colligit. 6 si altera pre
 missar; fuerit particularis ce deuet ee particularis. et si altera pre
 missar; fuerit negati ba ce etz erit negati ba. quor; regular; rones bi
 ueri in font. lib. 6. inst. cap. 13 et 19. et 8 etz uideri possunt specia
 les aliae regulae pro singulis figuris.

cap. 9. Vtrum forma syllogistica serbet in ministerio
 Trinitatis

1 dicendum e in ministerio Trinitatis seruari optime syllogisticam formam
 e coris sententia. et p rone q forma syllogistica abstrahit a materia
 q aut in omni materia e ualida aut in nulla, s praecipua ce pro
 bat constat in hoc qd assignem; defect; multar; argumentationu
 que in diuinis formant

1 in primis. n. opponunt uarij syllogism; qz colligit praedicatum
 proprium alicui; personae alteri co uenire, itel quib; praedicatum
 proprium alicui; personae de illa negat; tales s hij syllogism; In
 omnis essentia diuina e Pater; filius; e essentia diuina. q filius;

e' Pater. 2° omnis De⁹ e' pater. filli⁹ e' De⁹. q^o filli⁹ e' Pater. In
2^a figura omnis essentia diuina e' Pater, filli n^o e' pater. q^o filli⁹
n^o e' essentia diuina & syllogism⁹ in 2^a fig^a. omnis ess^a diuina e' Pa
ter omnis ess^a diuina e' filli. q^o filli⁹ e' Pater

v 2° opponunt^r & syllogi exponunt^r haec ess^a diuina e' Pater, haec ess^a diu
ina e' filli. q^o filli⁹ e' Pater. Hic De⁹ e' Pater, hic De⁹ e' filli. q^o fi
lli⁹ e' Pater. haec spirat^r alternae paternitas, haec spirat^r alterna e'
filiatio. q^o filliat^r e' paternitas

v De praedictis syllogis e' uittiosos, q^o n^o seruant leges syllogisti
cas. illis namq^{ue} deest perfectio et in tegra distri^but^r aliq^{ue} medi⁹
aliq^{ue} extremi⁹ tatum. q^o ita explicat^r d^o m^o; sicut h^o q^o per uocem
co^o e' Petro et Paulo, ita distri^buend^r e' ut pro Petro et Paulo ac
cipiat^r; si^militer q^o De⁹ siue Deitas uere et reuera co^o e' trib⁹ personis
n^o plene distri^buatur nisi pro patre et filio et Spiritu S^o accipiat^r.
cum tri⁹ De⁹ uel deitas realit^r sit singularis, ideo licet ad dat^r signu^m
omnis, h^ocat q^o omnis De⁹ uel omnis deitas n^o accipit^r distri^butionem co
pletam; q^o tunc n^o accipit^r pro singularis trib⁹ personis realit^r distri^bu
tis cum q^o realit^r identifi^cat^r s^o accipit^r solum pro uerbis duob⁹ et
singulari deitate illis co^o.

v q^o si petas quo pacto possit uerbis binis ueris haec completa
distri^but^r medi⁹ aut extremi⁹ tatum. R^e eam d^o q^o dicam, om
nis res que e' deitas e' Pater, filli⁹ e' res que e' deitas. q^o filli⁹
e' Pater. hui⁹ syllogi maior⁹ falsae.

v Ad syllogos expositio⁹ secundo loco obiectos. R^e uicissim⁹ e'
laurare q^o defectu complete et plenae singularitatis: in syllogis
n^o expositio⁹ circa deum uel deitatem medium deuet singula
ricam usq^{ue} ad uic^o muni⁹ cauilem entitatem per sonos; ut si ita di
cas, haec entitas uic^o muni⁹ cauilem e' Pater, haec entitas uic^o muni
cauilem e' filli. q^o filli⁹ e' Pater. s^o ad^o hui⁹ falsum e' si d^o
net^r uic^o muni⁹ eadem entitas uic^o muni⁹ cauilem Patris que
fuit uic^o muni⁹ deignata.

v quod hoc modo explicat^r singularitas ad inferendum eandem
* h^o uic^o muni⁹ ac distri^but^r, unde fit q^o sicut distri^but^r deuet e^o completa
et per se

et perfecta, ita singularitas deest ea completa et in tegra
at uero quamuis in creatis quocumq; singularitas sit comple
ta singularitas. ut nulla possit in ueris realis identifi
cata cum trib; in in diuinis n' quocumq; singularitas eco
pleta singularitas cum singulari ess' edent. sicut realit' cu
trib; personis realit' distinctis

¶ 3° opponunt syllogi qd colligit' est conuenire id qd e' propriu
personae uel personae conuenire id qd e' propriu ess' uel conueni
re alicui attributo id qd e' propriu alteri: Primus Pater aeternus
generat filium. Pater aeternus e' ess' diuina. q' est diuina gene
rat filium. 2 diuinus intellectus e' uoluntas diuinus intellectus e'
primum quo Pater generat. q' uoluntas e' principium quo P
generat. 3 Paternitas generat Spirit' adiuuans paternitas. q'
spirit' adiuuans generat filium

De in praedictis syllogis uariam appellationem. cum n. nomi
na ad uerba et uerba et ad uerba appellentur signatum for
male; q' dicitur Pater aeternus generat. reduplicam sup formalissimam et ul
timam rationem patris. et q' dicitur ess' diuina generat reduplicam q' formale
et ultimam rationem ess'. defectu hic uariatae appellationis tolleretur, ita inuenitur,
q' est diuina prout e' Pater generat. q' aliqua res, que e' ess' diuina generat
q' uoluntas e' res que e' principium quo Pater generat. q' spirit' adiuuans e' res
que generat et dicitur

¶ 4° opp. syllogi quo inferit' conuenire aliquid personae qd conuenit so
lum essentiae hoc modo dicitur e' eam trib; personis; s' Pater dicitur
q' pater e' eam trib; personis. De uariam in isto syllogi suppositionem
simplicem in personale aut patet ex simili syllogi si e' species, Petrus
e' h' q' Petrus e' species

Cap. 10. de ratione inueniendi medium

¶ 1° ratio inueniendi medium n' tam proceptis et q'is quam exercitatis et
experientia comparanda e' quare in numeris resq' omnibus, unam
uel alteram proferem, prima e' ad c'm affirmatiuam querenda e'
res que sit causa seu s' obquam tale praedictum conjungat' tali

subiecto, illa q^a affirmat^r pro medio ut inferat^r cō affirmans
 V.g. ut probem hominem esse risibilem, accipiam admiratiōem
 pro medio, qd^e est causa risibilitatis in hunc modum, omne ad mira
 risibile^m risibile, omnis h^o est admirabilis, q^o omnis h^o est risibilis
 2^a Reg^a ad cō negati^oem querendae^m pro medio res que est causa
 vel id^e e^oquam tale predicatum si conuenit tali subiecto: V.g.
 ad prouandum hominem esse equum accipiam pro medio rationa
 le a quo mouetur qd^e h^o non sit equus hoc pacto, nullum rationale e^oq^u,
 omnis h^o est rationalis, q^o nullus h^o est equus

Cap. II. de syllogismo Hypothetico Modali

- 1^a Syllog^{us} hypotheticus est ille qui ex una principali p^o hypothetica et altera
 quadam siue hypothetica siue catheg^orica principalis, colligit cō. V.g. So
 crates si est uirtute praeditus, est laude dignus; si autem est iustus, est uirtute praedi
 tus. q^o si est iustus, est laude dignus.
- 2^a Syllog^{us} modalis est ille cui, altera praemissa uel utraq^{ue} est modalis. V.g.
 omnem uirtutem esse qualitatem est necesse, omnis iustus est uirtus. q^o omne
 iustitiam esse qualitatem est necesse.
- 3^a Syllog^{us} expositiuis est ille cui, altera praemissa uel utraq^{ue} est expo
 sitiuis. defectus qui circa hos syllogos contingere possunt, ex dictis
 de abstractis et ex sensu p^o colligunt^r.

4^a Expositio syllog^{us}, est ille qui constat medio et singulari. syllog^{us} po
 nit loco generis; loco uero inferendae qd^e medium sit tris singu
 laris; nam in hoc difert ab aliis syllogis cui, cumq^{ue} sig^o. huc medi
 singularitas semper deuet inuicem syllog^{us} expositio et in
 super aliq^{ue} utraq^{ue} praemissa est particulari. aduertendum t^o est
 medium ita deuere esse tris singularem ut sit res aliqua in di
 cridua, quae nec sit communicaui plurib^{us}, nec realit^{er} identifiata
 cum illa re quae plurib^{us} communicaui est. quae de causa inepte

concludunt multi syllogi in quibus ut videtur cap. 11.
 Denique syllogus condans hris obliquis e' is, cuius medium
 uel aliqd extremum hauct casum obliquum; q' ut recte expli-
 cet' reducendz ad syllogum alium constantem casibz rectis,
 cui in sensu aequiualet, ex cuius aptitudine aut uirtu, alterius rec-
 titudo aut uirtus deducet'. V.g. si da bitat' utrum id syllogus
 rectus, si qd a deo e' perfectum omnis uirtus e' a deo. q' omnis
 uirtus e' perfecta. exponat' hoc modo; omne donum dei e' perfec-
 tum omnis uirtus e' a deo. q' omnis uirtus e' perfecta. atq' hinc dicitur
 tasent' pro breui hae manu ditione ducat nos ad p'initiora saen-
 tianz penetrabilia in creata sapientia; cui simul cum genitricis
 intregerrima honor laus. Die 17. mensis octobris anno. domi-
 1612

Handwritten signature or name, possibly 'Luis' or 'Luis' with a flourish.

Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher but appears to contain several lines of prose.

Handwritten text, possibly a signature or a specific section of the document. It features a large, stylized flourish or signature that is difficult to read. The text is mirrored and appears to be bleed-through from the reverse side.

Handwritten text at the bottom of the page, continuing the mirrored bleed-through from the reverse side. It consists of several lines of cursive script.

Pro-Loquium

Verit, Arist. Atheniensium iudicium cum accusantium in
pietatis crimine quod est ΑΤΕΩΣ ΗΑΙΩΣΣΕ ΤΕΣ. hocē; Deoꝝ diuiniꝝ cal
q̄ contemptor Chalcidem, quæ insula ē in Euboea petit; & tempore mor
tis appropinquante et in grauescente morbo in p̄p̄ cognitam Euripi
nam septies die, ac nocte reuocantis hanc enim confusam eius agro
tationis reddunt Lustin, marit̄ in pararensi ad gentes et Gie
gorius Nansiæcenus oratione d̄ Lullianum Genit̄ libro. 13. cap.
5. et alijs expostabant ab eo amici sectatores q̄ omnes (qui illuc
conueniant desiderio fido adducti magistrum ad loquendū
excipiendū q̄ eius ultima verba quorum sonus aures sollet per
petuo uellicare) ut ipse sibi deligeret subcessorem, præceptis
illis institutum de eorum doctrina, et qui sapientiæ radios
spargeret per uniuersum terrarū orbem

Ambigebat præcipue de duobus nobilissimis discipul
lis Theo fratre, Lesbio, et Menedemo Rodio, uter eorum
tanto deberet gymnasio profici, hi enim longo excessu re
liquos omnes superabant. q̄ Aristoteles petitis duobus bi
nijs poulis altero q̄ Theo fratre, altero Menedemo delibatis
hoc simul uerba graui et placido ulu protulit firmissimum
Prodig est at q̄ in eundem Lesuij tamen iuandus q̄ senten
tia animos omnium ad Tes fratrem conuertit tam quā
Menedemon uocē illa prælatum

Duo hæc popula que se jungit Aristoteles
quia unum aliquem uerum non inuenit quem
utraq̄ doctrinæ perfectior error ueræ, minime
esse sejungenda diuisus; conuabimurq̄
quoad fuerit in nobis firmitatem iuandū
tatem et perspicuitatem

que duo nullam secum pugnant dicunt. imo consensum con-
nuam sed, q̄ seruant suo jure perpetuum. ut scedemur brevitate, re-
secet oportet et immittat calamitates sicut obitatis opinio num qua-
num aliq̄ntem et in numerum numerum, ut praep̄ det. sed plac-
ret nobis et erudite excogitatis; in quoz refutatione sepe con-
sit sententia vera ulimentum: max̄ q̄ ut totum fere temp̄, tibi
adjudicet sectanda et probatio doctrina, quae si post unisensam et
molestam nimis futulium et inutilium reiectioem accedat facile
alias et expeditam viam, inuenit trices implicatam obdultamq̄ ne-
cillus claram speram et ingenia q̄d per, e squallore et fetore
languida, mada da. ut vero perspicuitatis numquam obdultam
dispositionem, rex q̄ orainem atendum, n̄ ipsum semper (hoc n̄ qd
grauis, et molestus) s̄d eum quem rex p̄ndit, et difficultas, occasio
q̄ explicatiois et sententiar, maculas sua natura uendicet

Ne tñ breuitas haec et perspicuitas quoniam sit atq̄ respecta, si-
mitas accedat necesse e. s̄m̄, sermo multa complectit̄ hoc unum su-
ficiat pro uirtuti n̄i ratione, nempe q̄d n̄ra auctoritate fluant
uerba, licet ea n̄ s̄diti cogis probet aut n̄cis emptor. iudico q̄ uidiq̄
num ingenio mente posse amplecti uelitas opinioes, q̄ nouas, et de n̄o
erutas lauro uindulno editissimo sapientia pena: recte n̄. Plinij, in-
genij, aut p̄d onis e fatoni per quos profecerim. n̄d lauro in ip̄ deuet eē
ille quem proponit. Ci. nos inquit ea tuemus quae dicta sunt ab iis quos
probam, eius q̄ n̄rum iudicium n̄rum q̄ ordinem ad iungim.

siuimtos haec n̄ patit rationum ueriq̄ magni momenta, ridicula ac
reijcilla breuitate ludere. Tantillo fonte qua n̄ uide uires exerat r̄o
ad summas angustias redacta sine uerbis sine confirmationum ful-
oris, sine colore acquirendo diuinitati salutis hoc e digna quada
n̄ ultra legem, ampliat̄. reliqua quae ad notare hic oportebat
uel praec̄sabitim, uarijs locis diuisa uel omittim, ut hoc factu
ip̄o conijcenda.

Disputat. i. de n̄a p̄prietatib, et caussis logae

¶ Cum x̄ s̄diti sententiam 2̄ potter. cap. i. omnia ea quae cognosci
aut quoniam potruut de qua cumq̄ re ad quatuor illa capita reuocent̄,
nempe an res sit, q̄d sit, qualis sit, et p̄ q̄ sit, eadem nos suo ordine
de logica examinabim.

Q. 1. an existat Logica et de ei, nomini

269

¶ duo breuiter existere Logicam. p^o experientia quotidiana compertū habem, dān viros hac scientia instructos, videlicet qui sciunt definire, diuidere, et argumentari ordine debito quem Logica docet; cum omnia hæc ignorarent antequam illa inuenirent. q^o in illis dat^r Logica. et cum hæc sit artificialis et supponere debeat naturalem Logicam, existere utramq^e certum e, ut maxie explicauit explicando membra huius diuisionis Logice artificialis et naturalis. q^o attinet ad nomen uarias se huius facultatis nomina que uarias ei utilitates atq^e proprietates exprimentur præcipua tñ et usu cōi recepta duo sunt, Dialectica, et Logica. Dialectica orit^r a uerbo græco, Dialego me. q^o ut Alex. a Frodisse, in iuris Topic. explicat idem e ac disserere. et Logica a uoce logos, que sermonem tam in terminum quam extornum signat.

Et q^o sit de applicat^e uaria horum nominum ad diuersos p^o Logice ab antiquis exstita mata; iam uero his temporib⁹ obtinuit consuetudo eorū philosophorū ut sine differentia ulla sibi unum siue alteri uocabulum pro ista scientia ueriper^t que consuetudo patronum habuit Ciceronem q^o totam hanc artem permixtam modo Logicam nominat modo dialecticam uerba cū uideri possunt apud Ciceronem. q. 4. p^oueni. art. 1.

Q. 2. de dignitate Logice

¶ non opponit^r dignitati Logice Epicuri diuisio potius fauet nam etq^e uiuit^r eandem licet diuerso nomine uocentur teste Seneca epist. 29. ubi ait, Epicurei etiam duas p^o philosophie nalem atq^e moralem: rationalem reuenerunt. deinde cum ipsis rebus, cogerent animo discernere, falsa conuigere, ipsi quoq^e locum quem de iudicio et reg^o appellabant, alio nomine rationalem indidarunt.

Stoici uero imaginem uerum et dignitatem scientiarū exprimentes, non uerum ad modum locum Logice inueniunt: scientiam n. animi uocabant Animalem, sensib⁹ ac uerbis Logam carnis partib⁹ Ethicam, animæ fissicam, uerbi etq^e illam animi labant, cui, membra sensib⁹ uerba signabant Logam. s^o q^o scientiæ dignitas prouenit adignu

tate et excellentia obiecti & obiecti logica prestantiam ei, di-
nas metienda e. et facile colligi poterit cum infra de obiecto
tractem. de dignitate Logicæ uideri potest Tetel manus qui in
no sine Logicæ congruit multas ei laudes

3^a de Aristotile Logicæ inuentore

Author prim, Logicæ sicut et aliarum scientiarum Deus optimus, maxime
qui eam in iudit Adammo simul cum aliis disciplinis Adam, do-
cuit illam filijs et posteris suis: ex quo descendit ad Noacum; et
ab hoc post terrarum inundationem ad Almenios et Caldeos ema-
nabit ex illis ad egyptios postea ad Grecos deinde ad nos. de quo
uideri potest Eusebii lib. 10. de prep. euangelica. cap. 2. et 3. lo-
seph, primo antiquit. cap. 14 et 15. et alij.

Si q^o Logicam in rebus erroris, quos per illos etatum descensus et he-
reditarias disciplinas contraxerat Liberabit Arist et q^o licet in uerbo
nes et quedam definitionum initia Socrati ac Platoni tribuantur.
istam ratiocinandi facultatem additis locor doctrinis, et inuenit pri-
mo Arist. et eo lumine et acumine persecutus, ut post eum nulli quouis
labore et intentione animi qui quam q^o momenti sit ad uicere uel
potuerit uel fuerit ausus; idcirco absolute uocat ei inuentor ab A-
berroo in primis in proem. phisic. his uerbis, in quo ut ait Lipsij lib.
1. manu dictionis ad Pericam philosophiam lenfat in Arist. laudes.
(Arist inquit a Errores) tres scientias inuenit Logicam Naturalem,
diuina; et nulli error inuenit, e usq^o ad hoc temp^o, q^o e mille et
quingentor annor, et talem ee unum hominem potij e miraculu
quam humanum. idem lib. 3. de anima ait, Arist e rex et excom-
plat, q^o tra inuenit ad demonstrandam ultimam perfectionem huma-
nam. Ciceronis testim^o q^o amittat? in primis 4° Academ. ait Vir-
ni solum in dicendo copiosus, s^o etiam in pho philosophia singularis.
et ibidem que nihil potlitij, nihil acutij. et primo Tusc. For summo
ingenio, scientia, copia. et deniq^o plena manu ut ait Lipsij, quis
omnium doctior? quis acutior? quis in rebus uel inueniendis, uel
iudicandis acerior Aristot^o fuit?
Neq^o alij ab iis elogijs diuertunt Plinij, quidem ut Lipsij, ibi

dem refert summm in omni doctrina uiz apellat. alibi
 uimense subtilitatis. Anno bis, uirum ingenio præpotente,
 ac in omni doctrina præcipum. Philopon in ei, uita assent
 Aristm nullam fm. philosophiæ imperfectum sua. explicat
 reliquisse, propriaq; fretum solertia uerbosam cadigasse, sphi
 nis q; præceptis induisse, sô etz in ea humanum captum excessi
 se. Erudite quidem et fuisse comendat Arist. in font. tom. i. metaphi
 in 2 cap. agit de scriptis Aristotelis. in 3 de ingenio illi, in quo eu
 præfert Homero, Hippocrati, Coo, Socrati, necn Platoni. in 4
 de ei, philosophandi ratione quam probat singularim longe per
 fectiorem et aliis omnib, ubi uideri possunt que huc desiderant.
 ei, patriam et parentes ibidem tradit cap. i.

4. De diuisionib, Logæ in nâlem, et arti ficia
 ~ Docentem, et Utentem ~

Diuidit primo Loga seu Dialectica in nâlem et arti ficialem:
 Loga nâlis e' ipse uis disserendi, et quodam etz modo definiendi
 diuidendi, et argumentandi, que uis duplex e'. i. n. sumit' propria
 nâli potentia in intellectu potentis efficere in perfectum quomda
 modum sciendi late sumptum per aliquos act, quos circa illum
 producit. secundo sumit' Loga Naturalis pro hauritu quodam ex eismo
 hi actib, genito sine alio, artis præceptis et detectione. qui haurit
 cum facilem reddat intellectum ad efficiendos act, circa b dictum Logæ
 potest uocari Loga; cumq; adquirat sine lauore et industria non
 pertinet ad arti ficialem Logam sô ad nâlem —

Logam uero arti ficialem n' uidentam a nâ possidem, e. n. facultos
 disserendi acquiritur lauore et industria, quem laborem et industriam
 acquisitionis petit perse quamuis per accidens ead Loga arti ficialis po
 test ab eo infundi qua rate in fuba e' X^o Domino, et Adamo simulcu
 aliis perfectis scientis nâ lib, —

Notandum e' qd sicut intellectu dicit' Loga nâlis, ita etz dicit' phi
 losophia nâlis, Metaphisica nâlis et h. q' nait in Loga deors' fa
 ciles aliqui act, qui sine lauore et sine aliis præceptis effici possunt ab
 intellectu ita etz het' philosophia et alie scientie aliquos actos fa

ales ad quos efficiendos n̄ indiget intellectus, præceptis aliquibus, aut ullo labore

2° diuidit Loga in Docentem et Utentem. hoc diuisione usurpat a D. Thom. s. metaph. lect. 4. et 1° 2° q. 17. art. 6. ad 3. et a Sest. q. 1. in post. et in initio Elenchor. et ab aliis inter prætib, quales disident circa propriam diuisionem. s̄d aliis ommissis que rem hanc claram ac nominis q̄ questionem pertinentem confundunt supponendo cum Corimb. hic q. 4. art. 2. in qualibet arte practica diuersam quodam modo ē doctrinam ab usu: nam doctrina ē illud iudicium seu dictamen uel præceptum dictans modum conficiendi rem: quod sine operis effecte potest ē, usq; aut ē exercitium aut executio operis x̄ rem illam sed dictamen dirigens. V. g. is qui arte pingendi inducitur, aliquid pingere parat, primo format iudicium quo iudicat tales lineas ita ē dicendos, hoc uel illos colores aptandos, de inde penicillum summit aptat colores ducit lineas et etc.

Dicendum ē q̄ Logam Docentem ē ipsam met scientiam Logæ que dicitur seu docet modum quo dirigenda sint operationes in intellectu, in formam modi sciendi, definitiones diuisiones, et ad argumentationis. Loga uero Utens s̄ reliquæ scientiæ prout exercent in illis modi sciendi sunt q̄ definitiones, diuisiones, et argumentationes. V. g. de finibus fisica, n̄ ē aial rationale, pertinet quidem ad hanc scientiam philosophiæ, et t̄ ē Loga utens quatenus exercet Logæ regulas circa definitionem. q̄ s̄t ēt ēt genere et differentia.

Aduertendum ē. 1° hanc diuisionem n̄ differre ab illa qualogica diuisione in abulsum a rebus, et cum rebus concretam: nam Docentem appellauit Greci abulsum a rebus, q̄ separata ē a materiis aliis quam scientiæ; et nudas dicendos formas tradit. Utentem appellauit concretam cum rebus, q̄ conjuncta ē cum materiis aliis. hoc distinet explicat Philopon. præfate in præora quædam Loga Platoni intelligentis q̄ n̄ nomine dialecticæ philosophiam et metaphisicam. Vult n. Plato ē dialecticæ Utentem.

Aduertendum ē. 2° n̄ solum alios scientiæ ē Logam Utentem, s̄d et ipsam met Logam s̄m eam p̄ que utit alteri; partis Logæ præceptis. V. g. qui alio modo sciendi ē orō insigni manifestatiua, ē Loga Docens prout explicat n̄m modi sciendi, et ē et Loga Utens, quatenus ē exercet præcepta Logæ Docentis definit^m constare deure genere et diffe

ventia sic illa pars totius quae docet differere modo pro baili se
 qualiter ve e proprie Logae Docentis, cum ita doceat essentiam et proprie
 tates argumentat' pro baili; sicut pars ana lytica docet nam ar
 gumentationis evidentijs. deinde ea pars totius quae illa praecpta pro
 baili libe discedendi exerceat e Logae Utens, cum n' min' exerceat re
 gulas Logae docentis quam reliquae scientiae -

Colligit' ex dictis nomine Logae Docentis declarari praecipuam
 eis partem nempe practicaam, cum n' contemplet' solum essentias reru
 sed dicitur modum efficiendi definitiones, divisiones &c. tradat q'
 praecpta & aduunm dispartitionem rectam. Similit' nomen Logae Utens
 nis quamuis au' licet scientiae absolute exercenti praecpta Logae con
 ueniat, co'uenit praecipue operationi seu practi tam Logae quam aliaru
 scientiaru. de ditte habituum Logae Docentis, et Utentis, et aliaru, pos
 sium Logae utentis, modo n' agitur, q' ad pertinet ad libros Potentiaru

Q. s. quid sit Logicae obiectum &c

¶ Cum obiectum heat respectu scientiae omnes fere caustrand' modos
 conuenit summo opere ad huius scientiae nam explicandam, ab alijs q'
 distinguendam agere nunc de eis obiecto. Not. n. obiectum videri
 finalis causae efficientis, et formalis respectu scientiae. et quamuis
 dicat materia n' emateria ex qua, sed circa quam ut docet D. Thom.
 1. 2. q. 18. art. 2. ad 2. ac proinde obiectum respectu habitus, vel
 actus scientiae n' het causalitatem materiae, ut ait Scot' q' 3. pro log.
 8. ad arg. 1. q. et Bassolis. q' et 3. art. 1. het q' em videri finis
 quatenus intentio operantis per habitum scientiae tendit in obiectu.
 het videri formae quatenus dat speciem. het efficientis, q' em arguit. i.
 9. de Trinit. cap. ult. ex obiecto et potentia patit' notitia.

Sec. i. coes obiectij acceptiones traduntur

¶ obiectum e illud qd scientia subiit considerandum. qd et subiectu
 dici solet, vel q' e ad huius proprietates in scientia explicant' vel q'
 bello procedi cart' ad illud q' reducunt omnia quae scientia tractat

dicat et materia pp' aliqualem simi litudinem cum fact' artifi-
ciosa terminata ad materiam externam. nam cum intellectu, dicat
hanc rem vel illam agnoscere, intellect' active signata concipit
per modum transeuntis ab intellectu ad obiectum re aut uera n' trans-
sit s' manet in intellectu

Primo diuidit' obiectum in materiale et formale obiectum ma-
teriale e' id in quo uelluti fusoat' formale et de quo scientia agit
solum prout formale recipit uise. materiale. n. obiectum e' om-
nino indeter minatum et q' idem. sm rem pp' diuer-
sam uidem formalem intelligibilitatis aptum e' terminare no-
tissias specificas distinctas, s' pp' seipsum et pp' suam entitate
n' potest distinguere scientias uel abq' tendentes ad ipsum. ob-
iectum uero formale explicari potest et dici forma illa que obiec-
tum materiale indeter minatum et in differens a diuersa ge-
nera subtilitatis ad unam strahit ac determinat; ita ut subij-
sa n' maneat in differens nec sit agnata diuile nisi sm unum mo-
dum efficium exemplum descriuet ad explicandum tan mate-
riale quam formale obiectum; corp' animalis e' obiectum ma-
teriale phi losophia et medicinae q' indifferens e' ut sub uariis
uonibus formalibus, ab utraq' scientia attingat' idem uero corp' p'
prout mouile aut sanabile e' obiectum formale stratum ad
unam speciem subtilitatis; nam prout sanabile e' obiectum for-
male medicinae et prout mouile e' obiectum formale phi losophia

2° obiectum diuidit' in obiectum adaequatum et in adaequa-
tum. obiectum adaequatum uocat' a D. Bonab. q. i. prologi. uirius
sate a D. detarantostho apud Marsillum. f. r. art. 1. not. q.
subiectum executionis, ab Ocamo f. r. anexa 3. principali. que
e' in ordine. g. ad. 3. dubium. subiectum primum primitiua pra-
dicationis et a S. Thom. 1. met. lect. 7. initio. Col. e' q' obiec-
tum adaequatum illud q' ambitu suo comprehendit et adaequat om-
nia que pertinent ad considerationem sui entia ut corp' mouile
respectu phi losophia. ubi aduertendum e' obiectum adaequatum pos-
sse summi duplicari uel pro aliqua una ratione, ad quam reducant'
omnia que tractant' in scientia tamquam partes aut passiones,
aut alio modo et hoc uocat' subiectum attributionis. uel summi
potest pro aggregato et collect' rer' que tractant', et hoc uocat'

Subiectam aggregationis. deinde obiectum in adaequatum seu
parziale e pars quedam seu pars in adaequata obiectij adaequati, ut
in philosophia materia prima aut temp.

3° obiectum aliud e primarium, aliud secundarium. obiectum
primarium principale seu perse appellat ab Alex^{te} i. p. men
stro. 3. materia de qua s^m essentiam: ab Aluerto in. i. dist. 1. art
2. subiectum speciale. et tractatu primo summae q. 3. membro. 1.
subiectum principalis intentionis. a Agidio. p. 1. prologi. q. 3. et
Enriquo in suma art. 19. q. 2. principale a I^o de tarantassia ubi
sup. subiectum intentionis. a Grauelle q. 9. art. 1. in fini. primu
primitiue attributionis. atq e illud qd precipue rone sui, et n^o
ne alteri, uenit in considerationem scientiae. ut motus scilicet res
pectu astrologiae conditiones requisite ad hoc obiectum uide
ri possunt apud Conimb. hic q. 5. art. 1. et apud Bribium. q. 6.
initio

Obiectum secundarium seu per accidens e qd n^o rone sui ter
minat cognitionem neq a scientia perse intendit, s^o rone alteri,
ad qd het attributionem quo sublato nullo modo ad eiq modi sci
entiam reduceret sic se het sphaera lignea respectu astrologiae
aqua considerat quatenus iugat ad cognoscendos celos, motus, et a
uersiones quas ipsa astrologia perse et principaliter intendit.

Sec. 2. proponit i. sententia et refutatur.

1^a Prima sententia circa obiectum logicae affirmant illud ee
uoces ita Alex. afrodisi, initio proedie. Gregorij, initio logicae.
cap. 4. et alij nominales hoc tri sententia omnino falsae. et
reijcat primo autho ritatib, Arist. postea ad uencens pro uera sen
tentia, que etz hanc reijciunt. 2^a q^o scientia n^o potest dari sine suo
obiecto s^o logica potest dari sine uocib, q^o obiectum perse logicae
n^o possunt ee uoces. mai. p^o quia obiectum scientiae perse e illud
a quo speciat scientia. in qd tendit et a quo dependet. min. p^o
q^o anima s^o domini in uisanti incarnationis habuit perfectiorem
me logicam, et potuit illam exercere, et hodie actz perfectior illi, abs
q^o illis uocib, eadem id fieri potest in beatis, in qz per se uerat

hauitus loque sicut et perseverat haurit, scientiam nam licet
nō includentium in perfectionem indignam illo statū. Et q̄. pote
runt ad ueritatem rectam dī positionem conceptuum sine ulla uo
cabz, ac proinde uoces nequeunt ēē dīctum per se loq̄

3° reijūit a Aristotena Prima parte loq̄e cap. 3. in medio q̄
ea que loq̄a nō possunt conuenire uocibz, nec possunt pp̄ illas trahi q̄
uoces nō erunt dīctum per se illi, cōs p̄ q̄ generantes uentia opp̄. et inducū
a syllogō pro uocibz, pro q̄ dīcti loq̄am ex notis ad ignota dīcti conuenire
nō uocibz, s̄ conceptibz, competere possunt q̄ uerō conceptz nō possunt in
disputationem aduocare, uoces inter ponimz, eoz dicent gerentes. unde cō
firmat hanc rō, nam sicut inepte q̄ affirmaret dīctum per se astro
loq̄ie ēē lignum instrumentum, q̄ medio illo ostendit mīdū, scilicet
aut dīctum per se architecti ēē exemplar edificij, q̄ per illud exprī
mit edificij formam. ita similiter inepte assereret loq̄am per se
hēre pro dīcto uoces q̄ medijs illis manifestat conceptz

4° reijūit, q̄ loq̄a nō agit de uocibz, s̄ q̄ dī qualitates quodā
reales, id nō ad dīctum spectat id tractat qui, in uocibz
separatim, neq̄ etz agit de uocibz, s̄ q̄ dī signaturā q̄ id ad gra
maticas pertinet q̄ nullo modo spectant ut dīctum ad loq̄am

Precedētes rationes attendunt uoces etz prout bene dispositae et
nō posse ēē dīctum per se etz in adaequatum cum sine illis possit
loq̄a in uerū perfectionem modo q̄ in loq̄a uocis agit
quatenus dīcti possunt in normam modis sicut dī uocibz, et
sicut iudant ad id q̄ primo et per se enten sit loq̄a dīctum
per accidens illi

5° dīctat primo multa tractat loq̄a que s̄ uocibz con
uenire possunt. q̄ dīct. ars p̄ q̄ docet multa se hīs requirere
una loq̄a, et alij tradit de nomine et uerbo, et de quibus p̄
dicantibus, que Porphyriū appellat quinque uoces. confirmat nā
loq̄a agit de dīctis et nullo, s̄ dīctant multū s̄ illi et
disiunctis uocibz ergo loq̄a per se agit de uocibz. Et arg
uolat loq̄am agere per accidens et nūq̄ principatū de uocibz
Et q̄ conceptz nō possunt aduocari in disputatione et q̄ uoces conueniunt
ut ipse manifestent. eod modo Et ad confirmationem.

Obj. 2. Loga dicit scientia sermocinalis q agit de uisib; per se de q per se componit sermo. Re neg. eam: nam deo di-
 citur Loga scientia sermocinalis q agit de sermone interno, et
 de conceptib; mentis et rationis; scientia n. sermocinalis per
 se ac rebus

Obj. 3. Anit pro exemplis eoz que in Loga docet ubiq;
 usurpat uocabula n. signatua. q uult Anit hanc ee apta
 materiam et obiectum Logae Re Anit uult frui n. signan-
 tib; ut ostendat formas consequentiaz, quas affert con-
 cludere in quacumq; materia.

Sec. 3. proponitur 2^a sententia

2^a sententia asserit res ee obiectum perse Logae tanqua
 serminatas et ordinatas a conceptis, recte ordinatis et dis-
 positis. tribuit haec sententia Simplicio et Ammonio in pre-
 face ad predicamenta et alius. hanc uero sententiam ee falsa
 pr primo q obiectum materiale perse Logae e illud in quo fundat et in-
 duat formale obiectum, nempe recta ordinat et disposit quam Loga in-
 tendit, s; in rebus, n potest in diuisi hac ordinat. q n possunt res ee ob-
 iectum materiale perse Logae. min fr q res n sunt capaces talis dis-
 positionis cum eueniri nequeat res ipsas ee male dispositas, et ordi-
 natas, nempe ignem ee calefactibilem, somn nem ee dircurabilem etc.

Probat 2^a q ideo res denominantur uene uel male dispositae scilicet
 uene uel male definite scilicet diuisae q conceptis, uenellor denominata-
 ter, et ad ipsas terminati sunt uene uel male dispositae. q prius tam ha-
 quam uene e disposit et ordinat in conceptib; et inde resultat ad
 res, q res neq formale neq materiale obiectum Logae possunt ee

Probat 3. q oppositas circaidem; ideo n. calor et frigiditas
 pugnant inter se q incompotibilia et in gradib; intensis in eod subie-
 to, et in ead potentia; et idem uident potest in scientia et errore et a-
 liis oppositis; s; in ordinat obiectis, confusio, et alij defectus, quos
 Loga asserit intendit n. s; in rebus, ut patet q neq perfectiones oppo-
 sitae scilicet claritas, recta disposit, certitudo, quas perfectio res lo-
 gica contemplant et intendit in suam obiectum materiale indu-

cere, possunt et rebus competere. et confirmat q̄ in eodem senten-
tiam. Loga in uentae ad recte dirigendas intellectus operationes
et ut perillam et eius directionem excussent defectus, et errores, qui
in conceptibus solent inueniri. q̄ in res nullo modo cadere potest.

§. 4. q̄ nulla eorum, quae Loga docet de proprio obiecto possunt
rebus conuenire. q̄. aut̄ p̄ q̄ Loga attendit demonstrationem gene-
rare scientiam, definitionem explicare nam definitioni. quae omnia
ut constant conuenire n̄ possunt rebus.

Sed obij. I. ideo cognitio nes. s. uene ordinatae et dispositae
q̄ conformantur cum rebus, et cum obiectis. q̄ est impossibile Logam agere
de conceptibus, quin agat de rebus. patet eadē, q̄ n̄ potest Loga ordinare
argumentationem et demonstrationem a priori aut a posteriori nisi
Cognoscat unum obiectum seu unam rem esse causam alteramue
no effectum. It̄ duo probat hoc arḡ quorū primum est falsum, et u-
tra intentionem ipsorum aduersariorū; s̄m uerū et propositis. pri-
mum. n. ex illo sequit̄ res ipsas s̄m suas entitates, et n̄ ut s̄m dispo-
sita aut ordinatae esse obiectum Logae: nam uentae ^{um} n̄ potest
si conformat̄ uendominatio n̄, extrinsecus, haec n. potest suppo-
nunt constitutos et dispositos pp̄ et ex illis resultant; n. n. Log-
icis panis est uera et disposita recte q̄ panes denominat. si
aut̄ nec ideo uisio est uisio Petri q̄ Petrus denominat uisio
ne; s̄ uentae hanc ^{um} dependet a conformat̄ cum ipsa met re-
bus absolute et s̄m se. q̄ si dicat res ipsas quoad suas entitates, de
um nempe angelos, homines et reliqua ad quae conceptus termi-
nant̄ esse obiectum Logae.

S̄m et uerū q̄ probat haec obiectio est res esse obiectum per
accidens Logae; cum haec n̄ possit dirigere operationes quin res
ipsae denominandae sint recte dispositae per tales conceptus. qua-
re ad prouationem eade dicitur, Logam supponere aliquam cog-
nitio nem uerū desumptam ex alia scientia, ut quae sit causa, et
qui effectus, ad ordinandas demonstrationes a priori et a posteriori
n̄ tales q̄ res per accidens et extra intentionem attingit.

Quam doctrinam nisi ad uersarij ad militant tamquam ue-
ram fateant̄ necesse est rhetoricam habere pro obiecto primo
et per se res omnes, Deum scilicet uirtutes, uirtutia etc. siquide
in rhetorica disponunt̄ et ordinant̄ uoces ut ornate et concis-
ne orator agat de Deo uirtutia in corpore uirtutum pulchritudine

caetoblat deducendo atq' a min. ad maig, aducendo exempla, dis
 tringuendo ordiem lami nib, figurar, et tropoy. 2. etz debent
 fateri scientiam que agit de reba ubi ubi ne, cogit, et uolunt, et
 similib, agere perse et in reba tamquam de obiecto proprio a
 denominatio nib, iustij cogiti uoluntij et aliis. 3. similib' dicit ei
 qui agit de reba et distinctio nis terminata ad deum, agere perse de deo, a
 reba n' cognoscat nisi cognoscat tris. —

Obj. 2. illud e' obiectum materiale, in quo reperit' uelut' receptum et
 intro ductum formale, s' n' possunt actz ee intrinsece uere dispositi, quon ex
 trinsece reponat' hanc disposit' in rebz. q' n' possunt actz ee obiectum materia
 le, quon simul et inmediate res ipsae sint obiectum materiale et perse.
 R. disting. illud e' obiectum materiale in quo reperit' formale per accidens,
 et n' ex intentione scientie, nego mai. in quo reperit' formale perse et ex
 intent' scientie concedo min. —

Obj. 3. de argumentat' agit logic' primario et perse, et de alib actibz,
 n' ita primario s' secundario, et in ordine ad illam; et hi cum ha' dicit
 omnes actz ee obiectum perse logic'. q' quamuis tractet logic' secundario
 de rebz, et in ordine ad operationes intellectus, erunt res obiectum perse
 illz. R. dis' omnia ee manifestum nam licet logic' ordinet alios ac
 t' ad argumentationem; hi in omnibz dat' in trinsece de reba, que e' for
 male obiectum logic'. que directio in rebz, nullo pacto inuenit' intrin
 sece s' solum extrinsece et quatenus denominant' ab actibz, q' tales res
 terminantur. —

Constat ex dictis quid intendant Arist' prim' rhetoricoz, asserens Dia
 lecticam et Rhetoricam agere de rebz omnibz. R. simile qd' hiet quarto
 metaphisice textu s. et ubiq' hiet huc sensum metaphisicum agere de
 omnibz rebz, quatenus agit deat' coi' entis inuenta in rebz omnibz; lo
 gicum uero quatenus agit de actibz, mentis qui uersari possunt circa om
 nia. s' inde solum sequit' accidentalit' respicere hies omnes tum lo
 gicum tum metaphisicum. —

Constat 2. minz, per accidens res p'ci' res a loga, quam respicit' ab
 astrologia sphaera lignea, aut quam respiciunt' ab ipso loga, uoces, q'
 tum astrologia sine illa sphaera tum loga sine uocibz, possunt astro
 logice obinere; n' uero loga sine extrinseca rez conformat' ad huc in
 per accidens respiciunt' hanc res a loga ut pronatum e', q' reperit' in ac
 cidentalibz, respectibz, magis et minz.

Vera sententia de obiecto mat. et form. Logae

1. Sit igitur ce prima obiectum totius Logae materiale principale et proximum et operationes intellectus ndi . ante probationem huius ce supponenda sunt, actus intellectus posse dupliciter considerari. primo prout se qualitates quaedam spirituales vitales, quae potentia cognoscitiva vitaliter tendit in obiecta. 2. prout habet ordinatam et rectam dispositionem, perquam sine confusione errore et obtruncitate tendunt circa obiecta ordinate deserviendo, diuisendo sic. ad Logam non pertinent actus in primo sensu sed in hoc 2. et rectam dispositionem.

Quo supposito pr ce primum auctoritate Aristelis, qui licet non expressa fecerit mentionem obiecti Logae ea tria obiecta assignauit omnibus libris, quos in Logam addidit, ut facile constare possit eis in hac re sententia; singulariter assignauit pro obiecto operationem aliquam intellectus: libris per se inueniens assignauit pr lib. prior. sy Logum; potentiam, demonstrationem; Topico, sy Logum, probauit tem; et lib. Elencosy sophisticum, quod si egit de proxiamentis ea direxit et ordinauit ad apprehensionem (cui haec tractat^o deseruit) melius dirigendam. deinde secundo methaphis. cap. 15. Logam appellat modum sciendi; quod scilicet tradat modum sciendi. hanc sententiam a se mat. Intellectus, haec g s. fuisse antiquorum philosophorum, cum procul dubio reus sit Scot. Egardus, Bromang, fons. et Meruandulans, quos sciant Conimb. g s. praemialium art. 2.

Rone pr ce primo g in omnibus artibus illud est obiectum materiale per se et principale, cui applicat, et in quo perse inducit obiectum formale; id obiectum formale Logae nempe ordinata directio ut postea dicitur solum applicat perse conceptibus, g huius conceptus est obiectum materiale Logae.

2. pr g operationibus intellectus conueniunt proprietates et passiones quae de obiecto probantur in Loga. g illae operationes sunt obiectum Logae. ea patet, g in Arist. primo parte. xl. 46. illud est obiectum materiale perse alicuius scientiae, cui conueniunt perse proprietates et passiones probatae in scientia. At pr g actibus intellectus recte dispositis conueniunt generare scientiam, generare opinionem, tollere confusione intellectus, explicare scientiam sic. quae proprietates demonstrantur a Loga.

Sit 2. ce . obiectum formale Logae est intrinseca directio, redratio passio, et ordinatum actuum intellectus, seu si actus et operationes intellectus

prout dixigiules s. docet aperte hanc sententiam D. Agult. cap. 3.
 chategoriar. D. Thom. 1. peri. lect. 1. et 1. poster. lect. 1. initio. Qui
 cena. 1. q. 1. Logae. cap. 2. Boetij prem. in perfidum. edit. 2. Caieta
 no praefat. in predicamenta. fons. 2. metaph. cap. 3. q. 1. sec. 5. Su
 ureb. tom. 2. metaph. disp. 29. initio disputationis. Corimb. scitatis pro
 ce prima.

Prone p^ro c^o primo q^o intribz operationibz intellectu aprehensio sci
 licet, iudicio, et discernen potest intellectu errare n^o deuto ordine et
 rectitudine cas exercendo, s^o directio hoy actuum ad eoz errores ui
 tandos n^o potest pertinere ad aliam suentiam nisi ad Logam; ut
 per alijs disjunctendo constabit. q^o ad Logam pertinet huiusmodi di
 rectio. patet eoa, q^o aliqua suentia assignanda e ad corrigendos hos
 errores et dirigendos has operationes; et ex alijs cap. omnia quae in
 Loga tradunt e^o tendunt ut dictam directioem tribuant alijs. q^o
 ea directio e formalis s^o et formale obiectum. et confirmat hoc q^o
 phi losophia moralis inuenta e ut dirigat actz uoluntatis. Dictioni
 ca ut elegant^r concinunt q^o dictionis modum uel his tribuat; et gra
 matica ut congruo modo ordinem disponat q^o Logae nunq^o e^o uel
 intelligendi modum docere.

2° p^ro q^o Loga e necessaria ad alias suentias ad quendas, ut dicunt infra.
 s^o hac dependentia fundat in Logae obiecto sine cuius cognit^o ne queunt aliorz
 suentiarz difficultates in efficiendis per seclis alijs intellectu circa di ficialia obice
 ta superari. q^o obiectum Logae e^o hoy actuum directio et disposit^o.

3° p^ro q^o finis Logae e dirigere operationes intellectu. q^o obiectum Logae
 formale e dirigere ead operationes. patet eoa q^o in quouis arte et suentia
 practica finis et obiectum formale n^o distinguat; s^o Loga e simul scientia prac
 tica et ars, ut in debimz infra. q^o dic. mai. huius probationis p^ro q^o sicut finis
 medicinae e sanitas hois, ita e etz ei obiectum formale. deinde similit^r sicut
 finis phi losophia moralis e direct^o actuum uoluntatis, ita e etz ei obiectum
 formale ead direct^o; et idem colligi potest discernendo per alias scientias prac
 ticas.

Sec. s. contra praecedentes conclusio

1° obij. 1. ad scientiam quae agit deesi rei spectat agere de modis omnibz ei dem
 rei; s^o ad scientiam de anima spectat agere de operationibz intellectu, q^o ad
 eam. spectat agere de hoc m^o eaz. s. rectitudine et dirigibiliitate

De neg. ars et co. n. sequeretur spectare ad scientiam de anima agere de omnibus
rebus, nam si ideo spectat ad causam scientiam agere de esse et de modis illius, q. sci
entia debet trahere ad presertim tam notitiam obiecti, scientia de anima trad
dere quidem deberet notitiam rerum omnium, cuiusque intellectus, sicut patet vel
san. deinde ex ante hoc sequeretur q. ipsos aduersarias scientiam de anima age
re de actibus intellectus ut extrinsece denominant res, et tamen hoc non pertinet
ut obiectum ad logicam. sequeretur et summa scientiarum confusio ut per se patet

Obj. 2. videtur sequi ex doctrina tradita logicam sub altera nomi scientiam
de anima q. supra eius obiectum addit diuina accidentalem. solutio huius di
ficultates pertinet ad libros Post. nunc uerum negat hoc sequi: nam
sub altera potest, prout a propria scientia sub altera, pro bari in scien
tia sub altera quod in inuenit in preteritis

Obj. 3. illi dicitur quo dicitur esse huius. s. h. e. animal rationale, pertinet
ad philosophiam; et ille quo per dicitur syllogismum demonstrat aliquid de deo
pertinet ad theologiam. q. actus quatenus, singuli et qui hinc est dicitur ne
non pertinet ad obiectum logicum. De quibus tales pertineant ad illas scientias
tamquam eorum actus et effectus, pertinent uero ad logicam tamquam obiectum illius
quod ab illa consideratur et circa quod logica facit suos actus.

Obj. 4. ad domus fabricatoriam quamuis habeat pro obiecto domum ipsam, tamen
si habeat pro obiecto formam directionem manuum ordinacionem q. talium exteriorum
operacionum, sed respicit domum artificium q. similiter logica si habeat pro ob
iecto directionem actuum. De neg. eadem, et disparitas e. operationes artis domi
ficatorie e. transeuntes, hoc est habere effectum subiectum extra partem ut uidetur in
dicto exemplo, quod profert domum confectam tamquam alius obiectum. atq. logicas o
peraciones e. inmanentes, hoc est non habere distinctum aliquem effectum extra obiectum
actuum directionem; sed in ipsis per materiam forma in diuersa a logica intransice ueluti
in se habens seu essentialiter in clusa et in bita.

Obj. 5. obiectum cuius scientia deuenit e. propria ipsa scientia; cum scientia huius
morum specificationem et distinctionem ab obiectis, ut docet Arist. 1. post. cap. 23.
et Plat. in dial. de furore poetico. sed actus ut dicitur singuli s. potentiores logica q.
non possunt esse obiectum logicum. min. si nam actuum directus et totum illud obiectum
tatum obiectum materialis et formalis e. arte factum quodam quod regulas artis pro
supponit, et ab arte per fit. De obiectum scientie e. propria, ha. quam scientia in ge
nere cause formalis exterioris, quod ipsum e. potentia in genere cause efficiens.
illa uero pronitas obiectum sufficit ad dandam speciem, et distinctionem scien
tia; quamuis ab ipsa scientia accipiat existentiam. sed de mutuis huius prioribus
alibi iustis. nunc sufficiat exemplum potentiarum, que in mediate specificant
ab actibus quos eadem potentie efficiunt

sec. 6. obiectum per se loq̄ ad æquatu no' e' solum modum sciendi

Modus sciendi loquendo deo formaliter prout in actib, reperit, comprehendit definitionem, diuisionem, et demonstrationem, qui appellat' a for. lib. 2. metaph. cap. 3. g. 1. sec. s. a' Rubio g. 6. proem. et a' Conimb. g. s. ad.

Obiectum ad æquatum loq̄. —
Diciendum uero e' obiectum formale ad æquatum loq̄ n. s. e' eam directionem quam modus sciendi comprehendit, id' præter illam d' am' etz aliquam aliam directionem pertinentem ad ipsum formale obiectum. pro hac sententia adduci possunt omnes illi authores qui absolute sine except' aliqua aut restrict' affirmant formale obiectum loq̄ e' directionem totar' operationum.

Pro e' e' q' circa quæ sunt operationes intellectus inuenit' aliqua peculiaris directio distincta a direct' modi sciendi. q' latè patet obiectum loq̄ quam modus sciendi. ead' patet abs' p' diuisiōem per singulas operationes; imprimis n. circa apprehensionem direct' loq̄ h' habentes diuersam sup' diuerso m' e' restuendos; et in a' faciendi sint signa uniuersali' uel particulari' uel alijs; sicut etz diuerso m' e' apprehendendos h' complexos et im' complexos; et h' similib' habentes sup' confusam, et haentes sup'ōtionem distincta. q' omnib, n. conuenit id' modi sciendi, conuenit t' direct' intentio a loq̄.

Constat hoc idem in 2^a operat' intellectus nempe iudicio, nam circa propositiones ad hanc operationem pertinentes docet loq̄ quom' sit restuenda ead' que constat materia n'ria uel que contingit, uel imp'li. quo modo sit conficienda p' uniuersali', quo modo particulari', et alia huius modi que iudicij mentalib, conueniunt nulla se inuenit' definitionis diuisionis, aut argumentationis.

Constat etz in 3^a operat' intellectus. s. diuisiōe seu argumentat' posse reperiri directionem aliquam peculiarē in ducendam a loq̄ et contentam sub m' sciendi: nam de c' seu diuisiōe docet loq̄ an sit illa c' n'ria uel contingens, et similia, que direct' distincta e' a direct' inuenta in tota argumentat' ex qua deducit' c'.

Obj. 1. Arist. 2^a metaph. cap. 3. in fin. th. 15. appellat loq̄am modum sciendi; inquit. n. quoniam absurdum e' scientiam simul et

logica, quam m^o sciendi illis uero conuenit nobis modo et noua ob
iectio nis.

Obij. 3. minus pp^o uel e^o nota ex his, seu primam principium, quod
proinde ad obiectum logica respecta bit: uel e^o illata ex alijs et prin
cipio nota ex his, et haec reduci debet ad argumentationem q^o illi n^o conue
nit diuersis, aliquis directionis modo. It^o ad primam p^o e^o primo prin
cipio in primis principijs inuenire directionem logica, inueniri n^o potest
in illis ob^o definitionis et diuisionis sic. deinde quamuis ipse uentus
primi principij sit perse et ex his nota, n^o e^o notum perse illam e^o defi
nitionem uel diuisionem. et quamuis sit primum principium et notum
ex his aliquod obiectum pp^o uel nota n^o e^o perse notum illam pp^o e^o na
tiam. ad 2^m partem de e^o dixim^o sup^o.

Sec. 7. modus sciendi e^o obiectu principale

Inter obiecta in adaequata dat^o excessu et inaequalitate, quaedam n^o.
maius principalia si illa nempe quae si propria pars obiecti adaequati,
et ad quae plures aliae partes reducunt: quaedam uero si minus prin
cipalia

Dico primo inter haec in adaequata obiecta primum locum obtinet mo
do sciendi. p^o q^o saltem hoc probant auctores et arg^o sectionis praecedentis

Dico 2. post modum sciendi principali, et maius proprium obiectum
e^o argumentat^o, et inter argumentationes primum locum obtinet demonstrat^o
p^o pars p^o q^o argument^o excedit ualere alios modos sciendi, ad illam
ut ad perfectiorem ordinant^o definit^o et diuisi. 2° pars p^o q^o ad demon
strationem tamqua^o ad finem ordinant^o simplicia definitio nes, diuisiones,
deinde demonstrat^o generat^o scientiam.

Obij. 1. quoniam Arist^o fuisse et ex professo egit de argument^o: at uero
de definit^o et diuisi alij q^o actib^o, ab argument^o distinctis n^o egit ex pro
fesso. q^o signum e^o in sola argument^o constituisse rationem obiecti adaequati.
It^o fauio^ora s^o quae ad definitio^o et diuisionem pertinent quam ea quae
pertinent ad argumentationem. et hoc plura requirit ad sui exactam
explicationem, cum multas sub se contineat et ideo fuisse, tradat Arist^o
quae ad illam attinent

Obj. 2. Logam s^m intencit falsitatem auferri ab actibus et uerita-
tem in docere; s^d apprehens^o sunt totis ueritatis expositae. q^d apprehensione
n^o pertinent ad obiectum Logae. Ex neg. mai. nam Loga n^o s^m intencit
ut auferre falsitatem, s^d et docere quo pacto ordinandi sint actus
intelectus ad recte et ordinate intelligendum.

Obj. 3. aliqua pars Logae nempe libri potest uersat^r circa de
monstrationem tam qua^m obiectum adaequatum; s^d illa pars Logae n^o
potest perfecte et scienti^o sic tradere definitionis nam sine cognit^o
definitionis et diuisionis q^d tantum Loga agit & definit^o et diuis^o
prout ordinant^r ad demonstrationem. Item. p^r q^d definit^o et diuis^o sunt
partes integrantes, et intrinseca contribuentes demonstrationem. sicut
mat^o et forma sunt partes contribuentes intrinsece compositum. Ex
definit^o et diuis^o duplicati considerari possunt. primo ut sⁱ partes demon-
strationis uel aliquid ordinatum ad illam; et ut sic pars ipsa quae agit
de demonstrat^o fit pro inaequato obiecto definitionem et diuisionem
2° possunt considerari definit^o et diuis^o ut peculiare modi sciendi
per se spectantes ad Logae obiectum. et ut sic de illis per se agit Loga et
n^o per accidens et in ordine ad aliud quodcumq^e obiectum. sic quamuis
anima ueritatibus et sententiis reperiant^r in reali ad huc de illis a-
git per se scientia de anima.

Obj. 4. sⁱ d^o quod se demonstrat^o dicitur, nam definit^o perfectior est demon-
strat^o q^d n^o est demonstrat^o principalis obiectum. alio p^r q^d definit^o tam est rei
manifestate quam ex p^r modi manifestandi est perfectior instrumentum Logae
est p^r rei manifestate definit^o manifestat^o essentiam, s^d demonstrat^o manifestat^o
passionem. deinde quod modo manifestandi definitionis sui perfectior p^r
q^d definit^o manifestat^o rem ab^o illa dependentia a demonstrat^o demonstrat^o
uero dependent^o a definit^o. q^d definit^o perfectior est quam demonstrat^o ab^o
lute, cum illam excedat^r rem quod rem representatam tum quoad modum
representandi.

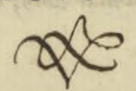
Ex. s. haec et alia omnia quae pro se^m possunt de definitionis perfec-
tione pro nobis sⁱ cum definit^o claudat^r in se monstrat^o et ab illa ori-
net^r et demonstrat^o propter hanc perfectiorem a definit^o prouenientem alia
multas continet. Ex. 2° aut^m probat^r definit^o rem est p^r q^d perfectior rem
demonstrat^o n^o in simplicitate et absolute. cui^m s^d est primo quia definit^o
p^r nario

ne natio iudicium sō saluari potest in simplici apprehensio; at uero de
manifestat semper deuet constare iudicio. 2° q^d demonstrat e uniuersalis
instrumentum quo plus indiget logā et ad quod ordinat definit et in quon
claudit.

Ad id uero quod de re manifestata dicitur. s. definitionem manifestare
essentiam. Et demonstrat includere potest definitionem et proinde mani
festare est. Dicitur ad huc definit generat habitum principiorū, sō demons
trat n̄ generat habitum principiorū sō scientiam. q^d perfectior e definit.
patet eadē q^d perfectior e habitus principiorū scientia et ipsius principiorū de
dubia. Et dist. corā perfectior e definit. An quid concedo eadē absolute
et simplicitati nego. q^d demonstrat necessario constat iudicio ac proinde conti
net certitudinem et eius sentiam, quam n̄ deuet continere definit cum sal
det in simplici apprehensio; et p^{er} alias perfectiones demonstrationis quas te
rigim.

Obj. s. q^d modus manifestationis apprehensio in conueniens potest reperiri in
angelis simplici quodam intuitu res inuentis, et percipientis; modus uero mani
festationis demonstrationi conueniens Deo et Angelis repugnat, Deo qui sem in
omnib, et Angelis saltem in rebus naturalium n̄ excedentium eorū captū cognit.
q^d definit perfectior e demonstrat et proinde ent principalis loge obiectum.
Et apprehensio p^{er} quam imperfectionem Deo conuenire n̄ potest, Et ut in Angelis
reperit, quorū simplice intuitu n̄ e apprehensio, q^d haec supponit essentialit^r ad iu
diciū affirmatiuum uel negatiuum compositum, sō de hoc a libi uult nil
concludit hoc autē.

Occasione huius objectionis ad uentire i potest eas operationes int electo an
geli, que accipere possunt aliquam directionem ab arte seu a logā, disponi
et ordinari e aliquem discurrere modum pertinere ad loge obiectum, nam
licet n̄ indiget nec utat^r discurrere ad percipiendā naturales res, quae n̄ exce
dunt suae cognitionis perfectionem. at uero cē res super naturales discurrunt pro
inde q^d potunt in proprijs attrib, artificialisam dispositionem modi sciens indu
cere. e^t quam dispositionem et relictionem per artem inducendam spectant
illi ad obiectum materiale loge; recipiunt q^d illis formale obiectum. s.
directionem et relictionem.

Q. 6. sitne loge obiectū ens rationis —

Dupliciter intelligi potest haec q. i. an obiectum logicae sit ens rationis ad in-
 lectu fabricatum, ita ut n. sit obiectum logicae actus prout dirigibilis. 2.
 an obiectum logicae sit ens rationis, hoc e. an hoc obiectum expectatum s. di-
 re non alium intellectu, actusq. prout a logica dirigibilis s. sit ens reale vel
 ens rationis. p. q. s. reiiciem opinionem quamdam atheniensem obiectum logicae
 n. e. actus prout dirigibilis s. arti factio logica, ut praecipue si fuerit det.
 Log. qua in 2. sensu continet

Sec. i. improbat opinio assēs ens rationis e. ob-
 -iectum logicae n. uero actus intellectu, n. i. quatenus, s. per.
 ~ Logam dirigibilis etc. ~

Quamuis aliquo sensu dicat ens rationis illud quod potum e. subiectum in
 intellectu et ratione, ut cognitiones omnes, species intelligibiles et habitus.
 in haec sententia n. deus loquitur, absolute n. sunt entia realia habentia
 ueram et realem entitatem. loquitur uero de ente rationis quod s. fiet e. ob-
 -iectum in intellectu, ut e. genus, speciem, aut quimeram. hoc q. ens rationis e.
 obiectum logicae tenet expresse Landung 2. metaph. q. 12. et lib. 6. q. 4. Scot.
 q. ult. proem. cc. 1. labels, tractatu. i. logicae cap. 3. Lullianus lib. i. dialecticae
 inst. cap. 6. Mercado in proem. cc. 4. et alij. in det. q. sententia D. Thom. 4
 metaph. lec. 4. et illam propterea defundum Thomistae. ~

Sed cum iam pateat quod sit obiectum logicae, reiici deuit haec sententia primo
 q. Loga n. explicat ex proprio suo munere nam entis rationis et p. n. i. p. a. illis q. p. d. t. a.
 re deuit que cum q. scientia e. suum obiectum. 2. p. q. si ens rationis e. obiectum lo-
 -gice, passiones que a Loga demonstrant de suo obiecto n. possent e. perfectiones
 quam rationis, seu n. possent e. n. i. rationis cum passio n. sit perfectio n. h. e. quam
 subiectum cui e. passio, s. passiones que a Loga demonstrant semodo sciendi, e.
 monstrat s. n. sunt rationis s. entia realia. q. obiectum n. potest e. n. i. reales
 min. p. q. Loga docet de suo obiecto q. efficit scientiam, q. e. reale qu. p. p. am. et q.
 enumerat aliq. de aliquo uere uel falso obiecto aut posse q. menti confusio-
 nem dirigit. que omnia conuenire nequeunt entibus rationis s. cognitionibus rea-
 libus. ~

Confirmat hoc i. q. s. in Arist. pri. post. ix. q. 3. obiectum scientiae e. illud de
 quo in scientia demonstrantur passiones. Cum illae scientiae passiones reales n. possent
 e. passiones entis rationis, sint q. passiones obiecti, obiectum n. ent ens rationis. Con-
 firmat 2. q. illud e. obiectum seu mat. artis, cui conueniunt regulae et precep-
 ta que

ta que traduntur a arte: sed precepta et regulæ logicæ non possunt convenire
entibus rationis. quod ex his non est materia seu directum logicæ. nisi in parte quod ens rationis in ca
pax est certitudinis, evidentiæ, et aliis rebus de quibus traduntur aliqua sua precep
ta.

3° p^o quod logica per se ordinatur ad dirigendum actum intellectus, sed talis directio
actuum intellectus nullam dependentiam aut connexionem habet cum ente rationis.
quod non pertinet ens rationis ad directum logicæ posse patet eadem quod si logica connexionem
nem non habet cum hoc ente rationis illo potest se perire. nisi quod multa sunt entia rationis
ut quædam alia quod fructiones cum quod non habet maiorem connexionem directio actuum
intellectus quam cum leone, aut equo, aut albedine; sed cum illis rebus non habet con
nexionem directio actuum sed ratione earum cognoscere potest consistere. quod nec cum illis.
confirmatur hæc ratio quod quamvis aliquid non cognoscatur ullum ens rationis, aut de nomi
nationem aliquam extrinsecam optime potest cognoscere intrinsecam et rea
lem directionem conceptuum. quæ non connectio aut quæ ordo intercedit inter
hæc duo quod potest illud dirigere et provide consequi finem logicæ in dependen
ter a se entibus rationis

Obiicitur finis præcipue intentus a logica est directio operationum intellectus; sed
hæc diriguntur optime per entia rationis et secundas intentiones. quod iste erunt ob
iectum per se logicæ. Et quod aliquo modo deserviunt hæc entia ad operationes intel
lectus dirigendas pertinent aliquo modo per accidens ad directum logicæ si vero
per se; finis non per se logicæ est dispositio conceptuum, quæ in ipsis rebus conceptibus
inveniuntur; in entibus vero sibi inveniuntur solum vestigia quædam quæ a poste
riori et ex consequenti indicant in trinitatem veritatis actuum.

Quare prædictæ rationes attendunt ens rationis neque in eo, nec in particula
ni nec aliquas secundas intentiones esse directum logicæ per se siue materiale
siue formale. quamvis huiusmodi probatur nempe quod ens rationis non sit directum
formale logicæ probatur, in cætionibus sequentibus, illis quæstionibus in quibus
pendem, modum sciendi et in eo quamcumque actuum directionem et dispositio
nem esse ens reale.

Sec. 2. stat, controversiæ, et duæ opinioniones circa illa.

1° Statuum de difficultate huius, proponit Antonius Trubius quod 7. proem. dupli nota
vili. primum de dialecticam hanc suam determinatam materiam quamcumque
stat

tan, n' ming quam alie quecumq; scientie ce peculiaris et deteminaty
 materias uersant. que quidem materia remota e, et proxima: remota uoca
 ri possunt res omnes ce quas Loge uersari potest desiniendo, diuidendo, et ar
 gumentando; de qua iam sup dixim, n' posse ee materiam seu obiectum ped
 se ad tantum per accidens: hoc uero mat^a n'e determinata, id quasi uidi fe
 uen ad quasus scientias, et per ipas diffusa atq; dispersa. materia tr' proxi
 ma quam Loge het tamquam detex mi natam et propriam sunt operationes
 diri intellecty, in qd inducunt' modi sciendi formales, et recte dispositio nes, ac
 proinde eiega Loge ustrum^{ta} propria proxime constituunt'. hae autz operatio
 nes n' ut cumq; concipi deuent ad presens institutum, s' solum quatenus ordi
 nari possunt in syllogum, aut demonstrationem, uel quemlibet alium modu
 sciendi.

2^a notauit e: attente inspicendum ee qd sit ordinat^o actuum intellecty
 qd agat praeter ipsas met operationes: et proinde ipstmet operationibz et
 actibz, quid deus adueniat praeter propriam entitatem et intrinsecam perfe
 ctionem quatenz, s' considerant' a philosopho, ex eo qd in syllogum, aut semay
 trationem, aut alium modum sciendi ordinent'. etenim si fo haec super
 addita sit perfect^o aliqua reals, obiectum Loge erit reale: si tr' sit coctria
 seca duntaxat denominat', et ens ronis, formale obiectum et formale fo
 Loge erit ens ronis.

Prima sent^a affirmat obiectum dialectice ee ens ronis uidet Arist.
 9. metaph. tx. s. dicentis; dialecticum sicut et philosophum kenti uti agere
 s' sup explicuim, locum Arist. uidet' etz D. Thom. 4. metaph. lec. 4. et opus
 ailo. 42. de 1a generis. cap. 4. quem sequunt' plures ei; discipuli. sicut et i so
 sent Aberroes in Epitome pred. cap. ult. et 4. metaph. Auicena. i. methop.
 cap. 2. qui uulgatum illud protulit, Dialectic' agit de rebus intentionibz
 ad iunctis primis. acritz deffensat sententiam istam Babilz sit. aibz. n. 39
 tuen' ab omnibz, qui cum D. Thom. cetis q, antequi ribz, uiter pretibz eam tenent.
 quod additum iure sit uel potz, injuria facile quis q, aduere.

2^a uero sententia huic apponita assent formale modi sciendi, omnemq; direc
 tionem operationum intellecty et proinde obiectum formale Loge ee uery et propi
 um ens reale. hanc sententiam ita amabit Lemostig, ut de erratis cap. 6. si
 cat, Arist' nihil magis exgre latutz, quam si uideret tam indignum obiectu
 ac ee ens ronis huc Loge adsentit' e' haec sent^a Majoris quo lib. 6. at

16. Grad. 1. dist. 2. q. 2. Sect. 3. uniuersalium. et 7. methaph. q. 12. Ca
pitolij in 3. dist. 5. q. 2. Egidij in fine fac. ad lib. Elen. subio. 1. et. 1. pos.
lx. 27. cum expresse trahit Suarez 2. tom. met. disp. 39. initio illi, ante
seccionem. Fonseca. 2. methaph. cap. 3. q. 1. sec. 4. Gabriel Vassquez. 1. f.
tom. 1. disp. 4. cap. 1.

Sec. 3. que sententia ex duabz predictis uera sit, e-
ca qz rōnibus probatur.

1. Sit qz hæc sententia uerissima, et præter auctoritatem alati
p̄ primo rōne qz operationes intellectus s̄ uera entia realia qz perfectio illis
describitur et eas intrinsece afluens et intrinsece denominans e' et realis.
Cui patet qz uita seu modus intrinsecus intrinsece afluens ens reale existit
uere aff' rei in dependenti ab ulla f'it' sicut e' actus et res quam efficit.
deinde omnis directio actuum intellectus et prouide s̄ formalis obiecti lo-
gica e' perfectio intrinseca actuum et operationum mentis eas intrinsece
afluens denominans qz recte dispositas

2. Simul qz ueritat' amplius prima probat qz operationem et ac-
tuum intellectus e' representatio nem obiecti e' aliquid reale intrinsecum
et essential' actui ut ceteri omnes fatent'. qz operationem e' talem uel
talem representatio nem seu h'ec talem uel talem modum representa-
di e' aliquid reale. Cui p̄ qz hoc uel illo mō representare, seu e' talem uel ta-
lem representatio nem n̄ potest e' aliquid f'itum super adueniunt reali rationi
representatio nem sicut hæc nam tan intrinseca e' uenit operationi e' talem re-
presentationem ac e' representationem. s̄ directio actuum nihil aliud e'
quam talis uel talis representatio seu talis uel talis modus representandi
quod s̄ addit sup' rōnem genericam rationem specificam et intrinsecam
et realem, imo magis propriam et peculiarem quam genericam qua cōs e'.
qz in toto actu directo et prout directio nem et rectitudinem includit n̄ dicit
ens reus

3. p̄ qz prædicta et sublati quæcumqz entibz rōnes dant' bene definitio-
nem diuisionel et syllogi recte et ordinate dispositi qz hoc directio n̄ e'
ens rōnis s̄ ueritas reale. Cui p̄ nam e' bona diuisionem e' mem-
bra sub diuisione contineri et simul sumpta e' illi ad æquata, et qz talia me-
bra s̄nt in se oportet et distincta; que omnes proprietates et consuetio-
nes

4° p^r nam obiectum per se scientiæ deuet habere aliquam entita-
tem quæ terminare possit scientificam considerationem. q^o obiectum sci-
entiæ n^o potest esse ens vñq^{ue} tñq^{ue} entitatis ex p^r alijs p^r nam obiectum
scientiæ deuet esse sciibile s^o vñ sciibilis ont^o a rei entitate n^o scij^o ad
intelligibilis q^o deuet obiectum habere entitatem ut scientia possit ad
illud terminari ut ad proprium obiectum.

5° efficacia p^r nam demonstrat^o quam docet logice conficere e cau-
sa realij generans effectum reale siue in genere efficientis siue extrin-
sece determinantis, generat n^o euidentem c^m s^o hæc n^o s^m e^o realis exp^e
ip^s alijs realis importati et allati quasi materialit^r, s^o et ex p^r euidentia
q^o demonstrat^o e^o ens reale et quoad dispositionem rectam quã di-
cit. n^o p^r q^o c^m euidentem eo q^o euidentiam h^o producit habitum eui-
dentem et scientificum.

Confirmat^o 1° q^o habitus logice videtur ad hos actus reales, nempe defini-
t^o deuet constare genere et differentia. Syllogi tri^o p^r et tri^o p^r
tam vñ m^o ordinatis atq^{ue} dispositis, demonstrat^o p^r quid deuet continere
p^r posse premissas q^o continentes causam. et demonstrat^o a posteriori
premissas continentes effectum t^r s^o h^o actus et c^m nullo pacto s^o entia
vñq^{ue} obiectum logice n^o sunt entia vñq^{ue}. Confirmat^o 2° q^o ueritas con-
t^o euidentia, et similes proprietates actuum diriguntur s^o passio-
nes et proprietates reales operationis recte ordinata atq^{ue} disposita. q^o re-
cte ordinata atq^{ue} disposita operat^o intellectu e^o realis h^o rectam disposi-
tionem realem et intrinsecam. patet q^o p^r principium et radicem proprie-
tatum et passionum deuet proportionari cum ip^s proprietatib^o, et pa-
sionib^o: at nullo dat^o proportio inter effectus et passiones reales ex una
p^r et radicem atq^{ue} principium vñq^{ue} ex altera.

6° p^r nam omnes extrinseca de nominat^o exponit et prouenit ab ali-
qua reali forma et intrinseca, seu intrinseca in t^r aliquo existerente ut
esse generem visum supponit uisionem a qua de nominat^o inherentem realit^r
et intrinsece potentie visive idem simile patet in valore monete, in col-
lecta, uel similia, et alijs similib^o. q^o extrinsece alie de nominat^o
res et ob^o quæ recte definiunt^o, designant^o, et circa quas cumq^{ue} opere-
rationes disponunt^o et dirigunt^o supponunt intrinsecam et rea-

sem directionem ipsarū operationum et q̄q̄ provenit earū res, et
intra direct^o et extrinseca denominat^o directionis

J. p̄i realem ēē hanc directionem discernendo per particulares
Sciendi modos et peculiares actuum rectitudines: nam in p̄mis ēē
aprehensionem ordinatam. V. g. qua subita completa apprehendit, ni
hil aliud ē nisi quod apprehendat per modum perse stantis in de pen
denti a quo cumq̄ subo, a quo per inherensiam dependat et cui ad ja
ceat; accidens tñ q̄ apprehendat per modum alteri ad jacentis, seu ut
inherens ē subo; et in cōi apprehensionem ēē rectam nihil aliud ē quā
nem apprehendi ut ē q̄ totum nihil rōnis dicit s̄ reale ē omnino.
deinde cōpositionem cōstare gradu quodam generico et cōi determinavi
liq̄ et contra hibi per gradum determinatum et speciatum, et cons
tare et̄ gradus speciatum et determinante, s̄ hēntēq̄ genericā rōnem
indeterminatam. quae duo a se diffinit^o constans genere et differentia:
totum ē aliquid reale ut perse patet. → Similit^o divisionis rectitudinē
representare distincte partes divisi.

In discursu et̄ disponi premissas ut in earū uitate contineat^o cō
ex eis q̄ inferri et deduci queat n̄ potest ēē ens rōnis s̄ aliquid uerū et rea
le. et n. ē realis, et modū illationis realis. atq̄ has omnes directiones ēē
aliquid reale p̄i qui se tenent eaq̄ modi tendendi actuum, et s̄ aliquid
ipsis intrinsecum, et n̄ aliquid quod obiective sit in intellectu ut en
tra rōnis s̄ subiective ut operationes reales aliae probationes facile
colligent^o ex argumentorū solut^o.

Sec. 4. ante impugnationes tradiditā doctrinæ notat
n̄ nulla

Ad argumentorū solutiones supponendum ē. i. has uoces diffinit^o
gen^o, dicit, et similes dupliciter summi posse. primo obiective pro re
q̄ ipsas signatis et diffinitis, q̄ denominationes uelunt, et ita uocā p̄
tur illic secundae intentiones pro diali pro reali dicit. 2. illic uoces su
mi possunt pro actibz et operationibz mentis, quae terminant^o ad illa
dicit; sic et̄ den denum aliquid summit^o pro re ipsa quae desiderat, et quae
terminat tamquā s̄bum actum p̄i den deni; et et̄ aliquid summit^o

pro ipso actu voluntatis quo rem desideram, —

Supponendum est ad obiectum bonum nempe ad directiorem actu
si supponi prius actus est productus, ut postea accipiant rectitudinem. hoc
est cognitio nes ipsas et actus est obiectum extrinsecum terminans alias cog
nitiones et actus dirigentes: sed sicut obiectum consentis et certis fertur ad
actuum voluntatis, eam scilicet non supponere prius productus tamen actus quos
hoc vel illo modo dirigat: sed nihil aliud est voluntatem ordinare sicut ac
tus quam pro ducere actum tali vel tali ordine prioritatis aut posteriori
tatis versantem est hoc aut illud obiectum. quis enim dicat ordinem actus
amoris quo prius amat illo actu boni quam ornatu, et pater quod aliquo
alio, consistere in hoc quod prius producat actus amoris sine aliquo ordine,
et postea in illo inducat talis vel talis ordo. sicut hoc est impossibile in actua
moris, ita nihil in actu directo a lapsa cum directio illa sit illi mori seca
et realis non potest dici prius produci sine directio et postea dirigat vel ordinet
in formam directionis aut definitionis —

Et quidem Bred. loco allegato videtur intellegisse directionem pro
directo modo nam cum n. 33. proponat provida sententia hoc arg. quod est quor
tum eorum quod adducit et potest esse 3^a prout non abest. mora
lis philosopha (inquit) scientia realis est et reale habet obiectum cui, obiectum
est ordinare actus voluntatis ad finem, ex qua ordinat^e resultat in eis bo
nitas moralis. si enim minus erit dialectica scientia realis, nec minus reale ob
iectum eius; et cum proprium munus eius sit ordinare actus bonos, sequitur talem
ordinationem esse realem et proprie est obiectum. —

Postea n. 43. respondet huic arg. scientia moralis non pre-supponit ac
tus sed habet virtutum et vitiorum sed efficere docet. dialectica vero spe
rationes intellectu nec efficit, nec docet modum quo efficiantur: sed philoso
phi munus est id tradere: sibi vero solum incumbit quod est ad formam pro
dicatam et subiecti per se et syllogi tales operationem in entitatem elici
tas ac presupponit dirigere —

qua quidem responsio insufficientis est falsa: insufficientis quod non da
tis facit: nam eodem modo ad scientiam moralem docet efficere suos actus,
itaque docet efficere suos actus rectos et bene dispositos: atque ob hanc
causam appellat scientiam practica. nec est philosophi munus tradere utrum

q' modum quo efficiatur s'd philosophi e' conti' deare substantia acty
et effectiōnem eoy Logicij uero illoz red' hōdinem et dis' positōnem
efficere, siue determinando siue alio m'.

Est et' responsio falsa; nam hęc mentalis pp' h' e' aial' uale, cum
semel existit est uere et recte disposita cum forma definitionis. uno si
cum primum habuit eē caruit hac recta dispositōe intelligi nullo m' ^o
potēt illam p'p'ea acquirere. confirmat. i. q' a prima existētia huius
definitionis conuenit illi omnino in dependenti a quo umq' alio actu dis'
tincto illam dirigente eē representatiōnem formale d'ictiōis eē cla
ram manifestatiōnem eē d'ictiōis, et afor mare q' aial' uale pu
nit' cum hōe.

Confirmat. 2. q' omnino ociosum et inutile e' hōis q' ignauū conā
tis uanaz delectatiōnem representatiōnis, ut luptatem aliquam se' d'ent
accipere, concipere mente sonos acutos et graues, est uelle hoc uel illo
m' ordinare et inter se co'ponere. q' inutile et uispositiōis eēt uelle a
liquem producat iam et elicit' actus ordinare hoc uel illo m'. ad de
q' sicut eēt omnino incongruum artem canendi aut saltandi n' agere de
recte dirigendis uerbis, et motibz s'd tantum representatis, et iam in ordina
te factis dirigendis, ita et' incongruum omnino eēt legam omittere ue
nam dirigētiōnem actuum producent' o'z, et uelle ordinare p'actent' o'z
actoz n' uere dispositos

Sec. s. quaedam arg. contra statuta ueritatem

ommissis alijs m'it' act' que uel sup' opozita s' et exposita atq' soluta
uel aperte et facile exponi et solui possunt ex d'ictis; unum aut altery
dicem' exiis qua maior' u' proferunt Rudij scitatz et Sedens in suis co
ment. in Arist. Logam. lib. 1. quaest. proem. q. 17.

Sbj. i. Sedens scitatz si eēt definitionem diuisionem et argumē
tationem est aliquid reale formaliter uel est substantia uel quantitas
uel qualitas, uel relatio, uel aliquid horum predicamentorum sed
est ridiculum hoc dicere. ergo sequela probatur omne ens comple
tum et perfectum deuet esse in aliquo predicamento. ergo illa uer
itas in aliquo deuet et constitui minor probatur, nam non est sub
stantia

tantia ut de se patet et ergo nec prima nec secunda non quantitas
ut liquet nec est qualitas q̄ n̄ reperit in conceptib; ordinatis in modo demonstrat̄
aliqua alia qualitas s̄d form̄ demonstrat̄ aliquid aliud ē p̄ter concept; si q̄ ē illay forma * si q̄ pen.
* p̄ter qualitatē et
ceptuum
nec ad aliud genus potest pertinere. Ex conced. mai. et neg. min. ad probatio-
nem dicimus ridiculum ēē hōm̄ arḡ et ignorantis omnino que conat̄ ipse
refutare; pertinet q̄ h̄cōd̄ictio ad p̄dicamentum qualitates q̄ ēue-
ra et realis qualitas; n̄ q̄dem alia p̄ter ipsum actuum demonstratio nis vel
alteri; s̄d eadem m̄p̄t̄ usup̄ dicim; .

Obj. 2° nam per hoc qd̄ iste concept; animi et rationale accipiunt̄ ab in-
tellectu cum isto ordine, et considerant talit̄ sm̄ qd̄ exstant hōis ess̄
et unq̄ signat̄ rem que determinat signatum alteri; essentialit̄ h̄cōd̄
qd̄ sit definit̄. s̄d hoc nihil ē in illis intrinsicum q̄ minorem probat na-
turalit̄ de hōi sic vel alit̄ totum ē extra ipsos conceptos qui considerant;
Deus. n. per hoc qd̄ anima cognoscit nihil reale ad quāt; nec considerant
anima ē aliquid reale in ipso: aliās Deo aliquid reale in tempore adueniret
qd̄ ē plus quam futurum. nec ualet dici ēē extrinsecum q̄ nihil reale Deo
aduenire potest, aliās mutaret̄. par; aut; refert qd̄ sit extrinsecum si
illi realit̄ aduenit eoc tempore.

It̄ manifeste constat ex hoc arḡ auctorem hanc loqui de reb;
ipsis definitis aut diuisis, et n̄ de h̄cōd̄ict̄ ipsor; actuum. neganda ē
igit̄ minor in bono sensu exptato: ad cui; probationem d̄b̄erim; quim;
Deus, considerari sic vel alit̄ totum ē extra ipsos conceptos d̄b̄erib; hōis
qui considerant; n̄ t̄ extra ipsos conceptos formales qui considerant d̄b̄
lectum et illud representant sic vel alit̄. quare Deo nihil aduenit rea-
le nec intrinsicum ex eo qd̄ concipiat̄ sic vel alit̄ a n̄ro conceptu atq̄
Deo n̄ mutat; Deus. n. cum se illo argumentamur tantum ē d̄b̄erib; n̄ro
tror; actuum, q̄s terminare ē illi s̄m̄ denominat̄ extrinseca. Deū
uero hoc uel illo m̄ considerare intrinsicum n̄ris actib; .

Obj. 3° potest 3° ēē genus et differentia n̄ ē id reale s̄d rōnis; s̄d de
finit̄ constat genere et d̄na, que duo asert ut ex p̄licet essentiam rei.
q̄ definit̄ ē ens rōnis pro ut habet directionem logicā. Ex definit̄ d̄b̄
lecta differentia item et genus que asert d̄b̄erib; definit̄ n̄ sunt ali-
quod reale, hoc ē d̄b̄erib; ipsa et res n̄ accipiunt̄ d̄b̄erib; aliquid reale
et r̄ct̄

et reditu dem ceo qd diffiniunt' et diuidant' s'd m' adit' illis deno-
 minat' ex intrinseca proueniens ab actu defini ente aut diuidente, que
 co' talia d'icta uersat'. que d'icta et' prout directionem includunt
 et s' concreta quedam, et extrinsece denominationes n' s' d'ictum per
 se loq' s'd per accidens.

Instabit e' definitionem et diuisionem conuenit reb; extrinsece, et n' si
 at ex s' eay, ens reale, s'd e' definitionem aut diuisionem, gen; et dnam
 conuenit reb; et n' cognitioni. q' d'ictum loq' n' e' ens reale s'd ronis, illane
 p'dicet' que conuenit reb;, et que s' m' e' extrinseca denominat'. min. p' q'
 cognitioni conuenire n' potest q' sit uis; s'd m' q' sit singularis, & fini-
 trioni aut; d'ictiue, seu rei definite conuenit huc uniuersalitat;: at uero
 definit' cum constet genere et d'ia deuet habere uilitatem. deinde hoc q'
 e' constare genere et d'ia n' conuenit actu s'd d'icta, ut m' probabam,
 ex rone uilitat;. q' cum definit' sit que constat genere et d'ia; rone definiti-
 trionis n' conuenit actu cognoscenti, s'd rei et d'icta cognito.

R' duplici summi potest definiti trionem constare genere et d'ia, uel
 d'ictiue, uel formalit'. definit' formalit'. s. cognit' et act; intellect; n'
 constat genere et d'ia d'ictiue, s'd genere et d'ia formalit', hoc e' forma-
 lis representat' rei que e' gen;, et rei que e' d'ia; ipsa t'm definit' d'icti-
 ba, seu res definita constat genere et d'ia d'ictiue, q' uere e' res que e'
 gen;, et res que e' d'ia. ad instantiam q' respondet d'icti. min. consta-
 re genere et d'ia d'ictiue, conuenit reb;, conced. min. constare illis forma-
 lit', neg. min. q' q' act; intus terminat; ad actual et reale h'et mo' um rea-
 lem representandi utrumq' d'ictum uiliter, et tam qua aliq' d'oe plurib;
 representando unum ut totum et alter; ut partem essentie h'ois et unu'
 in quid, et alter; in quale quid, ut suis locis dicem; ideo talis act; e' definiti-
 trio, q' totum e' idem reale.

Obj. 4° e' subiectum et e' predicatum ordinat' ad compositionem
 compositionis s'd e' subiectum et predicatu' consistit in denominatione
 extrinseca t'm nec e' q'libet aliq' reale q' p' que constat subiecto et pre-
 dicato, constat ex ente ronis; ac p'inde prout pertinet ad loq'am et pro-
 ut eis directionem accipit e' ens ronis. min. p'. subiectu' potest mutari
 uel predicatu', et predicatu' in subiectum. q' nullo pacto posset euenire

si in pp est aliqd reale et intrinsecum eē subum et praedicatum.

De duplicati nomi potest eē subum et praedicatum. 1° obiective, 2° formaliter. obiective sumit pro rebz, ipsibz obiectis que si subie tum et praedicatum denominat^r sumpta ab actu iudicij mentalis ad tales res terminati. formaliter uero sumit pro ipsis actibz, formaliter tendentibz, ad illa obiecta; qui actz quauis n̄ consistet ex partibz, realit^r distinctis quare una representet subum, et altera praedicatum; hēnt uero formales seu distinctos formaliter in ead realitate prout uersat eē subum et eē praedicatum. quare ad arg^m distinguim, minorem, eē subum et praedi catum obiectiū n̄ e aliqd reale intrinsecum obiecto conc. min. eē subum et praedicatū formale n̄ e aliqd reale intrinsecum actu peto operationis mentis pendenti ad talia obiecta neg. min. deinde mi noris probat^r distinguit et uelut haec rōne, subum obiectiū mu tari potest in obiectiū praedi catum et eō praedicatū obiectiū in subiectum, uerz e: haec e res que importat ut subum in unq^q importari potest in alia ut praedicatum: at uero subum formale seu ac tu ut representans subum n̄ potest mutari in praedicatum formale seu in actuum prout representat praedicatū formale.

Itaq^q e omnino imple iudicium illud mentis qd semel e subum seu formalitatem huius iudicij prout uersat eē subum mutari in for malitatem que e praedicatum et uersat eē praedicatum. nam eē formaliter subum et praedicatū n̄ e subijci aut praedicari in pp, cog nitio n̄ n̄ cognoscit: qd n̄ n̄ erat ad talem subiectionem et pra edicationem. s̄ e formaliter subum e representare illam partem obie cti cui tribuit et applicat altera: eē uero formaliter praedicatū e qd cognit^r representet eam partem obiecti que alteri tribuit.

Haec uero magis constabunt hoc exemplo, haec pp h̄ e aial reale, potest sumi pro obiectiū pp hoc e pro ipso obiecto, et pro ipsa re sig ni ficata uel potest sumi pro mentali pp ipso uel delictu actu mentis uerz que uersat eē illud obiectum. loquendo qd obiectiū pp haec h̄ e a nimal reale, in illa subum et praedicatum obiectiū s̄ obiecta ipsa s. animalit^r et ronalit^r, seu haec obiecta aial et reale, que ab actu intrin secu pp mentali conipiunt. hoc itaq^q obum qd importat haec uerz homo et in praedicatū e subum, potest in alia fieri praedicatum si dico, aial e h̄ uelpe

76
nel Petri, e ho.

At hęc uariat^o et uirtute euenire n̄ potest aduū uel iudicio re
presentanti aīal et d̄ale nam cum tale iudicium sit simplex quōdā
qualitas inuicuitatis representans tale predicatū cum & cum hoc
subdō; nec heat duas p̄ reales quaz, una representet subdū, et alcerē
predicatum et quaz, una posset in alteram mutari, n̄ potest ulla rō ne
pati mutationem aliquam et inuersionem a lēgē eōgō inuertat^r et de
sinat atq; deducat^r tota pp̄ et adz seu iudiciū.

8° by. s. ille ordo atq; oriet^r aduū quōe ē d̄būm formale logice
et qui reperit in argument^o n̄ ē aliq̄s in trīnsecum in adzō, q̄ con
tat argument^o; s̄d mera denominat^o extrinseca et ex rōnē. q̄ d̄b
iectūm formale logice n̄ ē ens reale. adz p̄ nam ad ordinem et di
rectionem argumentationis pertinet unam pp̄, eā maiorem alterā
eē minorem, et alteram eē illatam eē cē. s̄d pp̄ eē maiore
et minorem n̄ ē aliq̄d reale et intrinsecum s̄d denominat^o ex
trinseca, quōe ad uenire potest pp̄ eīdem in uarietate et ab illa aūse
in prohibito q̄ sic. hęc minor p̄ nam ead. pp̄ quōe maior ē in
uno syllogō potest fieri minor in altero, ut patet in hac pp̄ omnis
h̄ ē rōnals, quōe cum in hoc syllogō sit minor. s. omne rōnale ē
admirabile in omnis h̄ ē rōlis q̄ omnis h̄ ē admirabile. ipsa in
maior ē in hoc omnis h̄ ē rōnals, Petri, ē h̄ q̄ Petri, n̄c.

Hęc difficultas examinanda ē ex professo in potētiōibz necō
nia quōe hęc agitare iam in animū in d̄uersaz animoz potēz au
dientium potētia p̄mānt quam alēuent perspicuitate. n̄c d̄cūt
p̄. duo inueniri in pp̄bz syllogi; Primū ordo trāscendentalis et
intrinsecz, quōe maior et min. pp̄ important ad eē inferendam tā
quam causz reales, et principia illi, uel tamquam uere et realit̄
currentes ad eīz exitalem. 2^m ē actuale exercitium, actualis q̄ applicat^r
huius pp̄ ad inferendam talem eē pp̄ actualem conjunctionem cum tali
p̄missō. 1^m autem ē decess^r intrinseca pp̄ maioris et minoris. 2^m
ē aliq̄d accidentale et uariabile, q̄ n̄ pertinet ad intrinsecam con
tentionem et est^{am} p̄missōz, s̄d q̄ uariari potest ea in mutata et in
uariata manente. q̄ q̄ sit an hoc actuale exercitium sit denominat^o
in extrinseca uel aliq̄d reale quōuis accidentale

¶ Quod sit aliquid reale et intrinsecum proportioni eē aptitudine
maiozem uel minozem pī breuitē, q̄ omnis causa constituit essen-
tialitē per ordinem transcendentalem realem ad suum effectum; s̄
p̄missa, ut coites omnes concedunt s̄ causas reales conclusionis uel
q̄ realitē cōcurrentis ad illam. q̄ essentialitē et intrinsecē constitunt
portalem realem ordinem et aptitudinem ad cē^m producendam.

Hec autē est et s̄ intrinseca semper manet inuariatā in p̄p̄^m maio-
uel min- sive cum hac sive cum illa p̄missa conjungat ad hanc
uel illam cē^m efficiendam nam maioz, minoz p̄p̄ in actu primo et s̄m
suam essentialitē indifferens ē ut si conjungat cum tali p̄p̄ respectu cuius
ipsa ē maioz, inferat utraq; talem p̄p̄, seu cē^m; sive uero cōjungat cum
alio respectu cuius ipsa ē maioz, diuersam inferat q̄ cē^m, hoc patet in
syllogis allatis in d̄t̄ctione. in q̄ illa p̄p̄ h̄ ē alia reale d̄t̄ reo-
lem intrinsecam aptitudinem in actu primo ut si conjungat cum
hac omne reale ē admirabilem sui p̄p̄ maioz inferat q̄ illa
cē^m possitam sive uero cum hac petz ē h̄ aut cum aliis similibz. si
p̄p̄ maioz inferat q̄ illam cē^m, uel alia similibz quae uariat actualitē
n̄ uariat aliquo pacto essentialitē ipsam p̄p̄ ex se indifferens ad utraq;
p̄p̄ ad conjunctionem cum aliis in ordine ad uaria cē^m.

Reddit̄ facilis doctrina haec si attendas eundem calorem eandē
realem et intrinsecam et entitatem suam eē causam eē causam principalem res-
pectualter, caloris, quem ipse se s̄to adaequato concursu producit sine concu-
su ignis, eē uero causam instrumentalem respectu ignis quem ipse producit
similiter tam alio igne cuius calor illi instrumentū entū est. Similiter eundē int̄m̄ti
de ulla mutat h̄ere respectu aie rōnem formae accidentalis in aia receptae, et
respectu actuum quos ipse recipit h̄ere rōnem subz illis uitalitē recipientis. atq;
eandem unōnem inordinabilem continui successu h̄ere sine ulla mutat̄ res-
pectu partis precedentis si alie n̄ succedant rōnem terminatiue; alius autē
succedentibz h̄ere rōnem continuatiue. et huius modi innumera occurrunt pos-
sunt in uariis tractatibz, simili q̄ rōne ead p̄p̄ s̄m in uariabilem sui essentialitē
aptitudinem h̄et in actu. ut applicata uariis p̄p̄, uarias inferre possit cē^m.
et respectu unū, exercebit uim maioz; minoz uero respectu alteri, sine uicis

seruandē ulla et mutatione

finis Questionis. 6.

27.

Q. 7. An Loga sūt scientia uel opinio; an pars uel instrumentum phisicæ

Sec. 1. Decissio difficultatis.

✓ Ratione scientiæ ex pro fero tradidit spectat ad liberos posth. nu-
trabim; ex illis n̄ nulla pro decissio hui; questionis. et in primis suppose
dumē cum Conimb. q. 4. proem. art. 3. nomen suæ apud Arist. et ei;
inter prætes in fandiū usū pan. primo latissime pro qua cumq; cognitione
quo sensu scire dicimus n̄ tm̄ ea que perfecte cognouim; s̄ ea que opinione
aut fide humana tradita retinem;. Ita loquit̄ Arist. cap. i. ante p̄. cum gra-
matica sciām appellatit. 2° usū pat̄. denotante pro solis scientis specula-
tiuis quo m̄ locuti s̄ multi ex phis negantib; dealethice co. bene rehem
sciæ. et hoc et; m̄ locuti. Arist. 6. Ethic. cap. 3. et 3° in opinant. multi. 3°
sumitur sua medio quod am m̄ pro omni et s̄ la. n̄ dicit̄ certa. et euidenti per
demonstrationem comparata. atq; hoc sensu (in quiunt Conimb.) Arist. deffini-
uit sciām. i. post. cap. 1. camp. diuisit. 6. methaph. cap. 1. in artes practi-
cas propriam moralem et sciām speculatiuam. omittit q̄ duob; priorib; sensib;
nam in primo certæ pars affirmatiua. in 2° statuem; in se q̄ dicentur sit;
tm̄ negam; in 3° signato sua an illi. s̄ loq̄e co. beneat proprie

Supponendum est 2° sciām aliam eē actualem aliam habitualem: scientia
actualis est ipse act; scientific; certo et euidenti q̄ ad s̄bū tendens qui
tamdiu permanet quamdiu in eius operat; s̄ sciā habitua; est habit; quidā
seu facultas ex frequentate hōy actuum inducta in diuina q̄ ad eliciend;
act; si miles præcedentib; a quib; ipse habit; relit; est. Permanet q̄ in m̄
volatu et; si n̄ operet̄ aut eliciat̄ act; aliquos et de hoc quidem habiti
aut habituali sciā presertim loquimur in hac q̄.

Supponendum est 3° sufficere ad hoc ut doctrina aliqua sciā sit quod ha-
beat euidentiā principia. ex q̄ euidentes inferat ce; ac pro inde præbet

per demonstrationes nam, et proprietates sui obij. Deinde hinc rone
sive nō sōtat qđ inueniat in eadem probabiles aliqui sī obij, qui
aliquo mō quasi reductiui ad seiam pertinere ueluti ad sub anteq̄ illi
in ordine ad suum finem, et ad agendum de suo obij explicandamq̄
eig nōm et proprietates.

¶ **¶** suppositis prima sentētia; Logam nō ēē scientiam proprie et
uere. ita Themistij, 11 post. cap 4. Alex. in intro. prior. Ammonij q̄.
angit pōm p̄hæ, que hēt ante p̄dicantē Arist. Simplicij in p̄m.
defensuntq̄ istam sententiam necessarios aliqui. Fund autē ad uicemq̄
et soltem; sec. 3^a.

Dicendum hīc Logam propiissime ēē seiam ita D. Thom. 1^a p̄
methaph. q̄. 4. D. Agult. in lib. elo qui incribitur principia dialecticæ
cap. i. Mag. Albert. cap. i. in Porphyrium. Sedz q̄. 1^a p̄dicabili
um. Avicena et Alfarabij in prin. sua logæ et alij cōter.

¶ Probatur. 1. quia Arist. lib. 3° priorum. ait, ana liti cam scien
tiam esse demonstratibam.

¶ Probatur 2° quia illa est uera scientia que certitudinem et eui den
tiam hēt acquiritam per infalibilem demonstrationem sō inloga
daret notitie certæ et euidentis per infalibilem demonstrationem ad
quiritæ. q̄ est uere et propiissime scientiæ; mai. et cōa clare sunt;
min. p̄ q̄ Loga demonstrat certo et euidentē definitiōem clare ex
plicare essentiam rei, eam q̄ ad hoc constare debere genere et dria.
Ad quod. ep̄it hanc infalibilem demonstrationem omnis ratio cons
tans genere et dria clare explicat essentiam rei; sō definitio est
ratio constans genere et dferentiā. q̄ definitio clare explicat esse
tiam rei. Deinde euidentē probat loga, demonstrationem generare
scientiam, tollere confusiōem hie. Confirmat quia in loga dant
in numero conclusiones illate ex p̄missis euidentib; per euidentem
et rectam consequentiam. q̄ illa generabant actum sciētiæficum.

¶ Pr 3° et efficacissime nam si dialectica uera scientia nō sit
nō dabuntur illæ aliæ ueræ sciæ. q̄. Arist p̄ quia scire est cognoscere
per demonstrationem. i. tamquam per uerum instrumentum sciend; qđ
si nō cognoscas infalibilitē esse aptum nō nisi forme dōctorem assensu
pro babij

probabilis conclusioni. q° oportet legem ostendere et scientiæ demon-
strare formas differendi esse aptas. q° ueræ et propriæ partiicipat rationem sciæ.
hac ratione aformant Conimb. docuisse merito Suarez rem confectam esse
seu apud demonstratam; referunt q° illum trad. i. metaph. disput. i. Sec. i.
in qua sec. ego inueniri n. potui rationem hanc; forte debuit citari sectio
in qua ad finem obtinent Suarez, n. pertinere ad metaphisicum directe tra-
dere instrumenta sciendi, et modum ac dispositionem eor. docere, quam in
conceptib. mentis fieri debent, ut apta sint ad scientiam generandam; q°
probat quia hoc spectat ad munus dialecticæ: et pro nobis argumentant
in hunc modum, quia dialectica n. solum tradit leges recte definiendi
si et argumentandi aut demonstrandi, s. et q. d. hary. v. q. apriori
demonstrat cur recta definitio et argumentatio tales conditiones et proprie-
tates exparant, et similia.

Et Confirmat quia alias n. satis esse dialectica ad scientiam acqui-
rendam, s. d. oportet esse metaphisicam præmittere; quod est plane falsum
et d. omnium sensum usum. sequela patet quia nunquam acquiritur ue-
ra scientia nisi quis sciat se scire, cum scientia debeat esse perfectum
Lumen intellectuale se ipsum manifestans, alias n. erit plene euidens; s.
n. potest scire suam cognitionem esse ueram scientiam, nisi sciatur suam de-
monstrationem esse ueram demonstrationem; quod scire n. potest nisi sciat
quid sit uera demonstratio; et cur talib. principiis, taliq. forma ratio ci-
nanti constare debeat.

Regabit aliquis an Lexa utens sit scientia. Conimb. d. art. 3. in
ultam suam opinionem adserunt neminem dubitare dialecticam utentem a
num. scientiar. exclusi. s. dicendum est quod cum in Lexa docente quam
esse uere scientiam probauimus dent aliquæ partes utentes quia utunt præ-
ceptis, et dilectione aliar. hæc q. pars utens est realit. loquendo scia, n. uero
formalit. primum p. q. n. distinguit realit. ab ipsa Lexa docente. q° si
aut illa est scia ita est ista, n. in sensu reali per realem edentificationem.
Secundum uero p. quia ut utens formalit. est tm. diut usum directionis
exercere q. præcepta Logicæ docentes, quin aliquid de suo d. d. dem. oret.

Confirmat quia utens ut utens est præcise et formalit. unio. t. at
actione

actionem proberientem a Loga docente in genere dirigens, actio uero
n̄ conuenit nisi accidentaliter scientiæ. quare etz reliquæ scientiæ forma
h̄t ut s̄ Loga utens s̄m hanc rōnem præcisam et formalem n̄ sunt sci
entiæ nec dicunt explicitè rōnem scientiæ s̄ quatenus euidenti demonstrat
passiones et proprietates s̄b̄ij proprij quod respiciunt. ~. ~.

Sec. 2. sit ne Loga pars philosophiæ, et illi instrumentu. ~

Excellimant Avicena n̄ inmerito in iis Logæ suæ hanc difficultatem eē
denominare pro ut nomen phiæ latij ab aliquo, sumit, s̄ dicitur ab alio. quare
breuiter decidi debet. ~.

Dicensum ē q̄ Logam eē partem phiæ et quodam m̄ instrumentum. cele
brat hanc opinionem Cic. i. deorat. i. de finib, et 2° academicarum questionum,
ubi vulgatam cō memorat phiæ diuisionem in naturalem, moralem, et rea
lem idem dialcticam. Ad probationem suppono id quod Arist. docet. i. me
thaph. cap. 2° scilicet hōes ex nobisria eferentum, quorum causa ignoraban
tur ad philosophandum, hoc eē ad causarum indagacionem animum apul
sūe, h̄c colligitur hanc definitio phiæ, philosophia eē cognicio rerum
per suas causas. ~.

Pr̄ q̄ Cic. primo q̄ Loga explicat omnes disserendi modos, omnem q̄
diciendū et retinendū aduim per omnes eorum causas, s̄ scientiā
que res per suas causas demonstratiue cognoscit, suo iure numerat in partib,
philosophiæ. q̄ Loga eēt pars phiæ. maior p̄ quā tradit formulas recte
de finiendi et argumentandi in primis per materiales partes, q̄ constant à
primis principijs que in predicamentis continentur. deinde per definitiones
que s̄ causas formales per cōmuniā quædam pronuntiata et personata que
quoddam

quoddam veluti effectivo m^o present et communicant cum omnibz de finibz et argumentationibz, et dem per fines quos recipiunt ij modij ut est productio scientie respectu demonstrationis, et productio opinionis respectu syllogismi probativi etc.

Pr. 2° scientie morales, que actz voluntatis et appetit, sensibz dirigunt sunt partes philosophie. q^o est logica cum dirigat operationes intus ont pars philosophie. et quidem ut supparai m^o intelligenda e^t de philosophia hoc lat^o m^o sumpta; si enim accipiat^r pro illa scientia que de comunidimansone entis agit scilicet metaphisico, aut pro illa que de ente moueli seu de corpore nali scilicet philosophia nali: vel pro illa que de dirigentibz actibz moralibz scilicet de scientia morali hoc modo logica n est pars philosophie ut constat.

Dicitur n^o contradicit^r logicam ee instrumentum aliarum scientiarum, et ipsaz philosophie: nam sicut manus hominis est pars illius, et aptam instrumentum ad munerum diuersionem factionem: ita logica pars idem philosophie est et ei instrumentum ad alias philosophie partes, et alias scientias acquirendas.

Aduertendum est Dialecticam n^o intoto rigore appellari instrumentum philosophie; sed melij dici^r artem preparantem et instrumenta scientiar: ad uero proximum et proprium scientie instrumentum sunt modij scientie s^o aloga confecti et dispositi.

¶ finis huius 2. sec.

Sec. 3^a

Sci. 3. opponuntur quæ dam ar & gūmēta

Obj. 1.º *Authoritas Arist. 2º methaph. Cap. 3.º asserentis,*
ēē absurdum scientiam et modum sciendi simul querere. *362^a*
explicationem D. Thom. et aliorū inter præctum Logam appellat modū
sciendi. *¶* si etz ēēt scientia absurdum illud cōmiseretur in illi, tradi
tione. *R.* Arist. sensum ēē ut explicat Suarez tractatu. 1.º methap.
disput. 1.º sec. 4.º circa finem. Dialecticam ante alias scientias præter
tūm ante metaphisicam ēē ad querendam eo quod spectat ad illam tra
dere modum sciendi, hoc ē docere sciendi instrumenta, aperire q. mo
dum tractandi, et probandi res scientie a cōmodatum. quare quam
uis illa n̄ sit modus sciendi s̄ uersetur cō illum tanquam circa ma
teriam propriam ideo significat eodem nomine sicut Obj. ~.

Obj. 2.º instrumentum n̄ est ei⁹ tem nature cum opere illo cui de
seruit, et propter cui⁹ adquisitionem accipitur: sic enim inter ferramen
ta statuari⁹ et statuam ipsam in bene⁹ ordinatio; et etz inter pictoris
periculum quod est instrumentum ad eformandam unaginem et
unaginem ipsam. *¶* Logica que est instrumentum ordinatum
ad adquisitiōnem reliquarum scientiarum non potest esse scien
tiam. *R.* Verum est instrumentum ipsam sciendi traditum
a logica non ēē scientiam, est enim scientia uere Logice obiecti
tum ab ipsa dispositum et præparatum ad adeptiōnem alia
rum scientiarum. &c. ~.

Obijctur. 3º scientia agit de rebus cœtis atq. perpetuis
seu de rebus æternis perpetuis, peremnis atq. incorruptibilib⁹
ut Arist.

ut scilicet subsonit eis consentus Joho. s. d. Loga uersat cō res probabili
 les et expro babilib; ac uerisib; p;sonit modum disserendi. ¶ Loga nē
 scientia. ¶ Distingueno maiorem scientia agit de reb; perpetuis et incomp
 tibilib; quoad suas físicas entitates et essentias, neg. mai. agit de reb;
 perpetuis et nariis; hoc ē pro bat de sua dō aliqua ueritatē perpetuā
 et in defectiuilem, concedo. unde ad min. diuis; Logam quidem agere de
 reb; certis, atq; perpetuis, hoc ē agit de m. sciendi qui nē min; cert; quā
 quolibet alia dōa reliquar; scientiar;.

quare sicut hēt perfecte scientia de animalib; de elementis et
 his inuis; corruptibilib; et et; de actib; lib; uoluntatis et contingen
 tiis aliisq; potentias; nē alia rōne nūq; de his dōis probant uer
 tates perpetuas atq; in defectiuiles. sic Loga uera scientia ē quamuis
 exerceant eis; p;cepta, atq; d;clēones, quoe infaliuiles perse sunt
 in mat; prouauili.

Obj. 4. omis scientia p; se ē ex petenda et nē p; aliud ad quod
 dicit et p; qd ex petat; ut semper repetunt philo;phi. s. d. Loga nē p; se
 appetit s; in ordine ad alias scientias q; nē ē scientia. ¶ d. d. m. mai.
 Scientia p; se ē ex petenda talit; qd nullo mō possit ad aliquid aliud di
 rigi; nego; talit; qd et; possit dirigi ad aliquid aliud p; quod et; ex petit
 concedo: quauis n. doctrina continens ueritates infa liuiles ex petit p;
 se; quamuis possit ordinari ad aliqd aliud. quā rōne philo;osophia ut
 scientia uera ex petit p; se et et; p; theologiam cui in seruire potest
 et prudentia et; p; se impediūles ē et p; aliud; uirtutum d;clēne

Obj. 5. saltem quoad illam partē quae topica dō nē erit Loga
 scientia; q; prouat nam uel proprietates syllogij prouauili. ¶
 pars topica d;clēne in p; d;clēntem et uentem. pars quidem do
 cens ē pro p;ime scientia q; de syllog; prouauili et opelatio pro
 uat euidenter et per demonstrationem ei; proprietates et nam; ut si
 fiat hūc argumentat; syllog; constans probabili; reb; ordinatis
 et d;positis generat opinio nem; sic se hēt topic; syllogus q;
 generat opinio nem. quae argumentat; euidens et infaliuiles ē quamuis
 uersat cō materiam probabilem, nem; pe probabilem syllogum.

At uero pars topica quae utens ē q; exerceat p;cepta docentis in mat;
 prouauili, componens, et efficiens prouauiles argumentatio nes, illa nē
 ē sci

est scientia sed opinio et loquendo realiter et quacumque ratione. quod si pars
topica dicitur quae agumentetur cui danti reducendo cui danti in usu docen-
ty precepta. In ratione est scientia, nisi ea ratione precise quod dicitur est

Adventendum est ad alia quae solvendo, loquam dicitur artem: sumptum nomen
artis nisi dicitur, prout tamen dicunt artes quae ad unum opus ex ter nam dirigunt
sed prout ars dicitur illa quae quodammodo opus dirigat procedendo ab exteriori
vel interius et cum loqua dirigat operationes mentis recte ars artium
appellatur.

Q. 7. an logica sit scientia vel speculativa quaedam supponunt ad questionis explanatione conducentia

Sec. I.

1° Primo cum speculativum cognoscatur et quodam modo diffinitur per nega-
tionem practicum fere omnes difficultates de notitia practica agitantur
quoniam de speculativo aut speculativa notitia aliquid nisi per transenam
controvertatur.

2° supponendum est practicum esse actionem intellectuales nec; nam rationes
per se nisi dicuntur proprie agere sed agi ab obiecto. unde interius sensus, nisi scilicet
habiles operationis practicae ratione: sic. n. docet Arist. lib. 6. Ethicor. cap. 2
ubi actionis principia quaerens, numeratis quibus in anima, sensu nempe,
intellectu, et appetitu. addit: sed ex his sensus, nullus principium actionis
est. id quod per se ipsum est: ex eo quod uestire sensum cum liceant actionis par-
tia per se ipsum me sed

3° nomen seu vox speculativa dicitur a verbo speculari, quod sig-
nificat contemplare aut considerari; practica vero a greco practo
quod agere significat seu operari atque adeo practica idem est quod operatio lo-
te sumpta seu prout extendit ad operationes in manentes, et trans-
ientes.

Ad id nomen scientiae practicae ab speculativa accipit a fine. ita
Arist. lib. 2. metha. 10. 2. nam finis scientiae practicae est obiectum operatio
et proprietatum illius; et finis speculativae est cognitio: deinde ea fine ope-
randi colligit modum procedendi scientiae practicae esse practicum, hoc
factivum, seu directivum ad opus, exequendum tradendo res et pro-
cepta

cepta ad talem executionem accommodata. nec evenire potest scientia
 esse ex fine practicum, et ex modo tenendi, seu procedendi speculativam;
 nam implicat scientiam ex propria natura ad opus ordinari ut ad finem, nisi
 si practicum modo procedat; hoc operando et dirigendo. quare Arist. tradens
 hanc conditionem scientiae practicae. scilicet quod ad opus ordinetur ut ad
 finem, addidit alios duas debet, et modum procedendi. quae omnia mo-
 do explicabuntur ex dicendis.

§ finis scientiae practicae aut speculativae, intelligitur is qui scientiae per
 se convenit, et qui illi est in terminis. si vero ille qui ab extrinseca ordinatur scientiae
 promittit: scilicet non continget scientiae speculativae apponi alicuius operatio nisi finis
 ut si nam anima rationalis contemplet quis, ut dum concipit eius capacitatem ad pro-
 mum beatitudinis recipiendum animum applicet ad virtutum opera. his
 supponit antequam quorundam praecipue res pondeamus, quosdam difficultates
 ad expectanda.

Sec. 2. an actus intellectus possint habere rationem pra-

→ XII →

§ Scotus, q. 4. prologij. s. dico igitur primo. excludit a ratione praxis actus intellectus; sic
 non definit praxim, praxis est actus alterius potentiae quam intellectus. idem sentit
 Durandus, q. 6. prosl. n. 5. et 19. Barstus, q. 7. art. 1. Maioribus, in. i. dist. 48.
 q. 2. art. 1. Anton. Andreas, Siles, et alij Scoticae, q. 4. prologij.

§ dicendum est rationem praxis vere convenire actibus intellectus, ita D. Thom. 2. 2.
 q. 47. art. 2. ad 2. Herber, quod libet. i. art. 1. q. 3. Gabriel q. 10. art. 1. Trubi,
 q. 5. proem. et alij recentiores coheret. et si prima opinio ut definiunt omnes
 libera operat, seu contingens, quae finem potest vel non finem et est hoc vel illo
 modo fieri, appellat praxim; sed actus intellectus si ut hoc vel illo modo dirigant et
 bene ordinent vel male. § possunt habere praxis rationem. confirmat q. ad
 intellectus indigent regulis et preceptis artis, ut recte fiant et indigent regu-
 prudentia ut fiant sine rationem moralem, et cum debitis circumstantiis;
 prudentia autem et ars sunt praecipui habitus practici, ut docet Arist. 6. Eth.
 cor. cap. 3. q. 4. et 5.

§ 2. q. si ratio practici ut inquit Scotus consistit praecipue in ratione re-
 gulandi siue mensurandi, saltem approximative; et praxis in eo quod actus re-
 gulata sit, sequet inde dari aliquam operationem intellectus quae neque sit practi-
 ca neque speculativa quod est falsum. sequelo pro quod illa necessaria, quae pars prae-
 sentia est directiva ad unum intellectus et proprie est mensura studiorum habitus

hæc proprie e mensura actuum studendi ad intellectum pertinentium; et
nè contenta sola obij cognit^e nec in ea sibi; s^o præterea progredit^r
ulteri^{us}, tendit q^{ue} ad operationes dirigendos: unde constat nè esse speculativu
actum; deinde q^{ue} dirigit act^{us} int^{er}ius, quæ nè s^{ed} praxi ut s^{ed} opinat^r, nec
est ent^{is} practica.

s^o obij dicitur nam Arist. 3. de anima. tx. q. 9. ait, int^{er}ius extensione
fit practica; s^o int^{er}ius n^{on} intelligit extendi nisi q^{uod} extra se trahit ad o
peraciones alior^{um} potentiar^{um}. q^{uod} ipi act^{us} int^{er}ius, intra latitudinem pro
prij obij n^{on} continent rationem praxi. confirmat q^{uod} prudentia quæ præci
quæ inter omnes habitus practicos, ex eo sortit^r rationem practica, quæ
proprium finem s^{ed} et in dirigendis actibus, aliar^{um} virtutum, et aliar^{um}
potentiar^{um}, ut voluntatis et appetit^{us} sensibili.

ix. sicut sunt illa verba Aristotelis, si uenon, s^{ed} tm illata fuerint exis quæ
illo tx. et aliis ex præcedentibus, dicit: eoy, sens^{us}, e intellectum fieri practicum
extensione, hæc, eo q^{uod} uerset^r in dirigendis et ordinandis propriis uel alie
nis operationibus. Ad confirmatiõnem ix. nè narium practicum dirigere
tm aliar^{um} potentiar^{um} opera; et potest propria dirigere, et ea quæ intra sua
potentiæ ambitum continent; præscribendo modum, quo ordinari et fieri
debeant: sic n. act^{us} fidei et contemplatiõnis hent rationem praxi præuerti
ordinari a prudentia.

Sec. 3. quæ indifferẽtia, et cõtingentia ad rone praxi requiratur.

Ar. lib. 6. ethic. cap. 4. probat eoy quæ nãriõ eueniunt neq^{ue} artem eẽ
neq^{ue} prudentiam. idem docet lib. 3. de anima. tx. s. 1. ex q^{uod} ont^{is} distinctas
praxi eẽ quam s^{ed} q^{uod} 4. prologi. s. dicitur primo. in 2. condit^{is} praxi
excidit mat^{er} n^{on} potest rationem praxi conuenire nisi actui libero, et qui sit sub
potestate uoluntatis. idem sentiunt Baldi^{us} q^{uod} 7. et d. Ocam^{us} q^{uod} 4. prin
cipali. et eo. in ordine. art. 2. et frater Egidi^{us}, de presentat. in 1. 2.
D. Thom. cõ qualt. 3. lib. 4. de beatitud. formali. q^{uod} sua. q. art. 5. s. 1. ait
q^{uod} eẽ eõm sententiam Thomæ et Theologor^{um}. uno excepto Molina. p. 1. q^{uod}
1. art. 4. de put. i. in fin.

Dicendum uero e primo ad rationem praxi n^{on} requiri libertatem. ita Her
bey quod lib. 1. q. 3. art. 1. Mairon^{us} in pri. dicit. q. 2. q. 2. art. 2. et Multi ex
recentiorib^{us}. p^{ri}mo q^{uod} quamuis act^{us} aliquis amittat rationem libertatis aut
si eõp^{us} in actu dicit^r, dicit et^{is} habitui dicit^r; nihil int^{er}ius sicut amittit act^{us}
uel habit^{us}

uel habitus, sed perseverant cum ead reali entitate. sed si praxi ea
liquis intrinsicum et reale in actu, quae destrui aut amitti n' potest
manente entitate actus q' in se pendens e' si praxi a' rone libertatis. ma
ior recepta e' comunio n' consensu, et oppositum falsum semper existi
maui. minor uero probanda e' infra suo loco. —

2° p^r nam si aliquis instructus sit arte discendi, et illa utat in
insonno talis usus erit praxi; et tunc nulla dat libertas ut patet
q' maior p^r q' ille usus e' actio mensurata et ordinata dictamine praec
ticio logice. —

3° p^r q' si quis postquam labore et in dubia adquisiuit alicuius
artis exercendae facultatem, in sania corripit, patenti ex adquisita
notitia, et retenta facultate longo usu exercita, exercere opera s^m
artis praecpta et directiones. per insaniam enim n' amisit talem faculta
tem. q' illa operat^o erit practica quauis eliciat a' a mente —

dicendum. 2° ad rone praxi requirit contingentia quaedam seu
indeterminat^o per quam operat^o talis e' ut n' sit a' na determinata, sed potest
fieri uel illo in fine: quae contingentia rone libertate inuenit. haec co' p^r
illis v^ois Arist. quae sup^r a' ferebam, ante primam co' et hoc sane intendent
multi echijs authorib⁹ b' adductis. —

p^r rone primo q' omnis praxi deuet mensurari altera ex his regulis,
uel de reg^r prudentiae uel a' reg^r artis. q' a' n' heat operat^o eam conting
tiam, s^m quam subdat his regulis aut alicui eaz, n' erit praxi. Confirmat^o
primo q' defectu hui⁹ conditionis nutritio et exercitatio corporis quae ab anima
efficit in h^oe n' heat rone praxi nempe q' fit ex dubio et necessitate nec
Et n' ex dictamine aliquo praecio aut reg^r uel praecpto dirigente intus. Con
firmat^o 2° q' p^r eandem rone praecio nes diuinas, personar⁹ n' se pra
ces. —

p^r 2° q' ab eod h^oe cui deest rone usus plenus, potest effici cant⁹ disson⁹,
uel contr⁹ cum debita proportione musica: nam n' e' ullo m^o narium uniu
determinate fieri, sed ex diuers⁹ artis effici potest suauis et congrua armo
nia. q' in illo amente dat^o notitia practica aqua dirigat^o ut sonum edat
armonicum ad quem alias nec determinat^o, e' ex sua na nec ad illum deter
minat cum in sano fuerit —

Sec. 4. an notitia practica nario depedat
a' relata actuali in fine. —

Hæc difficultas orit' ex eo qd' semper ex sent' Arist. ut sup' iudicamus,
distinctio scientiæ practice ab speculativa sumit' ex fine; sepe n. ait
finem notitiæ practice esse operationem, et in hoc distingui ab speculati-
va quod hæc n. referat' ad alium finem sicut illa dirigit' seu refert'

Et ut ad rem accedam, notandum est finem scientiæ practice esse du-
plicem, alter primum atq' immediatum, qui etsi potest et solet appellari
intrinsecus; alter remotum seu mediatum et extrinsecum. et de hoc quidem
remoto et extrinsecum n. est dubium, loquens est de illo qui perse int'endit ad
artem nam de alio extrinsecum per accidens ab artifice intento scientia n. cu-
rat' ille itaq' qui extrinsecus est s' perse ab arte int'entus, deest actualit'ri
appet' s' sufficit virtualit' illi int'entio. qua rone ille qui gladium efficit
cum durive a cumine aliis q' requirit' ad sciendum, n. est narium, quod ha-
beat actualem adum atq' formatam quo hæc velit: sufficit n. ut vultit' gla-
dium et arma fabricari apta ad sciendum, s' quis s' apta ad sciendum.

Difficultas q' restat de fine intrinsecum et loquens s' de lege, ne ultra
regulas sermo s' fundat' c' alias scientias et c' alios actus, dicensum est
legem ut scientia practica sit n. dependere ab actuali int'entione finis,
s' s' virtuali. Hæc c' colligit' aperte ex illis authorib' qui in c'oi q' s' mat'
ad notam notitiæ practice n. requir' actualem relationem in finem. q' s'
Enriq' in sum. art. 36. q. 4. ad 2. Erbe, quod l'ii. i. q. 3. art. 2. Ant. And. q.
4. et alij.

1^a p^a q^a s' præcipua notitiæ practice est direct' ad hanc aptitudinalem seu vir-
tualem, et quasi fundamentalem ut sic fiat rone mensuræ applicabilis gra-
xi, s' s' mensuræ n. dependet ab actuali applicat' ad mensurandum; nemo
n. dicat' publicas et cedes mensuras q' actualit'ri n. deser' s'unt amittere rone
mensuræ q' cum conveniat logice s' mensuræ, seu reg' dirigentis et ordinan-
tis virtus opera. im' postulabit aptitudinalem aliquam relationem ad finem.

2^a p^a q^a frequenter conveniunt docet solet ut docet ex perit'ia ut virtus ce-
len' sua et cita velocit' procedat et præveniat voluntatem s'is currendo
c' plurimo si sine usu et exercitio regular' disputandi et discurrendi; s' tunc
si dat' actualit' aliqua relat' in finem cum n. det' illi actus voluntatis ad il-
lum ordinari q'.

Obj. i. ad quod sit p^a finem, seu gratia finis nario supponit int'entio-
nem finis q' ut praxis sit p^a finem supponet nario actualem int'entionem et
relationem ad finem. Al' p^a q' ante int'entionem finis n. videt' quod rone po-
sit dari aliqua causalit' seu motio illi. R' dist'ct. al' ad quod sit p^a finem
in actu exercitio supponit actualem int'entionem finem, omisso vel concess' qd'
quod sit.

quod sit pp^m finem in actu signato. nego. id autz sit pp^m finem in
 actu signato quod spectata propria na respiciat aliquem finem ita ut
 procedendo ad existentia vere possit scilicet affirmari quod habeat rela
 tionem et habitudinem ad aliquem finem sicut de hibe sm se spectato
 et procedendo ab eis existentia actuali. At vere suapte na ordinari ad bea
 tudinem tam qua ad finem. quid autz quod hoc n^o refert ad finem sicut
 actu signato, eo ipso quod existat absq^e aliqua alia actuali velat ordinat
 ad suum finem.

Obj. 2° instando procedendum arg^o et exhibitam solutionem q^o si relata ad
 finem ex ipsa met na rei absq^e alia actuali velat et absq^e procedente intente
 actuali eidem finis sufficeret ad rationem praxis sequeret omnem notitia
 actualem ee practicam quod est falsum. sequela p^o q^o nulla notitia est
 quae ex sua na n^o respiciat finem aliquem: nam in primis omnis notitia cu
 sit creatura ordinat in deum et est saltem pp^m boni divinum. deinde
 q^o omnis notitia potest ordinari ad aliquam operationem tamqua ad fi
 nem ut si quis dicat Mathematicos, si^o explinas et illis utat aut eas ordi
 net ad architectura.

Confirmat q^o id quod aliq^o actualit^o dirigit in finem het ex se aptitu
 dinem et ordinem habitualem ad ipsam. s^o metaphisico, mathematica,
 et aliae quaecumq^e scientiae speculative actualit^o possunt saepe ordinar in
 finem. Quae se hent itam aptitudinalem velationem ad finem q^o si haec su
 ficiat nulla erit scientia et nulla notitia quae practica n^o sit.

Res. neg. sequelam. et ad e^o probatorem dicimus, quia licet creaturam
 dicere illum ordinem ad Deum ut ad finem et in eo notitia practica et
 speculativa conveniant, at vero respectus ordo q^o ille n^o sufficit ad so
 nem praxis, s^o requirit^{ur} ordo ad aliquem finem tamqua ad effectum cui
 praxis est causa et principium. quod n^o convenit notitiae speculative quae
 pertinet n^o est alterius operationis principium. dissonamen q^o notitiae pra
 cticae et speculativae in ordine ad finem consistit in hoc quod notitia pra
 ctica het talem respectum et ordinem qui conjunctam het rationem princi
 p^o et cause. quod cum n^o conveniat habitudini et respectui quem creatu
 ra dicit respectu Dei, respectu cui nullam het causalitatem, n^o potest
 illa habitudo suffire ut extrahat notitiam ordine speculative

Ad confirmationem. R. n̄ constituit scientiā in rōne practice p̄
finem extrinsecum per accidens appositum ab acquirente seu operan-
te; s̄ p̄ finem proprium et perse talis scientiæ. quare cum mathema-
tica et metho. iusticia perse n̄ habeant ordinem ad proprium aliquē finem,
semper manet intra rōnem scientiæ speculative s̄to dirigant ad extrin-
secos quoslibet fines ex intentione scientis.

Sec. s. an notitiā practica exposcat obum ee
operabile ab habente practica non-
tibiā

1. Valde controversa ē presens difficultas tam apud antiquos quā apud
recentiores qui eā illam diuisi s̄ in duas sententiās. prima sent. a
firmat n̄ posse haberi practica notitiā d̄b̄i quod n̄ sit operabile a
s̄b̄o ipso habente notitiā. sequit̄ hanc Hervey q. 4. prot. s. quantum
ad secundū. Hurcoly q. 3. art. 2. Yassolis, q. 2. s. secundū, articulo. Ca-
prety q. 2. art. 2. ad 1. s̄ 2. c̄. Siquetz q. 5. initio. Molina. p. 1. q.
1. art. 4. disputat. 1. et alij recentiores.

Primum fundamentū ē q. D. Thom. q. 3. de ueritate. art. 3. ad 4. d̄
et practicum intum ē de his quoz primi p̄a s̄ in n̄b̄is: n̄ quo quo n̄ s̄ in
quantum s̄ per nos operabilia. et opusculo 70. q. 5. art. 1. super Boetium
de Trinitate cum oporteat materiam fieri ēe proportionatam oportet practi-
cæ scientiæ materiam ēe res illas que ante opere fieri possunt; ut eas
cognit̄ in operationem quā in finem ordinari possit.

2. fundamentū ē, q. Arist. lib. 6. methaphisica. tx. 1. lib. 7. tx. 23.
lib. 9. tx. 2. et multis alijs locis in hoc distinguit autem et habitus practicos
a contemplatiuis, quod principia rez que ab arte tractant̄ s̄ in arte; rez
aut. quos contemplatiui considerant, s̄ extra.

3. desumit ex conditionibz transitus scientiæ practice inter quas prima
et p̄cipua ē relat̄ habitualis et aptitudinalis ad finem: s̄ hac n̄ educit
notitiæ illæ de d̄b̄o n̄ operabili ab habente eam. q. talis notitiā n̄ erit practi-
ca.

4. et efficax, q. imp̄te ē scientiam suapte nā et perse ordinari ad aliquē
perse in p̄te; s̄ scientiā practica ut ad in trāsecum finem ordinat̄ perse
ad op̄, q. si op̄ illa ē perse imple, ordinabit̄ perse scientiā ad aliquē
perse imp̄te. prater authores adductos sup̄ pro hac sent. adducunt et
Aurety

Averroes q. 6. art. 2. Avicena. lib. 6. metaph. cap. 2. Algazel. s. phisic
 cap. 1. Durand. q. 6. prolog. Suarez. tom. 2. metaph. disp. 44. sec. 13
 n. 23. ubi ait, contra praxia ut sic. n. possit ee de re n. operanti a no
 bis. Scot. q. 4. proem. s. distinctio inter practica. Cancell. p. 1. in quaestione
 3. et art. 4. d. Thom. q. sua. 1. Bonab. p. 1. q. 1. art. 4. dubio unico. et se
 deno lib. 1. q. 12.

2 sententia huic opposita statuit hanc conditionem. n. ee natiam ad
 practica notitiam defendit a d. Bonab. in 3. dist. 1. q. art. 7. q. 3.
 ad penul. arg. dum coedit; et d. datam fuisse scientia opex diuinoz cui
 n. poterat quo operari. Grego. q. 1. prot. art. 2. et Maiorino in 1. dist.
 43. q. 4. ad 3. et 4. pro q. adducunt patrum et solent ualida fuisse am.

1 fundamentum q. deo, huc scientiam practica de re, a se n. opera
 uilibz in sua ra. q. n. requirit ad practica notitiam obum ee operante
 a libe ars p. q. actz uirtutum moralium in dudentes et afferentes imper
 fectionem alienant deo n. reperiunt in deo ut actz d. orientis, religio
 nis, temperantiae, et alij uarias imperfectiones supponentes in pro priis sub
 actis. et nihil omnia inuenit in deo mensura et reg. seu scientia praec
 tica mensurans atq. dirigens actz earz uirtutum q. haec minus p. q. sic
 tamina practica naturalia nois mentibz, inrita et quaedam participa
 tiones scientia dei q. sicut s. in nois practica illa dictamina. et in
 deo erunt practica exemplaria et idae practicae.

2 nihil e sciule aut cognosciule unirely quod n. sit scitum et cog
 nitum a deo scientia diuina correspondente illi d. b. s. s. in deo hanc
 pp. Deo tribuunt, e honor et cultz ac reuerentia, obediendume parentis,
 seruanda s. praecpta et alia. continet sciulitat seu cognosciulitat praec
 tica. q. huic cognosciulitati seu sciulitati correspondet in diuina mente
 formalis cognitio notitia seu scientia practica.

3. ratio notiae practicae n. e aliqua denominat extrinseca, s. alig
 reale et intrinsecum ac substantiale actui, seu notitiae: quod proprie
 uariari n. potest et acquiri atq. amitti in uariata substantia actz et perma
 nente; s. si sola in potentia subij ad opus impedit et rone notitiae praec
 tica ead. met notitia in uariata perseuerans tam eet practica, tam n.
 eet practica q. illa impotentia subij impertinens e ad rone notitiae
 practicae, et in peditmentu quodam accidentariu

Minor p̄ q̄ potest per omnipotentiam dei fieri ut h̄s elevet̄ ad a
perationem ad quam suapte n̄a efficiens nullam h̄t potentiam
et facultatem, ut si deus cōmunicet hominē facultatem et pot̄tēdīam,
ad nubes elevandas congregandas et retinendas, ad gignendas pluvias
ad aurum, aes, ferrum, et preciosos lapides in terra regulis et variis
partibz diverse dis̄pōit̄ producenda, et aliis similes facultates. iam
notitia quae antea dabat̄ in illo h̄s, et quae speculativa erat ex eij̄ impo
tēdīa, ut fuit̄ opposita sententiā, ad hos patrādos effectus, ināp̄t̄ eē̄ prac
tica ablatō illo impōtēdīa quod obstāvat. igit̄ ead. met̄ notitia modo prac
tica erit m̄ n̄.

¶ ea notitia proprie practica e, quae absq̄ sui mutat̄ et absq̄ addit̄
alteri, n̄d̄bit̄ potest eē̄ principium div̄sibum operationis; s̄ notitia
illa quae s̄m̄ p̄ impotentiam subij̄ respectu operationis et effectus, d̄st̄n̄t̄
practica, si deus illi conferat b̄m̄ et potentiam ad operandum ipsi n̄d̄
bitam, s̄ praeter id quod ex sua n̄a et propria facultate potest, sine uariat̄
et sine addit̄ d̄st̄n̄t̄a notitia potest eē̄ principium ord̄natisum et
div̄sibum operis. ¶ talis notitia semper e practica in illo sub̄o.

Sec. 6. qd sit diuim in proposita difficultate

Duae opiniones propositae praec. sec. nituntur firmis rationibus et hēnt̄ notit̄es
et doctos patronos tum antiquos, tum nouos res; quare illas cōnabimur ad
unitatem uocare conciliādo eāz̄ authores, et concedēdo quālibet uerū
id quod continet et efficacit̄ probat̄

S̄ p̄m̄ suspēdūm̄ potentiam hanc aut impotentiam subij̄, sequat̄
praesens difficultas, intelligendam eē̄ perse et ex n̄a rei; nihil n̄. obstat
subij̄ factum eē̄ impotens ad illud opus, si n̄ alicui eruant̄ oculi, et
amputent̄ brachia aut manus, requirit̄ ad exercitium et usum suae an̄i,
n̄ ideo amittet̄ notitia practica praesent̄, nec ideo n̄ poterunt noue
aliae elici proprie practicae. loquimur de impotentia subij̄ perse et ex
n̄a rei. ut si rogemz̄ an p̄m̄ n̄alis notitia et cognitio quae representat
elevationem et congelationem uaporis in aeri regione media ad pluvias,
et imbrium effusionem sit practica uel tm̄ speculativa, cum tales effec
tus n̄ possint subij̄ eē̄ potentiae actibz̄ phi.

¶ supōnēdūm̄ e modum intrinsecum et realem qualitatis proprie
tatem; in separabilem illi, quam uis̄ qualitas separēt̄ a sub̄o n̄ d̄st̄n̄t̄
suam qualitatem nec auferri ab illa, s̄ illam cōmitari ubi cumq̄ sit

et quamuis in subo alieno constituat: cum n. talis modus et proprietas sit
idem realiter cum tali qualitate et prout sit realiter loquendo ipsa qua-
litas permanere nullo deest quomodo qualitas ipsa perseveraverit

Dico q^o primo scientia practica n. ita dependet a potentia subij ut si per
potentiam absolutam dei collocet in subo alieno amittat essentiam et ob-
iectum notitie practice. hoc tm. intendunt multi ex authoribz r. sententia;
et hoc tm. probant fundam^{ta} pro illa adducta. et in super p^o primo q^o n. re-
pugnat ut deo infundat homini habitum notitie practice quem sicut
Angely de re et d^o operantur ab ipso met angelo, et n. operantur ab ho^o s^o
talis habitus e realiter et intrinsece practice. q^o et si in ho^o n. det suapte na-
tura virtus ad operandum illud opus n. ideo auferat ab habitu s^o practice

P^o 2° q^o notitia que semel e practica semper e practica cum sint idem
realiter s^o notitie et s^o practice notitie. q^o si scientia practica quam Ange-
ly mouens celum. h^oet de celo mouendo, et alie scientie super naturales infu-
sae x^o d. infundant super naturaliter intellectui Petri. V. g. aut alteri, ho^o n. ha-
bentis potentiam ad mouendos celos, nec ad effectus alios quos respiciunt ille
scientie Angely et x^o d. erunt proprie practice quamuis n. inueniant po-
tentiam in subo

Dico 2° neq^{ue} etz taliter dependet notitia practica ab h^ouente potentia
ut eo ipso q^o comunicet subo potentia, notitia ead que alias n. est pra-
tica redat practica. prob^o hanc c^o q^o s^o practice est intrinseca et rea-
lis notitie. q^o n. uariat notitia ex extrinseco aduentu potentie et uir-
tutis

P^o 2° q^o alibi nulla erit notitia speculatiua, s^o que uis notitia erit pra-
tica, aut saltem nulla erit que n. possit reddi practica. quod est falsum. sequi
autz p^o q^o deus potest eleuare creaturam ad opera illa efficienda, ad que n.
h^oet naturalem potentiam. q^o tunc omnes notitie speculatiue c^o rem illam fi-
ent practice. confirmat primo q^o etz si comunicaret ho^o a deo potentia et
facultas efficiendi opera illa, ad que n. sufficit creatura et humana uirtus
s^o subiiciunt dei scientie practice et potentie, et in super ho^o sibi relin-
quere^t cu^m solo generali et v^ol^o conu^ossu dei, et illa facultate ad poss^o n^o
comunicata aut infusa practica notitia uel scientia n^ora ad operandu,
tunc quidem nihil posset efficere. nec alia quecumq^{ue} notitia ad op^o de

seruiunt

seruirent. *¶* requirit talis notitia que dirigat ad op^{er} suum subum

Confirmat 2° q^o sacerdos qui constituit corp^{us} de d. in eucharistia sub speciebus, et producit per absolutionem et remissionem criminum gratiam in animo penitentis, prestat forma absolutionis, is qui dem n^o h^{et} practicam scientiam ad constituendam hoc m^o de corpus vel produendam qualitatem gratie, ut constat. *¶* n^o semper potentiam et facultatem efficiendi aliquid q^o superat vires n^o comutat practica scientia, et proinde practica scientia erit illa que subum potens dirigit ad rei operationem et effectum.

Dico 3° notitia practica petit esse et ex n^o sua subum ee operabile a proprio habente talem notitiam. hoc efficaciter probant aut h^o res et fundam^{ta} prime sent^{ent}e. et in super p^{ro} primo, q^o eay^o res que potentia n^o lem excedunt n^o dat in hominibus scientia practica, s^{ed} solum speculativa, ut si p^{ro}ve gra^{vis} modum agnoscat quo generant^{ur} umbres, quo congelant^{ur} glacies, quo r^odu^{nt} v^{er}ant nives et grandines; et agricola cognoscat qua r^one terra proferat herbam uirentem et lignum pomiferum, quo p^{ro}cedo grana tritici; com^{pu}tant in visceribus terre et erumpant de inde, multiplicat^{ur} et uirilitate in lani; quo m^o arbores suis statibus temporibus exornent^{ur} foliis et floribus, et innumera alia eiy^o dem r^onis, quoy^o Deus p^{ro}dam h^{et} at scientia practica notitia talium r^ony^o semper s^{ed} s^{ed} speculatiue: nam ij illas h^{et} cognoscunt qui dem ut cumq^{ue} r^one et experientia duce quo modo Deus et n^o illos effectus efficiant; n^o uero cognoscunt quam directionem et mensuram sequat^{ur} Deus in talibus operationibus, nec alias conditiones practice notitiae h^{et}.

¶ signum manifestum scientiam practicam potere p^{ro}dam subij seu h^{er}it^{ur} Confirmat 2° q^o hoies expertes artis pingendi, aut pulsandi scithar^{am} aliaq^{ue} musica instrumenta, cum uident pictorem ducentem lineas, nec res^u imaginem eformantem, et docto periculo diuisis colorum luminibus, qua si uitam et spiritum cui ingerentem; uel cum perici piunt dulcem musicas armoniam et uident scitharedum mouere digitos manuq^{ue} si dinate et spontane cordas leniter percutere: ij qui dem aduertunt quo pacto ille penicillum h^{ic} labra moueat; ignorant t^u proportionem, et methodu^m seruatum: s^{ed} eod^o m^o p^{ro}as, se h^{et} qui cumq^{ue} illos effectus cognoscunt cades et ex n^o rei loquendo. *¶* omnes ista notitiae et de factu p^{ro}ce subij s^{ed} s^{ed} solum speculatiue.

It. 2° q^o notitia practica est ex esse et ex n^o sua principii operis ut ex

ut ex dictis insuperioribus constat. Quod cum non sit adaequatum et totale seu completum principium, erit dumtaxat in adaequatum et partiale, quod simul cum alio inaequato principio ei, dem effectus, et operis causari debet et possit adaequatum et completum principium. Deinde principia in adaequatum et partiale dicitur esse et ex natura sua connexionem et ordinem ad aliud principium cum quo componit adaequatum et completum principium. Quod notitia practica dicitur ordinem et respectum ex natura sua ad potestatem subij tamquam completivum principium illi, et tamquam quoddam cōprincipium quod seipsum non potest opus efficere sine consortio talis potestatis. Atque per quod materia ex natura sua dicitur ordinem ad formam cum qua simul est causa compositi; et forma similiter, quia est ex se partialis causa cōpositi ordinat ad hunc effectum causandum ad materiam tamquam ad aliud cōprincipium sine quo ipsa nihil efficeret.

Similiter spes intelligitur media qua representat. Scilicet dicitur ex natura sua ordinem et respectum ad potestatem quam determinat, et idem invenitur discurrere per alia principia in adaequata et partialia.

Primum igitur in deo nullam datur practica notitiam nisi earum rerum quas deus potest causare aut ad quas aliqua ratione potest influere praebere. Quod signum est practica notitiam ex sua natura ordinari ad potestatem subij seu cōnecti cum illa. Atque constabit discurrere et elucidabitur amplius, secundo sequente in solutio. 1. articulo 2. sententiae. Confirmatur quia in deo omnis scientia quae non ordinatur ex se ad potestatem dei quam dirigat ad opus est scientia speculativa: et est omnis illa quae ordinatur ad potestatem ex se et ex sua formali ratione est scientia practica. scientia. n. visionis, et scientia simplicis intelligentiae est scientia speculativa, quae ille non ordinantur ad dirigendam potestatem divinam, sed tantum cognoscunt rerum potentiam et existentiam iam productam. Quod dicitur.

Notandum ad veritatem huius, est satis esse subum habere vim et facultatem ad efficiendum opus saltem de lege. Quod ad aliqua opera supernaturalia, seu ad eliciendos aliquos actus, superiores naturales homo habet notitiam practicam: quod quavis ex natura sua non potest illos elicere, potest tamen per supernaturalia auxilia quae deus communicat. quem ad modum quod habet homo ad illos actus ordinis supernaturalis sufficientis auxiliium de lege, ita et habet dictamina practica.

practica fidei et prudentie infusae ad dirigendos et regulandos tales actus et operationes

Sec. 7. occurrit arg^o utriusq^e sententiæ quatenus
traditiæ doctrinæ ob stare uidentur ubi
an deus habeat scientiam practi-
cam peccati et aliorum
quas ipse solus n^o cau-

sat
A^uthoritates et rationes primæ opinionis omnino s^ut propria. hoc unum
aduertendum est, illis n^o probari ulla ratione eandem met^o notitiam quæ ex
sua ratione est speculativa, nec dirigit ad opus, nec ordinat ad subiectum ha-
bens potestatem et uirtutem, reddi practica ex eo quod subiecto addat uirtutem, ad
illud opus efficiendum. et similitur illis n^o probari eandem notitiam practi-
cam ex sua natura ordinatam ad opus, et ad subiectum potestatem seu habens
potestatem et uirtutem, reddi speculatiuam ex eo quod diuina potestatem collocet
in subiecto carente tali potestatem. tunc q^o soluenda s^ut fundamenta 2^e sententiæ

Primum petit breuem resolutionem eius dubij an. s. deus habeat scientiam
practica peccati et aliorum effectuum ad quos concurrunt cum causis seu
diis in qua dicendum est deum, et in eorum quamuis causam superiorem di-
rigentem causas sibi sub ordinatas habere scientiam practica earum
operationum quas ipse per se solus potest efficere. ita sentit Scotus
q^o s. probl. 5. articulo. Hispanensis q^o 2. art. 3. not. 2. et p^o primo e-
ficaciter ratione alata in primo fundam^o 2^e sententiæ

Pr^o 2° q^o omnis operatio que semper uel saltem plerumq^e seruat tenorem
quantitatem, seruando modum certum et ordinatum quo fit dirigit a priori aliqua
reg^o dirigente, sicut opera n^o nisi fortuito eduntur aut temere et inordinate, sed con-
tinuum ordinem et constantem regularitatem seruant. q^o dat aliqua reg^o et mensu-
ra qua ordinantur et diriguntur. nunc, talis reg^o n^o semper est in agentibus, ipsorum
et causis n^o lib^o, cum careant sepe ratione et intellectu. q^o in superiori causa
eas seruante et dirigente ac mouente ad suos fines dat notitia practi-
ca ad istam ordinationem requirita

Confirmat^{ur} loquendo de qualitate actus creaturæ que regulatur per scientiam
dei quam practica esse dicimus: diuina igitur scientia n^o intuetur habere actionem
pure speculatiuam sed practica in^o nempe prescribendo modum et normam
illi,

illis q' e' scient' practica. ars for' q' talis scientia Dei simi li qui dem'e' scientie vel prudentie, qua vere dirigit operationes civium ad finem eodem bono Re. pub.^{ca} et illi qua supremus dux dirigit inferior' ducum et militu' laudes, vigiliis, reliqua q' uelloy' incòmoda ad nobilem triumphum et uictorie decus.

Unde ad 1^m illum fundamentum 1ª sent^a Be distinguendo ars, dicitur scilicet scientiam practica[m] de rebus, a se non operabilibus, ut a causa adaequata et particulari, omitto ars: de rebus, a se non operabilibus, ut a causa ubi praesente uli influentia causis secundariis et particularibus, et simul cu illis concurrente ad eodem effecto, nego ars. et eas dicitur applicanda e' ad casus quos sic distinguo. q' non requirit ad practica[m] notissima[m] obiectum e' operabile a subiecto, tempore ut a causa adaequata et particulari, omitto eadem, ut a causa non adaequata simul concurrente et influente ad effectum ordinando actionem, praesentibus rebus et sic. nego eadem.

Tradita doctrina diuerso modo applicanda e' scientia Dei quam habet se peccatis, quae non ideo e' practica q' sit causa eorum sed quia illa permittit aut impedit, ut D. Thom. docet. 1^a 2^a q. 14 art. 16. corp. ubi ait mala uero licet ab eo non sint operabilia non sub cognitione practica ipsius, cadunt, sicut et bona in quantum permittit uel impedit uel ordinat ea, sicut et cognitiuones eadem sunt sub practica scientia. Medicus in quantum per artem suam curat eas.

2° fundamentu' maxis probat quam eorum eadem non sub cognitione licet seculi et proinde eidem cognoscibilitati, et similitati obiectiue potest correspondere notitia practica et etiam speculatiua, ut ex dictis constat. ad 2° fundamentum Be illo probari uiam secundam eam.

4° fundamentu' caute accipiendum e' pro uia sent^a et cu' distind^e. eonam non uidetur quam licet notissima et speculatiua posse fieri practica[m] additione potentiae quod e' omnino falsum; solum non uolumus et intendimus, notissima ex se practica[m] posse constitui in subiecto non potente operari. si non deus tribueret Angelo potentiam et facultatem, quae a se caret organo et efficiendi rationem non ideo cognitio quomodo dat in Angelo re praesentis modum quo uisus fit, erit uel reddet practica, q' quae semel e' notitia speculatiua temporis e' speculatiua. eo uero tribuatur notissima ipsam practica[m] Angelo quamuis illi non concedat potestatem ut efficere possit rationem, talis notitia etiam in Angelo erit practica ut supra uidi.

Ex dictis inferre primo ad rationem notitiae practicae non requiri ut uario uoluntate uoluntatem ad operandum, sed sufficere e' directiua[m] operationem

siue necessitas et voluntas ad sequentiam ei, reg^m, siue. hoc asserit a Riccio
quod dicitur. 2. art. 1. q. 1. art. 7. Hiero quod dicitur. 1. q. 3. art. 4. Gabriele. q. 11. art.
2. Caiet. 1. p. q. 14. art. 16. et id est q. ut experientia est contemptum precepta ar
tis neminem ab absolute obligant ad operandum: potest. n. quis recte scire artis pre
cepta et regulas et cessare ab operat^e quanto tempore ei placuerit, quin ideo ob
rium fiat aut per ueritatem aut quin adstringat necessitate aliqua.

Unde male Scotus, q. 5. prot. art. 2. cum aliis qui eum sequuntur, negant deo
scientiam et notitiam practica, ex eo quod uoluntas diuina plena diuinitate et
india ceditur omnia que uoluit in celo et in terra; que libere et potuit ni
contendere sine aliqua sue perfectionis laue, et ex eo quod diuina uoluntas res
pectu effectuum ad extra seu creatoris, n. habeat necessitatem aliquam regula

Infer^t 2° ad rationem notitiae practicae n. requiri opus esse in potestate
subij^{ti} tam qua in causa principali. id est q. n. semper causa principalis ita di
rigit operationes causas, n. in principalium, ut illae moueant sicut in
trum emouita ad motum nutum et impressionem mouentis et agentis principalis.
Id est ipsa et instrumentum agunt proprio motu, utunt^r q. regulis propriis inquam op
plicat ad opus, et confirmat q. quia magis libere eicit actus super na. les est causa
minus principalis eorum, ad eam semper dat practica notitia, q. id practicae
notitiae n. petit subum esse causam principalem. min. per q. actus super na. les
procedit super naturalis presentia que est practica notitia.

Infer^t 3° que sit na. notitiae speculatiuae: notitia q. siue scientia spe
culatiua est actus tendens in solam obij^{ti} ueritatem in eiq. cognit^e siliens sine ul
terior. respectu aut habitudine ad alium finem, et sine intentione aut reg^m
operandi. que omnia intelligunt facile ex dictis de notitia practica.

Infer^t 4° quo pacto intelligendum sit illud dictum in sup. traditum de
scientia practica et speculatiua, cum diximus scientiam practica hanc proprie
operationem n. uero speculatiuam, sed tm respicere ueritatis contemplatione
et in ea siliere. sensu, n. n. est scientia practica n. ordinat^a ad manifestatione
et representationem ueritatis; nam cum conueniat omni adui et habitu inte
lectuali hanc proprie in mediato saltem et proximo representationem sui ob
uictis, id est conuenire deuet notitiae practicae; sensu, q. n. notitiam speculati
uam siliere in tali contemplat^e practica uero progressi ulterius, et respicere
in super operationem ad quam ordinat.

Sec. 3. an logica sit scientia practica. I. Specul.

1^a prima opinio asserit logicam esse speculatiuam ita Scotus, q. 4. prologij. et
Durandus, q. 6. pro logij. Scotus, q. 4. proe. Ananiensis. in. 1. p. d. Thom. q. 1. art.

4. Tenent. primo phisicoy.

2^a opinio oppositum asserit eē nempe Logam solum practicam, ita Gra-
biel. g. 11. Ocam, in. 1. dist. 39. Aureolus apud Capreo. g. 2. Landung. 6. me-
taph. g. 3. et. s. Paulus Venetus in initio Logice. Scaliger exercitat. 307. n. 37
et in sec. 2. metho. cap. 3. g. 2. sec. 4. alias sententias ueluti medias inter
has oppositas refert Rubij g. s. proe. n. 3. et 9.

Supponendum Logam debere pertinere aut ad scientias practicas, aut
ad speculativas, aut contineri sub utraq; s; e q; eōs consentiēz phor. ad misit
tamquam adequatam diuisionem habet, eam quam in practici et specula-
tium diuidit. et confirmat q; omniū habet, uel tendit ad cognitionem
rei scientis uitali cognitē et sic erit speculativz, uel prater illam ordina-
ad opus, et sic erit practica.

quo supposito dicendum Logam eē scientiam simul practicam et specula-
tiuam ita Grabiellus Valsqued. 1. p. disput. 9. n. 2. Suarez tom. 2. methaph. dis-
putat. 77. sec. 13. n. 54. nam quauis s; sentiat Logam eē simpliciti specu-
latiuam, et solum ex p^{te} practicam pro nobis e quatenz ad misit Logam contine-
re simul rōne scientie practice et speculatiuē et magis exp^{ro} fessio An-
ton. Brud. g. s. proe.

Rōne p^{ri}o cō. primo q; Loga nē omnino speculatiua nec omnino practi-
ca. q; simul participant utramq; rōnem, ans p^{ri}o q; scientia omnino spe-
culatiua s^m uersat^r in cōtemplat^r sui dōij, neq; tradit precepta et regulas
ad efficiendum opus; s; Loga nē sinit in cōtemplat^r sui dōij s; ulterio ter-
dit ad opz tamqua ad finem p^{ri}ncipium et proprium; tradit q; regulas et
presentat modum, quo effici oportet opus. q; nē e^m speculatiua.

Deince q; neq; etz sit s^m practica p^{ri}o q; saepe cōtemplat^r nam modis iōn-
di et proprietates illi, nē attendendo modum, quo fieri debeat opus nec trad-
dendo uel et precepta q; subum dirigat: s; hoc nē conuenit scientie omni-
no practice ut patet. q; Loga nē erit s^m practica.

p^{ri}o 2° q; Loga hēt multos actz practicos et alios multos speculatiuos, q;
simul practica erit et speculatiua. ans p^{ri}o q; Loga hēt actz qui hēt p^{ri}-
sine et dōij p^{ri}ncipium et operatiōnem, ad quam tradunt regulas et precepta;
huius modi s; actus illi, qui ad definitiōnis constitutiōnem dicitur ad hēben-
dum eē geny et dnam; ad diuisionem afferenda, eē membra que ad que-
diuissum dōij. docet etz modum quo apprehensio intus fieri debeat ut de

seruiat iudicio quo nam in iudicium dea ferendum sit per diuisionem
et per compositionem quae ordinat et dispartit ^{um} requirat ad syllogum
Quod uero est de actibus speculatiuis pro quibus logica habet actus, qui abstracto
quod adinquant ad opus aliquod transendo regulas scilicet, composi, aut e
fectione contemplant nam modi suendi et proprietates illi, ut est actus ille
contemplant nam syllogi pro cauili, ex quo gignit opinio; et nam de
monstrationis die. qui actus taliter uersantur et haec oba, ut non attendant
effectum dei sed contemplant modum speculatiuum essentiam et nam illi, quod pro
pri competit speculatiue notitia. —

Confirmat hoc quod non minus perfecte contemplantur logica nam et propieta
tes sui obij ac si illis non operaretur. quod habet rationem proprie loquendo suentiae
speculatiue. alio pro quod ita intendit exactam notitiam obij ac si illis sup
poneret aliu nse factum. cora uero pro quod non pertinet ad scientiam practiciam
exacta reu efficiendi, cognitio et notitia sed sufficit aliquantulum quae ad
operandum sufficit: sic. n. non pertinet ad artem edificatoriam deffini
redomum pergens et differentiam propriam, et alia huius modi —

pro 3. quoniam logica habet habitum, simul practicos et speculatiuos, quod
est simul practica et speculatiua. alio pro quod multi actus eiusdem spei qua
uis materiali diuersi producant eundem habitum hentem extensio
nem materialem partium; sed illi actus logice practici et speculatiui non
distinguntur specie ratione praxis et speculationis, ut alibi probatum sum.
quod si ex alio cap. non differant essentialiter producant eundem habitum ha
bentem extensio nem materialem partium, ratione quare uidentur ad ac
tus similes illis a se productis fuit. —

Hic ad uertendum est logam maiorem esse et practiciam quam spe
culatiuam, quod practicius eius, obidum est modus, suendi prout operantur est, et
quod passim habet praecpta et regulas uene de uerendi. an uero ideo debeat
apelari magis practica quam speculatiua, quod nullum habet actum, pu
re speculatum, et multos habet pure practicos, examini habim, see
sequenti. —

Sed obiecta obijacit in Teletis quod de dialectica in coram si loga
est practica. l. est actiua. l. effectiua, ut constat ex Aristotele et Platone.
cap. i. textu i. si uerba est actiua uerba effectiua quod non scientia practica
minor pro quod effectiua est huius operat transiret in materia

externam, q̄ cum n̄ transeat n̄ erit effectiva. Nusq̄ actualiter
p̄nderet c̄ actiones procedentes ab elect̄ voluntatis, q̄ cum ejus
actio sit intellectu diuina n̄ erit. Et alia ~

ante solut̄ notandum ē communioem accept̄ huj̄ notum
Actio, et Factio, seu actiōem et factiōem s̄ effectiōem ē illam
que per alt̄ intelligunt̄ abstract̄ actus et operat̄ inmanentes per
factiōem v̄ operatiōes transeuntes, alijs exp̄sitiōes earundem
vocum videri possunt apud suaresimo 2̄ met. sect̄ 13 n̄ 29.
P̄ q̄ ad argumentum Logam ē actiōem et ad hoc n̄arium n̄c̄ quod
verget c̄ electiōem sed sufficere q̄ verget c̄ actiōem inmanentes
ad hęc secundum plures alias exp̄sitiōes quauisq̄ earum exp̄sitiōem
ille vocet n̄ll̄ infer̄ ī n̄am sententiā ~

2̄ obijct̄ Taleq̄ scientia practica aut ars t̄c̄ profire aliqd̄
ext̄intellectum; sed loq̄ id n̄ d̄ dicit q̄ n̄ ē scientia practica.
P̄ neḡ majorem ut ex sup̄ dicit̄ stat ~

3̄ obijct̄ q̄ ars et scientia practica n̄ proprie tractant rē
n̄am sed modum quo fieri debet; sed loq̄ docet n̄am modi sciendi
q̄ n̄ erit practica. P̄ n̄ ē ī n̄am scientia practica q̄ n̄ ē n̄am
n̄am ext̄ et representet, q̄ hoc dicit̄ au cumq̄ ac t̄i et n̄ dicit̄
int̄. debet t̄m n̄ dicit̄ ad opus ordinari itaut ostendat de
de suo in mediato ōo quare rōne sit operabile ~

4̄ p̄est̄ obijct̄ q̄ illa pars loq̄ que exemplat̄ ind̄ sciendi,
et rōne uijus loq̄m apellat̄ uijus exp̄sitiōem ordinat̄ ad
opus q̄ loq̄ n̄ ē speculatiua rōne illis p̄t̄ sed absolute
adequate practica. cōa p̄t̄ q̄ quid quid ordinat̄ ad opus n̄
p̄t̄ in cognit̄ ōi et p̄t̄ n̄ ē speculatiuum. ars p̄t̄
t̄ q̄ cognit̄ in sciendi, n̄t̄ magis p̄t̄ d̄ dicit̄ d̄ dicit̄
argumentatiōis, maxime conducit̄ et subat̄ ad recte efficien
dos illos m̄ sciendi ~

P̄ neḡ anḡ ad uijus probat̄ d̄ dicit̄ cognit̄ et illos n̄ d̄ dicit̄
cere aut jubare formaliter ad opera illa recte ordinanda et effi-
cienda; sed jubare quadam rōne remote auct̄ sequit̄re, et
per accid̄ d̄ dicit̄. si quid n̄t̄ representante ē n̄am d̄ dicit̄ d̄ dicit̄
lapidibz et lignis ordinate et artifice ē com p̄t̄, n̄ d̄ dicit̄
rigeret

geret quis formaliter, & proxime, sed materialiter, remota, & valde
peracta deus ad domum edificandam, aut ad nostram practicam
requirit formaliter illa est proxima directio que per se dicitur modum
nec efficiendo

6. obij. potest obijci q^d Loga non effectiue concurrat ad actus aliarum scientiarum,
sed solummodo dirigendo ut infra dicemus; sed scientia practica deus suum debum
efficiere. q^d Loga non est practica. R^{es} 1. Loga efficit suum debum in materia propria, in
et in aliena q^d s^{ed} intendit debum formale Logae ut forte latius, et explicabimus in
alio loco, quod sufficiens est ad practicam scientiam. R^{es} 2. sufficit etz directiue
tam et non effectiue concurrere cum aliis scientiis ut sit practica; ars. n. domifi-
catoria practica est, quamuis in ipsa s^{ed} artificia manus constituent domum.

6. obij. Loga procedit sicut mathematicae disciplinae quae primario ad
templant quantitate, et solum secundario et ueluti per accidens trahunt mo-
dum conficiendi triangulum etc. sicut etz Loga perse contemplat nam modi
scientiae, et solum secundario et quasi per accidens trahit regulas et praecpta
quae debeat fieri. at uero mathematicas disciplinas appellat Arist. b. metha.
ex. 2. et 3. speculatiuam scientiam. q^d Loga erit speculatiua et non practica.
R^{es} neg. ans: nam Loga essentialiter ordinat ad directionem conceptuum: ma-
thematica uero s^{ed} descendit ad modum conficiendi triangulum, quod ran-
gulum etc. ueluti ad exempla in quibus cernit^r mani feste etz demonstratio nu-
ueritas addi etz potest non esse pure speculatiuas omnes mathematicas.

7. obij. nam si Loga simul sit practica et specul. non habebit^r ad s^{ed}
eminenti s^{ed} etz formaliter, s^{ed} practicum et speculatiuum formaliter perfec-
tior est quam id quod s^{ed} est practicum aut s^{ed} speculatiuum. q^d Loga erit perfec-
tior aliis scientiis pure speculatiuis aut pure practiciis, et proinde non solum e-
rit philia et omnibus mathematicis disciplinis, et aliis multis. maior p^{er}
q^d quae liuet scientia aut speculatiua aut practica formaliter talis est: si. n.
sit speculatiua speculat^r in^o formali nam sui obij. s. per formales adz
affirmationum et demonstrationum. si sit practica etz formaliter operat^r aut
directiua est operationis: ex quo fit scientiam simul practicam et speculatiuam
qualis est Loga id habet non pure eminenti s^{ed} etz formaliter.

R^{es} neg. min. q^d dignitas et perfectio scientiae sumit^r ab obij. formali non uero ab
aliis materialibus uel accidentalibus perfectiōibus. quare quamuis Loga sit simul
practica et speculatiua non fiet id quia amplectat^r uerum praeis et speculatiuam,
tamqua

tamquam differentias específicas adaequatas et essentielles; nec ex p^{te} obij
formalis, ut suo loco probabimus. ad quem venimus, alia arg^o que ex eo in
tendunt Logam n^o est practicam et speculativam, q^o h^{ic} s^ut duae differentiae es
sentialiter habituum, quae in unam et eandem scientiam requerunt. Servire

Sec. 9. an Loga habeat alios act, pure speculativos

¶ Multi ex receptionib^{us}, quavis admittant Logam habere plures act^{us},
pure practicos, nullum t^um admittunt pure speculativum. primum probant q^o
ille act^{us} est simpliciter practicus, qui op^{er}is seu praxim respicit tamquam ob^{jectum}
et finem proximum, et tenent e^{ss}e talem ob^{jectum} tradendo reg^{ula} et precepta: s^{ed}
in paucis act^{us} logice hoc fieri ut qui docent de definitione non coⁿponit vere
ex genere et d^{ist}incta, et similes alij. q^o 2° probant quia null^{us} act^{us}, dat^{us} in
Loga cui^{us} ob^{jectum} n^o sit operabile. q^o null^{us} act^{us} erit qui n^o sit practicus s^{ed} q^o
et proinde null^{us} erit qui adaequate et simpliciter sit speculativus.

¶ C^o primam s^{ed} id admittimus libent^{er}: s^{ed} c^o 2° dicendum videt^{ur} Loga
posse habere et de facto habere multos act^{us} adaequate et simpliciter speculati
vos. colligit h^{ic} c^o ex Enrique. 1. p^{ar}te. summae. art. 36. q. 4. in corpore
et ad 1°. et quod l. 8. q. 1. Occano q. 11. p^{ar}te. c. 3. Max^{im} alio. q. 3. art. 3.
not. 3. Greg. q. 3. art. 3. c. 1. et alij multis asserentib^{us}, ob^{jectum} praxi
sumptum praesse s^{ed} propriam nam n^o est sufficiens specificativum notitiae
practicae, nec eam sufficienter a speculativa distinguit.

¶ p^{ar}te. c. 1. q^o c^o idem met ob^{jectum} ex se operabile versari possunt scientia
adaequate et complete practice et adaequate speculatiuae. q^o ex ob^{jecto} opera
bili n^o sequit^{ur} notitiam n^o est pure et adaequate speculativam. Ans^{elm} p^{ar}te q^o
de h^{ic} habet scientia practica nempe scientia moralis et de i^{ur}to habet
ars medica: et et^{iam} habet scientia speculativa. s. pars que dam phisic^{as} naly

¶ p^{ar}te. 2° q^o quamvis ob^{jectum} ex se sit operabile, terminare potest notitias ad
aequate et simpliciter speculativas, q^o quamvis sit operabile ab ipso fi^{si} ente
notitiam potest et^{iam} terminare notitias adaequate speculativas. patet coⁿ
q^o respectu notitiae que nullo m^o procedit operative seu practice tradendo reg^{ula}
et precepta: s^{ed} ob^{jectum} coⁿtemplando ob^{jectum} seu speculando illud, per accid^{ens} s^{ed}
n^o est dari vel n^o dari potentiam et facultatem in sub^{jecto}. Ans^{elm} p^{ar}te q^o qui cog
noscat et intuet^{ur} e^{ss}e s^{ed} s^{ed} cognoscat ut ob^{jectum} ex se operabile cum operet^{ur} a Deo:
tamen not^{us} est simpliciter speculativa. idem patet in cognitionib^{us} et notitias adae

aeguate et simplicitati speculatiuis, q̄ cognoscit pluriū et niuis congelan
dre modis, et in aliis innumeris. —

Confirmat̄ haec s̄ q̄ quid q̄d inlus cori derat absolute conspicienda
aut concipienda nam duntaxat rei, quin simul neq̄ formaliter neq̄ virtualiter
attendant uel tradat regulam seu modum in operat̄ seruandum; cori derat
simplicitati et ad aeguate speculatiue et nullo pacto practicae. q̄d aut̄ p̄ q̄ si
aliquis concipiat formam nauis et partes illas, cori derans t̄m̄ nam, proprie
tates, et proportionem, et nihil curans de m̄ et regulis eandem fabrican
di, is qui dem habebit notitiam pure speculatiuam quae neq̄ in ad aeguate
aut partialiter sit practica rōne s̄b̄j operatiuis

3̄ p̄ q̄ ipsa operat̄ materialiter sumpta potest sub diuersis rōnibz, eē
s̄b̄m̄ notitiae practicae et speculatiue, q̄ s̄b̄m̄ operatiue n̄ d̄b̄t ad rōnem
ad aeguatam scientiae speculatiue et per consequens nec partialiter constituit
scientiam uel notitiam practicae. ad̄ p̄ q̄ actz et operationes canendi, in
gendi, orandi, et alij similes quatenz, a peritis h̄z artium efficiunt̄ sunt
praxes et proxime s̄b̄a proxima notitiae practicae quae dat̄ in ipso artifice.
at uero respectu aut̄ ieh̄b̄m̄ uel in d̄b̄m̄ sunt s̄b̄a in mediata notitiae
plene et ad aeguate speculatiue et nullo pacto practicae. —

4̄ p̄ q̄ fides supernaturalis p̄ suum s̄b̄m̄ formale nempe ueracitatem
Dei quod ē s̄b̄m̄ speculatiuū in d̄nat̄ ad assensū pure speculatiuū et pu
re practicae; nec ex eo quod heat s̄b̄m̄ speculatiuū, debent omnes actz quz
ipsa elicit eē s̄m̄ quā speculatiuū. q̄ similit̄ loq̄a p̄ idem s̄b̄m̄ for
male practicae seu q̄d s̄m̄ se ē operabile, poterit in d̄nare ad actz pure et
simplicitati practicae, et ad actz pure et simplicitati speculatiuū, qui sine
ulla admittione practicae contineant rōnem ad aeguatam speculatiuū. Con
firmat̄ q̄ est fides humana p̄ idem s̄b̄m̄ formale nempe aut̄ honestatem
humanam quod n̄ ē ex se aliquid operatiue, mouet et in d̄nat̄ ad assensū pu
re practicae, et ad assensū pure speculatiuū —

praedictas rōnes confirmat ualde Arist. aut̄ honestas, qui lib. 3. de aia et
4. 6. quaerens causam motz localis, inquit, cuius causam n̄ ē aliquid specula
tiuū quoniam nihil agibile considerat, nec d̄b̄t fugiendum aliquid aut
sequendum et ibi dem sub̄i: s̄d neq̄ cum speculat̄ aliquid huius modi, iam pre
cipit aut̄ persequi aut̄ fugere: quem ad modum sepe intelligit terruile aliquid, n̄
iubet aut̄ timere. ex quibz, constat s̄m̄ p̄m̄ dari q̄d speculatiuū s̄b̄j
operatiuū, et c̄ quod potest et̄ dari praxi. quod clariz̄ erit, si ad iungam,
explicatiuū nem̄ D. Thom. 2. 2. lec. 4. art. 2., cum speculatiuū fuerit haec ē cum spe
culatiue

speculatiue consi. deauerit aliqui d huius modi .i. aliqui d agi uile .

Ex dictis constat solut^o nonis dubitandi diu m^o n. n. dan actum aliquem in loga qui n respiciat d^om operabile: negam^o uero anse in fieri omnem actum eē aliquis practicum; nam tam acty practicy quam speculatiy uentari possunt cē d^om esse operabile ut explicui m^o. Ad qd aduerte notitiaam practicaam hēre duo d^oba, altery proximum et in mediati, altery remotum: d^om proximum sunt ipse operationes quos mensurat et dirigit notitia: d^om uero remotum ē id ad quod terminant^r operationes. q. g. dictamen illud nāle deus ē amand^o, et colend^o, hēt pro d^oba in mediato amorem dei ei^o q^o honorem et cultum; et pro d^oba mediato et remoto ipsum deum, quem amor et culty respiciunt. diu m^o q^o n^o sufficere in remotum d^om, ut scientia uel notitia sit practica pp^o illud; s^o narium eē quod accedat proximum d^om de inde et^o ipse operationes possunt hēre sepe rōnem d^oij remoty in deferentis ut terminet notitiaam practicaam et speculatiuam ut ex nra 3° probat^r colligi potest: tunc auty ille operationes s^o proximum d^om practicae notitiāe q^o concipiunt ut mensurauiles ab ipsa notitia. haec n. ē propria rō obiectiua notitiāe practicae que omnia pleriq^o constat^r eic^o qua de d^oba h^o notitiāy inter se suo loco dicem^o.

Q. 10. an loga sit naria ad alias uentias.

Sec. 1. difficultas decidit.

Supponendum ē primo questionem eē de loga artificiali nālem n. nempe intellectum ipsum certum ē eē nariam in rino ad ad quarendas quas cumq^o scientias. 2° dupliciter potest eē aliquid narium; primo simpliciter 2° ad meli^o eē aut s^om quid. id requirit simpliciter s^om quo nullo pacto potest res eic^o cautioni mandari, sicut ubi nālibi loquendo ē simpliciter narium ad utre consuetudinem. et in hoc sensu rogam^o an loga sit naria ad alias scientias ad quā uentat.

Dico primo loga n. ē simpliciter naria ad facultates illas quā in perfecte procedunt n. exacte esponentes propria d^oba ad stillum scientia nec resoluentes eē ad sua principia, s^o solum in quadam opinione uel fide humana aut spenentia proxime uidentes. nec similiti ad eas quā si aliquem scientia modum hēant est cum magna imperfecte. cē clara ē et cons. et breuiter probat^r q^o

quacumq; artes mechanicas et ex liberalib; grammatiam, rhetoricam, atq;
alias similes consequuntur multaj atq; logicae praesidio. confirmat qd facult
tas quae n̄ indiget m̄ sciendi n̄ indiget logica nec eis dicitur, cum logica sit
quae modum sciendi docet s̄ ille facultates quae sciendi m̄ n̄ procedunt
nec m̄ ad modum imperfecto n̄ indigent modo sciendi ut patet qd nec indi
gent logica. —

Dico 2° logica n̄ est simplicitati naria ad singulas partes euentiar; et perfectas
tate comparandas. p̄i c̄ primo qd scientia h̄nt aliquas p̄ opinitas quae
proinde n̄ indigent logica. deinde h̄nt aliquas alias euentias et de materia
ruios ita claras et perse manifestas, ut nullo negotio indigant illas conse
quat. ut est haec de materia totum quod dicitur est materia sua p̄ se p̄ se eam e totu
et est pars eius. qd caelum e maior sole. et similes aliae inueniuntur faciles
argumentationes et demonstrationes quae primo ueluti aspectu per se p̄ntur
absq; ulla difficultate.

P̄i. 2° qd experientia certum e n̄ paucos ee homines logicae expertes, qui de
demonstrationes mathematicas eformant alias qd expectantes ad phisicam et alias
scientias. saepe n̄ uideas agricolos aliquos et rudes hoies conficere suas certas
euentias qd demonstrationes de elementis, pluribus, seribus, ad mores, et vestrum rei
publicae regi men pertinentibus, de arboru diuersarij na et proprietatib; in nu
meris qd alijs quas n̄ temere et subtiliter confundunt, s̄ per legetimos et euiden
tes c̄ inferunt. —

P̄i. 3° a paritate ronis quoniam ad primas demonstrationes alijs qd ad qd c̄
proprium obiectum logica n̄ indiget alijs partium eius sem logica praesidio ut dicit
m̄ infra. qd et aliae scientiae ad aliquas claras demonstrationes n̄ indigent
logicae diuersionibus. —

P̄i. 4° ad conficiendas aliquas demonstrationes in quacumq; scientia su
ficiat quod cognoscant praemissae et bonitas illationis; s̄ hoc potest saepe sine
logicae praecipis et regulis obtineri ut in claris demonstrationibus et perse pa
rentibus aparet; et in syllogis qui fiunt in aliquo ex quatuor modis primae
figure et alijs multis. qd confirmat qd quamuis in his et similib; euenti
is n̄ cognoscatur in coi et in actu signato mod; sciendi nec alia praecipia aut
regulae cognoscitur in illis mod; sciendi et in ferendi hanc e in particulari
sui et nunc et ut dicit solet in actu exercito. —

Dico 3° et n̄ requiritur ad perfectas alias scientias ad quodrendas tota et
integra logica quoad omnes suas partes. p̄i qd integra et tota logica n̄ requi
rit ad se ipsam. qd et n̄ requiritur ad alias scientias. patet ead qd ead. s̄ e

respectu aliarum ac respectu logice: alio pr^o q^o omnino implicat omnem logam
sua omnes et singulas suas partes ad se ipsam presuponi et requiri. Consi-
mat^{ur} q^o multa docent in Logica que non exercent narium in aliis scientiis.

Dico 4° Logica simplicitate et abstractate est omnino et simpliciter naria ad
quas cumq^{ue} perfectas scientias integre et perfecte adquirenda. ita sentit
Albertus. trac. 1. logice. cap. 3. Boetius, initio trans. l. porphyrij. Anthonij, in
tra predicamentorum. et simplici, item. Alex. 1. Top. Avicena cap. 2. Logice
et alij plures ex antiquis. Gallenus, precipue lib. 1. an sanguis contineat in
arteriis, et lib. de constitut^{ione} art^{eriarum} medicæ cap. 6. ubi ex professo probat hanc
sententiam. quam etiam colles defendunt recentiores Scotus in premi alib^{us}
Logice. q^o 1. Sedens, q^o 2. Logice. Totlety q^o 1. cap. 4. Rub. q^o 1. est hæc con-
sentia Arist. 2° methaph. ix. 15. dicentis, scientiam simul et modum scien-
di quæreret absurdum.

Eam loquenti probat. S. Agult. lib. 2. de ord. cap. 13. his verbis q^o 9°
transiret ad alia fabricanda nisi ipsa sua prius quasi quedam machina
menta et instrumenta distingueret, notaret, dirigeret, proderet q^o ipsam
disciplinam disciplinarum quam dialecticam vocant: hæc docet docere, hæc
docet discere; in hac se ipsam se demonstrat et appert que sit quid
velit quid valeat, scit scire, sola scientes facere non solum vult sed et
potest.

Eandem etiam probat Clemens Alexandrinus lib. Stromat. ad finem his
verbis; a viro bono et moderato est adquirenda ut aliquid dicat vel faciat
eoy que dicunt aut fiunt apud hoies (ut faciunt qui non sunt dialectici,
qui versant in rebus sophisticis) sed ut possint quidem dicere et facere
ea que deo gratia sunt id est uniuersum pro omnibus cum sit
autem vera dialectica formam tenet mixta ueritate res considerant,
faulitates q^{ue} et potestates examinant, transcendit ad præstantissima omni-
um essentiam. merito q^o scriptura tales nos esse uolens dialecticos, sic hortat^{ur}
H. efficiamini probi trapceitæ alia quidem reprobantæ quod autem bonum est
tenentes. hucille.

pr^o ratione primo nam ut quis dicat proprie et perfecte scire in scientiis
quibus cumq^{ue} necesse est ut ipse sciat scire, ut ait Arist. 2° posth. cap. 2. et se-
pe alibi: cognoscat nempe a sensum seu notitiam et alio cui senti primum
inferri; et utiq^{ue} loquendo necesse est eum recte cognoscere definitiones di-
uisiones, et argumentationes, que in scientiis passim occurrunt. sed hæc
non cognoscunt sine Logica artificiali. q^o minor pr^o nam non semper concordat
lumen itali bonitas loce seu illationes: quin potest contrahit sepe notari in
boni bonam eam cum mala sit.

2° p^o q^o dum versat quis in integre et perfecte scientia ad quædam
 exercet q^o in ead^o c^o d^orum proprium deffinitiones diu. Sic. n^o patet n^o cōmitte
 re aliquos errores in longo p^oca p^ore tempore et continua actuum ordinat^o q^o
 ut tales errores corrigat n^oria e^o artificialis Loga. q^o ad scientias perfecte ad
 quærendas e^o Loga n^oria. maior e^o certa. n^o p^o q^o ad corrigendos illos erro
 res necessary sunt duo act^o, alius quo sciat se commississe talem errorem, a
 lium quo possit illum recte corrigere substituendo perfectum alium et con
 gruum actum loco alteri p^oraij, et p^ore directi. que nullo m^o sine Loga
 fieri possunt cum ad illam tales act^o pertineant.

3° p^o q^o alie p^ore ad longam et ordinatam suar^o operationum effectio
 nem simplicitati indigent aliqua artis directio, ut man^o. H. g. ad recte e
 legem fingend^o am, aliterary characteres eformandos, ad sonos ad moni
 tos recte edendos, indigent simplicitati et omnino directi alicui^o artis sine
 qua n^o poterunt illos operationes exercere. q^o cum in alijs scientijs eueni
 re soleant uarij errores, q^o possunt q^o in ordinate aut ordinate fieri ear^o
 act^o n^o minus indigebunt directi Logæ quam mox illi, qui ordinate aut
 in ordinate fieri possunt indigent arte directiue.

Sec. 2. proponunt, et solbunt argum.

Primo obijci^o pro opposita sent^o quam tuent^o labels, trac. i. Logæ. cap. 4°
 bandung. 2. meth. q. 11. fons. 2. meth. cap. 3. q. 4. sec. 2. et Corimb. q.
 6. art. 2. quia ante quam Arist. in ueniret Logam multi sapientes uirij flo
 ruerunt q^o alij Loga artificiali perfecte multar^o scientiar^o splendore ni
 tuerunt; quidam mathe mathematicæ scientiæ, alij phisicæ alij medicæ sic
 q^o n^o e^o n^oria Loga ad eij modi scientias, et proinde neg^o ad omnes. R. ante
 Arist. dabat Loga n^o quidem ad met^odum congruam redacta que Arist. in
 sunt quare uirij illi n^o sine Loga ascenderunt ad sapientiæ fastigium.

Obj. 2° q^o euenire potest cognosci cui dent^o ueritates principior^o in par
 ticulari, et cognosci et^o cui dent^o hanc c^o conjugi cum huj^o principis et ex
 illis inferri, quamuis n^o cognoscat in eoi quid sit demonstrat^o et inigorent
 p^oress^o, cōdes Logæ regulæ et directiōnes. q^o sine Loga potunt adquiri alie
 scientiæ. R. quamuis ut sup^o iam dixim^o, aliqua faciles demonstratiōnes
 occurrant in scientiar^o ad quæ ad quas n^o sit n^oria Loga, t^o in scientiæ
 perfecte progressu in numero passim inuenient^o que uel omnino esu
 gunt et superabunt captum ignorantis Logam, et eij p^ocepta, uel pro
 bawiles t^o judicabunt^o uel et^o anumerabunt inter sophismata.

Obj. 3° quia siue quod sciam^o rem e^o notitia reflexa sup^oponens iam
 essentia

essentialiter notissiam et scientiam directam quae sine illa reflexa esse
 re potest absq; defectu suae perfectionis. q̄ ad eandem scientiam n̄ requiritur Loga
 à qua provenit ut diximus, sive quod suam. Bx. Loga n̄ requiritur tamquā
 pars essentialis aliarū scientiarū, nec id unquam intendimus; neq; requiritur ta
 quam notitia reflexa sup̄ directam; q̄ cognitiones reflexae n̄ semper perti
 nent ad Logam, et accidunt aliis omnino ad alias abib; eorū sup̄ponunt condi
 tiones. s̄d scire quod suam nihil aliud ē quam ferri in conclusionem ita cui
 senti et clara cogit ut n̄ solum s̄būm representet s̄d et se ipsam prodat
 intellectui. quae clara representatō videt Loga sine qua n̄ dat evidens cog
 nitio cuiuscumq; bonitatis eade, et provenit nec dat scire quod suam.

Obj. 4. Loga artificialis n̄ requirit ad cognoscendam bonitatem illatio
 nis. q̄ abstracte n̄ requirit ad alias scientias: cum ex hoc videamus nos
 intelligisse eis, necessitate. ad s̄p̄ q̄ bonitas illationis ē nota ex his. Bx. quā
 vis in quatuor modis priorib; primae figurae et forte et; in aliquib; aliis sint
 s̄p̄ illorū perse n̄ti et evidentes, et et; perse n̄tae sint bonitatis illationum pra
 cipiue si n̄ afferat multiplex et complicata sup̄, apelat, cas, s̄būq; pp̄ h̄
 potestiae, et aliae difficiles et obscurae: dant in alijs multi modi in quib; n̄ ita
 patet bonitas illationis: qui cum saepe occurrant in scientijs, perfecte acqui
 rendis, debent Loga parati ad eas accedere.

Obj. 5. quamvis s̄p̄ qui perse acquiritur conaret scientias sine Loga in
 cideret in errores innumeros in potest contingere quos magister aliquis ita
 discipulum doceat has scientias ut eorū s̄p̄ illorū conficiat semper in qua
 notis illis primis modis, in quib; cum per naturae lumen esse clara sit illa
 tionis bonitas n̄ erit ad illam scientiam n̄tia Loga artificialis. Bx.
 primo omittendo abs et negando eodē. q̄ multi s̄p̄ illorū in primis illis mo
 dis ordinati summam continent difficultatem pp̄ varias suppositio nes
 appellationes alias q̄ n̄ claras trōmōn proprietates, ad quarū cognitionem
 videt Loga. Bx. 2. et; ad talem reductionem requirit Logam: qui n̄.
 sine illa suat varias conversiones, alia q̄ omnino n̄tia ad reductio
 nem s̄p̄ illorū. Bx. 3. et; omisso anti neg. eodē: nam cum praecptor
 saepe possit errores admiscere, et male s̄p̄ illorū disponere et reducere, dis
 cipulo eēt Loga n̄tia ut cognoscere possit cōmūti tunc tales errores et
 illos corrigere; alit̄ n̄ scientiam s̄d errores acquirit et s̄ opinionem
 quamdam aut humanam fidem, eūs q̄ n̄teret. Bx. ultimo neg. cas
 q̄ ostendit experientia paucos eē s̄p̄ illorū qui tam in p̄tia, quam in alijs
 scientijs reduci possint q̄ impedit difficultas rerū, multi p̄licitas q̄ et varie
 tos pp̄. &c.

* adquirere.

Ex dictis in hac sec. et precedenti constat primo Logam eē valde
 utilem

urlem; si n. naria e a fortiori uilitatem habebit. nec o illam si dicta
quodam sanctorum patrum que uideri possunt apud Conimb. g. 6. proem. art.
1.º atq. potremo. Patres. n. et graues authores n. ipsam dialecticam con-
demnant sº illi, abuersum, in quem ad opugnandam implexius cauillis
uentatem abijcebat et aduebat. at ignem in prudenti accusas qº in
manu furentis et malefici silbam agrorum incendat. ~

Constat 2º Logam eẽ tradendam ante alias scientias. si n. omni-
no naria e ad illas comparandas prius ipsa comparari debet. ppº ignora-
tionem. n. dialecticam quam plures ex antiquis philosophis in missera errorum
baratra conuerunt ueritatem in dragantes. unde quassati uno ore uoce
illam eodem apud Ltercium in uita Cæronis lib. 7. Stoicij omnes pro-
ferebant, absq. dialecticæ cogit. e sapientem sine lapsu n. futurum. ~

Constat 3º Loga uia inuentionis prius debuisse inueniri quam a
licet scientiæ integre atq. perfecte adquirant. cum quo stat Logam uia
et inuentionis posteriori nem eẽ aliis scientiis n. sibi eam eẽ perfectum, sº
quoad eẽ imperfectum, et ueluti in quatuor; cum. n. Loga inuentant
occasione errorum qui in adquisitione et usu aliarum scientiarum occurrebant
et reflexione facta sup. aliquos adq. qui sine Logæ manu duct. e compri-
potuerunt, n. potuit ipsa ante cædere tales in coactiones et in tria scien-
tiarum. ~

Sec. 3. an Loga sit ad seipssam naria

Obijci hæc et solent o nram sententiam nam Loga e scientia om-
nino perfectam et tri ad seipssam n. e naria. qº nec ad alias scien-
tias naria erit. quod si dicas, ad Logam artificialem n. requiri aliam
Logam artificialem sº sufficere solum nalem. o e quia idem di-
cipulenti realiter scientiis. de inde ideo ad alias n. sufficit Loga nali
qº hæc insufficientis e ad superandas difficultates in illis occurrentes
et ppº alias rationes sup. aduertas, quas omnes inueniem, idem concludi
ne de Loga ipsa artificiali. quare uel ad se ipsam erit naria quod
e absurdum, uel ad nullam aliam scientiam requireret quod e
o sup. nam statuta. ~

Ri sicut Loga naria e ad adquirendas perfecte et integre reliquas scientias
ita ad ipsam se perfecte et integre adquirendam; hoc e ad aliquas proprias et ori-
ginales Logæ partes nariæ fuerunt aliquæ aliæ partes, et ad has alie, ita ut
s. m. di.

in diuersas sui partes se ipsam dirigat ad alias, ad primam uero ^{sem} ^{logae} artificialis satis fuit ipsa sola ^{logae} ad iuncta industria labore et ad uententia.

Explicit haec solutio explicando breuiter modo dum quo ^{logae} inuenta fuit et auita; nam cum sapientes uirij eximio ingenij acumine praeditij animad uertent per reflexiones sup^{er} proprijs actijs, in quibz, defecerunt, et in quibz, uene se gesserunt, causas inuestigabant erroris, et causas bonae directio nis in quibz, et in defessa cura, ut sic eo mo^{do} quo aliquos artus recte disposerunt, alios et si militi recte disponerent. quae cura et reflexio artuum initium dedit quibz, da praecipis et regulis generalibz, tamquam fundamentis artis sylogisticae, quam lente et paulatim augebant obseruatis et inter se compositis multis diuisiōibz, et ratiōibz, et ratiōibz, quas ex hac uel illa causa nō recte disposerunt. cum nō innumeris elicitis sylogis in uenirent in ead forma pp^{er} diuersitatem materiae si similiti concludi, post diuturnum laborem potuerunt ad eam forma peruenire quae omni defectu immunis ex sui sua in quavis mat^{eria} recte concluderet, haec q^{ui} reg^{ulae} generales sūt ^{logae} artificialis in industria et laore co^{mparata}, quae pateat ad alios artus uiam aperiebat.

Dicit in aliquis primo ad totam et perfectam ^{logam} artificialem huiusmodi fiens illa prior pars ^{logae} et artificialis simul cum ^{loga} naturali et in industria et ad uententia q^{ui} nō est uel eadem prior ^{logae} pars nō sit sufficiens ad integras et perfectas scientias integre et perfecte adquirendas simul cum ^{loga} naturali aut phi^{losophia} naturali, aut mathe^{matica} naturali, et alijs, nempe simul cum lumine ipso uoluntati ad iudicij experientia et longa exercitatie.

Confirmat^{ur}. 1. q^{uia} illa pars prior ^{logae} artificialis inuenta cum sola ^{loga} naturali q^{ui} eadem ^{loga} naturalis sufficiet ad quas licet alias ^{logae} partes. Confirmat^{ur} 2. q^{uia} cum illa prior ^{logae} artificialis simul cum ^{loga} naturali ad quā potuerit omnes partes ^{logae} artificialis. q^{uia} cum aliqua ^{loga} facili phi^{losophia} artificialis simul cum phi^{losophia} naturali. s. intellecta ipso, poterit ad quā perfecte et integre tota phi^{losophia}. et idem arg^{umentum} fieri potest de quibz, licet alias scientias.

Et conced. ans. et neg. eam. discrimen q^{ui} pot^{est} faciles illas partes priores ^{logae} accedunt aliqua aliae si ita faciles nec inimum obseruare quae sūt et, dem^{onstratio} afferunt q^{ui} alias regulas et praecipis, quae facili inuenta sūt pot^{est} ad quā sciōtia nem prius illis partibz. at uero aliae scientiae nō afferunt similia praecipis et regulas, sō uentent cō^{tra} propria dō^{ctrina}, et cō^{tra} illa elicunt cō^{tra} et actus, ad quos omnes nō est sufficiens quae uel singularis reg^{ulae} dialecticae primo inuenta.

Ad primam confirmatiōnem respondetur conced. anti negando eam

Præter illa priora quæ sunt simplicia et sunt cæ et actus in mediâ principia: alij autem actus artificiales sicut et mediata illati ex principijs. s. medijs alijs conclusionibus, ad quos promissæ non potest sufficere legæ naturalis.

Ad 2^{am} confirmationem concessio audit negat ead. distinctionem quæ primi illi actus legæ artificialis continent doctrinam cœm et generalem que potest applicari diuersis materijs et illis deservire: at vero primi quicumque actus aliarum scientiarum non continent aliqd. cœpceptum vel generalem regulam, et promissæ deservire non possunt distinctis, alijs eisdem scientiæ et diffinitionibus. s. n. in p^{ri}ma seorsum in cognoscitionem huiusmodi, sicut, nempe quod hoc sit sensibilis et egius sit sensibilis et hoc dicitur. recte potest sine difficultate colligere omne aliqd. esse sensibilis; et promissæ præteriti actus faciles iudant in ead. materia ad similes inferendos: at vero inde non habes generale aliqd. principium deseruiens alijs materijs. quod ut dixi oppositum modo evenit in illis actibus legæ qui cum continent generales regulas deserviunt ulteriores actibus in diuersis materijs.

Hinc fit hæc per proprijs illis actibus facilis est certum in actu primo et quod si fundamentali virtutali, quod bene procedit et sine errore in alijs actibus legæ, quod non dat ex actibus aliarum scientiarum cum solum uerentur cæ similes materias que non continent virtutali alijs illationes et diuersas: sicut continent illi generales actus legæ.

Dices 2° actus qui uersantur cæ alijs scientiarum sicut intra spheram naturalem in relectis, quod ad eam exercendos non indiget virtute legæ artificiali. Respondeo ead. quod sicut ipsi actus sicut intra spheram præsentis intellectus, et non debet fieri dependens à fine: similitur cæ sunt intra eandem spheram, non tamen eliciuntur independenter à præsentis.

Dices 3° habitus non dant simpliciter potestatem, sed tamen facilius potestatem quæ habitus legæ non requiritur natura sed tamen ad melius esse et ut facilius adquirantur reliquis scientiis. Respondeo quod dicat ad actus non opugnare propriam sententiam: sententia enim illius dicitur quod habitus quamuis efficiens concumant ad actus similes illis qui ipsos habitus produxerunt, non tamen ita simpliciter requirunt ut sine illis non possent potestatem naturalem actus efficere: at uero non dicimus legæ habitum requiri ad effectiue producendos actus aliarum scientiarum, sed tamen dicitur, ut sequenti dicemus, addendum est non semper requiri habitum legæ nec in eo sensu esse à nobis dictum legem esse naturalem ad alias scientias. nam sufficit ut legæ actualis que uel simul debet cum alijs scientiis uel prius existat ut dirigat eorum actus.

finis huius sec.

Sec. 4.

95

Sec. 4. an Loga ita sit natia ad alias scientias ut illar, ut illar, act, efectiue producat.

Vidimus Logam esse ad alias scientias natiam, videndum restat, an haec necessitas ideo inducat q^d Loga debeat efficere act, aliar, scientiar, anue ro tm̄ eos debeat dirigere. et quidem efficiencia n̄ potest dubitari de Loga actuali, unq, n. act, n̄ producit efectiue et ut causa efficiens alior, act, ad eos n. potentia et habit, sufficiunt, et p̄ba sola si simpliciter loquendum sit. s̄ dubium potest esse de habitu Logae an ad act, aliar, scientiar, efectiue concurrat, sicut concurrat ad proprios act, similes illis a quib, ipse est genit, cum hoc tm̄ stat veram questionis resolutionem tam ad habitualem quam ad actuaalem Logam esse extendendam.

Sit igitur cō, Loga n̄ efectiue concurrat ad act, aliar, scientiar, s̄ tm̄ si necessitate cor, esse et ab omnib, necessitatib, recepta. p̄. 1. quia sine necessitate n̄ debent multi plicari efectiui concursus: s̄ nulla dat necessitas p̄ qua debeamus inducere talem concursum efectiui Logae. q^d Loga n̄ concurrat concurrenti efectiui. mai. e. certa, q^d sicut nulla entia multi plicanda s̄ sine necessitate ita neq, huc entitates concursu efectiui. min. p̄ q^d unq, cum habitu p̄tiae et speciib, ad id requisitis sufficiens e ad eliciendos act, p̄tiae. et idem probari potest de aliis scientiis, ad quas proprie n̄ erit natia, concursus Logae.

p̄. 2. q^d nullus habit, producit act, qui s̄ extra suum ob̄m formale. aliter n. daret. pene in finita habitu extensio et confusio, nec eēt unice sume vel eor, distinctio, specifica et essentialis: s̄ aliae scientiae hont diuersa ob̄a formalia p̄ quae eliciunt act, suos. q^d habit, Logae ad illos n̄ concurrat efectiue. Consequenter q^d habit, concurrunt cum potentia ad act, producentes similes illis a quib, habit, ip̄i genit, s̄, ut omnes admutant, q^d n̄ concurrent ad alios act, omnino distinctos versantes e distincta ob̄a et producentes distinctos habit,.

p̄. 3. q^d si habit, Logae produceret act, aliar, intenderet habit, Logae quod hinc aliae scientiae versant e propria ob̄a aut saltem maiorem extensionem adquireret; hoc aut, e s̄ experientiam, qua n̄ experimur istam tantam intensionem aut extensionem habit, Logae, et e s̄ limitatas n̄s habituum q^d.

p̄. 4. s̄ aliquos asserentes habitum Logae n̄ concurrere efectiue ad substan

tiarum actuum aliarum scientiarum, sed solum ad modum earum, nempe ad direc-
tionem et rectitudinem, que videtur pertinere ad legem, nam modus iste
et rectitudo atque directio actuum non determinatur ab eorum substantia et en-
titate. Quod si habet, legem non effectiue producit talium actuum substantiam
et non producit istos modos seu rectitudines et directiones, uel est si hos
modos producat cum sint ipsa entitas et realitas substantialis actuum
ipsorum actuum substantias et reales entitates producat.

Confirmat 1° moralis et prudentia in fusa et superna leges que uirtum
habent aliarum uirtutum non illas effectiue producant; ut ex eo satis pa-
tet quod multi eorum ad uoluntatem prudentia ad uirtum pertinent. Quod si
libi leges que naturalis est ad dirigendum aliarum scientiarum actus, non illas effi-
ciunt producat.

Confirmat 2° leges requiritur tamquam idea et exemplar dirigens a-
lias scientias in suis discursibus et operationibus; at uero idea et exemplar
y. g. pictoris non effectiue sed directiue tantum cum artifice concurrunt.

Primum. Sapere non est uirtus per se tantum sufficiens ad directionem actuum (pre-
cipue ante quam detur habitus, inclinans ad actus directos et gentes ex multis
actibus directis) nisi si cum uirtute detur alia causa cui specialiter tri-
buatur illa directio que reperitur in actibus; sed talis causa non est alia nisi leges di-
rigens illos actus. Quod maius primum quod uirtus (precipue sine habitu primum y. g.)
ex se non inclinatur aut determinatur ad actus habentes directionem, nempe ad ac-
tus directos et dispositos in formam definitionis aut diuisionis. uirtus non
ex se principium quorumcumque actuum, qui determinet esse ad actus directos
uel non directos; aut ad directos hoc modo uel illo modo, ex quo prouenit super illud
producere actus falsos et erroneos carentes rectitudine et directio. Quod de-
bet assignari aliud principium cui in genere exemplari et directio tantum
tribuat illa directio et cui conueniat determinare uirtutem ad illam.

Hec omnia sufficienter probant statutam esse legem naturalis est ad alias
scientias ex eo quod proponit ueluti dida mina et ceteras regulas, et pre-
cepta seruanda ab aliis scientiis ut erroribus, licet uere conseruentur; et hanc
causas non est ad efficiendum actus talium scientiarum, erit ad eorum directionem et per
cons directiue solum cum aliis scientiis concurrat ad efficiendum proprios actus.

Sed obij. 1. illi syllogi qui in nulla materia sunt sed tantum habent dis-
positio

positionem quãdam in litteris fundatam, n̄ pertinent ad aliquam scientiam
 rone substantiæ seu mat^a cum illa n̄ habeant s̄d tm̄ pertinent ad logam
 rone dispositiõis. q̄ poterunt aliq̄ syllogi habere diversam materiã pro
 priam alteri scientiæ pertinere ad logam rone dispositiõis tm̄, et rone modo
 quem loga efficiat et producat n̄ produca aliqua substa.

¶ Illi syllogi n̄ debent usui pari materiali ut verba ipsa sonant: sic
 n̄ nec possunt dari in mente nec proprie possunt esse syllogi et asserunt aliq̄
 falsum ut patet in hoc syllogo, omne A est B, omne C, est A, Ergo C,
 est B. sensus talis syllogi et similibum, et quem intendit Arist. et det̄ esse
 pertinens ad diversas materias, ita ut ipsæ litteræ sonant velut exem
 pla quædam sup̄flentia locum veri quasi brevitatis causa et idem si di
 ceret, A est B. ac Equus est animal, et C, est A. ac animal est sensibile. q̄ C, est B idē
 est ac equus est sensibilis. et idem est de aliis materiis ac proprie in illis tam sub
 stantia quam modo pertinet effectiue ad scientias illas in quibus mat^a sunt
 et tm̄ directiue pertinet ad logam. at vero quando n̄ apprehensa aut subin
 telecta materia aliqua in particulari proferunt illæ litteræ, n̄ dat̄ judi
 cium mentale iudicans A esse B. etc. s̄d dat̄ iudicium et act̄ quidam asse
 rens formam et dispositionem per litteras importatam esse talem ut per illa
 in materia quacumq̄ apta concluderet veritate. forma n̄ est talis ut ex illis
 inferat̄ aliquid ex illo anti: et proprie addi potest iudicij iudicium mentis tunc
 existens posse asserere quod ex sup̄ quod aliq̄ est verus et tanquam tale ad
 mitat̄, cõs nãtio erit admittendum; ut si asseras ex sup̄ quod fides sit
 equus fides est imitabilis; et ex sup̄ quod leo sit fides leo est rationalis etc.

¶ 2° qui definitiõnes et argumentationes conficit in quali uet
 mat^a exprimitur se esse facilitatem promptiorem ut si miles alius conficiat
 quã alius materiis diversis. s̄d talis maior facilitas n̄ potest esse nisi habitus
 productus ex illis actibus definitiõnum et argumentationum. q̄ tales actus
 cuiuscumq̄ materie sunt producant habitum logæ: et per hoc habitus effec
 tiue concurrat ad alios quoscumq̄ actus similes cuiuscumq̄ materie.

¶ negan. min. q̄ illa facilitas maior provenire potest ex aliis cap. aliis
 eorumq̄ actibus diversarum scientiarum producant habitum logæ; i provenire
 potest ex eo qd̄ simul cum actibus aliarum scientiarum producant habitum logæ
 dan solent actus logæ ex quibus producat habitus logæ aut extendit aut intendit

et n̄ habitum logicum. at uero n̄ ē cui regem, contingere posse, quod logica
 habitus extendat ad uarios actus, qui materialiter qui dem pertinent ad alias
 materias formaliter uero pertinent ad logicam q̄ fiunt p̄ ob̄iū formale
 logicę: potest n̄ aliquis scilicet ut appareat recta actuum directio, et p̄ intro
 ductioem talis recte directiois efficere actum, qui si non fieret p̄ hoc ob̄iū
 et ex hac intent̄ eēt in alia spe. V. g. phisic aut methaphisicę: ad quam si
 certam modo pertinet solum materialiter p̄ diuersum motibum formale
 q̄ intendit.

Hic q̄ actus asserimus efficiēti et produci a habitu logicę, et per consequens
 habitum intendi aut extendi a talibus actibus qui materialiter tm̄ pertinent ad
 alias materias, s̄ formaliter p̄ suam suam rēem specificam pertinent ad
 logicam. quod si exemplis ad m̄dit̄ et receptis ebi om̄ium consensu. nam
 habitus fidei humane extendit ad producendos actus pertinentes ad quamcuq̄
 materiam, q̄ illi fiunt et eliciunt p̄ ob̄iū formale fidei nempe authorita
 tem humanam. itaq̄ illi actus qui si elicerent modo scientiis p̄ motibum
 methaphisicę eēt formaliter pertinentes ad methaphisicam; m̄ ad fidem
 humanam pertinent q̄ solum hēnt pro ob̄o formali aut horitate huma
 nam.

Hic n̄ deest aliquis exiūmare eundem met actuum iam productum
 ex uno ob̄o formali in tali spe posse mutare sp̄em ex eo q̄ aliquis mutet ob̄
 rectum formale: hoc n̄ potest dari sine uariatione et multiplicat̄ actuum:
 dicim̄ tm̄ eum actum qui ex alio ob̄o pertinet ad aliam materiam, pertine
 re ad fidem nunc p̄ motibum formale fidei; quia talis actus quam materialiter
 habet materiam fidei cui potest applicari illud ob̄iū formale. quod eō
 m̄ de loco dicendum est.

Deinde actus qui est in mat̄a temperantie potest fieri p̄ formale mo
 tibum religionis. s. p̄ Dei cultum, et tunc erit in spe formali religionis
 quamuis dici possit eē in spe materiali temperantie seu materialiter per
 tinere ad temperantiam. idem in actibus prauis peccatorum constat; actus n̄
 furti elicit formaliter p̄ luxuriam erit in spe formali et essentiali lu
 xurię, materialiter tm̄ pertinet ad sp̄em furti; et si committat̄ in loco sa
 cro erit sacri legum, et s̄m̄ alias rōnes potest pertinere materia liter
 ad multas alias spes utiq̄. quod idem in uerim̄ in multis aliis exemplis
 que p̄ breuitatem omittim̄

Haec q. nonne dicitur actus aliarum scientiarum ad se fieri posse per proprium
 singularium obiectum formale et ad aequatum, et tunc quidem effectiue non partem
 nent ad Logam sed tunc directiue, neq. tunc tales actus produunt habitum
 Logae sed proprium et specificum habitum suae scientiae: si tunc fiat actus aliarum
 scientiarum per modum formale Logae uere quatenus materialiter sunt
 actus pertinentes ad alias scientias nempe philosophiam metaphisicam &c. formaliter
 uero pertinent ad Logam et ab illi habitu effectiue produunt, et tales ac-
 tus effectiue generant Logae habitum, uel illum intendendo uel eetero modo.
 que omnia inter explicando latius explicabunt q. continent aliqua que huius
 loci propria non sunt in quibus non licet in morari.

Q. II. De fine Logicae, et eius definitione

finis alij est proximus, et immediatus, alius medius, et remotus, proximus est qui
 ad mediatum ordinat, medius, seu ultimus, qui ad nullum alium eorum finem
 entiae ordinat. dicitur eiusdem scientiae, q. non dicitur ad finem alterius
 scientiae posse ad huc ordinari.

Dico primo finis immediatus Logae est actus, et operationes in se, ut dicitur
 per se. potest esse ex dictis super de obiecto Logae. nam ut inter dicitur solet scientiae
 finis proximus, et obiectum non distinguuntur.

Dico 2. finis medius, et remotus est dirigere actus aliarum scientiarum. uis
 est haec esse inter reagentes. et per q. Loga ordinat ad dirigendos actus in se, sed
 in mediatum et per ordinat ad suos actus, quia ad alias diuersas scientias q. ad
 alias directiue mediatum ordinat. confirmat q. Loga conseruaret quia
 uis aliae scientiae non darent, sed non potest conseruari sine fine in mediatum quia
 uis potest sine mediatum q. directus aliorum actuum pertinentium ad diuersas
 scientias et tunc finis medius et remotus.

Huius finis potest esse tam pro Loga actuali quam pro habituali, si ad ad finem
 in mediatum Logae habitualis esse completum ex directus dicitur actuum, et per
 met actus, ad quos habitus ordinant. quod tunc finis immediatus habitus, sine
 quo habitus non daret. nec solus actus sed habituum finis, sed proprie respiciunt ha-
 bitus, finis actuum sicut respiciunt etiam esse.

Dico 3. sic recte dicitur per se Loga: Loga est scientia operationum et actus
 in se directiua. cuius definitionis limites ex dictis manifesta est. at q. haec de
 proemialibus sufficiunt: in q. si aliqua fuerit, breuissimum, alibi ex eorum retriuet
 talium, ubi repetenda forent et inculcanda que hic breuiter et succincte scripta
 manerent.

finis

Logae

proemialium.

Comentarij in Porphyrij ysagoguen. —

98

Prologus

¶ Qui fuerit Porphyrij huius praedicabilium author, quae eius natio, patria, vita, atq; doctrina uideri possit apud Cornib. huius

Et cum huius tractatus e uniuersale seu naturae uniuersales prout categorijs et reliquis logicae partibus, explanandis deseruiunt. quod colligit ex eo casu quam porphyrij, habuit ut istius tractatus componeret; rogat, n. a quodam Romano patris Cysadrii eum appellat author recte et fauili, intelligere conante categorias huius introductonum hoc opus ordinabit (id. n. Ysagogae significat) ut intelham et latorem inueniret esse et lebaret uiam aperiens qua amicus iste seu discipulus eius sem amicum ad aliorum erigeret et simul reficeret et recrearet.

Ante alia cap. praefactionem permittit porphyrij, in qua breuiter explicat tum rationem sui institui, tum methodum ordinemq; doctrinae ait n. se traditur de Genere, Specie, Differentia, Proprietate, et Accidentis nris: eo quod huius cognitio ad alia quae docet dialectica recte penetranda maxime iubet

Sed ante quam ad Ysagogae explanationem accedamus, omnino necessaria e notitia entis rationis huius logicae si aliena et per se dictam causam et qd ad primae operationis directionem in qua haec prima logica pars uel sat spectat.

Disputatio de ente rationis. Quaestio. I. an detur ens rationis.

¶ Supponendum e primo tribus modis summi posse ens rationis, i. effectiue quae acceptio conuenit entibus ueris et realibus uere et realiter existentibus, atq; ulla ueritate, sicut haec dicuntur entia rationis qd a ratione seu intellectu producantur aut propria efficiencia aut saltem directione. huius modi sicut actus ipsius intellectus ab ipso efficiuntur producti, et in ipso uitaliter recepti; et habentur et a talibus actibus geniti, qui cum causentur ab aliis, causantur a ratione seu intellectu, et in ipso recipiantur dicuntur et opera rationis.

¶ modo dicitur ens rationis subiectiue, hoc e ens in ratione et in intellectu subiectum et receptum. ut sicut omnes actus intellectus, et ens illud quod haec n. dicitur rationis

est ueritas reale existens realiter à se rei à causa reali productum per ueram
et realem actionem. →

3° dicit ens rationis obiectiue duntaxat; hoc è quod n̄ aliam hēt entita-
tem n̄ aliam existentiam propter hoc quod è eē obiectiue in intū & infra expli-
canda. ommissis q̄ primis duob; entib; que effectiue et subiectiue dicuntur
uobis; de 3° solum agendum è cui n̄ conuenit ullo pacto aut sensu uera et
realis entitas aut existentia, s̄ omnino distinguit ab omni ente reali. →

In qua re prima sent^a negat dari entia rationis. fundant^r pottea adducam
forte p̄tissimum erat rei diffractate & decline, que cotidie gliscit maiorib; q̄
et igit^r incrementis p̄ retentioy noua et bene ac in genitate excogitata
placuit. defendunt hanc sentiam Maironij in quod l. q. 7. Bernardij
Inouandulay in expōs^o predicamentoy Ballesti, contra uerba q̄ ex his
quos ad Bronson scripsit et *Canus* lib. 9. de locis. cap. 7.

2ª sententia huic omnino opposita n̄ solum admittit entia rationis, s̄ se
re illis concedit realem existentiam tribuens illis eodem quendam conceptum
cum entib; realib; quem quidam analogum tñ confituntur, alij et; uni uocū
inueniunt inter aliqua entia realia et rationis. hanc sententiam in sinuat
Sorbina. 6. metaphis. f. 13. dum relationes rationis ponit ante inuē, et n̄ nulli
alij. s̄ de hac conuenientia iter; redibit sermōnis occasio. →

Dicendum è dari entia rationis que neg. habeant ueram et realem enti-
tatem, nec ueram et realem existentiam possint hēre. D. Thom. et alij expo-
sitoras ut ait Suarez scitatz, colligunt entia rationis ex Arist. 1. metaph. l. 14.
ubi plus distinguit duplex eē, aliud quod uere è in re, et aliud quod n̄ sem-
per è in re s̄ solum in apprehensō mentis. agfert et; Suarez eundem Arist.
4. metaph. sec. 2. agit de ente rationis quib; Thom. uariis in locis, s̄ p̄cipue in
primo dist. 26. q. 2. art. 1. expositio q. 7. art. 11. et p. 1. q. 26. art. 1. fiat Egd.
degressen. in 1. d. Thom. lib. 8. q. sua. 6. art. 10. s. 3. ait, iam eē cōe placitu
omnium recte philoso phantium, ens rationis eē q̄dam gen; entis à reali diuersum.
adducit potest pro illa sent^a omnes authores qui disputant de n̄a entis rationis, et de
illis causa, et an de; illa possit efficere, et alia multa que nullo pacto agitari
possent nisi admisa talium fictioy entitate.

Probat Sed. hanc sent^a in Loga q. 4. q. 6. dicitur intus è ens, s̄ intus poni
pit p̄ri bationes et negationes que n̄ hēt ueram entitatem. q̄ illas concipit per
modum entis concipiens in illis aliquam entitatem. s̄ hoc s̄o tñ probat ut nihil
probet. ex ea. n̄ infert ear. u. di binum intum efficere entia rationis, cum concipit
p̄ri bationes, et negationes, et eis solum sit omne ens. quod tñ eē falsū di-
cam; infra cō cum theologia et p̄p̄o sent^a deinde et; intus Beat^o percipit
negationes et p̄ri uationes quin tñ efficiat entia rationis, et et; n̄ in hoc statuit
semper illa efficiam; quando negationes et p̄ri bationes cognoscim;.

tunc prima pp̄ è vera et 2ª falsa, cum neget illam negationem fictitiæ
conceptam è ens rōnis. si autē sermo in utraq; pp̄ sit denegatōnis rōnis
n̄ concepta fictitiæ, seu alibi ac è; sic falsa è prima pp̄ et 2^a vera. →

Ordinabit 2° q̄ implicat omnino quod in quo cumq; sensu et sub quo cumq;
considerat n̄ ens rōnis, seu negatōnis rōnis possit è ens rōnis. q̄ male id
concessum è in primo sensu. Ans p̄i q̄ q̄ unum predicatum convenit essen-
tialit̄ et quidditati rei im̄pote è quod eidem rei conveniat et̄ a acciden-
tali predicatum oppositum; s̄ n̄ ens rōnis s̄n̄b̄n̄t essentialit̄ quod
n̄ sit ens rōnis. q̄ in nullo sensu neq; essentialit̄ neq; accidentalit̄ potest
ipsi negationi convenire quod sit ens rōnis.

Res ipsam negationem essentialit̄ et quidditati sumptam nullo m̄o
è posse ens rōnis, negationem vero fictitiæ modo conceptam quando eam in
rigore n̄ è ipsa negatio s̄ aliqua fictitiæ et q̄ n̄ monicum bene potest è
et dici ens rōnis unde p̄t ad probationem ar̄is quæ distinguit eā; et̄ eidem rei essen-
tialit̄ et quidditati concepte n̄ potest convenire neq; essentialit̄ neq; acciden-
tali predicatum oppositum. potest vero eidem rei fictitiæ concepte et alibi ac è conveni-
re accidentalit̄ predicatum oppositum illi quod eidem convenit essentialit̄. →

2° d̄ij. si daret ens rōnis deberet existere alibi; s̄ n̄ alicubi existit. q̄ mai-
è certa q̄ q̄go existit alicubi existit. min̄ p̄i q̄ q̄ n̄ mera. h̄ycothesus et alia quæ
cum entia rōnis n̄ existunt in aliquo loco. confirmat q̄ si daret deberet è vel rōnis
vel accidens, s̄ neq; è substantia neq; accidens. q̄. Et ad ar̄is quæ n̄ id q̄ è aliq̄ reale
vere et realit̄ productum in rōnis n̄a debeat alicubi existeret, id m̄ n̄ deest convenire
entib; rōnis. ad confirmationem. Et è substantiale vel accidentale convenit entib;
realib; n̄ vero entib; rōnis.

3° d̄ij. nihil è in int̄a quin p̄is fuerit insensu ut cōsent̄ proloquio ex sent̄. Ans.
i. potest. cap. 14. s̄ ens rōnis n̄ potest è in sensu saltem externo. q̄ neq; potest dari
in int̄a. ac p̄inde n̄ poterit dari ens rōnis, q̄ si daret deberet è d̄ictiōne in int̄a.

Et sensum illi, s̄ n̄i n̄ potest è q̄ idem met̄ q̄ int̄a percipit percipiant sens; externi;
int̄a. n̄. percipit Angelos et alia res spirituales quæ nullo pacto potunt sensib; percipi.
quæ in rōne uex sit hoc dictum. pertinet ad alium locum disputare. interim sufficiat
illud ita è intelligendum. quod ad quas licet int̄a operationes requirant p̄cedens
et comitans operatō sensuum. per quam excitet et ad iubeat int̄a; sicut ad for̄gendos
pluribus aureos sufficit plurimum aurum et aurum et sic de reliquis. →

* de ente rōnis

4° d̄ij. n̄ potest dari vera scientia quæ agat ente de rōnis. q̄ neq; dat̄ ens rō-
nis. Ans p̄i q̄ scientia è cognitio certa causar; et proprietatum rei; s̄ ens rōnis
neq; h̄t causas neq; proprietates quæ de illo demonstrari possint. q̄. Et neq; ans
et ad probationem d̄iam, ens rōnis suo modo h̄re causas et proprietates quæ
de illo vere possint cognosci et demonstrari per veram scientiam. ad hoc loca n̄
perse agit scientib; rōnis s̄ per accidens, ut dixim; sup̄ agentes verbo Loga. n̄.

Q. 2. in quonam constituenda sit ens
vōis.

Sec. 1. n̄ potest consistere in denomina
tione extrinseca a cognit. habente pro
- dō ens reale et positivum.

¶ Per omnem sententiarum uarietatem eā presentem que hōnem inducunt ua
riete denominationes extrinsece, earū potiores referem, et resellam, ut
dant, possit percipi n̄re sent. elucidatio. prima q̄ sent. ait, omnem denomina
tionem extrinsecā a cognit. siue intuitiua siue abstractiua tendente cō ens rea
le et positivum ē ens vōis; ac proinde ens vōis consistere in concreto constante
ex cognit. reali realiti cognoscente dōm reale et uere ac positivē existens a se
rei. docti recentiores qui hanc sententiam defendunt tr̄duunt illam durando,
Sec. Auresto, et aliis, quos citant.

Contra quam sententiam ē primario et n̄ parē efficace, q̄ quid q̄ continet con
cretum hoc ē omnino uerū et reale. q̄ n̄ potest ē ens vōis s̄ eā q̄ ens reale et
vōis summa dicunt definitionem et repugnantiam inuicē. alio s̄ q̄ hoc con
cretum nihil aliud continet quam cognitionem et dōm, s̄ cognitio ē realis, et
dōm ē omnino reale et positivum, ut supponim, ex ipso, sent. q̄ quid quid con
tinet illud concretum ē aliquid reale. n̄r̄, totum n̄ d̄s̄m̄ quāt ad omnib, suis
partib, q̄ si omnes partes contempra in tali concreto s̄ partes reales, concretū
totum ē aliquid reale.

2° vō eādem sententiam: cognit. n̄ solum respectu intus cognoscentis,
s̄ et respectu d̄b̄d̄i cognit. ē realis. q̄ ex cognit. et dōm n̄ potest coalescere
ens vōis. alio s̄ q̄ cognitio respectu d̄b̄i, et prout ē cognitio illi, illud q̄ de
nominat cognitum ē formalis et realis representatio essentia liti et reali n̄
dicens ordinem ad cognoscendum et representandum illud dōm. q̄ s̄m̄ essen
tialē et realem cognitio n̄r̄ nam uersat cō dōm, ac per dōm respectu d̄b̄i
ē realis cognitio.

Et confirmat hęc vō q̄ cognitio cognoscentis petrum et Petri, cognit. per talem
cognitionem uere existunt a se rei, et eōm quo petit ea n̄a rei ordinat talis cognitio ad
illum, et ille terminat illam cognitionem.

3° vō, notitiam seu cognitionem ē extrinsecam dōm et afferre negationem unio
nis seu inherentię cum illo, n̄ potest cognitionem redere formam vōis q̄ male ad uerba
n̄r̄ confligunt ad hanc solutionem n̄d̄r̄ vōm, adherentes cognitionem prout de

nam nantem d dūm ēē formam rōnis et n̄ ens reale cogno d n̄ ē entitō scilicet
d̄ dicit negationem uniois seu inherētiā cum illo. Ad p̄bō q̄ cognitiōnem n̄ ē
intrinsecam d dō nihil aliū d̄ dicit quam cognitiōnem ēē representatiuam d̄ dō
cum n̄ h̄at unioem et cōnexionem cum illo; s̄ h̄at totum ē aliq̄ reale s̄cō admix
tiōne ad aliq̄ f̄itiōis aut entitatis rōnis ut ex d̄. q̄.

Hec tō confirmat. 1. q̄ alii pro pie loquendo de efficere poterit entia rōnis.
quam sequellam sic p̄bō; nam de; per suam potentiam p̄stet realiti unie cog
nitiōnem d dō qua illi extrinseca ē; tunc q̄ s̄m aduersariis iam illud concretum ex
cognitō realiti unita d dō et ex ipso d dō n̄ ent ens rōnis; cum dicant cognitiōne
ēē formam rōnis ex cogno sic extrinseca d dō et n̄ unita realiti cum illo. Rur̄; ite
rum de; p̄stet aufere illam unioem; quam inter cognitiōnem et d dōm producat
ex qua adlat̄ p̄xiste ēd q̄ n̄ erat ens rōnis; s̄ ens realit̄ ē ens rōnis. q̄ de; f̄iat
talis ens rōnis.

151
Confirmat. 2. q̄ formam denominare subdūm cui n̄ inheret s̄d quod n̄ affiat
intrinsece s̄ h̄a d̄ dō sece si ē talem formam ēē rōnis et constitūere ens rōnis.
p̄ter cogno sit forma extrinseca et n̄ afficiens intr̄ d dōm; n̄ ē rōnis. ad
p̄ q̄ in d̄m s̄ibilia substantialia. V. q̄ s̄ uniois partium continui substantialia
itab̄ ut n̄ inherēant aut alio m̄ uniant partib; illas intr̄ affiēdo; s̄ per
immediatam consequentiā post illos; et nihilominus n̄ s̄ formae rōnis; nec consti
tuunt ens rōnis; alii n̄ sequeret̄ continuum q̄ d̄ cum; substantiale eadē; affi
ēē ens rōnis. item a q̄ p̄stet realit̄ p̄ntis et intr̄ in s̄ibilib; quantitatis aut
qualitatis. imo ead̄ forma erit f̄ata aut rōnis respectu unis; extremi cum quo
unit̄ et cum quo n̄ h̄et inherētiā; et erit uera et realit̄ forma respectu alie
riq̄ extremi cum quo h̄et talem inherētiā et unioem; ac p̄ter h̄e ead̄ forma erit
rōnis et n̄ rōnis realit̄ et n̄ realit̄. ut uidet̄ in eod̄. ex eod̄. p̄lo; unio n̄ intr̄ in s̄ibilib;
quantitatis recipit in unioe in d̄m s̄ibilib; iudicē; q̄ respectu illi; n̄ erit forma rōnis; n̄q̄
ead̄ unio quantitatis unit̄ partes quantitatis quib; n̄ inheret. q̄ respectu illarū erit ens
rōnis. idē d̄m p̄dent decognitō seu actū d̄m; nempe respectu unis cui inheret ēē
formam reale respectu uero d dō; cui ē extr̄ ēē forma rōnis. que omnia ab h̄o
d̄ d̄.

Umo inferi et; quod q̄ mea cognitiō cognoscat meum int̄m et cognoscat angelū.
respectu mei unis sit cognitiō et forma realit̄ p̄ unioem cum illo; et respectu ange
lū sit cognitō et forma rōnis q̄ cum illo n̄ h̄et unioem. quod ē salūm coar. q̄ eod̄
modo denominat̄ illa cognitiō cognoscat illos duos d dōs. i. meum int̄m et angelū.
q̄ illa duo concreta cognita que resultant ex cognitō et extremis illis cognitis n̄ pos
sunt h̄ere inter se fatam diuersitatem ut unum concretum sit ens reale aliud ue
ro ens rōnis. unde coar quam n̄ cognoe aliqui recentiores constituant rōnem ulti
quam constitutiūam entis rōnis in h̄a negat̄ inherētiā cognitiōis cum d dō cog
nito.

qui adhuc reijciunt q̄ nam si de; per spatium unis; h̄oc separaret t̄p̄a ab
soluta

soluta meam cognitionem a meo intuitu, ead. cognitio que ante pp. unione et in
 reverentiam cum meo intuitu erat realis, fiet forma entis rationis: et itez si eam uni
 at per alteram horam fiet itez forma realis: et si itez separat forma rationis
 et sic sepe sepiq. ex quo ultenig fiet ut sup. dicebamq. Deum efficere talia entia
 rationis, cum cognitionem realem Deo per separationem appropio intuitu reddat ens
 rationis, et formam concretam extrinsecij.

¶ Nam sic posse n. intuitu aliquis per qua cumq. cognitionem effingere aliq.
 aut ens rationis efficere cognoscendum eam secum unitam, quantum cumq. concret. e
 fingere; imo quavis de facto idem concipiat alibi ac sit in re, subsistat n. semper
 unio vel inherentia que intercedit: et proinde quamvis fingas tuam materia
 identifiatam cum tua forma, et formam s. l. n. identifiatam s. omnino distinc
 tam; quamvis tuam existentiam concipias uniri per inherentiam aut per sub
 stantiam realiter distinctam cum tua essentia; et alias implicaciones formes
 numqua illa concreta erunt entia rationis pp. unionem eaz. rez. cum tuo intuitu vel
 potiq. sequet eandem met. concreta e. entia rationis ut pote omnino ficta et solum
 habentia e. distinctiue in intuitu: et etsi n. e. entia rationis pp. conjunctionem illa
 seu unionem.

6.º q. si concipiat quis duos intuitus Petri. y. g. et Pauli identifiatos realiter
 et omnino inter se; absq. dubio fictionem atq. chymeram appodem finiat: s.
 si Deo uniat intuitu eiq. dem. sic concipientis cum duob; illis intellectib; n. dabit
 ens rationis pp. talem unionem. q. dabit fictionem qui sit ens rationis.

¶ Tandem q. ead. ratione qua hanc concreta ex negat. inherentia sunt entia do
 nis, omnia ex dca concreta erunt entia rationis, cum n. afferant inherentiam vel unio
 nem aliquam s. extrinseci denominatione suba, ut e. visum, auditum, dextrum d. d.
 que ab omnib; appellantur realia concreta cum vere sent. a p. rei nec dependant
 ab operat. intuitu. unde etz sequeret si nulla ex sex ultimis. inordinamentis e. en
 tia rationis cum consistant in denominatione extrinseci, quod est s. Arist. s. methaph. tx. 1.º.
 ubi ens per se vel reale ut exponit s. fons. dividit in decem predicamenta. p. n.
 ent. s. ipsos ad veritates asserentes eandem acc. d. n. s. ead. realis nobem pre
 dicamentis accidentium convenire.

Ad longi prosequitur huius sent. refutationem, q. exordit. s. illam colli
 gi devent. rationes ad refellendas alias.

Sec. 2. refellunt. dua alia sentent.
 circa naturam entis rationis.

2^a aliorū sententia ē in omne concretum ex cognitōe et dō ē ens rōnis, sō illud
 cuius cognitio est abstractiva n̄ petens existentiam dōij, ut ē cognitio rei positi-
 lis multae ex sup^a factis rōnes hanc sententiam opugnant quibz addere su-
 ficiat cognitio nem dōi terminari perfectissime ad res n̄ existentes sō tm̄ positi-
 biles quin resultet ens rōnis, sicut lōti cognitio Beatorū que respectu rerū
 existentium, et respectu dōij formalis ē intuitiva, abstractivae respectu
 rerū positiūm. nec tm̄ Beati efficiunt entia rōnis. Constat q̄ dōium
 ut pōte processa actuali existentia ē omnino reale dicens tm̄ essentia lōi suo
 predicata quibz optime conjungi potest existentia actualis et realis. que omnia
 n̄ compatiuntur cum n̄a entis rōnis

3^a sent^a illud concretum assentit ē ens rōnis cuius cognitio ueniat cō n̄ entia
 s. negationes et probationes ita existimat praeter alios Egidij de presenta-
 tō in primam 2^a D. Thomae lib. 5. quest. 2^a 6. 7. num^o 8 2 et sequē-
 tibz qui pro se affert Aristotelem quarto methaphisicae capite secundo,
 et lib. 5. cap. 7. tx. 14 atq̄ huius auctori probat Deum facere entia rōnis eo quod
 cognoscat negationes et probationes. et affirmat idem sentire Molin. et Fons.
 sō quam male inferat uidebimz infra et quam male etz dicit hoc admittat
 reijciat q̄ Suarez et Baugium.

Pro babiliōe ē haec sent^a quam praecedentes sō n̄ attigerunt uenitatem; re-
 ijciat q̄ tum q̄ Deū cognoscat negationes et probationes, et tm̄ nullo m^o entia
 rōnis efficit, ut infra probatur sumz; tum q̄ negationes et probationes
 hent sum cō negatiuum omnino in dependentē ab operatōe intus.

Sec. 3. ens rōnis n̄ potest consistere in entitate methaphorica conficta et pro- ducta ab intellectu cognoscente res aliter ac sunt ~.

Ut in hac re quarta sent^a que statuit entis rōnis modum hanc et nam
 essentialitatem in entitate quasam methaphorice producta et efficta ab in-
 tellectu nō cognoscente negationes n̄ entia aut impōtia ad modum rerū entis
 et pōis, ut Chimera dicitur, aut cognoscente aliquid abstractum per modum respec-
 tiui, ut uial uelut relatum ad sua inferiora, aut etz cognoscente aliqua en-
 tia eo m^o quo n̄ possunt se habere, seu ad modum aliarū rerū, qui modz eis conbe-
 rure n̄ potest, ut si res spirituales cognoscat per modum corpōis, aiatur tanquā
 feminam pulchram, Angelum ut uenustum iubenem, diuinam personam Pa-
 tris aeterni ut senem grabem dicitur.

Praecipuus huius sententiae patronus Suarez ē tom. 2° methaph. disput. 84.

Sec^o. 2. qui duo tunc, primum ens vobis n^o posse consistere in aliqua denominatione
extra intus; quod probat a n°. 6. s^m. 2. ens vobis fieri ab intus in genere cau-
sae efficientis, quod ibidem probat n°. 4. c^e. 2. s. dico secundo intus e causa effi-
cientium vobis. illum sequuntur multi recentiores quibus n^o sine dicitur
quoad ad hoc secundum sem^o quo causant ab intus hae entia; aliquibus n. rei
det causari in genere causae efficientis improprie, aliis in genere causae effi-
cientis metaphysicae, aliis in genere causae exemplaris, aliis in genere causae
per resultantiam, nec desunt etiam aliqui existimantes ens vobis sine ulla causa
dari.

Haec sent^a displicet omnino; et d^o illam e prima et propria quod, q^o nulla
cognitio potest communicare d^o aliquid e^o factum vel metaphysicum aut re-
sultantem praeter denominationem extrinsecam cogniti. q^o ens
vobis n^o potest consistere in entitate illa metaphysica ab intus communicata. Et ea
q^o ea n^o potest dari nisi ab intus producte seu communicatae, ut omnes supponunt.
q^o si intus n^o potest illam tribuere, nullo modo potest ens vobis in illa consistere. Ans
p^o primo authoritate Arist. 9. metaph. cap. 9. ubi ait per quasdam actiones
ut per electionem, visionem, et operationes aliorum sensuum, nihil proprium
idem colligit ex D. Thom. opusc. 16. ubi agens & illud ait, secundum in-
tentiones generis, speciei, et alias n^o scilicet sicut accidens in sub^o s^o sicut su-
rum aut simile est in d^o. ita sentiunt Duran. in 1. dist. 19. q. 5. Scotus
in 1. dist. 3. q. unica. s. ad primum dico. Auredi, in 1. dist. 9. art. 1. in 1.
illig p^o s^m nobis editionem. Capreoli, in 1. dist. 3. q. 2. et 4. et sepe alibi.

Eadem sent^a colligitur ex iis authoribus qui consentunt nullam posse dari d^o deno-
minationem vobis, q^o primum fundamentum quo inveniunt et quod saepe repetit
e^o per operationem intus e^o d^o n^o fieri ullam eius mutationem. hi sunt
Ocam, Grabiel, Maioriz, Andrea de novo Castro, Greg. Petri, & alii, qui
et alij velati a Patre Christophoro Jilio in commentationibus theologicis. lib. 2.
tractatu. 6. cap. 1. n. 1.

Idem p^o vobis primo q^o cognitio illa abstractiva, qua separatur una forma
ab alia cum qua identificantur realiter, n^o producat aliquid in d^o q^o cog-
noscat. q^o neq^o aliquid producat cognitio qua conjunguntur res quae realiter s^o
distinduntur. Ans ad multos dicitur ab omnibus, ad versariis. ead^o p^o q^o n^o min^o termi-
natur una cognitio ad aliquid omnino repugnans, et quod nulla e^o p^o produ-
ci potest, quam alio. nec attendit cur magis unum d^o petat virtutem efa-
ctivam quam aliud; sicut n. ap^o rei invenit intus illud praedicatum quod se-
parat, et invenit alias entitates quos unit: et sicut in abstracte n^o manent

partes separatae nisi tñ per intum, ita in compositione multarū n̄ manent unite
nisi per intum.

Probat 2° illas met dōm quod terminat meam cognitio nem in gentem termi
nare potest cognitio nem diuinam et cognitio nem angelicam; et tñ ille cognitio nes si
sūl produunt cē tale dōm. q̄ ets mea cognitio nihil produet cē tale dōm. mai.
p̄ q̄ quavis dō n̄ effiat entia rōnis, ut postea dicem, tñ uene cognoscat ea que
homines effingunt cognoscat. n̄. q̄ uas cognitio nes et uidet earū dōa; similit̄ An
gels uidet hō nōs actū, uigentes et illos, dōa, min̄ ē certa, q̄ alii in sent^a ad
uersarios sequeret dōm et Angelos facere entia rōnis. Cōa p̄ q̄ cum dōm illud
illo m̄ conjunctum patit terminare actuum cuius ipsorum n̄ sit effectū, aut idem
n̄ ent de rōnis actio, primo illa dōa et eorū partes conjungentibz confirmat hoc
primo q̄ ets nō per cognitio nem reflexam cognoscat q̄ primam cognitio nem
directam uigentem, tunc q̄ uere terminat talē cognitio ad dōm quod totū
sū omnes partes n̄ potest existerē neq̄ epos uile, nam n̄ solum cognoscat cog
nitio nem s̄ uere cognoscat dōm illi cognitio nis, et tñ n̄ produat aliq̄d
in illo dōo. Confirmat 2° quia si potest dōm naturalit̄ cognitio directat
reflexa sōni distincte reali talium cognitio num, s̄ in ead. reali entitate, ut
forte n̄ excedit perfectio nem pōe intelec̄tue, tunc idem ead met cognitio
producti dōa et n̄ producti dōa ent dōij et habebit uirtutem pro ducendi
illud et n̄ habebit.

Confirmat 3° quia si eorū quod intus cognitio conungat aliqua
que re ipsa conjuncta n̄ s̄, statim potest aliq̄d produere, q̄ quamuis con
jungat diuersa dōa que n̄ possunt hēre conjunctio nem in re, n̄ ideo ali
quid produet. Ant̄ constat quia si uniat in aliquam creaturam potē cum
essentia aliqua que illi potest aduenire, n̄ effiat ens rōnis, ut admittunt
aduersarij cum n̄ effiat ens rōnis. Cōa p̄ q̄ quos dōa hēant interse
maiorē uel minorem repugnantiam cur augebit uirtutem pro ducendi
cognitio nis.

Itē 3° q̄ compositio et fictio hęc partium afert productio nem earū
metaphoricam, Rogo an quando facis chimeram ex tauro et elephan
to, uel ex hircō et Ceruo, an pro ducas illas met partes proprias talium
animalium uel alias diuersas si eas sōm met partes produes tua cog
nitioe. s̄. taurū ipsam et elephantum et unio nem aliquam inter eos, nulla
rōne poterunt unire se unim, quia nec ad id suffiat pōa et uirtū diuina
quanto min̄ uirtū tue cognitio nis et quis talem pōam dedit cognitio ni,
ut hęc entia re producat, præcipue ad effectum tam insolitum unio nis
inter eadem.

ff que et innumera alia absurda que statim consi deranti sese effe
runt

Tunc, dicit secundum nempe si producit a tua cognitio ne illas partes earum
 tauri, et Elephanti s^o alias similes quas tu fingis contra quod est q^d
 tunc De^o si possent dicere falsum est ut quod cognitio fingens dicit
 et representat nempe Taurum et Elephantum e^o idem quod tu est contra
 eam sententiam asserentem Deum cognoscere nostra entia vobis asserendo i
 dem n^o e^o sicut nos fingimus scilicet falsum est Taurum et elephantum i
 dentificare non tu et Taurum n^o distingui sic. quia q^d quid sit an etis alius
 modus cognoscat De^o n^ora entia vobis saltem hoc modo omnes fatentur
 illa De^o sive ut affirmat Egid. de representat. in 1. 2. lib. 1. dicitur
 diuinae essentiae quest. 6. art. 10. s. 7. n. 3. ubi ait hoc satis colligi
 a D. Thom. 1. 2. q. 14. n. 3. dum asserit diuinum intell^u cognoscere quae cum
 q^d s^o in p^ota opinandi et imaginandi creatura, et subinde cognoscere quae a crea
 tura possunt fictitiae et chymicae cogitari.

Quo uero hinc De^o si posse id dicere aut cognoscere p^o q^d si de uero Tawro et uero atq^{ue}
 reali elephanto id dicere uer^o e^o nempe Taurum non e^o Leonem et mentiri
 intellectum haec afir mantem, et falli haec perniciantem. At uero
 tam ille n^o q^d sunt partes Tauri nec elephanti, s^o aliae diuersae quas fingit in illis cogitand^o

dicitur, similitudine uer^o Tauri, et uer^o Elephanti: et proinde partes ille pro
 ducte ab indi^o efficiendi n^o possunt distingu^o realiti, quia n^o uer^o talem dis
 tinctionem realem, cum eam n^o possit praebere cognitio et intellectio inter
 partes quae de uero producit met^o haphonice: unde sicut partes unig^o entis ordi
 nant ad componendum unum totum reale ita partes ille ordinant ad il
 lam conjunctionem, et quando aufert^o illa conjunctio percutit, aut n^o dan
 tur ille partes. q^d n^o est quare de illis possit intus diuini asfirmare illas
 partes chymicas compositas ex Tawro et Elephanto distingu^o inter se rea
 liti, et e^o falsum quod partes illig^o Tauri conjungant cum partib^{us} Elepha
 ti, aut sint partes illig^o.

p^o q^d q^d aliquis negationes et priuationes cognoscit admodum entib^{us}
 possib^{ilibus} et realis, n^o producit illas uer^o et reale ens. q^d q^d cognoscit chymica
 admodum et similitudinem hircij et Caerij n^o producit partes hircij et
 Caerij coa^o s^o a paritate vobis. ubi p^o q^d q^d aliquis concipit negationes per modum
 entium quae sint uera entia. n^o solum h^oet pro s^oo illas entitates possib^{ilibus}, ad
 quae, infra fingit illas negationes, s^o et negationes ip^oas cum totum illud cog
 noscat nempe negationem per modum possib^{ilibus} et proinde negationes et illas possi
 b^{ilibus} cognoscit et totum illud e^o solum illig^o cognitio n^o; s^o n^o producit cognitio
 illas negationes aut priuationes cum sint aliquid negatiuum, et n^o h^oant nec

potat esse quod debeant vel possint acci pere. q negels producet alios partes
sby illi,

pr. 5. q ex ente illo methaphorico producto per virtum, vel emanant
bonitas transcendentales, unitas, et aliae passiones vel n emanant, sò debent etz
produci ab intus et terminare cognitionem illi. si dicas primum infert unde ens
vonus dari atqz eodmod intus e illud uerset, et prouide ens vonus n ee id quod
obiectiue dat in mente. insuper infert etz idem ens methaphoricum posse hère
plures bonitates, et unitates, quod est falsum; cum nulli enti correspondeat nisi una
singularis bonitas. sequella pr q si intus confitro et producto ente vonus confiri
gat in particulari aliquam bonitatem ut proprie conuenientem illi enti, illa
efficienti producet sicut producit ipsum ens, et praeterea iam ab ente emanare
nat distincta bonitas, ecce q dantur duce bonitates transcendentales ei, demen
tis. si dicas 2^m saepe dabitur ens cui n conueniant vones illos transcendentales
bonitatis unitatis sic. quia saepe n sequet alqz secus, fingens post fictio nem entis
bonitatem illi, unitatem, et alias passiones.

pr. 6. q n est maior rō quare hic effect, fictio, producat magis quā ali, nume
ro dicitur, ex infinitis similib, ei, dem omnino vonus, nec det causa alia e
terminans ad hunc numerum effectum potij, quā ad illum, nec sit maior rō
quare det huc actio methaphorica magis quam alia ex infinitis, tum dicitur
sis ei, dem vonus et omnino similib, nulli effect, producet et nulla actio dabit.
Confir mat quia ad hoc n potest determinari cognitio ab actu vel unitate, cum hic
actz debeat pre supponere cognitionem omnium vonus sò duos entium vonus et actio
num vonus, ad hoc ut potij, ad hanc in dimeret quam ad illam vel potij, ad hanc
effectum quam ad illum nom^o diuersi: illa aut prior cognitio iam eet fictitia
et efficiet entia vonus. quare uel deas dicere cognitionem fingentem ad fini
gendum et producendum ens vonus quod cumqz deueve fingere et produce
re infinita ei, dem vonus uel nullum omnino; et etz quod cumqz per infinitas
actiones num^o diuersas fictitias, uel per nullam omnino. que omnia difficilia
sunt.

Sec. 4. pr alijs vonus, cognitione n hère uir tute ad producedas entitates methaphisicas

fortiores aliae vones ab aliquib, recentiorib, in uente sò ad refutandam
pam illam effectricam et productricam nre intellectionis. pma est quoniam
omnis cognitio tm est talis uel talis representatio formalis sby. q tm comu
nicat dōo ee per illam talitē representatum uel talitē cognitum. pr corā

quia hinc probentur uisionem nihil aliud communicare sibi propter ee u
sum.

2^a cognitio n^o h^{et} uirtutem effecti uam realem respectu d^{ij} fieri ut
chimeras q^o tale ens fictum n^o producat. Ans p^r q^o omnino implicat u^o
t^o effectiua realis que nullo m^o possit exerceri. p^r 2° idem ans q^o causa
realis h^{et} uirtutem realem n^o potest n^o causare effectum realem: alioqui
n^o ut argumentat^r Maioriz in quod lib. q^o 6. art. 4. et 6. d^{am} posset
causa actu causans in re quini daret effect^u in re causat^u, et d^{am} posset et^u
produdibum in re quini daret^r prod uibile in re.

Respondent aliqui entitatem methaphorica pendere ab int^u in gene
re causae efficiens, ita ut realis ipse int^u sit causa efficiens, intellectiue
ro seu cognitio sit actio et uirtus quo me d^{io} illa entitas efficit ab int^u.
s^o merito d^{is} p^{liet} hic dicendi mod^o n^o nullis ex ip^o aduersariis, primo q^o
int^u est realis, et cognitio est realis, et prout causa et mod^o causandi rea
les s^o. q^o effect^u debet ee realis: causa n^o realis realiti causans effectum
producat realem necesse est. 2° q^o actio aut est idem realiti cum s^o, ut multi e^o
n^o mant, aut saltem est mod^o int^u efficiens trum; s^o cognitio realis nec potest
identificari realiti cum s^o producta, cum sit ens r^ois, nec potest illum int^u
afficere. q^o cognitio n^o potest ee actio media qua pro ducit ens r^ois

Respondent alij 2° intellectiue seu cognitio nem terminatam ad illa im
ponibilia et chimeras ee in mediatam causam efficiens entis r^ois n^o propria
et reali actiue s^o methaphorica, quam actionem dicunt identificari cum en
ter r^ois seu s^o producta per ipsam actionem, quod q^o sit an alia actio nes ven
les d^{is} d^{is} quant^r realiti a suis s^ois per ipsas productis.

S^o contra est q^o actio methaphorica uel est actio realis uel n^o s^o r^ois. si
primum dicas eam cognitio em causa realis realiti operans et dat^r in cog
nitiue sup^o illatum. si dicas secund^u sequit^r in re ens r^ois n^o ee illud q^o
est obiectiue in int^u, cum illa actio n^o sit cognita ab int^u, quare uel n^o potest
ee ens r^ois uel ens r^ois dabit^r in dependent^r a cognit^o s^ongente. Rurs^u
et cognitio em causa realis realiti operans. q^o effect^u n^o potest n^o ee realis.
ans p^r s^o q^o cognitio quaten^u cognoscat ob^um fictum causat realiti habi
tum. q^o tunc et^u cum cognoscat ob^um fictum realiti operat^r. deniq^u cognit^o
ipsa si eet methaphorica et r^ois, n^o potest causare ens r^ois. q^o actio methapho
rica et r^ois n^o potest causare ens r^ois

Hec con^o s^o primo q^o p^rter actio nem illam que dat^r s^ore cognit^o illa

fringente potest intus fringere aliam durissimam cognoscendo illam uno potest
fringere duas vel plures adaequatas, q̄ idem effectus habebit plures actio-
nes adaequatas. Confirmo 2° q̄ intus potest fringere effectum illum chime-
ricum creandi, conuerti, transubstantiam, aut generari. q̄ dabunt tunc actio-
nis creativa, actio conuertiva, generativa, et aliae; et consequenti illa cog-
nitio eundem effectum simul creabit conuertet, generabit, dic. n. n. potest
dari actio generativa nisi respectu sui generati, aut creativa nisi respectu
sui creati. Confirmo 3° quoniam ad actionem poterit dari alia actio
cum ad primum ens ratio, quod identificantiam habet actionem qua efficit,
det' alia actio ut dicit' et eod' m^o dari poterit in finit, processu in actionibus.
Confirmo 4° q̄ actionem metaphisicam identificantiam cum ipso Deo q̄
cū Deum aliq̄ fringis tua hac uirtute effectiua a Deo potenti. quod sibi
cas tunc n. te fringere Deum aut ei, praedicata, sō alia diuersa redeunt
in convenientia sēc' praecedentis in probat. 3.

3° Ratio ad ueritas, eandem sententiam, q̄ uel Deus concurrat in mediate
cum cogit' ad producendum ens ratio uel n. sō mediate duntaxat, quatenus.
concurrat in mediate ad producendam cognitionem quae illud ens in mediate pro-
ducat. hoc secundu' nequi ullo m^o dici nams equeret' dari aliquem effectum
creatum derius productum à causa 2^a particulari absq̄ eo quod concurreret
causa prima et uis. nec primum et, dicit' potest q̄ sequeret' in Deo dari produ-
ctibam uirtutem entis ratio et proinde Deum posse ens ratio producere et efficere.

Ras pondent aduersarij Deum n. concurrere in mediate ad productionem
entis ratio, q̄ ei, modi productio imperfectionem dicit' Deo repugnante. Di-
cunt. n. q̄ cum alterit' Deum concurrere ut causam eadem in mediate utram
causa particulari ad quemuis partitibum effectum, sermo est de uero et pro-
prio effectu, et qui ut producat' n. petit in causa et in m^o causandi imper-
fectionem Deo in dignam. cū doctrinae, in quibus, n. par' fatet' quod in
mat^o de peccatis docere solent theo logij, Deum. s. concurrere ad materiale
actum peccati quatenus, talis actus est ens, n. uero quatenus, malus est.

Inferrent melius ad uersarij tale ens cū imple et impotem modum illud
productioni ex eo q̄ in uoluat rationem et edentitatem quae requirit a Deo fieri
neq̄ ut ens est neq̄ ut tale ens, nec alia quouis ratione habet. n. sō causam quod q̄
Dei n. potest produere uel ea ad quae Dei n. potest concurrere impotia proterij sunt.
cod. n. phisic' et theo logor placitum fatet, q̄ q̄ fit fieri Deo uolente aut permi-
tente; permissio uero quamuis opponat' uoluntati approbanti et consulenti, n. oppo-
nit' influxui et concursui nec illum excludit.

Ex quo fit nequaquam fauere doctrinam aduersarij, doctrinam theo-
 logorū in mat. de peccatis, cum & nullus fateri audeat aliquam entitatem dari
 ad quam terminet̄ concursus creaturae, quin ad illam terminet̄ concursus Dei:
 aliud n. est, an Deus sit causa peccati et actus materialis illi, aliud uero an con-
 currat. sō in his longis ignorari nō licet cum sint aliores instituti;
 sufficiat ad uenture dubitationem illam aduersarij. s. Dei concurrere ad
 materiale actum peccati quatenus talis actus est ens, nō uero quatenus malus est,
 nō ita posse intelligi quod Deus nō concurrat ad malitiam et deformitatem
 ac monstrositatem positibam; sō ita ut malitia nō reffundat in Deum
 quam in causam, sō in voluntatem peccatoris determinantis uelam Dei con-
 cursum.

Ad continet multa absurda que ex sent. aduersarij inferunt
 1. q. uelut nō ex hac uerbo Gratiani fringeret partes Hyrcij exultantis Be-
 moe, et Coeruij exultantis apud Indos poneret simul eandē unionem in diuersis
 his illis adeo disijctis et distantibus locis, et hederationes transeuntes usq. ad
 remotissimos illos nationes et prouincias. quod aporet falsum. sequela
 fit q. ens fictum illud ē ubi eē frigit. 2. absurdum: quia in ipsa entita-
 te diuina et in creata producemus aliqua entia uis et chimeras intrin-
 se Deum denominantes et afficientes, q. s. Deum fringim. senem, corpo-
 reum, extensum materiale molli per totum mundum et extra ipsum.

3. quando conijungimus spatium inane quod extra caelos dat per modum alicuius
 rei positioe et realis, & producemus aliquam entitatem infinitam. 4. uirg. haec
 producibam nullis circumscribetur finibus, sō per uig. et faali negatio omnes tenae
 oras, uerti maris sing. caelos penetralia ubiq. producendo positibos entitates. 5. ex-
 ceet haec pōa suo m. diuinam; Deus n. ut ubiq. operet ubiq. praesens est, et sō cō-
 muni rem sententiam inferit ei praesentia et sua operat. 6. Haec entia erūt
 entia creata producta, ad que terminant actiones causae realis, et tri nec erunt
 corp. neq. spūg, nec subita nec accidens, nec habebunt partes neq. illis care-
 bunt.

Multis ex rationibus, sup. factis reijciendae sō aliae sent. ut est illa que asso-
 nit ens sō procedere ab intū per resultantiam et emanationem. et 2. illa
 est sent. que assentit procedere ab intū seu cognit. in genere causae exempla-
 ris. quod reijat q. omnis causa exemplaris essentialit. ordi nat. ad causam
 aliquam efficietem quam dirigat; sō nō dat talis causa effectiua entis alia, metha-
 phonij ut probatum manet. q. nec dabit exemplaris ei de entis. mai. probanda

est in phisicis et generaliter admittit de omnibus causis intentionalis, ab
Arist. et aliis, quod in actu proinde non potest nisi in virtute alterius causae effici
entis. unde theologi contra affirmant potest executiōem Dei dirigere ab illius
scientia.

Nec potunt in eadem cognitio multiplicari diuersae tendentiae, ut si una
sit causa exemplaris, et si aliam efficiens, tum quod si nullam tendentiam
seorsim dirigere potest ad efficienda. Haec entia, cum illa non possit effice
re; tum quod ipsi aduersarij fatentur ens vobis non produci nisi ab exemplari
causa, et proinde tendentia causae exemplaris non poterit dirigere tende
ntiam causae efficientis eadem cognitionis.

3° nec ad mittenda est sententia eorum qui ens vobis dicunt consistere in
entitate metaphisica, et in negant talem entitatem dirigere causam
aliquam, quod non potest esse verum, nam quid quod creatum est eo modo quo est vel
est inmediate a se vel ab alio, sed nihil creatum potest esse a se. quod debet
esse immediate ab alio. quod cum entitas haec metaphisica habeat entitatem
aliquam fidam debet illam inmediate ab alio accipere. nec dici potest il
lam entitatem abstrahere ab hoc quod est esse a se vel ab alio, quod id non est
alio quam abstrahere ab hoc quod est esse Deum vel creaturam, cum esse a se
sit proprium essentiae Dei. quod confirmat quod totum illud bonum, nempe huius
modi, certum et unio resumpta ex materia et forma est aliquid reale intrin
secum, et praecisa cognitione ab ipsius ratione non habet entitatem vel modum
diuersum a sua entitate reali, et a suo modo. quod totum cum sit verum et
realis entitas non apparet quare ratione dici possit ens vobis.

4° non effugiunt rationum super factam, vim qui asserunt intum esse causam
entis vobis non propriam sed impropiam et metaphisicam, et illud causare per cau
salitatem impropiam et metaphisicam, qui auctores si per causalitatem impro
piam intelligant fidam et vobis super se refutati; si intelligant realem, quia in
impropiam et metaphisicam, debent quidem assignare effectum realem licet in
impropiam et metaphisicum; causam. realem realiter causans non potest non causa
re realem effectum, ut super argumentabamur.

Tam vero si ad mittant ens vobis habere entitatem realem licet impropiam
et metaphisicam atque inutilissimam in magna ruunt in comoda; tum in illa
que de ens diminutum Scoli doctores proponunt, tum in alia super facta, que
accepta de entitate reali maiorem absurditatem ostendunt sui. in deo ipso
dirigere potest, varias entitates reales impropias et metaphisicas, quod non

possent in mutari Deo; et ad quamcumq; distantiam hęc pda intz esse
 det producendo reales effectz, ita ut producere possit unio nem realem in
 propriam unio nem Stellam aliqua firmamenti, et arborem terrę herentē
 et alia que ex superioribz constant

Sec. s. proponitur quedam alia sententia

Novam aliam viam excogitauerunt alij. duo assignant ad constitutio-
 nem entis rōis materiale nempe et formale. et materiale dicunt ēē entis
 tatem illam methaphisicam ab intz completam in genere causę efficien-
 tis; formale uero ēē priuationem deuitę terminationis actz loci presentis
 solum scđd quod ipsum petit sū suam nām. —

Prima pars huius sententię auctoritate et rōnibz quas pro se afferunt
 ij doctores qui sententię rōis consistere in entitate methaphisica ab
 intz producta. 2^a pars p̄ quia ens rōis formalit̄ importat imperfectio-
 nem; s̄ imperfectio formalit̄ dicit negationem debitę perfectionis. q̄
 ens rōis formalit̄ dicit negationem debitę perfectionis, quę erat termi-
 nare actum debito mō concipiētem ipsum s̄bum x̄ perfectionem ipsi
 debitam, qui actz si representarent tali mō debito et proportionato s̄bum
 illud n̄ resultaret impossibilitas illa et repugnantia ad existendum sequa
 cum q̄ pda, quę resultat tali cognitione supposita. —

Maior huius syllogi p̄ q̄ ideo Deo n̄ potest efficere ens rōis, q̄ hoc ens
 p̄ se fert imperfectionem Deo indignam, quę in hoc consistit quod n̄ ter-
 minet cognitionem recte illud representantem, et sū suā nām et ut uere ē
 a p̄ rei, siue sit aliquid negabilem siue aliquid positivum: cognitio uero
 Dei n̄ potest n̄ representare rem perfecte sū id quod res ipsa postulat x̄ pro-
 priam nām. —

Confirmat hęc rō q̄ s̄ba dicunt ordinem ad actz, q̄ p̄d p̄iunt quōs
 do ita explicandus ē, s̄bum absolute dicit aptitudinem et ordinem ad quoscuq;
 actz qui uel simul uel successiue possunt ad ipsū terminari. quę aptitudo est
 quasi passiva s̄tum ut tales actz terminet, nec petit hunc uel illum determinate
 s̄ omnes est qui tendere possunt ad illud: sicut mat̄ prima res p̄iat quoscuq; for-
 mas, seu omnes formas eod. ordine et in diuisibili respectu. deinde hoc s̄bum
 prout terminat hunc actum a quo representat x̄ suam nām dicit ordinem
 ad talem actum et denominat ab illo. —

Quando uero s̄bum terminat actum a quo n̄ concipitur x̄ eum modū

quem suapte nā postulat, tunc quidem caret dōm terminat^e passiva
illig. actū, a quo conueneret modo proportionato siue nā: quia quamvis n
petat dōm essentialitē cognosci ab aliquo actu, hoc uel illo mō; in ex. sup.
quod mō terminet actum representantem dōm x suam nām, et n eo mō
sū quem omnino repugnat dōm posse existerē de quacumq; pōd. →

Omitto alias probationes huius sent^e q̄ illam nō admittit quamuis. n.
alig^o haud dōs plūit dōs plūit tam pp̄ productionem entis rōis ab intū
seu cognitione. quae efficacit^r manet refutata. quoad aliam secundā partē
forte conuenit cum yis quae dicem^r in explicat^r uerae sent^e

SEC. 6. in quo constituenda sūt nā entis rōis

¶ Dicendum est in presenti difficultate. ens rōis constitū in denominat^e
extrinseca cogniti nō quacumq; sō ab cognitē abstractiua representante dōm
eo mō quo nō potest ulla rōne cē. Defendunt hanc cōm omnes ij doctores qui
aspirant ens rōis cē denominatio nem extrinsecam cogniti. colligit ad
aliquib; ex Arist. 4. methaph. tx. 2. s. 6. tm̄ fauet ijs qui ens rōis in
quacumq; denominat^e extrinseca cogniti constituunt agi. n. dem^o quo ens
dici potest deentib; potius substantiālib; et accidentalib; et denegatiuis;
negationes uero et priuationes cum nō semper cognoscant^r alibi ac sō suo
mō negatiuo, sō cognoscant^r et; ueris cognitio nib; ut alibi explicabim;
nō semper ex ipsi; et ear; cognitio nib; resultat ens rōis, ut sup̄ dixim;. ubi
dōm ad ueritē male afferri ab aduersariis hunc eundem locum Arist. ut
prouenit entitatem methaphoricam ab intelecctione productā q̄ illuc p̄p̄
agit ut legendi ipsūm et comentatorem constat, decognit^r entis pōi
rōis et negatiuis.

Apertis colligit ex D. Thom. 4 methaph. lec. 4. ubi ait, ens rōis
dicitur proprie de illis intentionib; quae nō inueniunt^r in re; nā sō consti de
rationem rōis consequunt^r ut intentio generis, sp̄ci &c. qui sensus uidet^r
supponi a D. Bernar. in ttt^e de grat. et lib. arbit. nō longe a principio di
cente; sane quocumq; se uertent uoluntas semper rationem cognitam hēt

Deinde D. Thom. 1. p. q. 26. art. 1. ait, relationes rōis solumē in
apprehensū seu in cognitē ubi Caiet. art. 3. ad 3. dicit, nō ens est quodam ens
rōis apprehensum. s. a rōne. et in. 1. dist. 2. q. 1. art. 3. in solut^e dicit. 2.
et dist. 19. q. 5. art. 1. ait, quodam ens rōis, de quo s̄ loquit^r fieri a cognitē
accipiente nem simplicem sūm complexiōnem. manifeste defendit nrām,
sententia

sententiam Maiorij in quod 2i q. 7. art. 15. ubi ait n. omne e cogni-
tum e ens rōs. et q. 6. art. 19. prouat n. fieri entia rōs a diuino intū, eo quod
tale ens prouenit ex imperfectione intus rōi n. cognoscentis rem sicut est in
se.

Hanc sententiam expresse tuet Capresto sciatz à Christophoro gidio lib. 2.
tit. 6. cap. 1. agens n. de illis obij que concipiunt intus eo m. quo nequeunt dari a
p. rōi, assent illa hēre nobum quodamē ab intū quod solum est intentio nale
sca quod eadem cognitum, tradit n. hoc discrimen inter actiones reales et
intentionales, quod per actiones reales n. fit ipsū subm. s. aliquid cō ip-
sum; s. per actiones intus obij fiet nobum e intentionale. quod obij
men docet etz Sontinas lib. 4. methaph. q. 3. in fin. et in primo dist. 8.
q. 4. ad 3. Gregorij 2. secundam cō. idem sentit etz de entibz, fidelit et
modis Egidij de prossen. in 1. 2. D. Thom. lib. 5. q. 5. a. 6. art. 10. s. 7.
ubi ait: nam ut cōter docet fieri huius entis est ipsū intelligi etenim per
ipsū intelligi conditū in eē entis in aia. et pro hoc sciat Caietano
de ente et ess. cap. 1. in fine primi cōmentarij. eadem uidet forsece mor
lib. 5. methap. cap. 7. q. 6. sec. 5. ubi ait; sumunt n. fun damenta (Dra
Lethij) pro rebz denominatis: alioqui entia fidelit fundamenta in rebz,
ut pote partes rez ueraz, ut caput leonis et Caudam Draconis.

Aduci etz parunt omnes ij authores qui existimant finem mouere
et finalicare n. sū sum eē reale s. sū sum eē cognitum, hū n. agentes
dē quo res impōles mouent et finalicant, saepe repetunt eas n. hēre a
liud eē prius eē cognitum. quae sent. tribuit Capresto in 2. dist. 29.
q. 1. art. 3. ad argum. Herbey et ad arg. Gregorij et Adamij. tribuit etz
Caietano 1. 2. q. 31. art. 3. ad finem. vno labelly. s. methaph. q. 6.
afirmat eam inter recent. p. res Thomaz eē eōm quam n. omni no rez
et Conradij 1. 2. q. 1. art. 1. ad 1. arg. D. Thom.

Ante probationem cō et ad omnia ea que in sequentibz de ente rōs
dicenda sūt, supponendum est n. omnia entia rōs eē monstra aut entia fi-
ta ita colligit n. Christoph. gidij in suis cōmentation. theologicis. lib. 2.
tit. 6. cap. ultim. ex doctrina D. Thom. in 1. dist. 2. q. 1. art. 3. in
prima eij p. 6. n. S. Thom. statuit tres modos obij rez pendens concepti
in mentis: primus est cum rez concepta existit extra aiam, sicut cum uide-
ligimz hominem qui conceptus hēt fundamentū immediate in re ipso
secundus cum id eūm tenem concipi n. est similitudo rei existentis extra

aiam s^d aliquid consequens modum intelligendi eandem huiusmodi s^d seu
de intentiones quas intus ad inuenit sicut conceptus respondens nomini genus
n^o est similitudo rei existentis extra aiām; s^d intus concipiens aiāl ut in plu
ribus speciebus attribuit ei intentionem generis; et hae intentiones hēnt fun
damentum remotum in re, et proximum in intus. 3° denique cum id quod nō
significat n^o hēt in re fundamentum proximum nec remotum ut se hēt cō
ceptus chymerae, et similitum entium fictioy. ex quo dicuntur colligit aliqua en
tia rōis dari quae nō s^d modica, fictiones, seu flementa, s^d quae hērent funda
mentum aliquod in re et existentiam obiectiā in intus. —

Supponendum ē 2° omnem cognitionem inmediate et formalit^r persēp
sam in buere s^d denominationem cogniti: omnis n. cognitio inmediate et for
malit^r est representat^r s^dij quin ad illud representandū in bigeat alia cognit^r
reflexa, aut entitate aliā metha phisica superaddita et producta ut n^o nulli uel
sunt; et proinde per talem cognitionem manet s^dum inmediate et formalit^r cog
nitum. Unde sicut intelligi n^o potest uisionem uersari inmediate cō s^dum, et s^d
rectum n^o manere formalit^r et inmediate uisum; ita n^o potest intelligi cognitio
nem uersari inmediate cō s^dum et s^dum n^o manere formalit^r et inmediate cog
nitum. —

Supponendum ē 3° denominationem extrinsecā in hoc inferre ab entis in se
denominat^r quod hae intus afficit rem denominatā per ueram unione illi in
herendo extra uero constituit per formam quae suapte nā ad constituendam
denominationem in dependens ē ab hoc quod rem denominatā intus afficiat aut
illi inheret per unione aliquam. si q^o cognitio seu intellectio denominat
intus intus cognoscens, s^dum uero extra cognitum, q^o inter cognitionem et in
tellectū in tercedit uera conjunctio et inherencia, quae n^o dat. inter cognitio nē
et s^dum representatum. quod si aliq^o cognitio uersaret cō suam potm^r intellecti
sam ut cō s^dum, ad denominationem cogniti resultatū per accidens et
unio qua talis cognitio inheret illi, ac proinde ē cognitum in dicit denomi
nationem extram et nihil aliud, ut ex dictis et ex di cendis facile colliget^r un
de ad denominationem extram cogniti n^o ē nariam praesentiam aliqua reale
cum s^do, s^d si ficere intentionalem quae quae licet cognit^r hēt praesens sibi intē
tionalit^r suum s^dum. imo ad denominationem extram in cōi sufficit respectu
dam formae ad rem denominatā, ut patet in denominat^r deat^r et aliis. qui et
respectu dat in cognite respectu sui s^dij. —

¶ supponit p^r cō efficacit. gens rōis est illud q^o hēt cō obiectiue in intus
seu cōmunicatum ab intus. s^d intus n^o potest cōmunicare obiectis nisi s^dam denomi
nationem extram cogniti. q^o in aliqua extra denominat^r cogniti consistit ens rōis.

Rursus, si consideret in alia ex sup^{re} refutatis, q^{od} solum in ea que est a cognitione abstractiva representante. Sed in eo m^{odo} quo n^{on} potest ulla rem dari a p^{ri}ncipi. mai. huius, si legi ad modum ceteris ab omnibus, minor lege probatae sup^{er} eam igitur man^u factae.

In numeris alie probationes videt^{ur} esse petende et ex refutationibus aliarum scientiarum, q^{od} in hanc cognitionem cognoscens aliquid eo m^{odo} quo n^{on} potest esse comprehendere duos modos. In quos dari potest ens v^{er}us, primus est addendo ex p^{ri}ncipio aliquid seu componendo et conjungendo aliq^{uod} posse conjungi et identifi^{cat}ioni repugnat; ut dum v^{er}itas concipitur chimera et alia membra et f^{ic}tamenta que resultant ex v^{er}itate et entis diversorum aialium quocumque unum et idem v^{er}itas intelligit; 2° modus est separando et diuidendo ea que a p^{ri}ncipio v^{er}itate conjuncta ut diuidi et separari inter se nullo pacto possit etiam de potentia absoluta ut q^{uod} aial concipitur sine suis speciebus, et nam qua^m hinc sunt singularibus; et nam uoluntatem intelligit ut elicitam actuum amoris, et n^{on} ut elicitam actuum odij, et etiam cum deum concipit deos ut in mensum et n^{on} ut eternum aut ut ueritatem et n^{on} secundum deum. pp^{er} hanc itaq^{ue} rationem singulis eor^{um} agere debemus, et probare signum ens v^{er}itas dari tum q^{uod} v^{er}itas componit et conjungit ea que nequeunt esse conjuncta; tum et q^{uod} separat et se jungit ea que nequeunt esse separata aut diuisa.

* possunt

Sec. 7. p^{ri}ncipio v^{er}itas dari tum a cognitione conjungente, tum a diuidente ea que conjungi vel diuidi posse equidem repugnat.

¶ Tria continentur in ea p^{ar}te initio sectionis p^{re}ced. primum ens v^{er}itas est denominatio extremam cognitionis; 2° n^{on} quamlibet; 3° illam d^utaxat que prouenit et a cognitione abstractiva cognoscente et representante rem aliter ac est. duo priora satis probata s^{unt} in sup^{er}ioribus. restat hoc 3° quod duas alios p^{ar}tes continet in hac s^{ec}tione elucidandas. prima est ens v^{er}itas fieri dum cognitio fabricat chimeram; 2° fieri etiam dum abstractet unum ab alio cum quo idem significat: nam que libet ex his cognitionibus est abstractiva cognoscente rem aliter ac esse potest in re.

Prima q^{uod} pars p^{ro} p^{ri}mo ex D. Greg. homil. 23. in E^uang. dicente: sci^{re} componere diuina: un^{um} de componitoris luti figuris uocam^{ur}, si mi non claritate loquit^{ur} D. Damascenus in Logica cap. 44. dicens, cognitionem quada^m naturam v^{er}itatis et esse f^{ic}tamentum q^{uod} conjungit et componit ex eis que sunt

ca que nō ē ut hypercentaurum et chimeram.

2° p^rī rōne. quia chimera ante opus intellectus nihil est sō est aliquid in
nino impossibile non quidem quia chimera sit aliquid positū habens
impossibilitatem sed quia a partes rei est negatio necessaria unio nis quia
connecti patiunt partes hyrcij et Cœruj, sed partes mulienis et piscis
ad fingendam Sirenem sed quando tales partes componentes chimera
cognoscuntur ut unitate constituant obiectum quodam intellectus nō habens
aliquid aliud ēē prater ēē obiectum intellectus seu obiectum in intelec
tu. q̄ ex illa cognit et dō impōsi

Confirmat 1. q̄ cognitio cognoscens hoc obiectum ē cognitio fingens, et dōm
minet fidem a cognitione. q̄ totum concretum ex dō et cognitio fingente
quodam scilicet et monstrum. Confirmat 2° q̄ ex eo solum quod cog
nitio representet veras partes Hyrcij et veras partes Cœruj, quas aliunde
vera cognitio cognovit unitate inter se unione accepta a mat^a et forma facti
absq̄ eo q̄ aliquid producat, vere fingit illa cognitio et proprie eformat
chimeram: sicut q̄ per iudicium diceret aliquis Hyrcij e Cœruj loquens
de ipso hyrcio et Cœruo, posset audiens dicere illum fingere, et quoddam
impōte et fictitium chimerare. q̄ sine aliqua efficientia intus datā
oretum illud ex cognitio fingente et dō ficto, quod sit proprium ens rōis.

3° p^rī q̄ angelum representari et cognoscā tamquam iubenem per cog
nitionem fingentem angelum ēē iubenem si ēē productum cognitio an
gelum aliquem qui sit iubenis; sō solum angelum ēē iubenem in ēē
cognitum et prout ē dōm illi cognitio nis. q̄ absq̄ ulla productione et
efficientia intus resultat ens rōis ex cognitio illa et dō.

4° p^rī q̄ dōm fingit hoc mō ita ut cognitio componat inter se etia
jungat euentus omnino diuersos ut Dei et hois senis; Angeli et iubenis pul
critij; Cœritatis et regulæ; hyrcij et Cœruj etc. Concretum cognitio resultat
ex cognitio fingente et dō est perfecte medium inter ens reale et nihil. q̄ ē pro
prie ens rōis. p̄t cōa q̄ s̄m cōe pro loquium inter aduersariis omnes celebre
ens rōis ē medium inter ens reale et nihil. q̄ ē proprie ens rōis. p̄t cōa.
ans p̄t q̄ medium ē quod partiā pat utrumq̄ extremum continens aliquid
unij, et alterij; ut homo medium quod amittit inter substantias pure spen
tuales et pure corporeas, q̄ una pars ē spirituales, et alia. s. mat^a ē cor p.
q̄ illud concretum quod se hōt hoc mō et est hoc pacto medium inter ens
reale et

reale et pure nihil erit ens rōis. Cōa p̄ q̄ tale concretum hēt cognitionē
realem: de inōe dicit negationem totis existentie et unionis uel identitatis
ab inōe confictōe, unde dicit carentiam essentie et existentie q̄ ut concipit
nequit ullo pacto poni in re. S̄ ē medium perfecte inter ens reale et nihil.

Quod diuerso mō applicari debet negationib; ac applicat entitatib;
positiuis; cecitas. n. concepta ad modum nebule est sumentam n̄ que
negatio illa dicat carentiam inōe; s̄ quia dicit eom̄ quo concipit nega
tionem suae existentie remotione, s̄m quam dat ap̄ reū inōe pendentis cog
nitione. →

In his que de cognitōe dōy alibi ac ē inōe dixim; in suis probationib;
et in alijs dixim; notandum ē cum Suarez tom. 2. metaph. disput. 5. q̄
sec. 2. n. 21. omne conceptionem rei que alibi se hēt ex p̄ dōy aut modi re
presentandi quam res cognita se hēt inōe, ē imperfectam et pro bene
ex im̄ perfectē. alio uero mō potest dici ut res alibi formet in intelligente
quam sit inōe, ita ut id probent a maiori perfectione cognoscentis, et
se hēt ex p̄ ei; dem cognoscentis, seu ex p̄ act; et entitatis illi; ut quan
do de; cognoscat completa simplicissima et mutabilia in mutabilib;
et potentialia per purissimum actum, et nos quoq; in matellianti cogno
scimus materialia. Eōdem igit; cognosca alibi ac ē inōe intelligendum
est ex p̄ dōy n̄ uero ex p̄ act;.

Maior difficultas ē in 2^a p̄ an. s. cognitō abstractiua diuidens et
sejungens partes que n̄ possunt in re separari, sit ens rōis, ut cognitō
cognoscentis nam. hōis sine singularitate, etal sine rōnati, bonitate
diuinam sine im̄ mensitate, et similes aliō cognitiones facientes existē
tiam rōis. et quamuis hęc difficultas poterat ex p̄dini q̄ agerem;
de ordinib; rōis; tñ conuenientior ei; tot; p̄sens ē, tum p̄ conue
nientiam cum alijs que dixim; de ente rōis, tum ad recte perū p̄ndam
ei; nam. →

Quod igit; concretum ex cognitōe sejungente partes que nequeunt
separari et ex tali dōo sit ens rōis, et per consequens quod omnis diuine
rōis sit ens rōis prauit ut eōdem omnium sententia Egid. de pres. in. 1.
2^a D. Thom. lib. 5. q̄ sua b. art. 10. s. 7. ubi questione instituitur an

Deo efficiat entia vobis et possit esse negante ait: s'nam in sententia n' possit
n' probare qui probant unum divinum facere distinctionem vobis inter alia
bita quos scitabim; sup. s. 2. cum quib; facit Caiet. de ente et ess. cap. 6.
q. 12. art. 5. ad 3. Scoti; dum assert' n' ee' alienum a p'ia distinctione vobis
fieri a divinis indu cum vero haec omnium consensus n' sit ens quodam vobis n'
possunt n' concedere divinum posse formare aliquod ens vobis. haec
Egid.; et hanc eandem doctrinam saepe repetit et confirmat in omnib; para
graphis illis; art. 10. ~

Idem fatet' s'ns. s. metaph. cap. 7. q. 6. sec. s. distinguens ens vobis in
ens vobis proprie et prae sumptum, et in ens fictum; et ens vobis proprie dicitur
desinit, cui; ee' ita pender ab operat' indus ut nihil omni; deentib; realib;
dici possit, cui; modi s' (inquit) notiones generis et spei et similia. ens
vero fictum, ait; quaten; tale est, et ens cui; ee' ita pender ab operat' indus
ut de nullo ente reali dici possit, cui; modi s' chimera fragelaphi, et aliis fic
tibus. et b' optime addit pro re v'ra: atq; haec de causa dia solet apud dia
lecticos entia vobis fieri fundamenta in reb; commentitia vero mini
me; alioqui entia fictitia fundant' h'ent in reb; ut p'ce partes v'rae ac
v'rae, ut Caput Leonis et Caudam Draconis. ~

Ita et; perspicue sentit P. Christoph. gidij scilicet. sec. praed. initio,
dicens n' omnia entia vobis ee' monstra aut entia ficta. et b' em ait: un
de et; patet div'isimo de Deum cognoscere chimera et alia entia ficta
ac intelligit entia vobis: nam p'iora intelligit solum ut imaginabilia a
creatura. posteriora vero ut entia h'entia fundamentum aliquod in re et
existentiam s' b' dicitur in indu. ~

Eandem sensu explicat repetit q; passim toto illo tract. b. varijs ca
pit. illis. quod idem invenit qui attente doctos alios recentiores et anti
quiores evul' berit quos brevitati consulentes omittim; hoc unum ad
vertentes, tm' ab ee' ut ad ijs et alijs authorib; distinctio vobis n' recen
seat' inter entia vobis, ut p'ce; appellet' ab ijs p'prietivum ens vobis
cum alia ad eij; dis'crimen appellent' entia ficta. ~

Bone p' primo q' ens vobis est illud quod e' s' b' dicitur in indu, ita ut
sm' eum modum quo ab indu percipit' n' possit ullo pacto exister' ab vobis
s' s' s' se

sed sic se habet concretum quod licet a cognit^e sejungente et separante seu distinguente partes quae non possunt ullo modo separari. quod illud concretum erit ens rōis et proinde quocumque distinctio rōis erit rōis. mai. est. 2^a ex sup^a dictis: min. si a conceptu distinctis animalis, seu aial ut concipit per abstractam cognitionem. s. sine suis inferioribus cum quibus identificat non potest terminare, ullam adtionem productivam, cum hoc non terminat nisi ad res singulares; et proinde aial ut huius est illi, cognitionis dicit negationem et repugnantiam ut possit existere a se.

2° si a hoc concretum est perfecte medium inter ens reale et pure nihil; sed ens rōis est illud quod est medium inter ens reale et pure nihil.
3° hoc concretum est ens rōis. min. et coa patent: mai. procedenda pro portione ad eum modum quo id iam probabim^{us} de concreto a cognit^e sejungente.

Sec. 8. inferunt aliqua ex dictis ~

Primo ex dictis in superioribus, inferuntur quae cum in ipse concipiat negationes et probationes, sine efficiendo entia rōis, sine non efficiendo, nunquam producat realiquid in illis quantumcumque metaphysicam nominet. cum non videtur careat in et potest ad aliquid efficiendum, ut probabim^{us} etiam negationes et probationes cognoscant, nihil poterit esse illas efficere.

Tribus igitur modis potest videri curram^{us} ad negationes et probationes. 1° cognoscendo illas in illis debito et proportionato, nempe per species intelligibiles representantes formas illas quae sunt remotiones et negationes: sic species determinans ad cognoscendam formam et entitatem positivam lucis determinat etiam ad cognoscendas tenebras quae lucem remouent, ut theologus probat in mat^{er}ia de scientia Dei, et philosophus in lib. de aia. ubi deo dante nos fuisse, idem examinabim^{us}. et quidem talis cognitio negationum et probationum non est ens rōis, quod illas cognoscit ut com^{it}, quo ipse existunt seu possunt existere sine summo remotionum et negationum quod sunt: quo eodem modo cognoscuntur a divino intellectu non efficiente entia rōis.

Hoc expresse scribit Suarez. tom. 2. metaph. disput. 34. sec. 2. quare in merito in pugnat ab Egidio de prior. 3. 7. satuto. quare oppositum dicit. quare in Suarez. non admittat ens rōis fieri ab intellectu divino etiam concipiente negationes et probationes male videtur inferri huius auctorem Suarez. existimare videtur de divinum non cognoscere negationes et probationes; sed de hoc ite^m videtur tuem^{us} sermo nem

rogantes utrum diuini intus possit efficiere entia vobis. Hoc unum notandum est, scilicet hunc uerum modum percipiendi negationes et priuationes uerum esse eodem modo adferens negationes et priuationes cognosci ad modum entis, si quidem quod intus existit met dum taliter esse illas tendit illas esse entia positiva, sed quia illas cognoscit per species formae posituae qua priuant.

2° modo uersat intus cum negationes et priuationes cognoscendo illas per modum entis, ita ut fingat illas esse entia positiva si experta entitatu positibaz et realium; ueluti cum noctem concipit ut ideam quam uideam sub tabulis aliquibz aera complementem et terras sub uero et nigro pallio spectantem; et talis cognitio negationum est ens uobis fictitium, seu fictio et chymera consistens ex partibz quas aliuode cognouit intus quin illas producat ut sup^o uidiuimus.

3° modo cognoscit intus negationes et priuationes separando et diuidendo partes negatibz earum, ut si caecitatem concipiat solum ut est negatio uisus, quia concipiat talem negationem ut in subiecto apto, tunc enim privatur in illa priuatione uocem negationis a uoce priuationis quae in re uisus continguntur, si uero si concipiat negationem uisus existentem in planta praesente quatenus negat rationalitatem, et si quatenus negat aialitatem cum ipsa rationalitate realitatis identificata: et tunc est resultantia entia uobis quia talis cognitio uersat cum negationes eo modo quo existere repugnat sibi suum esse negatibum, implicat enim negatio flosis quae non neget omnia praedicata essentialia et realia illius, quod si negat flosis existens in equo dicat tamen negationem rationalitatis (de quo non disputo) inter conceptus illi respondens salubriter ab ipso cognitione aialitatis negat.

Inferunt 2° est in cognitio uerum spiritualium per modum corporis si interuenire effectum ullam: si enim angelum concipias ut iubenem fulchrum componendas scilicet essentiam spiritualem cum uoce et partibus corporis, tunc idem nihil producis sed solum dat talis denominat^o extrinseca consistens ex rebus cognite et partibus illis unitis quas omnes unum repugnat. alius est modus potest sine fictione cognosci res spirituales per modum corporis, ut explicabitur in lib. de dia.

Inferunt 3° est nihil produci denuo in relationibus uobis, ut cum Deo denominatur aequalis concipitur, ut denuo relatus ad creaturos. tunc enim solum dat quod intus accipiat repletionem aliuode sibi notam et eam applicet rei cui conuenire et con iungi nullo pacto potest, ex qua compositi et conjuncti

resultat

resultat fimentu quodam solum hinc est obediue in virtus qui n alia
 vnde potest existere, ita ut ipsum solum prout terminat ficticem illam cog
 nitionem sit fictio obediua; cognitio ita componens sit fictio forma
 les dans illud et extr.

Unfert. A posse dari entia vobis que simul coalescant ex ente vobis
 proprio et presse sumpto, et ex fictione seu chimera euntia vobis mixta
 et composita variis rationibus vobis: ut si aial abstrahas ab hoc in quo
 cum rationali copulat, et illud primum accidit corporeo, ut albedini; aut
 rei insensibili, ut igni: quod utrumque non est unum fieri nequeat uno et eod adu:
 sic. n. q. Patrem eternum concipis ut senem antiquum rem alius personis,
 simul praevidis rationem personae a ratione tua et essentiae, et si melius co
 jungis cum illo senectutem: et aliae innumerae cognitiones inueniunt
 qd oba correspondent ratio in eludentia rationem praecisam ab alia propria
 quam qua coniungebat, et conjunctionem alteri cum qua coniungi non potest.

Unq. egre res pondant ad uersarij dicentes, cognitionem fingente
 pro uolere solum, et efficere ens vobis, non uero abstrahentem, procedentem, seu
 diuidentem: qui inuenient in una cognitio^{ne} rationem abstrahentis, et componen
 tis atq. fingentis; inuenientq. proinde eandem partem prout praecisam ab
 illa cui conjunctione erat unum, non produci solum concipi; et eandem simul ab ead
 mer cognitione produci et effici prout conjunctionem eandem cum qua non potest in
 re coniungi.

Unfert. 5. si pariter et unio nem jungunt in te partes hyrcij et leonij
 et aliae si miles partes aut essentiae: solum in unio aliu nunc cognita inter a
 lias res quas uere conedit applicat illis rebus, et partibus, quas coniungere non
 potest ullo pacto; ut si concipias unio nem qua quantitas unum seu unum heret
 materiae, unire et coniungere partes caprae et equi ad faciendum chyme
 ram et fimentum; aut si conueni entiam et identitatem eodem seu peculi
 arem, qua idem solum aspectu aial et reale aut essentia aial et eius existentia et
 alia similia, applicat respectu Angelij et corporis iubeus pulchri, aut res
 pectu dei et substantiae corporeae huius sensus.

Unfert. 6. quid sit ualor tum operationum, tum monete et aliarum
 rerum. non enim est aliquid fictum productum metaphorice ab intellectu. cum omni
 no inde pendenti ab intellectu fictione operationes. X. D. hanc unum tum uato
 rem. et ualor et operationum nra super dia luum ex gratia proberientu

inde pendenti a fringente cognit^e est meritorij et satis factorij. ualor igitur operationum prater id quod h^{et} intrin^s. s. bonitatem et honestatem actuum illius intrin^s et essentialem, dicit solum denominationem extrin^s personae dignificantis sua opera. cuius rei explicatio ad theologos pertinet.

Honor similiter prater et alij honores et dignitates tm^o dicunt denominationem extrin^s ab alia uoluntate Regis uel Rei pub. conferentis illam dignitatem. similiter ualor nummorum est denominatio proueniens ab uoluntate aut decreto Regis uel Rei pub. decernentis tm^o auri uel argenti uel cens^u correspondere rei huius uel illius estimationis, ut mancipio, equo, fundo, et aliis rebus praeterio estimabilibus.

Unsuper relatio domini et creatoris in Deo s^o denominationes extrin^s sece a reali adione creaturae et conseruatiua Dei supponentibus in Deo poam^o realem ipsi intrin^s creaturalem et moderatorem. denique significat^o scripturae et uocis est denominatio extrin^s a placito et uoluntate hominum ad libitum imponentium significationem. ad hanc uero denominationem et moralium proprietatum constitutionem n^o requirit^o actualis existentia formae, seu actus denominantis, s^o sufficit illum praecessisse et n^o esse reuocatum.

Sec. 9. argum^o Aduersarior^o a statutam doctrinam

Ad Solij. 1.° Auctoritates D. Thom. qui. 1. p. 2. q. 86. art. 3. ad. 2. ait: ad 2° dicendum quod n^o ens n^o h^{et} in se unse cognoscat, s^o cognoscat in quantum unius facit illud cognoscibile: unde uer^o fundat in ente in quantum n^o ens e quodam ens ens uis apprehensum. s. arone. hoc dicto mirum in modum triumphant n^o nulli ex aduersariis: s^o in mento qui dem, ut cuius q^o Legenti con tractum articuli planum fiet. b. n. agit. s. doctri de propria cognit^e priuationum et negationum: unde si alij quid inferunt aut probant aduersarij, hoc probabunt in uita quamcumq^o cognitioem quo m^o cumq^o uer^o a tem c^o negationes efficiere entia uis et fitiones. unde bene addit Egidij depress. respondens huic dicto sibi doctro, lib. 5. q. 6. art. 10. s. 9. n. 99. et prim.

ad prima p^o q^o 16. art. 3. ad 2. solum dicit Di. Thom. n' ens apre
hensum a rone e' quodam ens vob. Loquit^r de suam opinionem sup^a
refutatam ex quo n' satis uideo quom^o inferat ens vob. h'ere entita
tem confictam.

Similiter explicat Gidi, satat, cap. i. dicit Arist. ex i. phisic.
tx. 60. et 68. priuationem. s. a mat^a distingui rone item q^o ex 4°
metaph. tx. 3. ubi dicit ens et unum sunt una na. s. n' ut una ro
ne ostensa. quaeus (inquit) uerba solum indicat materiam et
priuationem, ens et unum n' e' na. diuersas in re h'ere tn' diuer
sas rones: q^o ro ens e' positio a et consistit in ipso e' ro aut unig
e' negatio; et si utraq^o definiat^r diuersimodo de definiet: ex quo
n' sequit distinctio rons hoc e' per totam operatioem in h'is; nam
abiq^o illa ro negationis e' distincta a na. entitatis.

Ad soluenda alia q^o a rone petita e' ex dictis recedendu,
quod dum frigit chimera apprehendendo ut unitas diuersas ani
malium partes ut hyrij et Ceryij; nec illae produant^r nec unio,
s. unio aliuine sumpta applicat^r per cognitioem inter res que
uniri n' possunt. tunc q^o ex m^o representandi has partes sequitur
in illis negatio et repugnantia ad existend uineo m^o quo concipi
untur, et quamuis ipsoe partes esse sint reales, tn' prout s^o
sub illa cognit^o fringente illas unitas, quod e' omnino chymen
cum, n' s^o aliquid reale, s. aliquid potum et impote; quia ut
sic accipiunt obiectiue a cognit^o negationem existendi in re illo
m^o quo cognoscuntur. quod idem aplicand uineo cognitioem n' frin
genti s. solum separanti et diuidenti reipartes que separari n' pos
sunt. que prout cognoscunt illa cognit^o abstractiua h'ent negatioe
et repugnantiam ut possint exillere et depda dei absoluta eo m^o
quo concipiunt.

Ens itaq^o vob quidditatiue sumptum consistit in denominatione
e'ctra seu concreto a cognit^o tendente e' solum modo explicato in
superioribz. ens tn' vob denotatiue sumptum e' solum ipsum

terminans talem cognitionem, partes nempe illae vel copula
trae et unitae vel distinctae et separatae, simul cum negat^e explicata
seu repugnantia ad existendum eo m^o quo cognoscunt. q^o d^o d^o de
nominat ens v^ois a cognit^e allata in obliquo. —

Obj. 2° ens v^ois solum existit obediens in indu seu solum
habet existentiam obediens in indu, et per consequens existit solum
per cognitionem in indu: s^o cognitio est realis. q^o d^o d^o erit reale,
et habebit existentiam realem. s^o coa q^o h^o h^o h^o existentiam rea
lem n^o potest n^o e^o reale realit^e existens. *Re. neg. coam:* q^o cogni
tio est extra d^o quod nullo m^o existit per inductam cognitionis existe
ntiam, pot^o dicit negationem existentiae prout determinat illam
cognitionem. homo vero et alia entia realia existunt realit^e per
inductas existentias. —

Obj. 3° et est parissimum arg^o oppositae sent^e: forma predic
ti concreti est realis cognitio: q^o totum concretum e^o ens reale. coa
p^o. 1° q^o forma e^o quaedam e^o rei. q^o forma realis dat e^o reale. p^o
2° q^o haec v^ois calidum. V. g. dicitur concretum acci dentale p^o
formam accidentalem quamvis sub^o sit substantiale —

Confirmat haec v^o q^o formam per sui exist^o bitionem formalem
n^o potest tribuere composito entitatem quam in se formalit^e n^o h^o
aut saltem entitatem ip^o formae omnino oppositam. q^o nequit
cognitio realis per formalem sui exist^o bitionem tribuere concreto
e^o v^ois. —

R^o. 1° arg^o a denominat^e desumptum par^o potest continere univ^ois; q^o e^o
nominat^e q^o a formali sumit q^o a materialit^e q^o a actu et unione inter
condite et ab aliis acci dentib^o, co^o mitantib^o, quare quamvis forma entis v^ois
d^ons illi e^o sit forma realis scilicet realis cognitio, totum concretum dono
minari potest ens v^ois propter materiale fictum vel tali modo con
ceptum ut afferat negationem existentiae, sic et^o concretum ex a^o uo
luntatis, et q^o v^ois denominat^e voluntatum et amatum et amatum ex
actu v^ois n^o e^o d^o denominat^e v^ois; quamvis act^o voluntatis n^o amet
nec act^o v^ois v^ois ita concretum entis v^ois quia ei^o materiale totu^o h^o e^o
et cognit^e

et cognit^e totum concretum denominat^r cognitum et h^{ec} totum
summe^r cognit^e.

Quod variis exemplis fiet manifestum; primum compositum
substantiale Heterogeneum quatenus formae, heterogeneae ut
forma qui h^{ab}et formam spirituales et materiam homogeneam
seu nullam h^{ab}et diversitatem materiam spirituum, ad huc rone
unionis dicit^r compositum heterogeneum. 2° h^{oc} corruptibile
quatenus tota forma qui mat^{er} sunt incorruptibiles.

3° maior similitudo moralis alicui operationis et actus super
nales procedentis ex gr^{ati}a sanctificante, n^{on} provenit a forma morali,
s^{ed} a formae reali et physica nempe gr^{ati}a; et simul est maior valor
et similitudo actus ex maiori intensioe durat^e et alijs formis
realib^{us} realit^{er} comitantib^{us}, talem actum supernalem. 4° h^{oc} n^{on}
dicit^r neq^{ue} est spiritus quamvis h^{ab}eat formam spirituales, s^{ed} dicit^r
et est corpus et mat^{er} et unione corporeis et per rone^m corporeis
distinguit^r ab omni entitate spirituale. S. exemplum optimum
in concreto quod constituit similitudo in quo ut dicit^r Thom. de
ente et essent. cap. ult. subdit^r s. nati^{us} sehet ut a^{er}ia per quam
ab alijs distinguit^r; forma tri^{um} nempe virtus sehet ut gen^{er}is in quo
cum alijs convenit.

Et 2° ens rone^m accedit mat^{er} ad rone^m artefactorij eius^{us} ma
gis assimilatur quam alijs concretis seu compositis per accidens.
at vero est artefactorij n^{on} provenit solum a forma, s^{ed} eque prin
cipaliter provenit a mat^{er} et aut arte facta formaliter et eque in
recto a^{er}ant materiam et formam quod supponere vident^r
ceteri Theologi apud magistrum in primo cum docent sacram
que arte facta quodammodo fatent^r pro forma et mat^{er} simul sup
poni. Inter quos id expresse docent Vigen^{us} in Inst. theolo
gicis. tt. de leg. in generali. cap. 16. vers. 2° et Suarez tom. 3.
in 3. p. disput. 2^a. sec. 2. qui refert D. Thom. Alensem. M^{ag}
sterium et Sorum. idem ubiq^{ue} supponere Arist. affirmant Conimb.
lib. 1. de inter pr. cap. 4. q. 1. art. 2. ubi ipse idem probant.

Ens q^{ui} rone^m ut arte factum quodam seumente confectum constituit^r

essentialitè et principalitè ex mat^a et forma et ab utraq; accipit
denominationem. sicut n. gladij, signat materiam præduram atq;
tam ad unum dendum; et natus leuem idoneamq; ad navigandum, erat
ante facta important perse coartam et determinatam materiam;
sic ets ens vob; importat formam et materiam et ab eis denomi
nat. et hoc discrimen constituunt aliqui inter arte facta et alia com
posita per accidens, quod composita per accidens ut album, calidum
et alia important et signant formalitè solam qualitatem denotan
do subum seu materiam: arte facta vero important formalitè et
in recto formam simul et materiam. cui; sò e q; in ea composit^e
concretè; accidenti um seu compositi; per accidens præcipue intè
dit accidentaria forma præsupposita iam constitutione tñ; sub
stantie. ars vero in suis operib; eque aut magis principalitè intè
dit materiam saltem in genere, ut durum, flexibile etc. rever
n. aut lapidea navis n appellat simplicitè hoc nomine sò cum ad
reditione: et similitè lignè gladij, n appellat gladij, simplicitè; sò ad
salem appellationem alteri, materia deuet eè leuis et uene compacta,
alteri; prædura et apta ad san dendum. —

Et x hanc doctrinam R; ad primam probationem eode forma
dare eè ad eque in recto compositi; per accidens nali; n; vero arte
facti; sò in ad eque, et sic similitè enti vob;. ad secundam proba
tionem dicim; aliam denominationem recte posse a forma acciden
ti provenire; cum hæc ad eque tribuat eè illi composito

Ad Confirmationem. R; distingend. ars forma que ad eque
te causat compositum n potest tribuere eè quod ipsa formalitè n in
cludat, transeat ars; forma que inad eque causat neg. ars. quod
n solum inuenire potest in artificialib; sò ets in naturalib;; qua n ra
tionalis quamvis sit spiritalis dat eè corporeum, et quamvis n sit
hetheogenea causat compositum hetheogeneum, et quamvis sit ens
in completum causat completum. —

Quod si quecumq; composita per accidens important in recto tam
formam quam materiam seu subum, et n important subum solè
in obliquo aut dequocato, ut alij uolunt, de quo inferij, agem; Bas
ponendum eè negans. eam; et ad primam ei; probationem ostendime
formam

formam n̄ dare ad aequatē et totalitē eē rei, s̄d hoc simul provenire
a materiali et conjunctione utriusq. unde quamvis cognitio sit realis, quā
in s̄dum prout terminat illam cognitionem et prout componit totum
concretum ē aliquid repugnans seu fictitium, ideo concretum n̄ est aliquid rea-
le.

Ad secūdam probationem illi, eorū dīcīm, calidum denominari compo-
situm accidentale p̄ formam accidentalem: et aliā etz composita ex acciden-
ti et substantia dicuntur accidentalia, tum ad dīam concretū substantialis con-
creta utraq. p̄ substantialis, tum quia hēnt unīonem accidentalem. ad confirmā-
tionem R̄ negans, q̄ forma quasi phisica quae n̄ ē adaequata causatōri, po-
tēst dare eē sibi quodam m̄ oppositum: sic aīa vō līa spiritalis comunicat eē
corporeum, et componit ens completum afforens negationem entis incompleti.
et componit etz compositum heterogeneum hēns partes diversae rōnis, quamvis
ipsa n̄ sit heterogēnea. ~

R̄. 3. totum eē et totam compositionem et constitutionem compositorum
provenire a forma metaphisica vel quasi metaphisica quae n̄ consistit in
sola entitate formae phisicae s̄d conflatur et constituitur ex utraq. p̄ materiali
s. et formali, ut suo loco latius explicans. nunc breviter pro arq̄ solut̄e id vide-
ri potest in humanitate quae ē forma metaphisica hōis, et n̄ sumit a sola aīa vō
nali: forma q̄ quae dat eē composito ē metaphisica, quod n̄ solum cōsēnit cog-
nitioni huius concreti quod ē ens vōis s̄d desumenda ē ex utraq. p̄ cognit̄e s. et s̄d
cognitō; et haec forma quasi metaphisica ē ens vōis, et illa comunicat toti con-
creto denominationem et eē ens vōis ~

S̄bj. 4. ens vōis ē illud cuius totum summū ē cognosci ab intū, et quod so-
lum hēt eē dīrective in intū, sed totum hōt concretum n̄ hēt solum eē dīrec-
tive in intū nec totum eē, eē est cognosci ab intū; cum condet ex cognit̄e reali.
q̄ n̄ potest eē ens vōis. R̄ hoc cōvenit enti vōis solum vōne materiali et si-
cut in aliis concretis et compositis, ut vidim, denominationes proveniunt a
materiali p̄ si n̄ deest eē mixtū quod idem conveniat enti vōis. R̄ 2. cog-
noscit idem ē ac eē cognitum; sicut amari idem ē quod eē amatum, et videm
videm quod eē visum: et sicut istae denominationes n̄ p̄tunt ipsam substitutionē
amari nec ipsam visum ut videm ut denominat dēt amari vel visum: itaqz
hoc concretum cognitum et denominat̄ extra cognitū, quoniam ad id sit n̄ tantum
q̄ ipsa cognit̄e cognoscit. ~

Obj. s. totum quod dat in his concretis et aliquid reale. q̄ totum concretum e aliquid reale. p̄t coa. q̄ totum nihil e aliud qua omnes suce partes. Ad p̄ q̄ imprimis cognitio e realis: deinde partes h̄iuj et partes h̄erij que fingunt unita s̄ aliquid reale, ipse s. partes que existunt ap̄ rei. unio similit̄ n̄ est aliquid productum metaphonice ab unitu, s̄ de sumit aliunde, ut si sumat unio inter materiam et formam. q̄ nihil dat none cuius hoc concretum sit ens v̄ois. ↪

Confirmat. 1. q̄ n̄ e imp̄te partes illas e unitas per intum nec id est aliquid repugnans: s̄ cognitio tm̄ tribuit illis e unitas per intum. q̄ n̄ tribuit illis aliquid imp̄te; nec format aliq̄ repugnans cum existentia rei. Confir matur. 2. q̄ quamvis imp̄te sit hominum eare ap̄ rei sua. s̄i q̄ularitate tm̄ n̄ e imp̄te illa carere per intum, et in aliquo conceptu, quo imper fecte concipi tur. q̄ cognitio que tm̄ tribuit homini quod careat s̄i q̄ularitate per intum, et n̄ in re n̄ e format aliquid imp̄te, aut aliquid omnino repugnans cum existen tia qua fiet s̄i in re et proprie. ↪

Ad p̄m R̄. concretum defiat a none entis realis, n̄ p̄ cognitionem que realis e, et prout denominat; s̄ defiat p̄ materialem partem, in qua licet partes s̄i se sint aliquid reale, tm̄ prout terminant cognitionem s̄ aliquid imp̄te dicens repugnantiam omnimodam ad existensum eo m̄ quo concipiunt: terminant. n. cognitionem et partes realiti unitae, quo pacto nullo m̄ possunt existere, et pro in se n̄ s̄ aliquid reale, neq̄ existens, nec positive, nec negative vel privative, s̄ aliquid v̄ois s̄olum s̄iective existens in unitu. que negat et repugnantia ad existensum n̄ orit dum taxat a toto conjuncto et concreto constante ex cognitio et doo, s̄ orit etq̄ a singulis partibz, prout cum aliis et cum cognitio componunt. quod tm̄ suo m̄ applicandum e entis v̄ois proprie et p̄ve se sumpto prout distinguit a fictione. ↪

Ad utramq̄ confirmacionem R̄ cum distinctione cognitio tribuit aliq̄ quod n̄ sit imp̄te per intum concedo: tribuit aliq̄ quod n̄ sit imp̄te in se, nego. similit̄ quamvis n̄ e format aliquid repugnans cum e in unitu e format vero aliquid omnino repugnans cum alia omni existentia quam possunt res habere in re et extra intum

Sec. 10. ostendit quædam generalis Argumentor, solutio &c.

quia ad necessariam arg præcipua eo nituntur fundam^{ta} ut ex cognit^{ione} reali,
que formæ extrin^{se} d^{omi}nⁱ, inferant totum concretum n^{on} posse e^{ss}e ens^{us} r^{ati}oⁿis: n^{on}
erit sine utilitate generalis aliam solutionem exhibere.

Dicendum est in hac difficultate cognit^{ione} qua cognoscant^{ur} entia r^{ati}oⁿis habere
in se partem positivam et partem eti^{am} negativam vel privativam. explicat^{ur}
hoc; cognitio quavis est tendentia ad suum d^{omi}n^um; et hæc tendentia partit^{im} con
venit cum quâ cognit^{ione} siue perfectæ siue imperfectæ. et voco cognitionem
imperfectam illa quæ versat^{ur} c^{on}tra d^{omi}n^um n^{on} e^{ss}e m^o quo ipsum postulat cognos
ci, s^{ed} alibi ipsum cognoscendo et representando accipere postulat.

Ex hac igit^{ur} tendentia cognitionis ad d^{omi}n^um dicitur quando cognitio n^{on}
versat^{ur} c^{on}tra illud e^{ss}e m^o quo d^{omi}n^um postulat iⁿ suam nam, privatio quædam
vel saltem negatio perfectæ illi, tendentiæ, qua cognitio tenderet c^{on}tra d^{omi}n^um cog
noscent^{is} illud m^o proportionato et debito. nam cum in d^{omi}no ut sup^{ra} dicebam^{us},
in ip^so ultimæ tendentiæ ex refutatis, det^{ur} ordo ad cognitionem ita ut essen
tialit^{er} petat quod si terminatur um sit aliquam cognitionem, terminet
cognitionem, quæ totum cognoscatur ut in se est, nec illum conjungendo
cum alio cum quo non potest conjungi nec illi auferendo partes
sine quibus repugnat exister^e sic datur in cognitione imperfecta privatio ^{h^{ab}et} ^{correspondens}
illi privationi d^{omi}nⁱ d^{omi}nⁱ in ventre in d^{omi}no cognito alibi accipere vel e^{ss}e potest

Explicit ampl^{ius} ead^{em} doctrina quamvis n^{on} cognitio hæc actualis que defac
to terminat^{ur} ad d^{omi}n^um m^o imperfecto n^{on} potest alibi ad ipsum terminari, q^{uia}
e^{ss}e ipso quo d^{omi}n^um alibi cognoscatur id n^{on} fit per illam met^{am} cognitionem t^{er} per alia
si e^{ss}e r^{ati}oⁿem e^{ss}e cognitionis postulat necessari^{am} c^{on}tra d^{omi}n^um m^o debito et proportio
nato eidem, stant nec illi addat partes quas nequit habere, nec deitas et idem si
catas demat.

Probat^{ur} hoc q^{uia} ex limitat^{ione} et imperfectæ cognitioⁿis provenit n^{on} cognoscere
rem perfectam sicut est, cognoscendo omnes ei^{us} perfectiones quasi uno intuitu,
s^{ed} concipere aliquam partem illi, prævidendo illam ab aliis, quo pacto efficit^{ur} unius
distinctionem r^{ati}oⁿis: s^{ed} imperfectio formalit^{er} consistit in negat^{ione} seu carentia

deinde per se habet. q̄ in perfectio illi, cognitio n̄ est negatio seu carentia de
bine per se habet n̄ quam h̄et cognoscendo rem ea rōne qua res seu s̄b̄m po
tulat cognoscā.

q̄ exponit solutio consistit in hoc; quod sicut quāvis partes s̄i merce
reales s̄nt s̄m se et sine aliquo ordine, t̄n prout cognoscuntur illa cognit̄e sin
gente dicunt negationem et repugnantiam ad existendum in re; et dicunt pro
vise carentiam et negationem terminationis illi cognitio n̄ que talis ter
minaret ad illas. t. n̄ fingendo illas unitas d̄c̄. ut sub illa est, seu ut ab il
la cognoscuntur essent entia realia sine ulla repugnantia ad existendum et
sine ulla impossibilitate et fideione. s̄i etz cognitio praeter rem positam
quam h̄et representationes sui s̄b̄i; h̄et illam negationem et carentiam
per se habet tendentia, qua s̄b̄m cognosceret et representaret m̄ illi proportio
nato.

Quare, sicut partes illae s̄m se reales, prout h̄nt praedictam negationem et
repugnantiam ad existendum s̄ materiale proximum et aptum entis rōis: ita
cognitio est forma apta entis rōis quia ex representat̄ tali qua s̄b̄m representat
ordus in ipsa negat̄ et carentia deinde tendentia, et deinde representatio
nis qua s̄b̄m postulat representari et cognosci.

Quare quando aduersarij opponunt forma n̄ potest dare eē composito oppo
sitionem suae entitati q̄ cognitio n̄ potest cōmunicare s̄b̄o eē rōis. occurrendū
est quid quid sit an forma possit cōmunicare s̄b̄o eē rōis entitatem qua formaliter
n̄ continet uel suae entitati s̄niam et oppositam: cognitio quidem n̄ cōmunicat
concreto entitatem suae entitati omnino oppositam q̄ cognitio prout dicit negatio
nem et carentiam debita representationis, et tendentia, est forma adeo apta
ad inferendam in s̄b̄o negationem et repugnantiam ad existendum, rōne
cuius est s̄b̄m materiale entis rōis; ut nullo m̄ possit eē forma alteri, entis rea
lis negat̄ aliud constituere quam ens rōis.

Unde p̄t quare solui possunt alia multa arḡ eijdem d̄i difficultatis: n̄
ad arḡ rōis redeam.

Sec. II. De bono imposi, et apparetē
et de modo quo alliciat et abrahatur
Voluntas

Arist. 2. phis. cap. 3. tx. 31. et lib. 3. de aia. cap. 10. tx. 52. et lib. 8. Ethic. cap. 2. tx. 4. docet finem esse uerum uel apparens bonum quam doctrinam omnes cordes amplectuntur. et ex illa sic argumentantur ad uersum quod uoluntas potest amare Deum aureum, et ab eo sperare multa bona sibi imperpendenda quod in aliquam bonitatem ibi concepitam tendunt amor ille uoluntatis et actus spiritus: sed non in ueram bonitatem uerij Dei. quod in aliam diuersam uoluntatem et methaphoricam tributam a uirtute Deum illo modo concipientem. quod inuisibilis dedit et promissa producit entitatem methaphoricam et uoluntatem distinctam ab entitate uerij Dei, cuius entitatis methaphorice passio est bonitas apertens et uoluntas quam amat uoluntas.

Confirmat quia argentum quod est in India producit in uoluntate huius existens Granate deinde et spem illud consequendi, et actum applicationis media necessaria ad ipsam consequitionem. Quod non est in conueniens quod in uoluntate ex loco distantis producat entitates methaphoricas in locis distantis et remotis.

Ad hoc Respondent aliqui in casu posito appeti uoluntatem bonitatis ipsius cognitionis cognoscentis illud obum uoluntate. que solutio nullo modo placet, primo quod constituit finem mouere seu finalis dare non summe sed in se cognitum, quod alibi expresso uerij uerij d. Continet. Capreol, Herbicum, Lactarium, Tabelem, Conradum, Medinam et alios, quos sciat Egidius de pres. lib. 1. sec. 6. art. 4. §. 1.

2^a Deum ille aureus non aperitur ut possit et habeat in se cognitum. quod non est bonitas cognitionis que mouet et determinat. 3^a quia bonitas cognitionis non potest mouere nisi cognoscat, sicut nulla alia bonitas mouet nisi scitur et cognitio, ut ait D. Aguil. lib. 8. de Trini. cap. 4. et lib. 10. cap. 1. et 2^a his uerbis: quoniam firmiter nobis amari nisi uideri non potest. cui consentit D. Ansel. in monologio cap. 43. dum ait: nullum se amare potest nisi intelligat: quoniam nullares amat sine sui memoria aut intelligentia. sed non semper cognoscentiam inam cognitionem a uirtute sicam, semperque reflexum. etc. Nam quod non mouet non bonitas cognitionis sed alia bonitas sibi quam appetimus.

4^a quia cum quis in casu posito tendit in bonitatem illam Deum aureum amat Deum aureum tendit illum tanquam in summum bonum ultimamque finem satisfactionis sui desiderij: que non possunt conuenire cognitioni nisi ipsi

quam n̄ apprehendit ut summum bonum &c.

Ad solutio^{em} suppono bonum apprensū non esse aliquid productum ab intellectu illa efficiētia methaphorica, quam aduersarij volunt in dicitur
re s̄ tantum bonitatem ipsam proprie conuenientem alicui rei applicare alteri ubi non conuenit primo de decentio in benivoli in applicat^o illa bonitatis ad rem quae illa uera bonitate caret. quam doctrinam tradit Suarez p̄cipuus aduersae partis Patronus, tom. 1. methaph. disputat. 23. sec. 5. n. 15. ubi ait: improvia rōne formali quae mouet nunquam est et deceptio s̄ haec interuenit in applicat^o huius rōis formalis ad hanc uel illam rem, et hanc rōne mouet quidem res quae apparet bona s̄ autē mouens n̄ est apprensū s̄ uera bonitas, quae in tali rei falso attribuat^r. haec ille. et adest exemplum ad hoc probandum hōis quae ad elemosinam faciendam furtum amittit p̄ quidem moueret uera bonitate et honestate misericordiae quam talis actus male applicat, et quam existimat dari in actu furti.

¶ Res q̄ uoluntas autem fert ad amandum et colendum deum autem fertur ad aliquid diuini et impote factum ab intellectu: quae fides n̄ consistit in productione et efficiētia alicuius bonitatis et alicuius deitatis, s̄ in hoc quod ueram bonitatem aliunde sumptam male applicat statue aurae t̄d̄i bonitatis diuinae experientis. quae interius conjungit inter se a sumendo aliunde unionem aut identitatem. ac proinde sine ulla productione dat illa fides et compositio partium, quae unio intra est illa quam aliunde interius assumit et collocat inter bonitatem et auram: unio uero extra est ipsa cognitio quae illa duo extrema copulat inter se extra. quare licet uoluntas amet illas res et illa extrema ut unita, n̄ t̄ illa amat ut unita unione extra nempe cognitione s̄ unione intra nempe illa quam interius applicat aliunde sumptam ex extremis, quae illa conjunguntur in re.

Ad Confirmatio^{em} Res aurum quod in unio^{ne} est applicatum et proximum per cognitionem (quia nisi cognoscat n̄ mouet) mouet uoluntatem; ac promissio n̄ producit in rem distantem s̄ in uiam applicatam, et proximam. Cognitio uero sine ulla applicatione et approximatione omnino inequitata praecipue in causa efficiēte diffundit suam uirtutem a fine quidem ut quae ad finem d̄. Alia quae hic desiderari possunt, pertinent ad alium locum ubi agemus de causalitate methaphorica finis.

Sec. 12. alia arg^{ta} probantia ens vobis, consistere in quatuor denominat extra cogniti

Obj. 1. q ens vobis est illud quod habet existentiam in actu vobis tamquam in sua imagine formali; sed hoc convenit cui licet dō per quam cumq cognitionem q̄ quaelicet cognitio constituit ens vobis. min. p̄ q̄ quaelicet cognitio est formalis et presentatio dōij communicans illi n existentiam in vobis et realem, sed etiam et intentionalem q̄ ex cuius licet cognitionis fiet dōum ēē dōictūm in aia seu in vobis, et proinde quicq cognitio constituit ens vobis. R̄ n̄ sufficit ad ens vobis constituendum ēē cognitio nem formalis imaginem et representationem dōij nec dare illi ēē extium s̄d usquep̄ requiritur dōum n̄ habere aliam existentiam quam ēē dōum in vobis; et proinde quod eom quo concipiuntur agerit negationem et repugnantiam ad existendum. si vero res taliter accipiat denominationem cogniti et existentiam intentionalem dōictūam et extiam ut ipsa et affert sua existentiam vel actualem vel p̄tem vel p̄ticipatam vel negatibam n̄ resultat ens vobis.

Ad cuius explicationem dōictūa, existentiam vobis n̄ ēē s̄d hūm existentiam cognitio n̄ ēē, s̄d sicut totum ēē ens vobis condit ex cognit̄e et dōo materia li cognit̄o: ita et tota existentia coalescit ex utraq̄ p̄. et sicut ēē materiale ens vobis n̄ ēē aliquae partes denovo producere, s̄d partes ipse quae nequeunt uniri, cognit̄e ut unire ēēc. ita et existentia huius materialis n̄ ēē aliquid denovo produendum ab univ̄, s̄d ēē ipse existentia rerum quae uniri n̄ possunt cognit̄e ut unire. unde fit ad has existentias imp̄ssiles et chymicas nihil dōictūe peculiaris res veras et reales existentias convenientes rebz, aff̄ri: hoc. n. tm̄ debet alteri d̄i dōictūam illam dōum prout agnoscat n̄ posse ullo m̄ existerē nec h̄re ēē aliud ēē quam dōum ēē cognitio n̄ ēē.

Quod dōum taliter cognitum aut taliter repugnans existerē n̄ potest constituerē ens vobis nisi simul in q̄ rediat ipsa cognit̄o, q̄ ea ablata nec manet in illo dōo ēē unicum et compositum et proinde neḡ ēē s̄d illam vel ēē d̄i dōum et carens sin q̄ aliantate: et per consequens n̄ ostendit in tali dōo negatio et repugnantia ad existendum.

Obj. 2. concretum ex cognit̄e et negat̄e ēē medium inter ens reale et nihil si nihil concretum ex cognit̄e et dōo alio p̄ticipatō quo cumq̄ ut h̄c, h̄cne aut alio q̄ quicq̄

Quae cumq; denominat extra cognit^e e' ens v^os. Ans h^o illud concretum con-
 stat ex cognit^e reali et positiva et si ex negat^e que nihil e': item alia concreta
 constant ex cognit^e positiva et si et ex negat^e multiplici: homo. n. dicit nega-
 tionem leoni et Tauri &c. Et si quod cumq; medium inter ens reale et nihil
 est ens v^os; s^o quando negatio illa et repugnantia ad existendum ontura
 cognit^e et solum h^o e' e' excom^o quo uersat^r cognitio e' illas solum. ~

Q. 3. De diuisionib; entis v^os

Ceter apud recentiores omnes diuiditur v^os in fictio nem, Relatio
nem et negationem, sub qua negatione priuatio et; comprehendit^r.
fictio e' denominat^r extra a cognit^e surgente, componente seu conjunge
 te partes et essentias re^o que nequeunt coniungi e' unum inter se; siue
 partes et extrema que coniungunt partalem conjunctionem aut positi-
 ua siue negatiua, siue partim negatiua et partim positiua.

Relatio v^os e' p^o positiua aliquid respectu sum uel relatio positiua
 transcendentalis apprehenditur m^o diminuto et imperfecto absq; eo quod h^o
 et h^obe deest sicut quo n^o potest existere, ut si homo sine suis infirmitatib; cog-
 noscat, et ule quodcumq; sine particularib;. ~

Quod idem euenit in alijs predicamentis quantitate. s. qualitate et
 alijs que quamuis n^o dicant^r sm se relatio nem predicamentalem s^o sint
 aliquid absolute, hoc e' n^o aliquid respectu sum seu relatiuum predicame-
 tale; m^o dicant relationem transcendentalem aptitudinis ad identifi-
 cationem cum multis; sm quam aptitudinem coniuuntur tales res sine di-
 g^o pertinent et; ad hoc mendum diuisionis nempe relationem. ~

Quod si cumq; relatiuum ex dictis conu^opiat tam qua inherens et reap-
 ture in aliquo s^o ubi quo e' n^o potest aut aliquo alio m^o adueni per compo-
 sitionem partes que nequeunt coniungi, pertinet ad fictio nem qua rone
 deo aplicam, relationem distributionis aut inegalitatis ad creaturas, et Petro
 relationem identitatis aut distinctionis ad se ipsum. ~

Tamaraq;

Tanden negatio uel priuatio prout hoc 3^m membrum praedictae diuisionis conuenit, n^o e ipsa negatio uel priuatio cognita ut accidentia sive for-
mae, quia hoc n^o n^o pertinent ad ens rōis: s^o quando negatio uel priuatio repre-
sentat aut cognoscat alius eo n^o quo n^o potest dari a s^o rōis, quin t^o intercedat ali-
qua factio. nam ets potest rōne alicuius compositionis et conjunctionis partium
repugnantium pertinere ad factioem. et in hoc nullum inueniens reputa-
dume quod ead rōis s^o in uariis additiones aut praedictiones pertineat ad duas
spēs ens rōis.

Atq^{ue} hanc diuisionem e^o adaequatam constat ex eo quod excogitari neque
at ullum ens rōis quod ad aliquod membrum diuisionis ueriter ualeat.

**Q. 4. qd sit ens rōis denominatiue,
et quid dicitatiue sumptu et qd sint. 1.
et 2^a intentio &c.**

Quod attinet ad primam partem quaestionis dicendum ens rōis summi posse
aut denominatiue aut quidditatiue. Ens rōis denominatiue sumptum e^o
rectum illud extrinsecum quatenus accidentaliter et extrinsecum a s^o rōis
representat. Hoc n^o m^o album denominatiue e^o subum ipsum quatenus acci-
dentaliter a s^o rōis albedine.

Ens rōis quidditatiue e^o concretum illud prout dicitur e^o constat cognit^o et dō:
sicut et album quidditatiue e^o concretum directe afferens albedinem et sudum;
et uisum quidditatiue directe dicit uisionem et dōum uisum. Et hoc rōne
ens rōis n^o potest praedicti d^o subo aliquo seu de inferiori.

Quod uero expectat ad 2^m partem quaestionis. intentio prima et 2^a pot^o
summi aut formaliter aut dō dicitatiue; intentio formalis e^o cognitio in ten-
tio uero dō dicitatiua ipsum dōum cognitum. ipsius cognitio directa qua
primo cognoscimus dōum e^o prima intentio formalis; et dōum cognitum hac
cognitio directa e^o prima intentio dō dicitatiua. at uero 2^a intentio formalis e^o cog-
nitio reflexa que uersat^o e^o aliam cognitionem uel e^o dōum, quod e^o rōne qua hac
reflexam cognitionem terminat supponit uel excigit p^o rōem aliam cognitionem,
et huius cognitionis dōum dicit^o 2^a intentio dō dicitatiua; ut si extra rōis et alio dōro
minationes extrinsecas cognoscat uerale ut e^o salum, e^o cognitum.

Et seruandum uerōe usum dō dicitatiue q^o 2^a intentio nisi aliud exprimat
sumat semper pro intentio dō dicitatiua.

611
Eachae trix cognitio est cognoscens et dat prima et 2ma intentio nem formale
et semper ens reale. cum sit cognitio et actus, utriusque, et realis, prima vero intentio sicut
nra quandoque est ens reale potius, ut Petrus, quod negativum vel positivum quid, ut tene
bra, caritas etc. et intentio sicut nra aut est ens reale extrinsecum, ut si dicamus, si Petrus est
intuitus cognitivus, sicut est scitum, aut est ens reale ut quod dicitur ille.

Quis an deus faciat entia rationis Sec^a deus cognoscit entia rationis

Magister Gabriel Vaguel. 1° disput. 1. 23. cap. 3. et 4. confirmat deum non cognoscere en
tia rationis facta ab omni creato illas ingente vel formante.

Sec^o singulariorem eius sententiam dicendum est deum cognoscere omnia entia rationis
ab omni creato confecta vel in ipso inventa, ita Capreolus in primo dist. 3. q. 4. art.
3. ad 6. solo 9° primam. et alibi saepe. Martinus. 1. 6. q. 28. disput. 3. Suarez. 1. 1.
lib. 1. de act. dei. cap. 13. n. 7. et lib. 3. de attributis. cap. 2. n. 7. et lib. 4. de Trinit.
cap. 4. n. 17. et in metaph. disput. 14. sec. 2. n. 23. et 24. Tumul. 1. 1. q. 23. art.
2. q. 7. Ruyus in the. p. entia rationis n. 33. et 34.

In hoc d. Thom. 1. 1. q. 14. art. 9. asserente deum cognoscere omnia quae sunt in po
tentiis, imaginariis, vel quocumque in significatione. et sic aperta et convincens est
q. entia rationis est aliquid cognitum a deo, sed nihil cognitum a deo est quod non cognoscatur a deo
sicut quem nihil potest latere. q. cognoscit entia rationis. nam si q. entia rationis cognos
cat in intuitu, potest in reflexe cognoscere suam cognitionem terminatam ad forma
da entia rationis, et potest tunc cognoscere quod ipse prius agnosceret et cognitio ne
abstractivam quae componit aut dicitur ea quae nequeunt componi inter se nec dicitur.
q. est aliquid cognitum a deo.

Confirmat prima quia deus comore habet omnia entia creata. q. comprehendit
omnes cognitiones et actus rationis reales habentes veram et propriam entitatem. q. cognoscit
etiam sicut deum solum illas cognitiones. s. ens rationis. Confirmat 2° q. haec cognitio est for
malis imago et expressa representatio sui sicut. q. quocumque, per se penetrat eigna
turam et expresse intuitus formalem hanc et propriam representationem, sicut
est et cognoscit non representationem. Confirmat 3° quia quamvis deus non deicurrat in
ferendo unum ex aliis, in intuitu per se sicut non est deus, q. est in deo est entia a no
strum confecta.

Haec autem et non infert deum et mediate efficere ens rationis. sicut in quamvis deus
non deicurrat, intuitus non ita valet mediate vel immediate deicurrere: ita quamvis
deus intueatur et cognoscatur entia rationis per creaturas et imperfectas cognitiones factas ab
n. deo

cap. 2. q. 6. sec. 1. q. fatet relationes vobis que veli di cunt conuenire et opera
 tione cuius creati si non omnes saltim plurimas consequi operationem diuini vobis
 ut generis spci, et c.

Dicendum in e deum nullo modo efficiere entia vobis. Ita Capcol. in 1. dist. 2. q.
 4. art. 3. ad 1. Vasquez. 1. p. disput. 1. 13. cap. 2. Suarez tom. 2. methaph. disp.
 54. sec. 2. n. 20. Rubij. hic. n. 34. vobis efficitur est q. perfectioni diuine repugnat
 cognoscere res aliter ac se ipse. q. repugnat per diuinam cognitionem fieri aliq.
 ens vobis.

Confirmat. 1. Suarez sciat q. fieri non potest ut deus concipiat res spirituales ad
 modum corporis; q. ille est imperfectus modus cognoscendi; et ad perfectionem eius pertinet
 ut ita intueatur res spirituales ut se et non aliter q. pari ratione fieri non potest ut intueatur
 singula concipiat ut distincta quae in re distincta sunt, quia est hic est imperfectus et alie
 res modus cognoscendi q. distinctio vobis non potest fieri per diuinum intum. q. pari ratione
 nulla alia relatio vobis potest per intum diuinum fieri. a cetero q. de eadem rationem
 non concipit deus negationes et probationes per modum entium positivorum, q. concipit
 vel illa extraneo modo et non qualia sunt. q. nullum genus entis vobis per diuinum intum for
 mani potest.

Confirmat 2. Rubij sciat q. ex duplici imperfecte inter clausa in modo ante
 legendi per quem sunt entia vobis prior est res in se non distinctas distinguere, quod ad
 se imitat in modo intelligendi non saluatur: ne non potest distinguere ea quae vobis est una
 nisi distinctis conceptibus ea intelligendo, ita ut non per unum representet sed aliquid eius
 et residuum per altero: sed ille modus intelligendi ab intro est limitatus et ualde imperfectus.

Altera imperfecte intro est non representari intui deum sicut est in se cum
 in se unum ac simpliciter representat ut malum flex; et cum in se sit multum represe
 tatur tanquam distinctum: et rursum magna imperfectio est representari ac si sit
 ens quod vere non est ens. ex utroque igitur cap. pugnat cum perfectio diuini intus entibus
 efficiere.

Retuli in his duabus confirmationibus eadem uerba Suarez. et Rubij. ut
 ter quam clare uterque doceat ens vobis fieri quando fit distinctio vobis.

Subiungit notis Agidij ubi sup. aut floritatem. S. Thom. 1. p. q. 1. s.
 art. 2. ad 3. ubi ait, huiusmodi res pedes quibus multiplicanti idem non causant
 a se, sed ab intro diuino comparante essentiam suam ad res. R. 1. sent. D.
 Thom. est ab intro diuino causant res pedes vobis per quos distinguuntur idem fundamē

taliter acceptas n̄ formaliter, Deo, n. cū n̄ heat multū nōnem aduūm et cognitiōnem
 determinatā n̄ causat formalem aliquam determinatiōnem. Ideis attributam, at uero
 fundamentaliter dicitur causare illos effectus prout ipse primo concipit essentiam suā
 diuersis modis imitauit a creaturis, propterea explicat uideri dēz. e. Pabiz. loco al
 lato. Rē 2. solum intendit S. Thom. diuinas Ideas, diuinas exemplari n̄ cē
 aliquid creatum, nempe essentias ipsas res creandary et efficiendary, quatenus a
 Deo preconcipiunt; sō cō aliquid inergatum et diuinum constans ex diuina cogni
 tiōne et essentia Dei ut imitauit a creaturis, cognitō quidem ut Idea uel exem
 plari formali; et essentia ut Idea uel exemplari substantiā.

Non aert. Itaq; nōnem aliqua uigente quā debeam, dissoluere; et alie
 que hic offerri poterant altiori sō muneris, uideri possunt. Vasquez. i. p. disput.
 i. d. et Molin. q. 28. art. 2. disput. 3. et Gilli, lib. 2. tit. 6. de ont. perfec
 tionum diuinarū.

Q. 6. An Angelij et Beati efficiant entia rationis.

N. Dico. i. Angelij cō res inferiores n̄ format entia rōis ea tñ formare possit
 cō res superiores ut cō Deum. ita Suarez. cat. n. 25. et cōter atq; p̄ cō q̄ Ange
 li comprehendunt et perfecte cognoscunt res inferiores sine ulla comparatōe aut diuisiōe
 q̄ cō illarū, nō tñ am n̄ format entia rōis. At uero cum nō ali cognitōe Deum cognos
 cunt possunt cō illum uariis determinatiōnes rōis efficiere.

Dico 2. Beati per uisionem beatam n̄ format ulla entia rōis ita cōter recentia
 res. p̄ i. eximij D. Bernard. uerbis. lib. 5. de consideratōe ad Lugenum aliquantum
 ante finem: ubi ait, nōbis autē q̄ n̄ possumus cum Deo simplicitate contendere dum con
 tendimus apprehendere unum occurrit ueuti quadruplicati: facit speculum et enig
 ma, per quod solum uideri dat: cum autē uiderimus faciem ad finem uiderimus finem
 ē. neq; enim tam tunc fragilis acies mentis nōre quantum licet uehementi intendens
 aliquatenus resiliat desinat ue in suam pluralitatem: colliget se magis ad unam
 conformabitq; unitati illi, uel p̄t̄ unitati illi, ut una uis facies respondeat faciei.
 hęc Bernard.

Ex quo tellim̄ id efficax sit in hunc modum. Beati uident Deū. hanc est sō
 in Deo nulladatur determinatiō rōis, sō simplex et perfectissima essentia omnia conti
 nens siue perfectionis excellentia. q̄. Dico an cō Beatos per uisionē beatā
 n̄ facere entia rōis q̄ nunc n̄ agimus an per alios cognitiōnes, quas extraher
 eum hęc.

om hont, quas res pertinentes theologi apellant cum D. Agut. illa possunt
formare.

Ex dictis in sec. precedentibus colliges quid dicendum sit de imaginabilibus
sequa breuiter possumus cum licet sciat asserere aliquo modo formare entia
rationis conjungit. n. et componit que in re nequeunt coniungi, ut cum effingit
chrysomam, et montem aureum: que ut ab illa fiunt deum possunt entia ima-
ginabilia seu rationis. Satis in ipso simili similitudinem huius, posse et intellectu in his
comparationibus.

Colliges 2° voluntate et appetitum sensitivum non efficiere entia rationis; non enim
cognoscunt res aliter ac si viderent, sed tendunt ad perceptas et representatas per intellectum
vel phantasiam seu imaginabilem. desensibus, externis aliisque internis con-
tinent non posse entia rationis efficiere, cum non possint concipere per modum entis id quod
non ens.

Q. 7. Vtrum ad hoc ut potentia dicat efficiere
ens rationis debeat recipere, et sub-
iectare cognitionem fingentem uel di-
uidentem. Vbi an sufficiat hoc recep-
tio, ut quocumque potentia illud efficiat dic.

Hæc quæ partim tenet ex iis que erant in libro de anima et rationem ad vitam
lis an. s. si potest sua essentiam fieri ab agente et potentia vitali, an vero
saltem de potentia absoluta dei potest fieri a solo deo et subiectum seu recipi-
tum in subiecto. quam difficultatem quæ non decidit, sequitur de probabilioribus de
illa re opinandi modos colligendum sit ad præsens institutum explicandi
mag.

Pro quo supponendum est. quod si vera sententia que omnino negat
potestatem de potentia absoluta producere actum vitalem non concurrente suo prin-
cipio et sua potentia vitali, non solum ad rationem determinatam, hoc est ad hoc ut cognitio
z. g. denominet subiectum cognoscens; sed etiam ad absolutam et materialem rationem
qualitatis in cognitione inuentam; fere nulla manet in hac sententia de dubio tantum
quod dicitur deest cognitionem ut sit forma entis rationis, debere tamquam vitalem actum

sciri et recipi ab intellectu ut propria et conaturali facultate et potestate. dicitur fore
nulla maniera in hoc sciendi nisi dubitandi rationem si aliqua manet; postea
magis, non rogare utrum intellectus dicat efficiere ens rationis ex eo praesente, quod cog
nitionem efficiat: an etiam ex eo quod illam recipiat. quod in hac sententia pau
as receptae, neque apparet se perquam deo debeamus, denegare posse qualita
tes in tales se solo producere de potestate absoluta; ideo praesentibus se alius duo
sensu dicentes elucidabit quod et duas alias opiniones.

Suppono 2° duas alias esse sententias in hac re, prima ait, quod sicut
Deus producere potest se solo cognitionem. 2^a. sine concursu potest, ad huc
non dabitur determinatio in tali cognoscendo per illam cognitionem, siue deus
illam constituat in intellectu quod est subiectum aptum ad intelligendum, siue illam
constituat in lapide vel quouis alio subiecto extraneo et incapax ad intellec
tionem. 2° vero ait, intellectionem producendam a deo et collocationem in subiecto
apto et conaturali, sicut intellectus in se, denotat naturam esse per se
intelligentem vel uidentem: collocationem uero in subiecto incapax ut lapis
vel aqua tantum est determinatio denominationem, hinc in relationem uel
hinc in uisionem.

Quod in abstracto est in se, ut dicitur deus sit deus potest de absoluta potestate
producere se solo actus, uel intellectus, sicut uoluntatis et aliorum, ait Salas tom.
2. cap. 2. de potestate, sec. 4. in 27. et uerum numerum, et apertis praesentibus opinio
ne Maiore, Angelus, Caprest. Greg. feruam et plures alios.

Sicut et in quocumque opinione sententiam sequi receptionem cog
nitionis in potestate fabricante entia rationis ita ut quouis intellectu potestate efficiat
cognitionem, si illam non recipiat, non dicitur efficiere ens rationis. pr. 1. quod ens rationis
pro materiali debet esse distinctum in intellectu hoc debet esse distinctum in intellectu, quod
non datur subiectum in intellectu nisi sit cognitum ab intellectu, quod nisi cognitio recipiat in intellectu
intellectus non efficiat ens rationis. max. est certa; minor pr. quod nihil aliud est esse subiectum ac
tuale in intellectu, quam esse cognitum ab intellectu. loca pr. quod nisi cognitio recipiat in
intellectu non denominat subiectum cognitum ab intellectu. quod ad hoc ut detur ens rationis cog
nitum ab intellectu naria est omnino receptio cognitionis in potestate cognoscente.

pr. 2° quod quamuis Deus producat eam actione, ac potestate intellectu cognitionem
uenientem esse subiectum illud quod denominat ens rationis; in eo quod Deus
non recipiat illam cognitionem neque mediate neque inmediate sufficienter solbat
quod ab ipso nullo pacto efficiat ens rationis. dicitur neque mediate neque inmediate ut
in dependenti loco a minus ab ea quod an aliter inmediate recipiat cognitionem
quod uis, n.

quamvis n. mediate tm' recipiat quatenus recipit potam in huius, ad huc su-
ficiendi dixeret ens rationis efficere q' proprie cognoscit d'um aliter ac e'. Confirmat
q' quamvis habet, simul cum pota efficiat cognitionem, ad huc nullo m-
ficiat ens rationis, q' cum n' recipiat et subiectet in se cognitionem, n' potest d'um
denominari cognitum ab illo per illam cognitionem.

2^a c. quamvis Deus supernaturaliter eleuet aquam vel lapidem vel
aliam rem in capacitate sua ad intelligendum, ad hoc ut efficiat cog-
nitionem illam intelligentem vel distinctam, et simul ad hoc ut talem cog-
nitionem recipiat et subiectet in se, ad huc illo aqua vel lapis n' efficiet ens
ratiōis.

1° q' aliud e' efficere et recipere cognitionem, aliud vero efficere ens
rationis et vere quidem dari potest unum sine alio: cum n. efficere ens rationis
sit communi care d'um illam existentiam intentionalem s'm quam e' cog-
nitum a pota per cognitionem et eam n' potest aqua vel lapis communi care,
q' n' cognoscit d'um aliter ac e', nec potest illud cognoscere: inde e' quod qua-
vis efficiat cognitionem ad huc n' efficiat ens rationis.

Confirmat. 1° q' licet deus collocaret in lapide vel aqua gratiam,
ad huc lapis n' denominaretur grata s' habens naturam. similiter quamvis
subiectaret et reciperet in aqua baptismum, illa gratia quam illa produ-
cit in alia per potam suam d'essentialem actus, ad huc n' denomina-
retur grata, s' solum efficiens et habens gratiam. q' similiter quamvis deus ele-
vet aquam ad efficiendam et recipiendam cognitionem, ad huc n' deno-
minaretur cognoscens, s' solum efficiens et habens in elanguido et emor-
tuo talem cognitionem, et per consequens n' cognosceret d'um aliter ac est
nec efficiet ens rationis. Confirmat. 2° quia quamvis deus collocaret
in lapide actum visivum, ad huc n' denominaretur videns, neq' d'um e'et
visum a lapide. q.

3^a c. Si deus cognitionem a se solo productam vel productam ab
ipso et aliquo in huius collocet in alio in huius illam n' producit, loqui tunc de
sensu cum distincto et conformiter ad varias sententias probabilis sequi
q' n' nihil decernimus. s. n. ueritate illa sententia que asserit cognitionem
a solo deo productam vel ab ipso deo simul cum alio in huius, receptam in alio
apta tale subdum denominare cognoscentem, et hanc sententiam dici consequenter
debet quod ad hoc ut in huius efficiat ens rationis, n' deest ratio producere

et recipere cognitionem sed sat erit si illam recipiat.

Si in hoc sententia non admittat sed ea que existimat naturam esse ad denominationem ut talem quod operatio non solum recipiat, sed et producat ab agente vitali operante; diu consequenter deuet, non satis esse ad hoc ut intus efficiat ens rationis quod cognitionem non solum recipiat sed et eandem producat. que omnia satis ex dictis constat et suis locis plenius constabunt.

Finem in prorsu tractatu huius
De ente rationis in die
ac festiuitate

Diux M

vix &

La

O.

R

Disput. 3. De nã uniuersalis in comuni.

¶ Equae ad ulium explanatione pertinent propria sã metha phisice considerationis maxima uero utilitas notitiã eorum ad reliquas logice partes optime percalendas cogit dialecticos ut sem per eam id darent.

¶ Uniuersale ut huc a Dialecticis sumit triplex e. primum e ille in eis sendo seu cauando, quod e Deo, cuius perfectio tantae ut nulla excogitari potest perfectio, que simplicitati et absolute talis sit quam ei, nã n conueniat. eãdã uirtus et pã tantae ut nihil omnino fieri potest sine eo quod ipse prebeat causalitatem et influxum.

¶ Tule e in representatione, tales sã uoces atq concept, mentis representantes nã coes et uitas, sã de his duobz uibz nã agimz in presentia.

3° et quod ad nã spectat est uniuersale in predicando quod et in essentia appellat Rub. initio q. 1. uitas, et illud explicat falso illo exemplo Aberris ponentes unum eum demq unum in omnibz hominibz subsistentem. quod hoc ule cum si unum potest de pluribz diuisiõndi, ut hã dicit de Petro et Paulo et alijs inter se diuis nã humane

Non iam aliquid uel quocumq; in acceptum sive ante intum stue pot
 eius operationem asserunt Heraclitus et Cratylus. Philo aut quosdam Pla
 tone apud Arist. Lib. 3. de celo et mundo. tx. 3. et. 1. methaph. cap. s. tx.
 s. et 4. methaph. tx. 2. 2. in d. uel. reportum. e. in. r. e. g.

Contra uero existimant Plato dari a se uel quosdam uel nas in
 diu. duoy aig. g. spci pncipi pta et quasi fundamta que eent ppropa sctia,
 suentary. quas nas ponedat Plat. alienas a corruptione damno et se
 paratas a singularib; placitum hoc Ploteni adscripsit Arist ei; d. i. i. p. u. l.
 in methaph. cap. s. tx. s. et 6. quamuis D. Agult. lib. 3. 3. que thionum. g.
 4. b. et Senec. lib. 8. epistolary. epist. 6. 6. et alij multi libent Plat
 nem ab hac calumnia addentes ee meram hnt impetoram.

Deniq; dominales quamuis n' omnino negent alia; existimant in il
 la nihil aliud ee nisi uoces aut nomina; uel nominali nomine ceter appel
 lant ab authorib; alij q; ad eoy distinctio nem appetant Reales

¶ Dicendum e alia n' ee uoces aut concept; s' nas au quas quib; uoces
 ille et concept; primo conueniunt. e hxc sent. Arist. 2. lib. 6. inter pret
 cap. s. quem omnes ceter recentio res sequunt. s. s. methaph. cap. 2. 3. g.
 2. sec. 2. et 3. Rub. g. 1. u. l. Conin b. g. 1. d. 2. et alij.

pt. 1. g. ea que uel nae tribuantur n' possunt nomi. nib; et conceptib;
 aptari. S' aliquid aliud pter uoces et concept; s' nae uel. and p' g. de
 uel dicitur quod sit aptum ut in plurib; in feno. nib; inueniatur de quib; ue
 re enuncietur. que n' conueniunt uocib; uel conceptib;. quis n. dicat uel em
 dial seu conceptum illi respondentem in mentem ee aptum ut sit in plu
 ribus.

pt. 2. g. cum ho de s'rit ee dial uale aut q' per demonstratione asse
 ritur illud ee ad uisibilem uel ad mirabilem uel ee aptum ad scientiar;
 adquisitio nem tunc nomen ho n' ostendit are pro uoce ipsa nec pro conap
 tu, cum hxc n' sint dial uale. q' pter uoces et concept; dant uel nae
 que illis apelationib; intelliguntur.

Confirmatur. 1. qua uere dicim; Petrus e ho; Paulus e ho; et sic de
 aliis; s' in eig modi p' dicationib; nequit dici solum uocem p' dicationi.

G. p' d. c.

¶ *Q.* predicat' nō aliqua per uocem importata. nisi nō p' q' uox hō et concept' illi respondens n' ē Petz aut Paulz. uel aliquis alij hō. —

Confirmat. 2° quia Petz et Paulz prout representant uoce hōis uel conceptu illi, conueniunt essentialit' inter se, et tñ aliquid aliud hēnt per quod differant, ut infra uidebim'. ¶ uterq; hēt aliquam nam respondentem uoci et conceptui hōis.

¶ 3° nam unū uoca nō solum hēnt urbem eadē (ut dicitur eoz de finitio) sō hēnt etz eandē rōnem per nomen aliatam, sō hęc rō nō potēt ēē aliquod in diuiduum neq; omnia simul in diuidua. q' ē aliqua nā uilis, que eoz ē inferioribz, et uere atq; equalit' se omibz, predicat. min. p' q' talia singularia et in diuidua nec possunt predicari besingulz copulatiue neq; etz sub disjunctiōne nec alio m'. q. quod nō possunt predicari copulatiue sūt nam alit' q' dicim', Petz ē hō idē ēēt ac diceret Petz ē Paul. fran. Ioan. et omnes alij sing'latim descendendo ad omnia in diuidua et singularia.

Quod uero neq; sub disjunctiōe possunt predicari constat quia alit' idē ēēt diceret Petz, ē hō ac diceret Petz, ē Paulz uel fran. uel Ioan. uel aliud s'ing'ulare et in diuiduum nāe humane, quod ē omnino falsum. *Confirmat.* 1° q' n' ē maior rō quare hoc in diuiduum potz quam aliud inteligeret sub nomine hō q' dicim', Petz, ē hō; neq; ē maior rō quare hęc collectio in diuiduoz, uel quare aliqua in diuidua potz, quam alia per illam uocem importarent. *Confirmat.* 2° q' nec semper predicat Petz, de seipso cum nō omnes p' sōnt identice, sō dēt' predicaciones et p' ules et coes apte ad suentiaz usum. q' dant nō ules uoce bz illius et conceptibz, respondentes, que intelligunt' a nōis in definitionibz et uarijz alijs enuntiationibz, et que conueniunt omibz, singularibz, et in diuiduis.

¶ *Sō dicit.* 1° Arist. lib. 7. metaph. cap. 13. dicens, genera et spes substantiarū nō ē substantias. q' existimat genera et spes ēē solum nomina que dam multis substantijs singularibz conuenia. *Confirmat.* 1° q' in lib. predicamen. aut secundaz substantiaz quaz genera et spes primaz ēē de finit' rat signare quate aliquid: q' ē proprium et peculiare nōminum ob uerum. *Confirmat.* 2° q' cum lib. 4. politic. cap. 2. nōminasset Regnum et Aristocratiam, hoc ē spiritatum ad ministracionem, et eamque cō nōmine Res pub. dicit, ad dēt, de optimo statu rei publice dixeret nihil ē aliud quam de his nominibz disputare —

Re Arist. solum uult genera et spes n̄ esse aliquid a se subditas
separatum a primis substantiis, s̄ esse aliquid subditum in specie primis sub-
stantiis. ad primam confirmat. Re Arist. loquitur de specie nominibus seu
de substantiis que nomina aut signare quale quid id est secundas ipsas
substantias sicut et nomina primas signant hoc aliquid. quam explicatio-
nem tradit sens. sat. sec. 3. dicit, ea rone loquitur esse Aristotele q̄ inter-
dum huius accipiunt nomina rerum pro nominibus, non minus, quem ad modum
e contrario nonnum qua utuntur nominibus, nonnum pro nominibus rerum. ex quo
est ad 2° confirmationem. s. n. sumit Arist. nomina illa pro rebus.

Solij. 2° nullae res quae singulares n̄ sit. q̄ nullae dantur ules nec ulla
constat, nam singulare et ules sunt inter se magnam repugnantiam. dicit
p̄ q̄ quid q̄ est aut est increatum aut creatum: s̄ deus est aliquid singulare
et increatum: et alia omnia creata s̄ et res singulares, proinde singu-
laribus actionibus a deo.

Confirmat q̄ res ules nullo certo loco aut tempore definiuntur ut sit
ex ipso nomine uisum, s̄ quid q̄ est in re, na (si uisum deum excipiamus) definitur
certo loco et tempore. q̄ n̄ datur na aliqua ules. num. p̄ q̄ quid q̄ in mundo
est max si corpora res sit potest digito demonstrari, q̄ tunc locum et tempus
definitum: cum q̄ sicut de ules, sicut omnes fatentur inueniant, et n̄ dantur
res aliqua ules, solum dantur ules in nominibus et conceptibus.

Ad arg. Re. concedo omni, distinguendo consequens. q̄ nullae dantur ules
nec realiter distinguere a se res a singularibus, concedo: nullae dantur ules nec rone
distinguitur a singularibus, nego. que distinctio clarius uidetur ex infra dicendis
hinc n̄ ordinat congerent ea que ad eam explanationem faciunt

Ad confirmat. Re. definiunt certo loco et tempore perse conuenit tm̄ sin-
gularibus, et per accidens conuenit et aliis, quatenus existunt realiter idem fi-
cata cum suis singularibus. nam ules perse in distinctio s̄ ad multa loca et
tempore in quidem s̄m unam aliquam realem entitatem, s̄ q̄ multiplicatio
nem et pluralitatem quam in inferioribus hent.

Solij. 3° si esset aliqua na ules ea esset eadem in multis, ut probabimus infe-
rius: inde aut duo absurda sequuntur minime admettenda, primum quod singu-
laris que max inter se distant idem significarent realiter, quod p̄ q̄ Petrus. 7.
4. et Paulus hent eandem nam humanam et idem significarent realiter cum na
humana. s̄ quae s̄ idem realiter cum uno tertio s̄ idem realiter inter se. q̄
Petrus et Paulus, et idem est de alij, unde si dicitur s̄ idem realiter inter se. 2° ab-
surdum quod eadem res simul subiret diuersas mutationes et affectus

res oppositas, eadem n. na prout e in hac in diuerso distingueret' esse ipsa
prout e in alio, et eadem na eet in locis distantibz.

Re negando sequi nullam absurdum in nra sent: ad primu Bz. ea que
ss' idem realiti cum uno 3° son' gulam et in comunicauit ee idem realiti intese;
ni uero ea que idem significat cum 3° communi. Ad 2^m n' e absurdum quod rei coe
sione diuersoy in fenory in quibz multiplicat' dent diuersae ille et contrarie ac
ceptiones.

Sbj. 4. q' si uera eēt dicta deuli na sequeret' deum n' posse a nihilare
Petrum. V. g. permanentibz alijs hominibz, quod in e falsum. An' p' q' an' hū
latio tendit ad omnino n' ee rei, et ad plenam et omni modam illi de fixationem
q' cum manentibz alijs in di' diuis maneret na Petri n' an' hū laretur Petri. Bz
negando sequelam; et ad probat' ionem dicim, an' hū latio nem tendere ad n' ee
Petri, et p' uide cum deo destruet et illi aiam materiam et unionem nihil im
pedit ut haec n' eet an' hū latio, quod na alia numero diuersa maneat in
Paulo et alia diuersae in alijs in di' diuis; sicut n' uere producit' na Petri q'
petri producit' quamuis alia n' ee diuersae sint raim producite; ita quamuis alia
maneat potest an' hū latio.

Sec. 4. reijciunt Ideae, quas uocant PLATONIS

Neg aut' iendz e Plato uel quicumq' ille fuit, qui asseruit cond' tuendos
ee Ideas quada' seu illes nas incorrupti uiles et ceteras nos separatas realiti
a singularibz, quae sent' adeo absurdae ut multi tam ex anti quis quam ex re
centioribz nullatenus uelint eam fuisse PLATONIS s' falsis illi imposi tam. qua
seru uidentis s' Amib. q. 1. in p'ae fac. Porph. ant. 3.

Dicendum g' e omnia uilia realia nullo m' posse exister' separata realiti a
singularibz, s' cum illis ee omnino conjuncta et realiti idem significata: et per
consequens sententiam illam quae confituit uilia separata a singularibz, feri
gens illas Ideas manifestant in uoluer' repugnantiam et assero sana fime
ta. p' i. q' quid g' exiit' separatim p' uis, ab omni alio est singulare et de
terminatum, determinate et singulari nae; s' illae Ideae s' aliquid exiitens se
paratum p' uis, ab omni alia re. q' s' aliquid singulare, et nullo pacto coe quid
et uile. mai p' tunc qui a quod separatim ab alio exiit' hiet suam propriam enti
tatem et realitatem, realem uero entitatem implicat in di' ferentē ee ad multa

inquit ex na rei a singularibz cum quibz conjuncta e ante omne
indus operationem. et quid qd sit an haec opinio uere sit Petri uariet
n. ab aliquibz explicatur; ex presso defendit a Joane Mon. Lorio spe
ciali disput. de hac re, et ab Ant. Andr. meth. q. 18. et ab alijs sca
ti discipulis.

Diendum e nae ules n distinguunt ex na rei a singularibz ante
opus intus, et per consequens n dant aff rei ante opus intus nae ules co
junctae cum singularitatibz. Ita D. Thom. Capreit. Senan. 3. 19. To
lety Paulz Genat, et alij multi quos refert Grub. q. uli. 3. p. 18. quibz
affert D. Diuineniu in sua dialect. cap. 6. q. dicente coi illi tm ee qd
in multis conueniat

Pr. 1. ex Arist. lib. de anima text. 3. dicente, ai al autz ule nihil e

Menio pr. 1. q. minus na que e aff rei producit per alio nem et
productio nem determi natam cum ipsa singularitate. q e res singula
res; alio res. n. sm eodem opinio nem n terminant nisi ad singulana.
Eadem menio. pr. 2. q. queuis na prout existit aff rei idem ficit om
nino cum illo singulari in quo e, et realiter distinguit a diu entis alijs
naturalis alijs singularium. q e ipsa ali quid singulari.

Explicat hoc amplij q na Petri prout e aff rei realiter idem ficit
ficut cum ipso Petro cui e na: quid n. aliu d erit magis idem cu Pe
tro quam ipsa na et essentia Petri et si multi e realiter diuersa. a na
Pauli que e idem cum Paulo pp eandem rationem. si na que e entitas ip
sa et realitas Petri n potest realiter idem ficiam cum Paulo q n dat na
a p rei in di ferens et ules

A. pr^o q^u ex hac opinione sequit manifeste dari ule a p^rei et in
dependenti ab operati^one ule, quod est falsum omnes supponunt, et in fia
a nobis pro habitu. sequit a p^r q^u in illa opinione na. P. g. humana est una
formaliter, et n^o est singularis s^{ed} carens singularitate et ab ea distincta
et separata ex na rei ante opus ule, apta q^u ad essendum in multis;
s^{ed} ule est illud quod est unum aptum in multis ut Scot^{us} fatet ex sent^{entia}
Coi. q^u a p^r rei dabit ule. —

Nec dici potest illam nam n^o est ulem q^u qua uis distincta sit et ead^{em} in re
in n^o est in p^ro^{xi}ma aut n^o est p^ro^{xi} apta ut p^ro^{xi} dicit de plurib^{us}, dicendo hoc
est hoc die. s^{ed} hoc n^o est q^u ad ule et p^ro^{xi} p^ro^{xi} caule de multis nihil aliud re
quirit ut p^ro^{xi} habitus in se, nisi quod na sit una formaliter et quod ca
ueat singularitate quae est s^{ed} impediret idem, si ratio nem cum multis et
p^ro^{xi} dicationem de illis.

N^o d^{icitur} i. na sm se dat a p^r rei, s^{ed} na sm se n^o est particularis s^{ed} p^ro^{xi} est
in se ferens sm se et in determinata, q^u sm se et a p^r rei est ule. Et ead^{em} q^u
quid quid existit uel dat a p^r rei aut est singularis aut ule. q^u si na sm
se n^o est singularis a p^r rei a p^r rei erit ule. —

R^{espondeo} na a p^r rei neg est sm se singularis neg et est sm se ule; q^u neg est sin
gularis essentialiter neg est ule essentialiter; sicut est ho sm se id est essen
tialiter nec est alb^{us}, neg sm se seu essentialiter est n^o alb^{us}; q^u neg alb^{us} est co
benit homini essentialiter, neg alb^{us} est eius negatio. si mi liti na humana
sm se neg est ule nec singularis. q^u n^o est illi essentialiter ule neg est essen
tialis illi singularitas.

S^{ed} instabit aliq^u i. na sm se n^o est singularis q^u sm se est n^o singularis
s^{ed} n^o singularis idem est acule. q^u sm se est ule na. confirmat q^u uene ua
let a negatiua ad affirmatiua mutato p^ro^{xi} dicatione finita in infinitu
est d^{icitur} dialectic^{us} regulas. q^u si na sm se n^o est singularis uera erit haec
ff^{icitur} na sm se est n^o singularis. It^{em} ut sup^{ra} na sm se seu essentialiter neg sin
gularis est nec n^o singularis uel ule; q^u ex sua essentialiter neg ule ule p^ro^{xi}
gularitate. Ad confirmati^o nem, uene ualet a negatiua ad affirmatiua

mutato toto et integro predicato finito in infinito hoc autem pp n mutant
 totu predicatu sō libet manet illud sm se. pp eūdem defectum n ualeat coiter à
 negatiua in affirmatiua tam mutato toto et integro predicato finito in infinito
 in his ppō, que hēt particulas reduplicatibas quatenus, penes, etc. ut si dicas
 hō quatenus hō nē alb, male inferet hō quatenus hō ē n alb.

Pro qua confirmat ad uertendu ē etz ē nariāq duas alias conditiones ut
 bene ualeat a negatiua ad affirmatiuam mutato predicato finito in infinito: pri
 macie ut si negatiba fuerit particularis n inferat affirmatiua ulis: n n ualeat a
 aliqua dial aial n ē hō q omne aial ē n hō. etc ut predicatu negatiue sit
 simplex: nam si fuerit complexum et conjunctum soepe n sequet affirmatiua pre
 dicati infinito ut in hui pt. Socrates n ē hō uolans. q Socrates est n hō uolans:
 nam sens, hui, 2^a affirmatiue ē Socrate ē aial uolabile qui falsus ē.

Instatur 2° in dīferens et n in dīferens, singulare et n singulare sō tri
 contra dīctōry. q impōtē ē uenificari utrumq simul de nā. q cum de illa sm se
 neget unq alter deuet affirmari. sō de nā uerz ē dicere illam sm se n ē singu
 larem. q affirmabit uere de illa ē sm se n singularem. Et ad contradictionē
 eunū tādō num seu propositiō num ē natiū, ut quid quid ex p^o unq affirmat
 neget ex p^o alteri; quare quāuis illi tri p^o sumpti sūt dīctōry, si tū cū
 illis conjungant aliq n erunt dīctōry sensu eunū ex p^o unq n neget quid qd
 affirmat ex p^o alteri.

Sic enim quamuis pōtē et impōtē sūt tri dīctōry, si uer pōtē et n pōtē;
 si tū conjungant cum aliquo alio hō pōtunt conficere pp inter se n oppositō,
 quaz una n eget quid qd affirmat altera; ut si dicas incarnatio uerbi diuini
 n ē euidenti impōtē, q ē euidenti pōtē. quoz pp ē falsa, cū nos neg hēam, eui
 dentia de pōtēitate nec de impōtēitate in carnationis.

§ 1°. 2° aff rei hō ē in Paulo et idēntificat cum illo, sō aff rei Petri n
 ē in Paulo neg idēntificat cum illo. q aff rei hō dīstīnguit a Petro. p^o
 obā q si hō et Petri ēnt idem intēse, ēnt etz idem cum uno 3° nēntē cū
 Paulo, et tam hō quā Petri, ēnt idem cum Paulo. Et aff rei n ē in Paulo
 idem hō qui ē in Petro seu qui ē Petri, sō aliq ē n dīstīnguit; atq adeo hō
 qui ē in Paulo et qui idēntificat cum illo realitē dīstīnguit ab homine qui
 ē in Petro seu qui ē Petri, ex quibz male inferit hōm qui ē in P et qui
 realitē idēntificat cum illo, et realitē dīstīnguit ab illo hōe qui ē in Paulo
 seu qui ē Pauli dīstīnguat etz ullo pacto ante indum ab eod. P.

§ 1°. 3° Petri et Pauli sō aff rei similes inter se; sō n hēt hanc

similitudinem in na numerica s^d in specifica, quia in na numerica differunt inter se. q^d ab rei independenti ab operat^o in his dat na specifica et ul^o. Con firmat q^d ul^o 7. q. 10 dicit essentia libri de P. q^d illud ul^o e aliquid reale et inuenitur ap^t rei.

By Adm^o illa similitudo Petri et Pauli admixta e diuersitate a^p rei: nam Petrus et Paulus n^o a^p rei similes n^o in na aliqua que a^p rei sit una et indifferens respectu eor^u, s^d in duab^{us} naturis numerice distinctis; atq^{ue} adeo talis similitudo coniuncta cum singularitate et cum diuersitate. si aut^{em} per unum concipiam^{us} similitudinem diuersitatem et conuenientiam abstrahim^{us}, nam a singularitatib^{us} et dedit ul^o. Ad Con firm. By. nullum ul^o ita predicat^{ur} se inferiorib^{us}, ut de ipsis procedi^t ipsa ultas seu iⁿ intentio tm. n. procedi^t ul^o denominatiue sumptum hoc ipsa na que conuenit ab indi^o et procedi^t ab singularitate que na realis sepe e s^d n^o e ul^o donec in his illam separat et procedat a singularib^{us} ut in fra constabit.

Obj. 4. Petrus et Paulus conueniunt a^p rei in na humana et differunt per suas singularitates. n^o est enim eadem met entitatem sine ulla distinctioⁿ n^o potest dari conuenientia et diuersa. q^d na humana per quam conueniunt dat^{ur} a^p rei distincta a singularitatib^{us}, per quas distinctioⁿ et proinde erit a^p rei eor^u et indifferens ab inferiora illa que per singularitates distinctioⁿ inter se. q^d potest confirmari q^d Petrus et Paulus magis conueniunt a^p rei

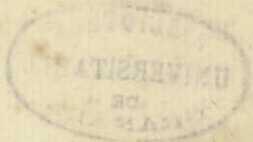

Handwritten text at the top of the page, appearing to be a title or header, possibly starting with "L'Université de..."

Handwritten text in the upper middle section of the page.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of cursive script.

Handwritten text at the bottom right of the page.

Handwritten initials or a signature, possibly "A. G.", located in the lower left quadrant of the page.

f

Si ab aequalibus aequalia demas quae remanent sunt aequalia. Arithmetica.

omne totum est maius sua p^{te}. Politica.

principium dicitur de omni dicitur de nullo nititur hoc ad id quod dicitur essentialiter alicuius sub eo dicitur de inferioribus illius.

quae sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se.

impossibile

17

No. Caja
B-8H